

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
mesta Trenčín na roky 2016 – 2022**

s výhľadom do roku 2040

V Trenčíne dňa 24.5.2016

Spracovateľ :

Mesto Trenčín
Mierové námestie 2
911 64 Trenčín

Zodpovedný riešiteľ :

Mgr. Renata Kaščáková
špecialista pre strategický rozvoj,
útvár hlavného architekta MsÚ Trenčín

Externí odborníci :

Prof. Ing.arch. Maroš Finka, PhD.
Ing. Vladimír Ondrejčka, PhD.
Mgr. Silvia Ondrejčková
Ing. Ľubomír Jamečný, PhD.
Ing. Milan Husár
Ing. Marián Špacír
Mgr. Stanislava Brnaľáková
Ing.arch. Martin Baloga, PhD.
Ing. Ivetá Niňajová, PhD.
Ing. Miroslav Švec
Ing. Viktor Nižňanský, PhD.

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	6
POSLANIE DOKUMENTU PRM TRENČÍN 2016 – 2022	6
1 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ	8
1.1 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA	10
Rozvojový potenciál a ľudské zdroje	10
Ekonomika územia	14
Ekonomika samosprávy	16
Bývanie a bytový fond	17
Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra	18
Komunitný život	33
Identita	35
1.2 ÚZEMNO-TECHNICKÁ ANALÝZA	35
Základná charakteristika v zmysle širších vzťahov	35
Doprava	37
Technická infraštruktúra	43
Urbánna bezpečnosť	45
Limity využitia územia	46
1.3 PRÍRODNO-ENVIRONMENTÁLNA ANALÝZA	47
Ekosystémové služby	47
Geomorfologické členenie územia	48
Fauna a flóra	49
Ovzdušie	50
Voda	50
Pôda a lesný fond	51
Hluk	53
Žiarenie (radón)	53
Odpadové hospodárstvo (systém zberu, zberné dvory, separácia, recyklácia)	54
Ochrana životného prostredia (prvky ÚSES resp. MÚSES v území)	54
Limity využitia územia (prírodno-environmentálne limity, NATURA, biotopy, biocentrá, biokoridory, národná sieť chránených území)	59
1.4 ANALÝZA REALIZOVANÝCH STRATÉGIÍ	59
1.5 POŽIADAVKY A OČAKÁVANIA STAKEHOLDEROV	62
Verejné diskusie - workshopy	62
Kvalitatívny prieskum názorov obyvateľstva mesta	62
1.6 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VÝCHODÍSK	64
1.7 KLÚČOVÉ DISPARITY A HLAVNÉ FAKTORY ROZVOJA	65
1.8 BENCHMARKING	67
2 STRATEGICKÁ ČASŤ	70
2.1 VÍZIA MESTA TRENČÍN	72
2.2 GLOBÁLNY CIEĽ	73
2.3 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA TRENČÍN	74
Špecifický cieľ 1 Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika	75
PRIORITA 1.1 – BUDOVANIE PARTNERSTIEV A HOSPODÁRSKYCH KLASTROV	75
PRIORITA 1.2 – MESTSKÝ TURIZMUS	76
Špecifický cieľ 2 – Kvalita života	76
PRIORITA 2.1 – BÝVANIE	77
PRIORITA 2.2 – DOPRAVA	77
PRIORITA 2.3 – ZELENÁ A MODRÁ INFRAŠTRUKTÚRA	78
PRIORITA 2.4 – SLUŽBY OBYVATEĽOM	78
Špecifický cieľ 3 – Komunity a governance	79
PRIORITA 3.1 – KOMUNITY V MESTE	79
PRIORITA 3.2 – SMART GOVERNANCE A BEZPEČNOSŤ	79
Špecifický cieľ 4 – Mesto na rieke	80
PRIORITA 4.1 – MANAŽMENT ÚZEMIA MESTA	80

3.	PROGRAMOVÁ ČASŤ - OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE	82
	Priorita 1.1 – Budovanie partnerstiev a hospodárskych klastrov	84
	OPATRENIE 1.1.1: SPOLUPRÁCA A EXCELENTNOSŤ	84
	OPATRENIE 1.1.2: KREATÍVNY PRIEMYSEL	84
	Priorita 1.2 – Mestský turizmus	86
	OPATRENIE 1.2.1: SPOLOČNÝ REGIONÁLNY PRODUKT PRE TURIZMUS A CR	86
	OPATRENIE 1.2.2: EVENT TURIZMUS	86
	OPATRENIE 1.2.3: MIEROVÉ NÁMESTIE.....	87
	Priorita 2.1 – Bývanie	88
	OPATRENIE 2.1.1: PLOCHY PRE BÝVANIE.....	88
	OPATRENIE 2.1.2: ŠTARTOVACIE BÝVANIE	89
	Priorita 2.2 – Doprava	90
	OPATRENIE 2.2.1: KONCEPČNÝ ROZVOJ DOPRAVY	90
	OPATRENIE 2.2.2: EKOLOGIZÁCIA DOPRAVY	91
	OPATRENIE 2.2.3: STATICKÁ DOPRAVA	92
	OPATRENIE 2.2.4: CYKLISTICKÁ DOPRAVA.....	92
	OPATRENIE 2.2.5: INTEGRÁCIA DOPRAVNÝCH SYSTÉMOV	93
	Priorita 2.3 – Zelená a modrá infraštruktúra	94
	OPATRENIE 2.3.1: ZELENÝ PROMENÁDNÝ MOST A NÁBREŽIE	94
	OPATRENIE 2.3.2: ADAPTABILITA ÚZEMIA NA KLIMATICKÚ ZMENU A VODOZÁDRŽNÉ OPATRENIA.....	95
	OPATRENIE 2.3.3: ZELENÉ PLÚCA MESTA	95
	OPATRENIE 2.3.4: MANAŽMENT ZELENE	96
	Priorita 2.4 – Služby mesta	97
	OPATRENIE 2.4.1: SOCIÁLNE SLUŽBY	97
	OPATRENIE 2.4.2: MATERSKÉ ŠKOLY	98
	OPATRENIE 2.4.3: VYBAVENIE ZÁKLADNÝCH ŠKÔL.....	98
	OPATRENIE 2.4.4: ZÁSOBOVANIE VODOU	99
	Priorita 3.1 – Komunity v meste	99
	OPATRENIE 3.1.1: PODPORA ROZVOJA KOMUNÍT	99
	OPATRENIE 3.1.2: KOMUNITY VO VEREJNOM PRIESTORE.....	100
	Priorita 3.2 – Smart governance a bezpečnosť	100
	OPATRENIE 3.1.1: SMART RIADENIE (GOVERNANCE) MESTA.....	100
	OPATRENIE 3.1.2: URBÁNNÁ BEZPEČNOSŤ	101
	OPATRENIE 3.1.3: ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA	102
	Priorita 4.1 – Manažment územia mesta	102
	OPATRENIE 4.1.1: KONCEPT ROZVOJA A FUNKČNÉ VYUŽITIE NÁBREŽIA.....	102
4	FINANČNÝ PLÁN	104
5	IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ	108
5.1	INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE	108
5.2	MONITOROVANIE A HODNOTENIE	111
5.3	AKČNÉ PLÁNY IMPLEMENTÁCIE PRM.....	111
6	PRÍLOHY	116
	ZDROJE	161

ÚVOD

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Trenčín pre roky 2016-2022 s výhľadom do roku 2040 (ďalej len „Program rozvoja mesta Trenčín pre roky 2016 – 2022 s výhľadom až do roku 2040“, resp. „PRM Trenčín“) predstavuje základný strategický rozvojový dokument podpory regionálneho rozvoja. Jeho vypracovaním Mesto Trenčín deklaruje záujem o udržateľný rozvoj územia s dôrazom na kvalitu života, atraktivitu územia a o koordináciu s relevantnými kľúčovými aktérmi územia (stakeholderi).

PRM Trenčín je vypracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení. Pri jeho vypracovávaní mesto zvolilo inovatívny prístup, pričom tento strategický dokument vypracovalo vlastnými kapacitami v spolupráci s prizvanými expertmi.

Do procesu tvorby, a to najmä v časti definovania potrieb územia a očakávaní obyvateľov, bola prizvaná široká laická i odborná verejnosť mesta i okolitého regiónu. Nadväzoval na proces participácie pod názvom „Trenčín si Ty“, ktorý trval vyše troch rokov a výstupy z neho sa stali jedným z podkladov jednak pre tvorbu PRM, jednak nadväzujúceho pripravovaného územného plánu centrálnej mestskej zóny, ktorý bude jeho územným priemetom v centrálnej časti mesta.

Prostredníctvom ôsmich záverečných verejných diskusií, ktoré boli osobitne zamerané na jednotlivé špecifické problematiky rozvoja mesta, ako aj prostredníctvom dotazníkového prieskumu zameraného na otázky kvality života v meste Trenčín, verejnosť vyjadrila svoje súčasné potreby i požiadavky na budúci rozvoj mesta. Aj týmto spôsobom vyjadrené požiadavky verejnosti boli zosumarizované a pri tvorbe stratégie sa na ne prihliadalo.

Na základe rozhodnutia Okresného úradu, odboru starostlivosti o životné prostredie – oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia, ako príslušný orgán štátnej správy na úseku posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa § 56 písm. b) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podľa § 1 a § 5 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zo dňa 15.3.2016 *nebolo potrebné dokument posudzovať* podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

POSLANIE DOKUMENTU PRM TRENČÍN 2016 – 2022

Poslaním PRM Trenčín je definovať víziu a k nej prislúchajúcu stratégiu rozvoja, ktorá by prostredníctvom implementácie konkrétnych opatrení a aktivít výrazne prispela k rozvoju lokálnej ekonomiky.

Zameriava sa najmä na podporu rozvoja konkurencieschonosti, partnerstiev, hospodárskych klastrov, podporu inovácií a rozvoj talentov, podporu rozvoja cestovného ruchu, na celkový rozvoj kvality života obyvateľov, zlepšenie ekosystémových služieb, ako aj celkového manažmentu územia so špeciálnym dôrazom na rozvoj CMZ - prepojenie centra mesta s nábrežím a riešenie dopravy, čo v konečnom dôsledku povedie k nárastu počtu obyvateľov a posilňovaniu pozície mesta Trenčín, ako regionálneho lídra.

Naplnenie definovanej vízie, špecifických cieľov až po jednotlivé opatrenia a aktivity sa uskutočňujú v navrhnutom časovom a finančnom harmonograme, ktorý je flexibilný – so schopnosťou v každom čase operatívne zareagovať na aktuálny stav technických, finančných či inštitucionálnych možností ich zabezpečenia. V tomto zmysle je PRM Trenčín **otvoreným dokumentom, pripraveným kontinuálne**

reagovať na neočakávané situácie vedúce k prípadnej zmene scenára rozvoja mesta, plynúcej tak z prostredia mesta, ako i okolitého prostredia. Táto flexibilita je dosahovaná postupmi definovanými v implementačnej časti dokumentu.

1 Analytické východiská

1.1 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA

Táto kapitola obsahuje informácie o základných demografických, ekonomických a sociálnych východiskách, ktoré zohrávajú úlohu pri rozvoji obce.

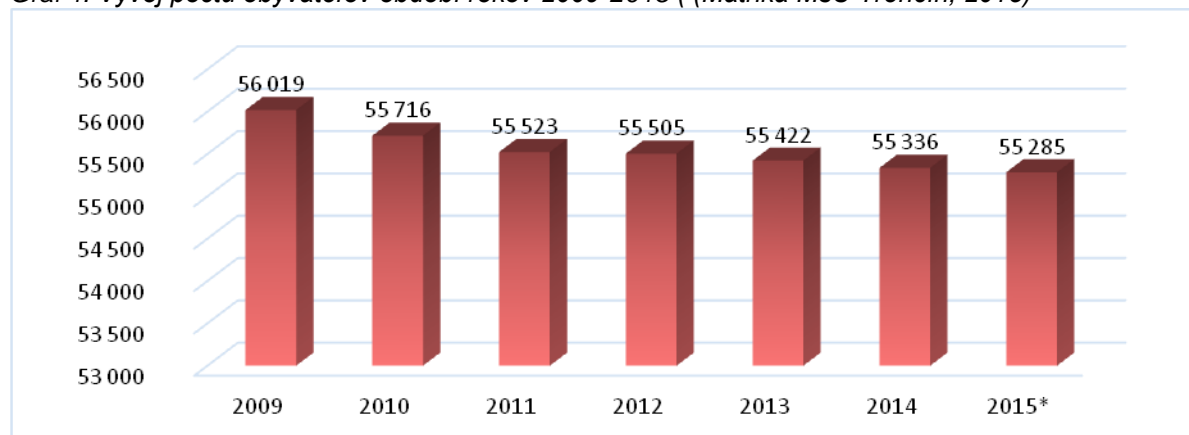
Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

V tejto časti sú opísané demografické údaje a trendy a štruktúra ľudských zdrojov na základe rôznych ukazovateľov.

Vývoj počtu obyvateľov- mesto

Nasledujúci graf prezentuje vývoj počtu obyvateľov v posledných rokoch. Údaj za rok 2015 je ku dňu 18.3.2015. V grafe možno sledovať klesajúcu tendenciu vývoja počtu obyvateľov. Za posledných 6 rokov možno sledovať úbytok viac ako 700 obyvateľov.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov období rokov 2009-2015 ((Matrika MsÚ Trenčín, 2015)

Štruktúra obyvateľstva podľa územných obvodov

V nižšie uvedenej tabuľke sa uvádzajú demografické údaje o obyvateľstve v jednotlivých územných obvodoch. V obvodoch Juh a Sihoľ je najvyšší podiel populácie mesta. Na základe uvedeného indexu populačnej dynamiky možno konštatovať, že územné obvody s najmladším obyvateľstvom sú Belá a Juh, naopak s najstarším obyvateľstvom sú Dlhé Hony, Biskupice a Sihoľ.

Tabuľka 1: Štruktúra obyvateľstva v územných obvodoch (Matrika MsÚ Trenčín, 2015)

Územný obvod	Počet obyvateľov	Priemerný vek	Podiel populácie/mesto Trenčín	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek	Index starnutia	Index populačnej dynamiky
Belá	112	32,04	0,22%	30	76	6	20	500
Biskupice	1801	44,58	3,48%	238	1104	459	193	52
Brezina	13	41,69	0,03%	0	11	2	0	0
Centrum	2247	44,44	4,34%	288	1444	515	179	56
Dlhé Hony	7680	45,41	14,83%	929	4769	1982	213	47
Juh	15897	38,75	30,70%	2014	12589	1294	64	156
Kubrá	2123	42,61	4,10%	279	1407	437	157	64
Opatová	1594	39,88	3,08%	267	1061	266	100	100
Pod Sokolicami	1886	41,51	3,64%	254	1317	315	124	81
Sihoľ	9926	44,16	19,17%	1142	6712	2072	181	55
Zámotie	4715	41,77	9,10%	601	3398	716	119	84
Západ	3821	40,35	7,38%	577	2632	612	106	94
Trenčín	51815	41,43	100%	6619	36520	8676	131	76

Prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka obsahuje údaje o prírastku resp. úbytku obyvateľstva. Úbytok obyvateľstva je spôsobený najmä sťahovaním obyvateľstva. Najvýraznejší úbytok obyvateľstva bol za rok 2010. Nepresné čísla v tabuľke sú spôsobené evidenciou obyvateľov bez trvalého pobytu na konkrétnej adrese.

Tabuľka 2: Prírastok resp. úbytok obyvateľstva v rokoch 2009-2015 (Matrika MsÚ Trenčín, 2015)

Rok	Počet obyvateľov obce (k 31.12.)	Prírastok						Celkový prírastok
		Prírodný pohyb		Mechanický pohyb		Sumárne		
		narodení	zomrelí	pristťahovaní	odstťahovaní	PP	MP	
2009	56 019	547	479	672	916	68	- 244	-176
2010	55 716	542	466	683	925	76	- 242	-166
2011	55 523	539	506	672	793	33	- 121	-88
2012	55 505	527	451	632	678	76	- 46	30
2013	55 422	520	461	647	752	59	- 105	-46
2014	55 336	494	507	789	820	- 13	- 31	-44
2015*	55 285	35	125	162	184	-90	- 22	-112

* pre rok 2015 ide o údaj ku 18.03.2015

Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia a veku

V území pomer žien a mužov je 52,2% k 47,8 %.

Tabuľka 3: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia (Matrika MsÚ Trenčín, 2015)

Rok	Počet obyvateľov obce (k 31.12.)	z toho	
		muži	ženy
2009	56 019	26 788	29 231
2010	55 716	26 644	29 072
2011	55 523	26 563	28 960
2012	55 505	26 559	28 946
2013	55 422	26 522	28 900
2014	55 336	26 444	28 892
2015*	55 285	26 431	28 854

* pre rok 2015 ide o údaj ku 18.03.2015

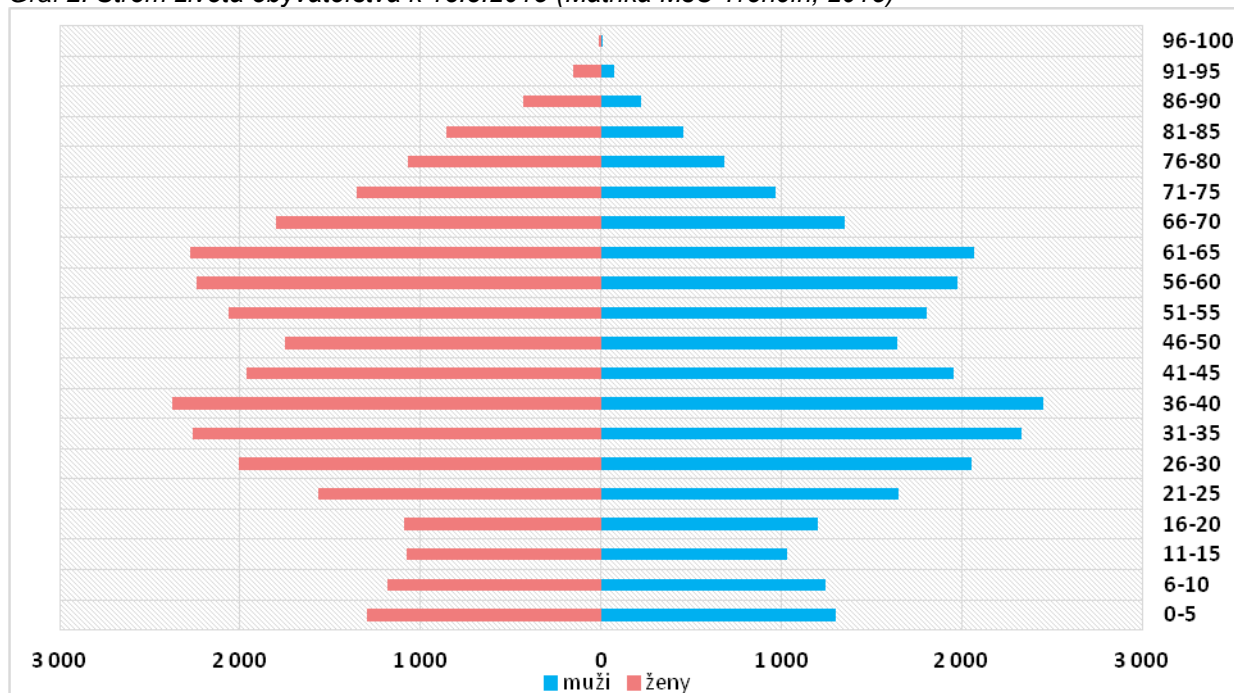
V nasledujúcej tabuľke možno vidieť, že v meste Trenčín prevláda obyvateľstvo poproduktívnom veku nad obyvateľstvom v predproduktívnom veku a index populačnej dynamiky hovorí o regresívnom type populácie.

Tabuľka 4: Veková štruktúra obyvateľstva k 18.3.2015 (Matrika MsÚ Trenčín, 2015)

Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek	Index populačnej dynamiky	Index starnutia
7131	38715	9439	75,5	132

Strom života zobrazuje zastúpenie obyvateľstva vo vekových skupinách, najpočetnejšou vekovou skupinou sú obyvatelia vo veku 36-40 rokov.

Graf 2: Strom života obyvateľstva k 18.3.2015 (Matrika MsÚ Trenčín, 2015)

Hustota osídlenia

Rozloha mesta Trenčín je 81,99 km², z toho intravilán obce (územné obvody) tvorí 14,21 km². V zastavanom území je hustota osídlenia cca. 3500 obyvateľov na km², čo predstavuje nižšiu hodnotu, zapríčinenú vysokým podielom sídelnej zelene v meste.

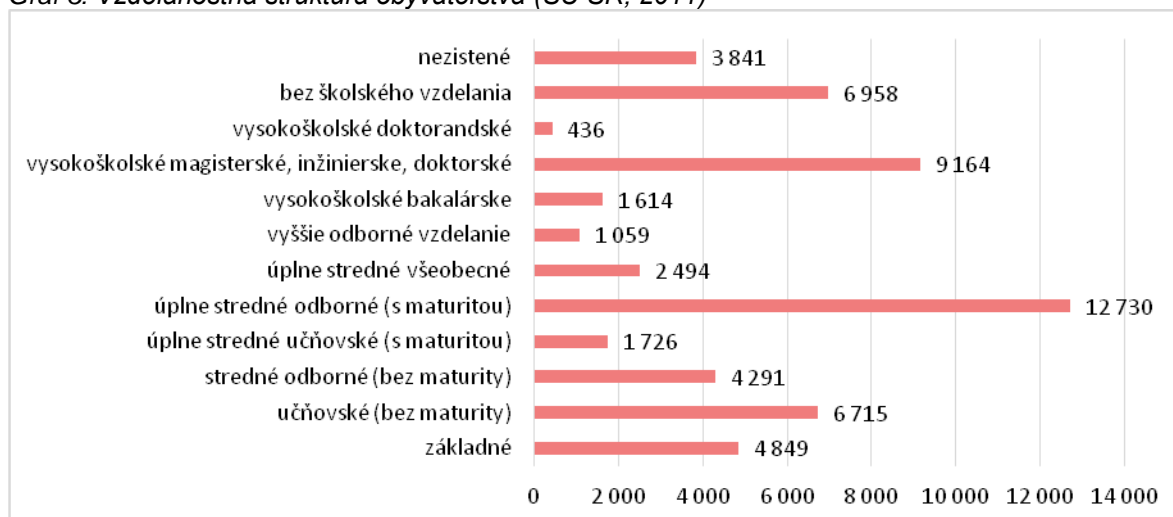
Tabuľka 5: Údaje o rozlohe územia a hustote osídlenia (Mesto Trenčín, 2015)

2014	Rozloha (km ²)		Hustota osídlenia (obyv./km ²)
Trenčín	82		675
	Intravilán	Extravilán	
	14,21	67,78	

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Najvýznamnejšie je zastúpené obyvateľstvo s úplným stredným vzdelaním s maturitou ako najvyšším ukončeným stupňom vzdelania. Vysokoškolsky vzdelané obyvateľstvo je v meste zastúpené v počte viac než 9 000 obyvateľov.

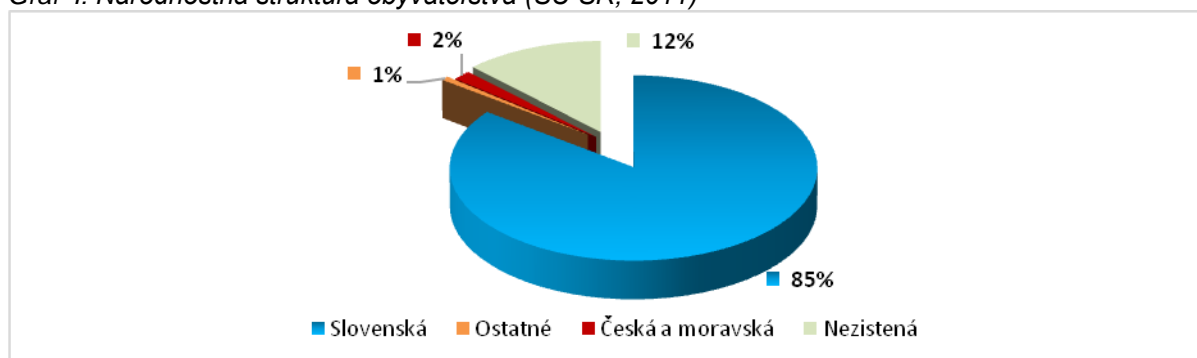
Graf 3: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva (ŠÚ SR, 2011)

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Národnostná štruktúra obyvateľstva v meste Trenčín je podľa údajov Štatistického úradu SR tvorená z 85% slovenskou národnosťou, z ostatných národností má najväčší podiel česká a moravská spolu 2%.

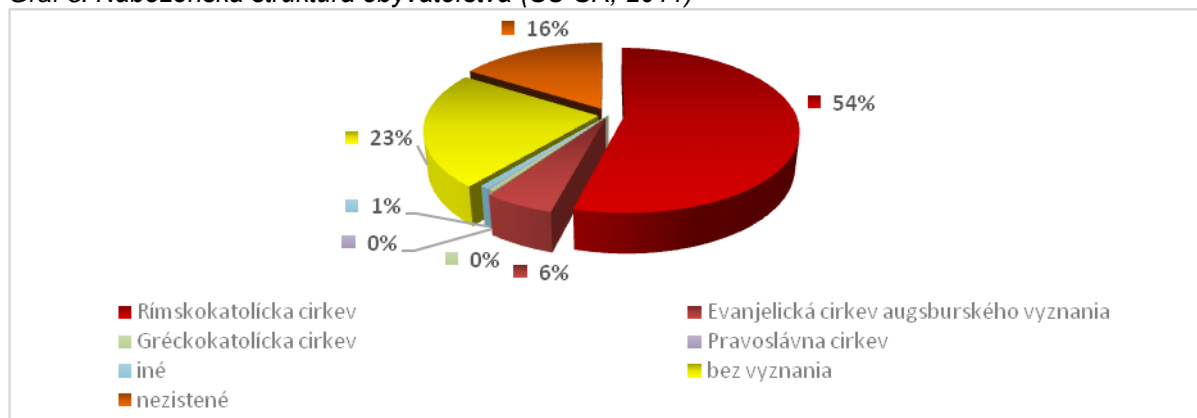
Graf 4: Národnostná štruktúra obyvateľstva (ŠÚ SR, 2011)

Náboženská štruktúra obyvateľstva

V rámci vierovyznania väčšina obyvateľstva je rímskokatolíckej cirkvi, obyvateľstvo s vierovyznaním evanjelickej cirkvi tvorí podiel 6%.

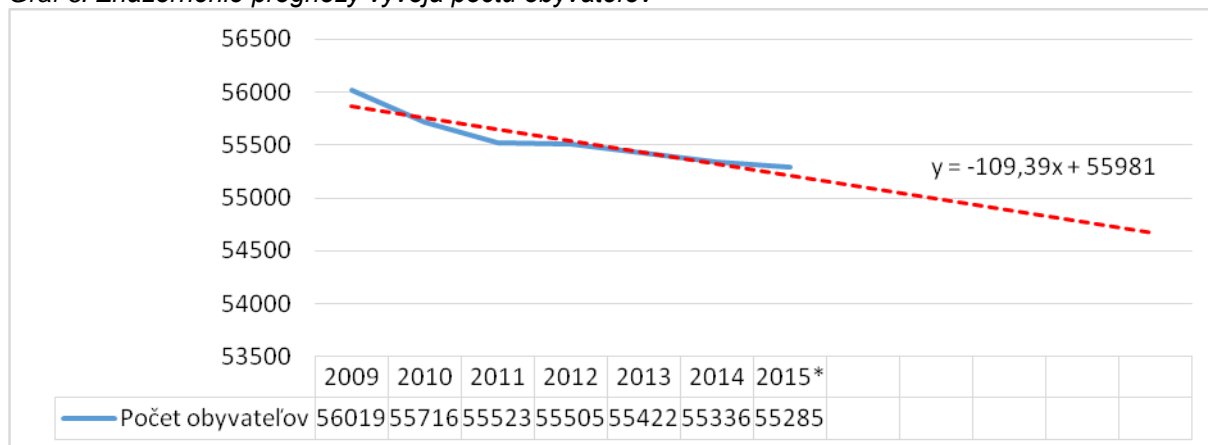
Graf 5: Náboženská štruktúra obyvateľstva (ŠÚ SR, 2011)

Prognóza vývoja počtu obyvateľov

Pre prognózu vývoja počtu obyvateľov bola využitá metóda extrapolácie údajov z obdobia 2009-2015 s využitím lineárnej funkcie, ktorá je znázornená v nasledujúcom grafe. Extrapolácia s využitím lineárnej funkcie znamená pokračovanie v nastúpenom trende aj v budúcnosti. Prognóza predpokladá, že počet obyvateľov klesne pod 55 000 v roku 2017. V grafe je uvedená funkcia, na základe ktorej je možné definovať predpokladaný počet obyvateľov v danom roku.

Graf 6: Znázornenie prognózy vývoja počtu obyvateľov

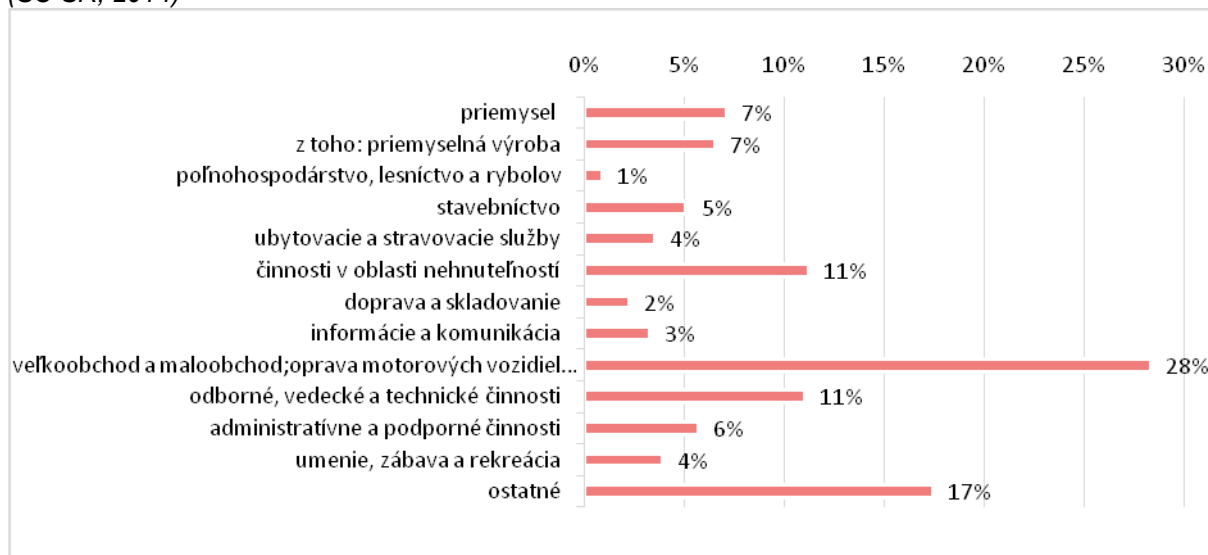

Ekonomika územia

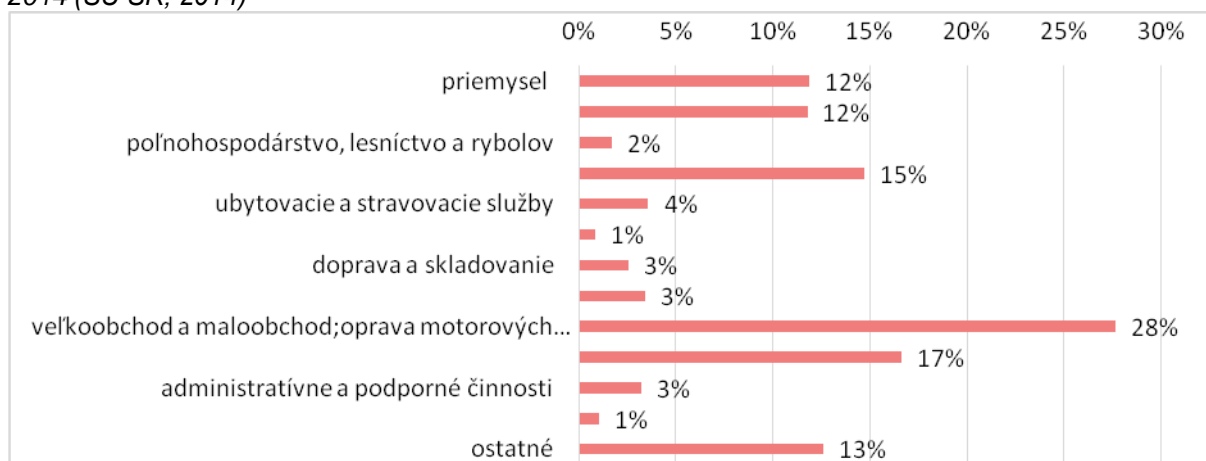
Štruktúra podnikateľských subjektov

V nasledujúcich grafoch je uvedený počet podnikov a živnostníkov v okrese Trenčín podľa ekonomických činností. Najvýznamnejšie zastúpenie má veľkoobchod a maloobchod vrátane opravy motorových vozidiel a motocyklov. Významné je tiež zastúpenie odborných, vedeckých a technických činností, činností v oblasti nehnuteľností a priemyslu. Priemysel je zastúpený 802 subjektami. Stavebníctvo je významne zastúpené medzi živnostníkmi v počte 610.

Graf 7: Podniky v meste Trenčín podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2 za rok 2014 (ŠU SR, 2014)

Graf 8: Živnostníci v meste Trenčín podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 za rok 2014 (ŠU SR, 2014)

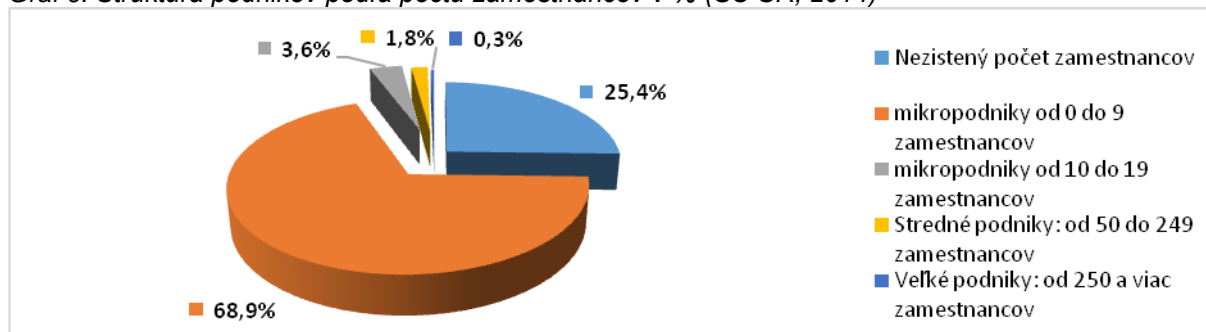

V nasledujúcej tabuľke je zmapovaný vývoj počtu podnikov podľa počtu zamestnancov. Za posledných päť rokov v území možno badať mierny pokles veľkých a stredných podnikov, ale tiež nárast počtu malých podnikov.

Tabuľka 6: Vývoj štruktúry podnikov podľa počtu zamestnancov (ŠU SR, 2014)

Kategória podľa počtu zamestnancov	Počet k 31. 12.					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nezistený počet zamestnancov	524	627	691	845	897	1 077
Malé podniky: od 0 do 49 zamestnancov	2 589	2 730	2 864	2 925	3 169	3 171
v tom: mikropodniky od 0 do 9 zamestnancov	2 154	2 522	2 568	2 672	2 899	2 919
mikropodniky od 10 do 19 zamestnancov	358	125	195	167	168	151
Stredné podniky: od 50 do 249 zamestnancov	89	79	79	78	75	76
Veľké podniky: od 250 a viac zamestnancov	20	20	17	18	16	14

Graf 9: Štruktúra podnikov podľa počtu zamestnancov v % (ŠU SR, 2014)

K najvýznamnejším zamestnávateľov v meste Trenčín v roku 2015 podľa portálu Eures patrili : Leoni Slovakia, s.r.o., Fakultná nemocnica Trenčín, Slovenská autobusová doprava, a.s., COOP Jednota Trenčín, a.s., Program, s.r.o., Marius Pedersen, a.s., B.T.Transport, s.r.o., Johnson Controls International, s.r.o., Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne, Konštrukta-Industry, a.s., Letecké opravovne Trenčín, a.s., TRENS SK, a.s. a ďalšie.

Medzi tradičné odvetvia priemyslu, výroby a služieb v meste Trenčín patria: výroba elektrických a elektronických prístrojov pre motorové vozidlá, elektrotechnika, strojárstvo, liehovarníctvo, zber odpadu, maloobchod, špeciálne strojárstvo, oprava a údržba lietadiel a kozmických lodí, odevný priemysel, preprava a logistika, nábytkárstvo, stavebníctvo a iné.

Nezamestnanosť

Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Trenčín v auguste 2015 predstavovala hodnotu **6,82%**, čo je hodnota výrazne nižšia ako je celoslovenská hodnota 11,32%. Trend vývoja nezamestnanosti je pozitívny a súčasná hodnota je najnižšia od roku 2013. Avšak alarmujúci je vysoký podiel mladých (do 25 rokov), ktorí tvoria podiel viac ako 16,58% na celkovom objeme nezamestnaných. (ÚPSVaR, 2015)

Dochádzka za prácou

V roku 2005 dochádzka za prácou tvorila $\frac{3}{4}$ dennej dochádzky obyvateľov do mesta Trenčín. Najväčší podiel dochádzky bol do priemyselných podnikov, takmer 39%, nasleduje dochádzka do verejného sektora (verejná správa, školstvo, zdravotníctvo), cca 20%. Práve do verejného sektora dochádzal najväčší podiel denne dochádzajúcich zamestnancov.

Najsilnejšia väzba je dlhodobo medzi regiónmi Trenčína a ľavy. Tento silný vzťah preukázal aj výskum migrácie Infostatu v roku 2010. Z mesta Trenčín denne odchádzalo v roku 2012 cca 4 840 obyvateľov, z toho do zahraničia 22,7%. Do iných okresov 54,9% a v rámci okresu 22,4%. Do mesta Trenčín dochádzalo v roku 2012 denne z obcí okresu Trenčín 8 104 ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Odchádzanie za prácou do jadrového územia (% z celkovo odchádzajúcich, 2012) :

Tabuľka 7: Dochádzka do mesta Trenčín z okolitých obcí (Nižňanský, a iní, 2015)

	Počet ekonomicky aktívnych ľudí	Dochádzka do TN	%	Viac ako 45% dochádzajúcich
Kostolná-Záriečie	179	123	68,7	X
Mníchova Lehota	365	268	73,4	X
Opatovce	129	64	49,6	X
Skalka nad Váhom	333	207	62,2	X
Soblahov	653	513	78,6	X
Trenčianska Teplá	1070	455	42,5	
Trenčianska Turná	909	603	66,3	X
Veľké Bierovce	193	106	54,9	X
Zamarovce	248	188	75,8	X
FMU Trenčín	4 079	2 527	62,0	

Denne prítomné obyvateľstvo v meste Trenčín je v úhrne cca. **68 000** obyvateľov.

Ďalšie významné ekonomické ukazovatele mesta Trenčín

Tabuľka 8: Ďalšie ekonomické ukazovatele a podiel mesta Trenčín na ekonomike regiónu (Nižňanský, a iní, 2015)

Podiel obyvateľstva mesta v kraji	9,33 % obyvateľov kraja
Podiel rozlohy mesta v kraji	1,82 % rozlohy kraja
Daňová sila	368 € (priemer v kraji = 322 €)
Finančná sila	505 € (priemer v kraji = 510 €)
Hustota obyvateľov na km ²	675 (hodnota pre kraj = 131)
Podiel živnostníkov na 100 obyv.	9,34/ 100 obyv. (hodnota pre kraj = 8,58)
Podiel právnických osôb na 100 obyv.	7,2/100 obyv. (hodnota pre kraj = 4,6)

Ekonomika samosprávy

Medzi významné faktory ovplyvňujúce rozvoj mesta patrí aj rozpočtové hospodárenie, finančné zdravie a majetok samosprávy.

Aktuálny rozpočet

Samospráva má schválený rozpočet na roky 2015-2017 (nasledujúca tabuľka). V roku 2015 počíta s kapitálovými výdavkami prevyšujúcimi 5 mil. eur a schodkom v rozpočte na úrovni 1 677 680 eur. Pre roky 2016 a 2017 rozpočet ráta s menšími kapitálovými výdavkami a výsledným hospodárením ako prebytkovým.

Tabuľka 9: Schválený rozpočet na najbližšie 3 roky (Mesto Trenčín, 2015)

	2015	2016	2017
Bežné príjmy	32 670 100	33 304 300	33 858 900
Bežné výdavky	29 553 105	29 064 695	29 400 695
Kapitálové príjmy	350 000	0	0
Kapitálové výdavky	5 144 675	1 430 840	1 192 500
Konečný výsledok rozpočtu	-1 677 680	2 808 765	3 265 705

V rámci rozpočtu je definovaných 12 programov. Najväčšie bežné výdavky sú určené na program Vzdelávanie, konkrétne na financovanie školských inštitúcií. V rámci kapitálových výdavkov sa pre rok 2015 ráta s najväčším objemom financií pre programy Bezpečnosť a Šport a mládež.

Finančné zdravie mesta

Finančné zdravie samosprávy sa posudzuje najmä na základe dlhového zaťaženia, dlhovej služby a základnej bilancie rozpočtového hospodárenia. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené údaje zo záverečného účtu mesta za rok 2014. Výsledok rozpočtového hospodárenia bol prebytok približne 1,5 mil. eur. Dlhové zaťaženie predstavuje 52,87 %, čo možno označiť za rizikové vzhľadom k tomu, že prípustná miera zaťaženia je 60%. Dlhová služba predstavuje hodnotu 5,69%, pričom prípustná je hranica 25%.

V roku 2013 Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO) označil finančné zdravie samosprávy za dostatočné s hodnotou 3,7 bodu z možných 6.

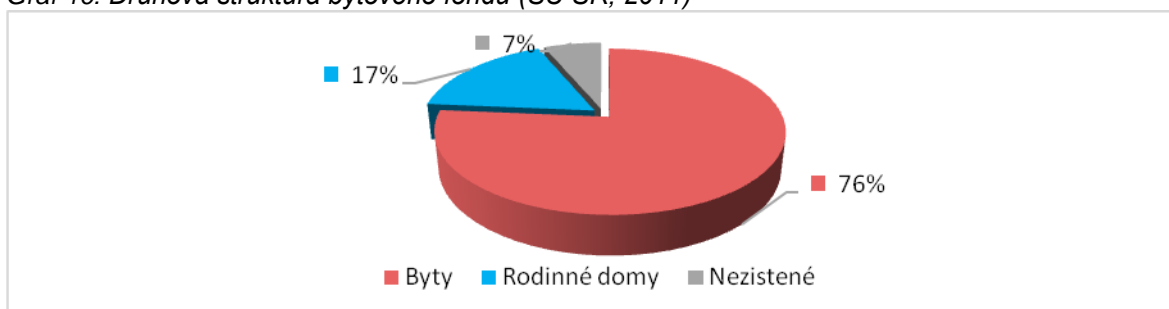
Tabuľka 10: Údaje zo záverečného účtu mesta Trenčín za rok 2014

Výsledok hospodárenia za rok 2014	1 586 214
Bežné príjmy v € za rok 2013	31 393 279
Bežné príjmy v € za rok 2014	31 923 374
Podiel dlhu na bežných príjmoch predchádzajúceho roka	52,87 %
Podiel splátok úverov a úrokov na bežných príjmoch predch. roka	5,69 %

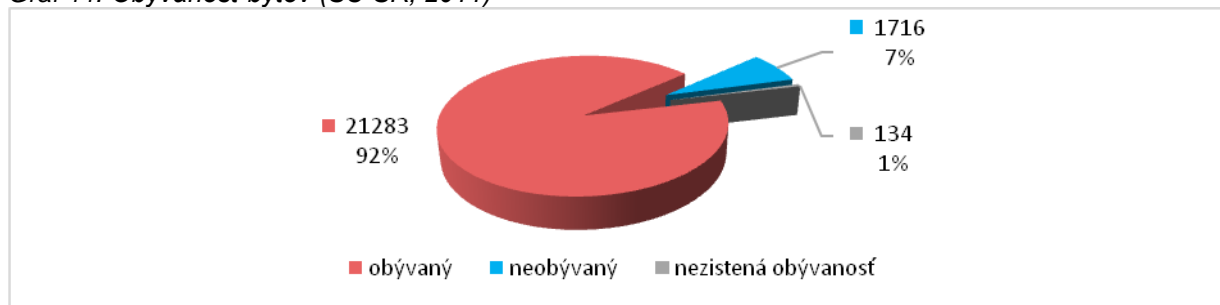
Bývanie a bytový fond

V meste Trenčín je celkovo 23 141 bytových jednotiek a 22 758 domácností podľa údajov z ŠODB 2011. Prírastok bytov v rokoch 1996 – 2011 bol z hľadiska počtu bytov v meste Trenčín + 2 518.

Graf 10: Druhá štruktúra bytového fondu (ŠÚ SR, 2011)

Graf 11: Obývanosť bytov (ŠÚ SR, 2011)

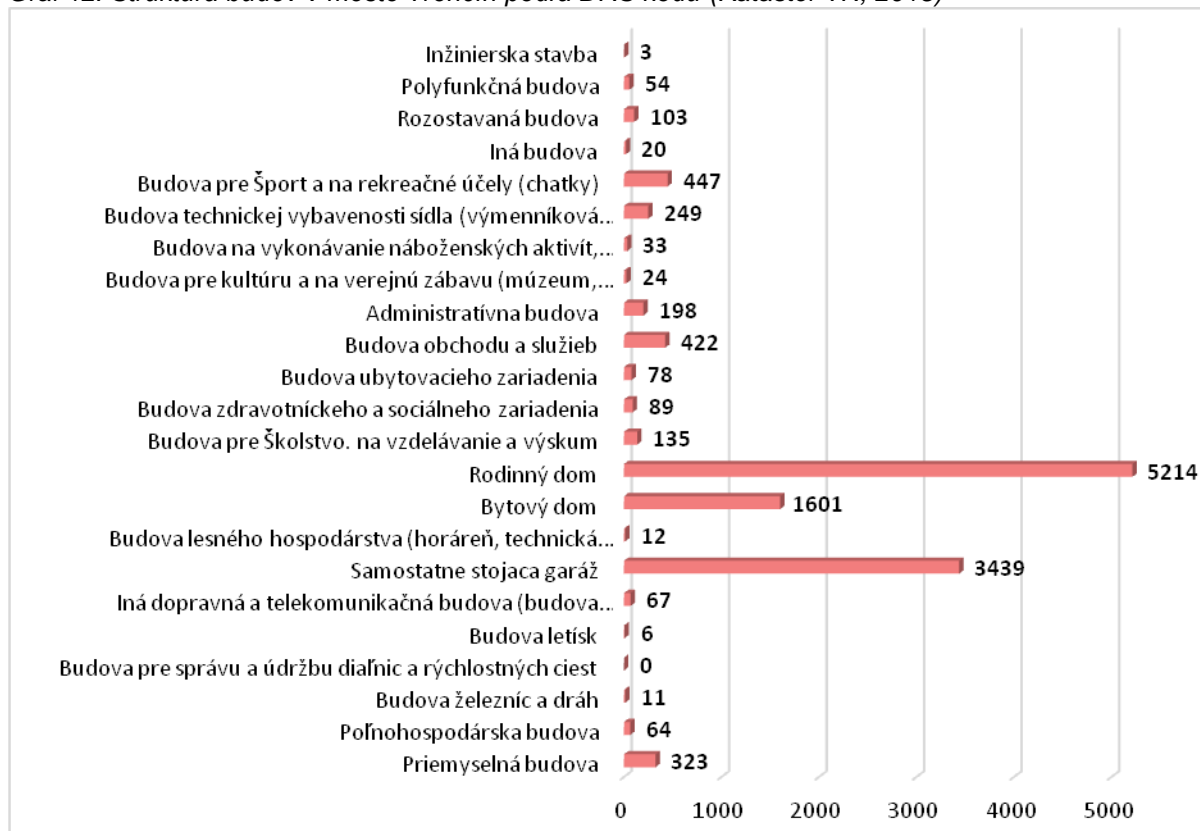
V meste Trenčín bolo v uvedenom období obývaných 21 283 bytov, čo hovorí o priemernej obložnosti bytových jednotiek na úrovni 2,6 obyvateľov. Neobývaných bolo 1 716 bytov, čo pri priemernej obložnosti bytov 2,6 predstavovalo voľnú bytovú kapacitu pre viac ako 4 400 obyvateľov.

Mesto Trenčín disponuje ku koncu roka 2015 spolu 126 bytovými jednotkami a 10 ubytovacími zariadeniami.

Budovy

V meste Trenčín sa nachádza 13 686 budov, ktoré majú v zmysle DRS (druh stavby) číselníka katastrálneho úradu nasledujúcu štruktúru:

Graf 12: Štruktúra budov v meste Trenčín podľa DRS kódu (Kataster TN, 2015)

Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra

Vyššia občianska vybavenosť a inštitúcie štátnej správy

Mesto Trenčín ako jadrové sídlo regiónu stredného Považia je nositeľom funkcií vyššej občianskej vybavenosti, ktorými sú – okrem iného :

- Divadelná a kultúrna scéna – Posádkový klub Trenčín

- Fakultná nemocnica Trenčín
- Letisko Trenčín
- Kino multiplex – v obchodnom komplexe Max
- Art kino Metro
- Galéria a múzeum - vrátane expozícií Trenčianskeho hradu
- Výstavisko Expo Center Trenčín
- Hokejový štadión Pavla Demitru
- Hokejová aréna Mariána Gáboríka
- Futbalový štadión
- Mestská športová hala
- Mestská krytá plaváreň
- Sídlo Okresného úradu v krajskom meste
- Sídlo vyššieho územného celku
- Krajský a okresný súd
- Krajské operačné stredisko - Integrovaný záchranný systém (112)
- Sídlo veliteľstva Pozemných síl OS SR
- a ďalšie.

Obchod a služby

Ponuka retail služieb v meste Trenčín je pokrývaná hlavne prostredníctvom 3 obchodných centier (Laugaricio, Max, Južanka) a 2 nákupných zón (Tesco/Big Box a Baumax/OBI). V meste je zastúpená široká sieť potravinových reťazcov ako Billa, Kaufland, Lidl, a tiež celá škála špecializovaných predajní (nábytok, automobily atď.)

Zdravotná starostlivosť

Koncovým zdravotníckym zariadením ústavnej zdravotnej starostlivosti v meste Trenčín je Fakultná nemocnica Trenčín, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR, s celkovým počtom 837 lôžok.

Špecializovaným ústavným zariadením je Nemocnica pre obvinených a odsúdených v Trenčíne s celkovým počtom 177 lôžok, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti SR.

Tabuľka 11: Zoznam významných zdravotníckych zariadení

Bio-Fit Trenčín	Halovka 63, 91108 Trenčín
Fakultná nemocnica Trenčín	Legionárska 28, 91171 Trenčín
Poliklinika Trenčín	K dolnej stanici 18, 91101 Trenčín
Vojenská poliklinika Trenčín	Partizánska 3731, 91101 Trenčín
ZS Špitálska	Legionárska 19, 91101 Trenčín

Sociálna starostlivosť

Mesto Trenčín inštitucionálne zastrešuje poskytovanie sociálnych služieb prostredníctvom mestskej rozpočtovej organizácie Sociálne služby mesta Trenčín (ďalej len SSMT). Sociálnu oblasť so zameraním na sociálne služby v rámci organizačnej štruktúry mesta zabezpečuje odbor sociálnych vecí Mestského úradu Trenčín a v rámci volených štruktúr samosprávy pôsobí *Komisia sociálnych vecí a verejného poriadku*.

SSMT v súčasnosti na území mesta Trenčín prevádzkuje nasledujúce zariadenia.

- I. Zariadenie opatrovateľskej služby, ulica Piaristická,
- II. Zariadenie pre seniorov, ulica Lavičková,
- III. Detské jasle, ulica 28. októbra,
- IV. Centrum Seniorov, ulica Osviečimská,

V. Nocľaháreň, ulica Nešporova 8, Trenčín.

Na území mesta Trenčín pôsobí 8 klubov dôchodcov (ďalej len KD), ktoré sú finančne dotované z rozpočtových prostriedkov mesta Trenčín. V rámci KD sa realizujú záujmové činnosti pre skupiny seniorov združených v kluboch uvedených v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 12: Prehľad počtu členov Klubov dôchodcov v r.2013, 2014 a 2016, s doplnením údajov o členoch Jednoty dôchodcov Slovenska za r.2016 (Mesto Trenčín, 2016) :

Názov	Počet členov 2013	Počet členov 2014*	Počet členov v r. 2016
Slovenský zväz protifašistických bojovníkov ZO Trenčín – 1			109
Združenie kresťanských seniorov Slovenska, klub Trečín – mesto			270
Jednota dôchodcov - základná organizácia č. 01			145
Jednota dôchodcov - základná organizácia č. 02			265
Jednota dôchodcov - základná organizácia č. 05			47
Jednota dôchodcov - základná organizácia č. 06			324
Jednota dôchodcov - základná organizácia č. 19			62
Jednota dôchodcov - základná organizácia č. 27			195
Jednota dôchodcov - základná organizácia č. 30			92
Klub dôchodcov – Záblatie	71	69	67
Klub dôchodcov – Istebník	70	71	65
Klub dôchodcov – Zlatovce	105	99	99
Klub dôchodcov - Mierové námestie	105	60	68
Klub dôchodcov - 28. Októbra	69	70	70
Klub dôchodcov – Opatová	150	151	121
Klub dôchodcov – Kubra	83	95	96
Klub dôchodcov – Kubrica	55	58	60
SPOLU	708	673	2 155

* údaj k august/2014

Voľnočasové aktivity pre seniorov taktiež pokrýva Centrum seniorov Trenčín, Osvienčimská 3, s celkovou kapacitou až do 200 osôb. V roku 2013 centrum zaznamenalo 14 500 návštev seniorov t.j. priemerne 1 200 návštev/mesiac, v roku 2014 (do augusta 2014) 8 000 návštev seniorov, t.j. 1000 návštev/mesiac.

Medzi neverejných poskytovateľov sociálnych služieb patria napríklad :

- Slovenský Červený Kríž
- Refugium, n.o.
- Občianske združenie Čistá duša
- Iskierka nádeje SD, n.o.
- Asociácia ZZP
- BM centrum, s.r.o.
- Krajské centrum SZTP
- Slovenský zväz sluchovo postihnutých

V rokoch 1996 – 2012 sa v regióne Trenčín (mesto Trenčín a okolité obce) zvýšila kapacita sociálnych zariadení 2,5 násobne a počet miest vzrástol z 3,96 / 1000 obyvateľov z roku 1996 na 10,13/1000 obyvateľov v roku 2012, pričom len v meste Trenčín išlo o nárast z 2,31 / 1000 obyvateľov v roku 1996 na 10,07/ 1000 obyvateľov v roku 2012. Najväčší podiel tu predstavujú zariadenia pre seniorov (4/1000). Z celkových kapacít patrí okolitým obciam a mestu Trenčín 44%, Trenčianskemu samosprávnemu kraju 35 % a neverejným poskytovateľom 21 %.

V roku 2014 bol v regióne najväčší záujem spomedzi pobytových sociálnych služieb o zariadenia pre seniorov, pričom túto službu poskytuje 7 zariadení pre 254 poberateľov. Zariadenia zriadené mestom majú 74 poberateľov. Kapacita 101 poberateľov je v 4 neziskových zariadeniach lokalizovaných v meste Trenčín. Neverejní poskytovatelia aj pri inom druhu sociálnej služby sú sústredení najmä v meste Trenčín.

V roku 2014 došlo k miernemu poklesu počtu miest na počet obyvateľov (3,16/1000) v meste Trenčín.

Mestom Trenčín (Centrum sociálnych služieb) je poskytovaná i terénna služba. Podľa prognózy vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva je predpokladaný nárast počtu obyvateľov nad 60 rokov z 20,2% obyvateľstva v roku 2013 na 23,9% v roku 2020, 26,1% v roku 2025 a 27,7% v roku 2030. Toto starnutie populácie vrátane zmien požiadaviek na rôzne formy sociálnej starostlivosti si vyžiada prehodnotenie budúcnosti pobytových zariadení, deinštitucionalizáciu a zvýšenie podielu terénnej starostlivosti na celkových poskytovaných službách. Sociálne služby sú zároveň vhodnou úlohou pre spoluprácu v rámci regiónu, pričom sa strategicky počíta s vybudovaním jedného centrálného denného centra sociálnych služieb so spoločným dispečingom poskytovaných terénnych, prípadne aj ambulantných foriem sociálnej služby v meste Trenčín aj pre ostatné obce v regióne – vo vzájomnej spolupráci.

Centrum pre seniorov, Osvienčimská, Trenčín sa vzhľadom na svoju kapacitu a návštevnosť (viď v texte vyššie) javí ako vhodný priestor pre zriadenie denného centra sociálnych služieb. Pri prognóze vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva nad 60 rokov v roku 2025 na 26,1% a poskytovaní služieb obyvateľom aj okolitým obciam v regióne, predpokladáme zvýšenie súčasnej návštevnosti o 50%, t.j. na 1500 návštev seniorov za mesiac. Zároveň by sa poradenské služby poskytovali širokej základni ďalších vrstiev sociálnej klientely (napr. odchovancom detských domovov, ľuďom s rôznym druhom zdravotného postihnutia, mládeži, osamelým matkám, viacpočetným rodinám a pod.), čím by sociálne služby poskytované mestom nadobudli výrazne integrovaný charakter tzv.hotspotu – resp. dispečingu informácií a služieb.

Dopyt po sociálnych službách a ich štruktúra

Na základe žiadostí evidovaných organizačnými zložkami a rozpočtovými organizáciami Mesta Trenčín zodpovednými za sociálnu oblasť, bolo v roku 2013 podaných 267 žiadostí a v roku 2014 (august) 232 žiadostí. V roku 2015 dopyt po sociálnych službách enormne vzrástol, od januára do augusta 2015 bolo evidovaných 324 žiadostí (z toho opatrovateľská služba 93, zariadenie opatrovateľskej služby 92 a zariadenie pre seniorov 139 žiadostí).

Podľa druhu sociálnej služby je kumulovaný dopyt 327 žiadostí (žiadosť môže obsahovať požiadavku na viacero druhov SS) :

Tabuľka 13: Štruktúra žiadostí o sociálnu službu (Mesto Trenčín, 2015)

Štruktúra žiadostí podľa žiadaného druhu SS	Rok 2013
odľahčovacia služba	3
opatrovateľská služba	59
zariadenie pre seniorov	147

Vzdelávacie inštitúcie

Základné školy

V meste Trenčín sa nachádza 9 verejných základných škôl, ktoré poskytovali v roku 2015 základné vzdelávanie pre celkový počet 4 141 žiakov, z čoho bolo 1 937 žiakov v referenčnej skupine 6-10 rokov a 2 204 žiakov v referenčnej skupine 11-14 rokov.

Všetkých 9 ZŠ je v zriaďovateľskej kompetencii Mesta Trenčín, z tohto počtu je iba 8 plnoorganizovaných (ročník 1. - 9.).

Na dvoch z 8 plnoorganizovaných škôl boli ku koncu školského roka 2014/2015 vybudované odborné učebne. Na ZŠ, Ul. L. Novomeského existuje novovybudovaná technická učebňa, ktorá vznikla v rámci pilotného projektu „Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a prácu s talentami“, odborné učebne na fyziku a chémiu sú zmodernizované, doplnené inovovanými učebnými pomôckami. Na ZŠ na Veľkomoravskej ul. sa momentálne buduje (v rámci budovy ZŠ z fondov Ministerstva školstva SR) nová technická učebňa. Fyzikálna a chemická učebňa sú doplnené modernými učebnými pomôckami.

Tabuľka 134: Základné školstvo (Mesto Trenčín, 2016)

Školské zariadenie	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy	žiaci	triedy
Bezručova	416	18	443	20	451	21	443	21	457	22
Dlhé Hony	628	27	631	27	631	27	625	27	634	27
Hodžova	889	40	893	41	877	40	899	40	883	39
Kubranská	329	17	319	19	317	19	314	19	317	20
Na dolinách	291	13	275	12	229	11	203	10	236	11
L. Novomeského	643	29	661	30	677	31	728	32	719	32
Potočná	45	3	59	3	62	3	66	3	60	4
Veľkomoravská	589	26	587	26	606	27	604	27	612	28
Východná	255	12	266	13	260	13	242	12	223	10
spolu	4085	185	4134	191	4110	192	4124	191	4141	193

Materské školy

Celkový počet detí v predškolskom veku, ktoré sú cieľovou skupinou materských škôl od roku 2006 až k roku 2013 kontinuálne stúpala. V roku 2013 bolo v okrese Trenčín 3 336 detí v tejto vekovej kategórii. Hrubá zaškolenosť detí v okrese Trenčín dosiahla v roku 2013 hodnotu 99,61%. Tento údaj je však čiastočne skreslený faktom, že v materských školách sú umiestnené i deti mimo sledovanej vekovej kategórie 3-5 ročných detí.

V meste Trenčín je badateľný rovnaký trend vývoja počtu detí ako v celom okrese Trenčín. Počet detí vo veku 3-5 rokov postupne rástol až na hodnotu 1 583 detí v roku 2014. V materských školách, ktoré sú zaradené do siete škôl v zmysle pravidiel MŠVVaŠ SR bolo v roku 2014 umiestnených 1 685 detí. To znamená, že z uvedených údajov vyplýva hrubá zaškolenosť detí v meste Trenčín bola v roku 2014 na hodnote 106%.

Tabuľka 15: Predškolské zariadenia v meste Trenčín

Jasle
Detské jasle 28. októbra, Dlhé Hony
Štátne materské školy
MŠ, Niva 9, Opatová
MŠ, Kubranská 20, Kubrá
MŠ, Stromová 3, Noviny
MŠ, Šmidkeho 12, Juh
MŠ, Šafárikova 11, Juh
MŠ, J. Halašu 11, Juh
MŠ, Legionárska 37, Dlhé Hony
MŠ, 28. októbra 7, Dlhé Hony
MŠ, Soblahovská 22, Dlhé Hony
MŠ, Opatovská 39, Sihot' III
MŠ, Považská 1, Sihot' II
MŠ, M. Turkovej 5, Sihot' II
MŠ, Švermova 24, Sihot' I
MŠ, Medňanského 9, Istebník
MŠ, Na dolinách 27, Zlatovce
MŠ, Pri parku 10, Záblatie
Súkromné predškolské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení MŠ SR
Súkromná materská škola Lingual, Janka Kráľa 14
Súkromná materská škola Slimáčik, M.Turkovej 22
Súkromná materská škola Štvorlístok, Orechovská 14
Súkromná materská škola Motýlik, Pri parku 16/51
Súkromná materská škola Best Friends Kids Club, Na Zongorke 7604 – od r.2015
Súkromná materská škola Blahoslavenej Tarzície, Olbrachtova ul. – od r.2015
Súkromné zariadenia nezaradené do siete škôl a školských zariadení MŠ SR
Súkromná materská škola Detský zámok, Piaristická 6
Súkromná materská škola Dúhová škôlka, Pod Sokolice 1
Detské centrum Motýlik, Pri parku 16/51
Detské centrum CHROBÁČIK, Opatovská 53
Súkromné detské jasle KITI, Dolný Šianec 2

Narastajúci počet detí bol v roku 2013 čiastočne kompenzovaný nárastom počtu detí v existujúcich triedach jednotlivých materských škôl, ktoré týmto spôsobom už prichádzali k svojim, kapacitným limitom. Dopyt po službách materských škôl reprezentovaný počtom žiadostí o umiestnenie dieťaťa do materskej školy resp. počet nevyhovených žiadostí rástol, škôlky zriadené Mestom Trenčín mali v roku 2013 až 128 nevybavených žiadostí. Priemerná obsadenosť škôlok zriadených Mestom Trenčín bola v roku 2014 na hodnote 106,4%. Najkritickejšia situácia bola v MŠ Legionárska, kde obsadenosť dosiahla v roku 2014 hodnotu 153%. Z tohto dôvodu tu mesto pristúpilo k projektu navýšenia chýbajúcej kapacity prostredníctvom kontajnerovej prístavby, ku ktorej by malo dôjsť v najbližšom období.

Spolu so vznikom posledných dvoch menovaných súkromných materských škôl v r.2015 sa situácia podstatne zlepšila a kapacity materských škôl v meste Trenčín budú pre najbližšie roky postačujúce.

V rámci mesta pôsobia pre deti predškolského veku i viaceré materské centrá. Medzi najznámejšie patria Materské centrum Srdiečko Trenčín pre matky s deťmi predškolského veku, Rodinné centrum Južanček, Materské centrum pre deti Care - prvé profesionálne centrum pre rodičov na Slovensku.

Stredné školstvo

Na stredných školách v meste Trenčín študovalo v školskom roku 2014/2015 celkovo 6 180 žiakov, z toho 4 429 žiakov (71,6% z celkového počtu) na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK). Najviac žiakov študuje v na SOŠ obchodu a služieb Trenčín – 851 žiakov (13,8% z celkového počtu), Gymnáziu Ľ. Štúra Trenčín – 725 žiakov (11,7% z

celkového počtu) a na Strednej umeleckej škole Trenčín - 514 žiakov (8, 3% z celkového počtu). Najmenej stredoškólkov sa vzdeláva na Súkromnej SOŠ Trenčín – 114 žiakov (1,8% z celkového počtu).

Do prvého ročníka bolo v školskom roku 2014/2015 prijatých celkovo 1 675 stredoškólkov, z toho 1 225 do škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK. Najviac, 843 žiakov bolo prijatých na 4-ročné štúdium v rámci študijných odborov, 1 126 na 3-ročné štúdium v učebných odboroch, 113 na nadstavbové štúdium.

Najviac žiakov do prvého ročníka prijali SOŠ obchodu a služieb Trenčín – 242 žiakov (14,34% z celkového počtu), Gymnázium Ľ. Štúra Trenčín – 183 žiakov (10,85% z celkového počtu) a Stredná zdravotnícka škola Trenčín – 157 žiakov (9,31% z celkového počtu). Najmenej žiakov do prvého ročníka v školskom roku 2014/2015 prijali Súkromná SOŠ Trenčín – 29 žiakov (1,72% z celkového počtu) a Športové gymnázium v Trenčíne – 61 žiakov (3,62% z celkového počtu).

Celková nezamestnanosť absolventov stredných škôl v Trenčíne bola v máji 2014 11,7%, čo je oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka nárast o 0,9 %. Najvyššiu nezamestnanosť svojich absolventov mali v máji 2014 Dopravná akadémia Trenčín (21,8%) a Súkromná SOŠ v Trenčíne (16,9%). Najnižšiu mieru nezamestnanosti svojich absolventov zaznamenala Pedagogická a sociálna akadémia sv. Andreja-Svorada a Benedikta Trenčín (3,8%) a Gymnázium Ľ. Štúra Trenčín (4,5%).

Tabuľka 16: Stredoškólské zariadenia

Škólské zariadenie	Adresa
Gymnázium Ľudovíta Štúra v Trenčíne	Ulica 1. mája 170/2
Pedagogická a sociálna akadémia sv. Andreja - Svorada a Benedikta	Ulica 1. mája 7
Piaristické gymnázium Jozefa Braneckého v Trenčíne	Palackého 4
Športové gymnázium	Kožušnícka 2
Obchodná akadémia Milana Hodžu Trenčín	M. Rázusa 1
Stredná odborná škola zdravotnícka	Braneckého 4
Stredná umelecká škola	Staničná 8
Stredná odborná škola stavebná Emila Belluša	Staničná 4
Spojená odborná škola podnikania	Veľkomoravská 14
Stredná odborná škola	Pod Sokolicami 14
Dopravná akadémia	Škólská 66
Stredná odborná škola letecko - technická Trenčín	Legionárska 160
Stredná odborná škola obchodu a služieb	Ul. P. Jilemnického 24
Súkromná stredná odborná škola	Ul. gen. M. R. Štefánika 379/19
Súkromné gymnázium Futurum	Na dolinách 27

Vysoké školy

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne je verejnou vysokou školou a poskytuje vzdelávanie prostredníctvom týchto vysokoškólských pracovísk:

- Fakulta špeciálnej techniky
- Fakulta zdravotníctva
- Fakulta sociálno-ekonomických vzťahov
- Fakulta priemyselných technológií
- Katedra politológie
- Centrum kompetencie pre výskum skla Vitrum Laugaricio (VILA)

Zriaďovateľom Vysokej školy manažmentu v Trenčíne je City University of Seattle. Vysoká škola manažmentu v Trenčíne poskytuje bakalársky stupeň štúdia v rámci jedného študijného programu.

Výchovno-vzdelávacie centrá

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Trenčín je školské zariadenie v zriaďovateľskej pôsobnosti Okresného úradu Trenčín. V meste Trenčín pôsobí i Metodicko-pedagogické centrum v Trenčíne, ktoré rozširuje služby výchovno-vzdelávacích centier v meste.

Veda a výskum

V meste Trenčín pôsobí v oblasti vedy a výskumu jediné centrum excelencie Vitrum Laugaricio (VILA), zamerané na oblasť skla, keramiky a silikátov, ktoré je spoločným pracoviskom Trenčianskej univerzity a SAV. Na Trenčianskej Univerzite Alexandra Dubčeka (TnUAD) je tiež lokalizované pracovisko CENTRATECH, čo je centrum zamerané na transfer know-how a poznatkov do priemyselnej a obchodnej sféry. Na základe SODB 2011 v oblasti vedy a výskumu pracuje **190 obyvateľov**.

Šport, rekreácia a voľnočasové aktivity

Vybrané zariadenia pre šport a rekreáciu na území mesta Trenčín :

- Zimný štadión Pavla Demitru
- Hokejová aréna Mariána Gáboríka
- Futbalový štadión na Sihoti
- Mestská športová hala na Sihoti
- Mestská plaváreň
- Golfový a tenisový areál Mariána Hossu
- Športové areály pri ZŠ:
 - ZŠ, Ul. L. Novomeského
 - ZŠ, Ul. Hodžova
 - ZŠ, Ul. Veľkomoravská
 - ZŠ, Bezručova ul.
- Ostrov - Tenisový a minigolfový klub Trenčín
- Športový areál Záblatie – futbalový areál
- Športový areál Opatová – futbalový areál

Na území mesta pôsobia viaceré športové kluby, ktoré združujú záujemcov o športové aktivity. Medzi najznámejšie patria:

- Bedmintonový klub MI Trenčín
Web: www.badminton.trencin.sk
- Cyklistický klub Trenčín
- Floorball ŠK 1. FBC Trenčín
Web: www.1fbctrencin.com
- Futbalový klub AS Trenčín
Web: www.astrencin.sk
- Gymnastický klub Pavlo
Web: www.pavlo.sk
- Hádzanársky klub ŠTART Trenčín
- Hokejový klub Dukla Trenčín
Web: www.hkdukla.sk

- Kanoistický klub TTS Trenčín
Web: www.kktts.sk
- Karate klub Europa Trenčín
Web: www.karate.eu.sk
- Karate klub INTERKAN Trenčín
- Klub slovenských turistov Dukla Trenčín
Web: www.kstdukladn.szm.com
- ILYO TAEKWONDO TRENČÍN
Web: www.teakwondo.tym.sk
- TJ Štadión Trenčín
Web: www.trencinbasket.sk
- Trenčiansky kolkársky klub
Web: www.kolky-tn.sk
- Trenčiansky plavecký oddiel
Web: www.tpo2008.sk
- Športový klubu polície v Trenčíne – aktívne oddiely - strelecký, karate, futbalový, hokejový, kulturistický
Web: www.skptn.sk/

V rámci areálov 4 základných škôl sú k dispozícii športoviská a infraštruktúra pre voľnočasové aktivity. Ide o:

- Športový areál pri ZŠ, Ul. L. Novomeského
- Športový areál pri ZŠ, Ul. Hodžova
- Športový areál pri ZŠ, Ul. Veľkomoravská
- Športový areál na Bezručovej ul.

Destké ihriská

V roku 2007 prebehla pasportizácia detských ihrísk na území mesta vrátane zhodnotenia ich technického stavu. Tento passport je aktualizovaný a tvorí podklad je postupné rekonštrukcie herných prvkov a úpravy ich areálov. K roku 2010 boli počty jednotlivých detských ihrísk v rámci jednotlivých MČ nasledovné:

- MČ Juh – 57
- MČ Stred – 28
- MČ Sever - 45
- MČ Západ -15

Celkovo sa na území mesta nachádza 145 detských ihrísk, avšak nie všetky sa nachádzajú na pozemkov vo vlastníctve mesta. Postupná rekonštrukcia ihrísk prebieha s dôrazom na ich spádovosť a aktuálny technický stav.

Kultúra a kreatívny priemysel

Tabuľka 17: Bilancia zariadení v okrese Trenčín (ŠU SR, 2014)

	počet	Podiel zariadení na 10 000 obyvateľov	
		Okres TN	SR
Verejné knižnice	47	4,1	3,9
Stále kiná	2	0,2	0,3
Prírodné amfiteátre a letné kiná	3	0,3	0,4
Múzeá a galérie	11	0,9	0,4
Kultúrne – osvetové zariadenia	51	4,5	5,5
Zariadenia pre voľný čas a záujmové činnosti	10	0,9	0,9
Okres TN celkom	124	10,9	11,1

Vychádzajúc z definície kreatívneho priemyslu a východiskovej koncepcie Ministerstva kultúry SR, rešpektujúc lokálne špecifiká, historické kontexty a východiskové analytické dáta z mesta Trenčín, je možné okrem iného zadefinovať tieto vybrané potenciály kreatívneho a inovatívneho priemyslu v meste Trenčín :

- Kultúrne dedičstvo – pamiatky, podujatia, zbierky, archívy, inštitúcie
- Architektúra a plánovanie – plánovacie štúdiá, architekti, urbanisti, priestoroví plánovači
- Dizajn a materiálové inžinierstvo – sklo, konfekcia, dizajn materiálov (anorganické, textilné materiály, polyméry a pod.),
- Dizajn a konštrukcia vojenskej techniky
- Výtvarné umenie – maliarstvo, sochárstvo, grafika a fotografia
- Divadlo, folklór, film a hudba – festivaly, dráma, súbory

Kultúrne dedičstvo

Inštitúcie viažuce sa k zachovávaní kultúrneho dedičstva v meste Trenčín sú s výnimkou Štátneho okresného archívu v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja :

- Trenčianske múzeum Trenčín. Trenčianske múzeum spravuje okrem svojej hlavnej budovy na Mierovom námestí (Župný dom) v Trenčíne aj Trenčiansky hrad, ktorý má viaceré expozície, Karner sv. Michala a Katov dom v Trenčíne.
- Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne, so stálou expozíciou diel.
- Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne
- Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne.,
- Štátny okresný archív v Trenčíne,

Prvky / nositelia kultúrneho dedičstva v meste Trenčín:

- **Archeologické náleziská:**
 - Jedno z najrozsiahlejších pohrebísk lužickej kultúry bolo odkryté archeologickým výskumom v južnej časti katastrálneho územia Trenčína pri výstavbe hypermarketu TESCO.
 - Rímska tradícia: rímsky nápis na trenčianskej hradnej skale ako prvá zmienka o pôvodnom osídlení Laugarício.
 - Čerešňový sad, Brezina – územie hradiska, resp. predhradiska Trenčianskeho hradu. Chránené archeologické územie.

- **Trenčiansky hrad:**

Na mieste dnešného hradu stálo v období Veľkej Moravy hradisko ako správne centrum priľahlého regiónu. Dnešný hrad vznikol v 11. storočí ako pohraničná pevnosť, strážiaca dôležité vázske brody a dôležité karpatské priesmyky, cez ktoré prechádzali obchodné cesty, spájajúce oblasť severného Uhorska a stredoslovenských banských miest s Čechami, Moravou, Sliezsokom a Poľskom. V ďalších storočiach sa stal sídlom pohraničného komitátu, kráľovskej a neskôr šľachtickej župy. (Trenčianske múzeum, 2015)

- **Pútnické miesto Skalka pri Trenčíne :**

Pútnické miesto Skalka sa nachádza na území farnosti Skalka nad Váhom. História pútnického miesta Skalka pri Trenčíne, siaha do 11. storočia a spája sa so životom sv. pustovníkov Andreja-Svorada a Beňadika, ktorí na tomto svätom mieste nejaký čas žili. Pozostáva z dvoch objektov – pútnického kostola Sv. Andreja-Svorada a Beňadika na tzv. Malej Skalke, ktorý je postavený na skale, z ktorej bol sv. Beňadik zhodený do Váhu a z tzv. Veľkej Skalky – pozostatkov benediktínskeho opátstva z roku 1224, v ktorom sa nachádza aj Beňadikova jaskyňa. (Farnosť Skalka, 2015)

- **Synagóga**

Trenčianska synagóga patrí k najkrajším a najzaujímavejším dielam svojho druhu na Slovensku. Bola postavená v blízkosti starej synagógy v roku **1913** podľa projektu berlínskeho architekta Richarda Scheibnera. Postavila ju trenčianska stavebná firma Fuchs a Niegreisz. (KIC, 2015)

- **a iné**

Podujatia viažuce sa ku kultúrnemu dedičstvu v meste Trenčín :

- Medzinárodné výtvarno-literárne sympóziu ORA et ARS – Skalka.
- Pri Trenčianskej bráne. Festival tradičnej zábavy, spojený s jarmokom ľudových remesiel.
- Farmárske trhy
- Trenčianske historické slávnosti.
- Trenčianske hradné slávnosti.
- Noc múzeí a galérií.
- Pádivého Trenčín. Festival dychových hudieb.
- Pohoda – multikultúrny festival súčasnej kultúry a umenia
- a iné.

Architektúra a plánovanie

V meste Trenčín je významná tradícia v oblasti plánovania, urbanizmu a architektúry. Už v minulosti (pred rokom 1989) v meste pôsobili veľké plánovacie štúdiá zamerané na architektúru, urbanizmus, ako i špecifické sektorálne plánovanie (doprava a pod.).

Oblasť architektúry, urbanizmu a plánovania spadá podľa číselníka NACE SK do kategórie č.7 – odborné, vedecké a technické činnosti. V roku 2014 bolo v tejto kategórii evidovaných 690 fyzických osôb a 478 právnických osôb.

Dizajn a materiálové inžinierstvo

V kontexte dizajnu hovoríme hlavne o nasledujúcich kategóriách: módný dizajn (textilný dizajn a odevný dizajn), priemyselný dizajn a produktový dizajn (vrátane dizajnu vojenskej techniky), grafický dizajn, umelecký dizajn a úžitkové umenie.

Tabuľka 18: Stredné školy v oblasti dizajnu a materiálovej výroby

SOŠ stavebná	drevárska a nábytkárska výroba
Stredná umelecká škola	dizajn - priemyselný dizajn, animovaná tvorba, propagačné výtvarníctvo, propagačná grafika, scénická kostýmová tvorba, reklamná tvorba, dizajn exteriéru, fotografický dizajn, odevný dizajn, dizajn interiéru.

Vzdelávanie v tejto oblasti sa v meste Trenčín zabezpečuje primárne prostredníctvom stredného školstva. Oblasť dizajnu a inžinierstva je pokrytá i vysokoškolským vzdelávaním a vedou a výskumom na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka, konkrétne prostredníctvom inžinierskych a doktorandských programov na Fakulte špeciálnej techniky a Fakulte priemyselných technológií (pracovisko Púchov). V

rámci TnUAD pôsobí i excelentné pracovisko skla Centrum kompetencie pre výskum skla VITRUM LAUGARICIO (VILA), spoločné pracovisko ÚACh SAV, TnU AD a FChPT STU.

Výtvarné umenie

Dianie v danej oblasti (maliarstvo, sochárstvo, grafika, fotografia a i.). organizujú hlavne záujmové združenia, ale i Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne, a Trenčianske osvetové stredisko. Zásadnú úlohu zohráva práve Galéria Miloša Alexandra Bazovského, ktorá sa primárne orientuje na slovenské výtvarné umenie 20. storočia a 21. storočia ako aj na výtvarné umenie trenčianskeho regiónu. Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne organizuje výstavy a disponuje kapacitami na zrealizovanie a podporu rôznych prezentačných a autorských aktivít. Rovnako priestormi čiastočne vhodnými na organizovanie výstav a podujatí disponuje Art centrum Synagóga. V rámci záujmových združení sú v meste Trenčín svojimi aktivitami najviditeľnejšie občianske združenia TRAKT, o.z. a HALA, o.z.

Divadlo, folklór, film a hudba

Dramatické – scénické umenie je v meste organizované a realizované hlavne prostredníctvom občianskych združení. Vhodnými priestormi v zmysle priestorových a technických kapacít sú Posádkový klub Trenčín (pôvodný názov Okruhový dom armády) a objekt Kina Hviezda. V týchto priestoroch sú aktívne viaceré projekty. Ide najmä o projekt „Virtuálne divadlo“ realizované združením „LampArt o.z.“ a projekt „Prvá komorná divadelná scéna v Trenčíne“ realizované združením „Kolomaž o.z.“ Spoločným menovateľom obidvoch projektov je ambícia pravidelného organizovania kultúrnych podujatí. V prípade Prvej komornej divadelnej scény došlo k čiastočnej rekonštrukcii (priestory, technické vybavenie) a vytvoreniu divadelného priestoru typu „blackbox“ v priestoroch Klubu Lúč situovaného v rámci objektu Kina Hviezda v Trenčíne. Z divadelných súborov aktívnych v meste Trenčín možno uviesť Divadlo Kolomaž, Mestské divadlo Trenčín, Trenčianske hradné divadlo a Divadlo Normálka .

Väčšina súborov venujúcich sa divadelnej, tanečnej a folklórnej produkcii je amatérskeho a poloprofesionálneho charakteru, a je aktívna na úrovni kultúrnych centier a základných umeleckých škôl.

Významné folklórne súbory sú najmä Trenčan a Družba, a tiež detské folklórne súbory Radosť a Kornička Zameriavajú sa na uchovávanie pôvodného folklórneho materiálu, ktorý umelecky spracovávajú.

Najvýznamnejším podujatím nadregionálneho charakteru je medzinárodný multižánrový festival POHODA.

Z ďalších pravidelných podujatí nadregionálneho charakteru stoja za zmienku najmä filmové festivaly –Festival francúzskych filmov v Trenčíne a Festival horských a dobrodružných filmov HoryZonty.

Tradícia hudobných festivalov sčasti pretrváva : Trenčianska hudobná jar a Trenčianska hudobná jeseň (vážna hudba), Trenčiansky jazzový festival (jazz), festival dychových orchestrov Pádivého Trenčín, adventné koncerty a hudobné podujatia, prehliadky speváckych zborov a pod.

Z umeleckých telies v meste Trenčín stoja za zmienku napríklad Komorný orchester mesta Trenčín, Trenčiansky spevácky zbor, Spevácky zbor ZVON, Spevácky zbor Piaristického gymnázia J. Braneckého, Cirkevný zbor pri Farskom kostole, tanečné skupiny Goonies a Aura, Tanečný klub Dukla Trenčín a iné

Vzdelávanie v tejto oblasti v meste Trenčín zabezpečuje najmä Základná umelecká škola Karola Pádivého, ktorá svoju činnosť zameriava na 3 odbory: Literárno-dramatický, výtvarný a hudobný odbor. V roku 2012 bola štruktúra vzdelávaných žiakov nasledovná: celkovo 1 247 žiakov. Z toho hudobný odbor – 521, výtvarný odbor – 516, tanečný odbor – 133, literárno-dramatický – 77 žiakov.

Tanečné vzdelávanie v oblasti spoločenského tanca významne zastrešuje klub spoločenského tanca Dukla Trenčín s vyše 45 ročnou tradíciou.

Z pohľadu priestorovo-infraštruktúrného je objekt Posádkového domu ODA potenciálom pre ďalší rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít v meste. Objekt je vo vlastníctve Ministerstva obrany a preto jeho ďalšie možné využitie je viazané k majetkovým vzťahom k objektu.

Cestovný ruch

Atrakcie CR

Cestovný ruch v meste Trenčín a v jeho bezprostrednom okolí je v súčasnosti viazaný na 3 základné oblasti záujmu :

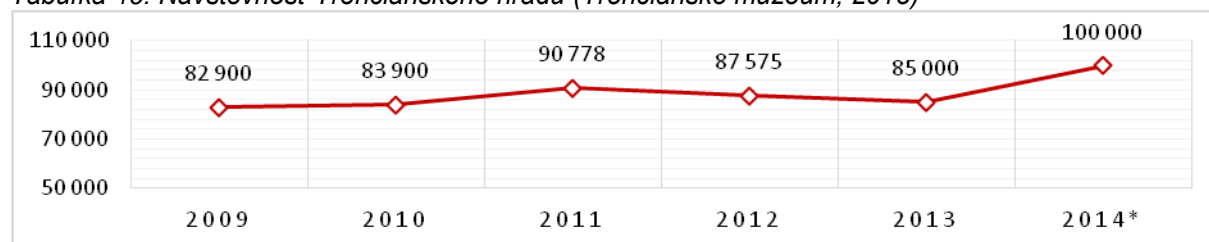
- Historický odkaz v území – rímska stopa, Matúš Čák Trenčiansky, historické objekty v meste, systém hradného opevnenia stredného Považia.
- Trenčín mesto Pohody – najväčší stredoeurópsky multižánrový festival Pohoda.
- Pútnická turistika a rády v meste Trenčín – hlavne vo väzbe na odkaz svätých Svorada a Beňadika na Skalke nad Váhom.

Trenčiansky hrad

Na mieste dnešného hradu stálo v období Veľkej Moravy hradisko ako správne centrum príslušného regiónu. Dnešný hrad vznikol v 11. storočí ako pohraničná pevnosť, strážiaca dôležité vázske brody a dôležité karpatské priesmyky, cez ktoré prechádzali obchodné cesty, spájajúce oblasť severného Uhorska a stredoslovenských banských miest s Čechami, Moravou, Sliezsikom a Poľskom. V ďalších storočiach sa stal sídlom pohraničného komitátu, kráľovskej a neskôr šľachtickej župy. (Trenčianske múzeum, 2015)

V súčasnosti je areál hradu najvýznamnejšou historickou pamiatkou na území mesta, ktorú spravuje Trenčianske múzeum a ktorá je v správe Trenčianskeho samosprávneho kraja. Priemerná návštevnosť objektu je okolo 85 000 návštevníkov ročne. Avšak v roku 2014 sa návštevnosť dostala cez hranicu 100 000 návštevníkov. Toto číslo sa podarilo dosiahnuť v minulosti (pred rokom 2003) celkovo 3 krát.

Tabuľka 19: Návštevnosť Trenčianskeho hradu (Trenčianske múzeum, 2015)

* údaj k novembru 2014

Trenčianske múzeum

Trenčianske múzeum napriek svojim prírodovedným tradíciám je múzeom vlastivedného typu. Vlastní a spravuje zbierkové fondy historického, umenovedného, prírodovedného, literárno-historického či národopisného charakteru, bohaté zbierky z oblasti numizmatiky, faleristiky, filokartie, militárií a zbraní, umeleckého remesla a pod. K najcennejším súborom v zbierkach Trenčianskeho múzea nesporne patrí rozsiahla a umelecky i historicky zaujímavá obrazová zbierka rodu Ilešháziouvcov, hlavných a dedičných trenčianskych a liptovských županov, pánov Trenčianskeho hradu od r. 1594 do r. 1835.

Trenčianske múzeum okrem svojej hlavnej budovy na Mierovom námestí, tzv. Župného domu, spravuje v Trenčíne aj Trenčiansky hrad s viacerými expozíciami, Karner sv. Michala, tzv. Katov dom a viaceré expozície a objekty mimo Trenčína. (Trenčianske múzeum, 2009)

Trenčianske múzeum je v správe Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Galéria M. A. Bazovského

Galéria Miloša Alexandra Bazovského je jedinou galériou výtvarného umenia v Trenčíne, je v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja. Vznik tejto inštitúcie sa datuje do roku 1969, teda rok po smrti Miloša Alexandra Bazovského, ktorého meno nesie i trenčianska galéria. Jej pôvodným sídlom bol barokový komplex kláštora Piaristov v historickom centre Trenčína. Neskôr na základe reštitučného rozhodnutia sa musela galéria presídliť do svojich súčasných priestorov na Palackého ulici č.27, kde naďalej rozvíja svoje početné aktivity. Pozornosť upriamuje v prevažnej miere do oblasti budovania zbierkového fondu. Záber akvizičnej činnosti je v tomto smere pomerne široký. Výtvarné umenie 20. a 21. storočia, výtvarní umelci trenčianskeho regiónu a v neposlednom rade aj výrazné dielo Miloša Alexandra Bazovského. Okrem výtvarného umenia svoj priestor dostávajú aj hudba, umelecké slovo, či film. Galéria sa stáva multikultúrnym priestorom, kde sa stretávajú jednotlivé formy umenia, vzájomne sa prelínajú a konfrontujú vo svojich charakteristických dynamikách. Za zmienku stojí aj pestrá ponuka kultúrno-vzdelávacích aktivít, ktoré sa sústreďujú na široké spektrum návštevníkov galérie. (Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne, 2011)

Galéria M. A. Bazovského je v správe Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Turistika

Územie mesta resp. blízke okolie je vhodné pre realizáciu turistických aktivít, vzhľadom na okolitý geomorfologiu územia, prírodné danosti a prvky atraktivity. V rámci mesta sa môžu záujemcovia a nadšenci turistiky združovať vo viacerých turistických kluboch:

Názov klubu	Počet členov
KST TTS Trenčín	100
DUKLA Trenčín	42
Trenč.VhT Klub Trenčín (TVTK)	26
Vodacky turistický klub VAH	32
KLUB POLAR ALPIN Trenčín	48

KST TTS Trenčín je najstarší aktívne pôsobiaci turistický oddiel v trenčianskom regióne so stabilne početnou členskou základňou.

V okolitom regióne Trenčín sa nachádza viacero turistických trás s množstvom zaujímavých prvkov atraktivity. Medzi najznámejšie trasy patria:

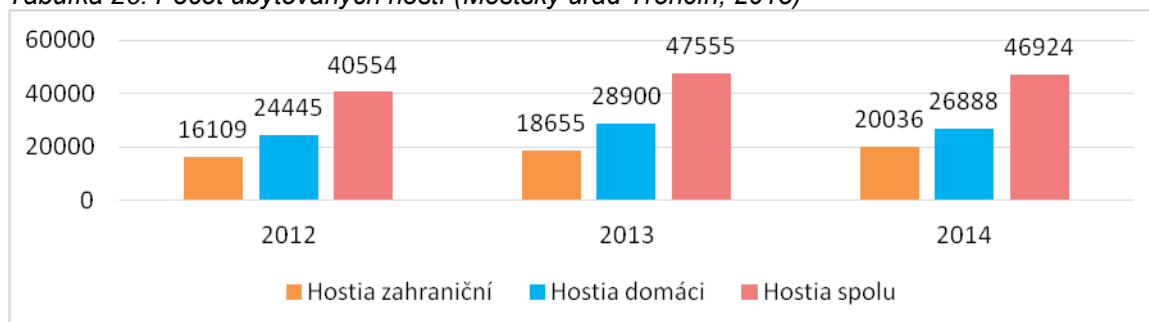
- Trenčín-Trenčianske Teplice
- Trenčín - Trenčianske Teplice cez Opatovú
- Trenčín – Trenčianske Teplice cez Soblahov
- Trenčín – Zamarovské jamy – Skalka – Kláštor na Skalke
- Soblahov - Chata pod Ostrým vrchom - Čiernachov - Mníchova Lehota
- Trenčín - Trenčianske Teplice cez Kubricu a popod Svitavu a sedlo Machnáč
- Trenčín - Hrabovka - Krasín - Dolná Súča

a ďalšie.

Návštevnosť a ubytovacie kapacity

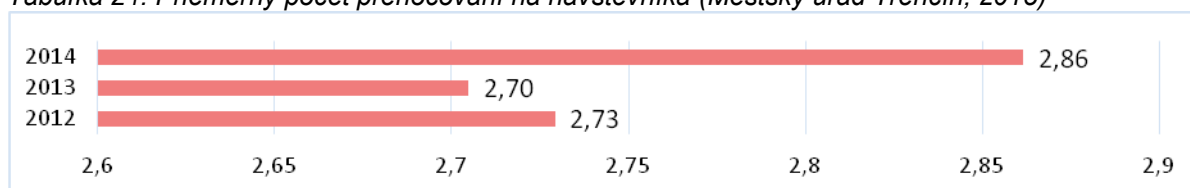
Návštevníci majú v meste Trenčín k dispozícii 38 subjektov poskytujúcich ubytovanie (Mestský úrad Trenčín, 2015). Priemerne využije ubytovacie služby v meste Trenčín **45 000** návštevníkov ročne. Za posledné tri roky bol vývoj počtu ubytovaných hostí nasledovný:

Tabuľka 20: Počet ubytovaných hostí (Mestský úrad Trenčín, 2015)

Štruktúra návštevníkov, ktorí prenocovali v meste Trenčín sa za posledné tri dostupné roky mení v smere nárastu podielu zahraničných návštevníkov. V roku 2012 – 66%, 2013 – 65%, 2014 – 75%. Návštevník, ktorý využil ubytovacie kapacity v meste Trenčín v roku 2014 v priemere prenocoval **2,86** krát. V tomto ohľade môžeme sledovať mierny nárast počtu prenocovaní na návštevníka.

Tabuľka 21: Priemerný počet prenocovaní na návštevníka (Mestský úrad Trenčín, 2015)

V prieskume z názvom „Prieskum vnímania mesta Trenčín návštevníkmi a turistami ako destinácie cestovného ruchu“, ktorý v letných mesiacoch roku 2008 pre Mesto Trenčín realizovala firma EMCG, spol. s.r.o. na vzorke 203 návštevníkov, boli definované nasledujúce závery:

- „Najväčšia časť, takmer polovica, oslovených návštevníkov a turistov bola v meste Trenčín po prvýkrát a ich pobyt mal v tomto meste trvať jeden deň. Takmer tretina plánovala stráviť v Trenčíne dva až tri dni.
- Takmer všetci návštevníci a turisti prišli do Trenčína v rámci individuálnej turistiky, ktorá mala skôr charakter súkromnej návštevy.
- K najnavštevovanejším miestam patrili hrad, Mierové a Štúrovo námestie a mestská veža.
- Z odpovedí možno usudzovať, že respondenti nemali pocit, že by mali pred príchodom do Trenčína dostatok informácií. Informácie o Trenčíne získavali predovšetkým z internetu a od známych.
- Čistota mesta, jeho vzhľad, úroveň ubytovania a stravovania, možnosti zábavy a celkový dojem z mesta boli hodnotené približne rovnako, a to známku 2, t. j. veľmi dobre. Spomedzi všetkých uvedených oblastí jedine možnosti zábavy a trávenia voľného času získali známku mierne horšiu ako 2.
- Mesto zaujalo návštevníkov a turistov svojím historickým centrom, architektúrou a atmosférou.
- Opätovne sa chcú vrátiť do Trenčína skôr domáci návštevníci a turisti než zahraniční. No napriek tomu s určitou pravdepodobnosťou (odpovedali skôr áno) by sa chcela vrátiť takmer polovica zahraničných respondentov.“ (EMCG, spol. s.r.o, 2008)

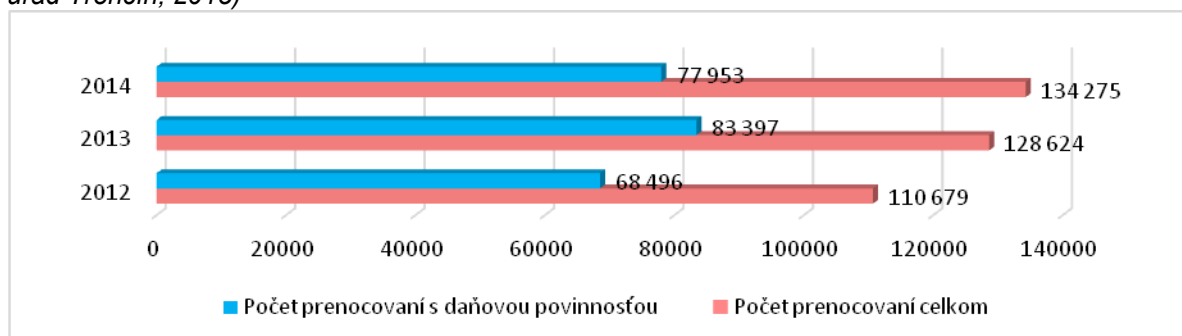
Ekonomické ukazovatele ubytovacích služieb

Ekonomické benefity plynúce z návštevníkov mesta Trenčín delíme na 2 základne skupiny:

- Príjmy, ktoré plynú samospráve a tvoria súčasť mestského rozpočtu. V prípade mesta Trenčín ide o tzv. daň za prenocovanie. Predmetom dane je odplatné za prechodné ubytovanie fyzickej osoby v ubytovacom zariadení. Výška dane je stanovaná na 0,50€ za noc a návštevníka. Celkové príjmy mesta z tejto dane sú uvedené nižšie
- Príjmy ubytovacích zariadení. Tieto plynú podnikateľským subjektom a predstavujú základný predpoklad ďalšieho rozvoja týchto služieb. Na základe údajov zo ŠÚ SR pre oblasť cestovného

ruchu v meste Trenčín za roky 2009-2013 bola stanovená priemerná cena ubytovania za jednu noc na **25,- €**. Na základe tohto údaja a počtu prenocovaní je možné odhadnúť príjmy ubytovacích zariadení plynúce zo služby prenocovania.

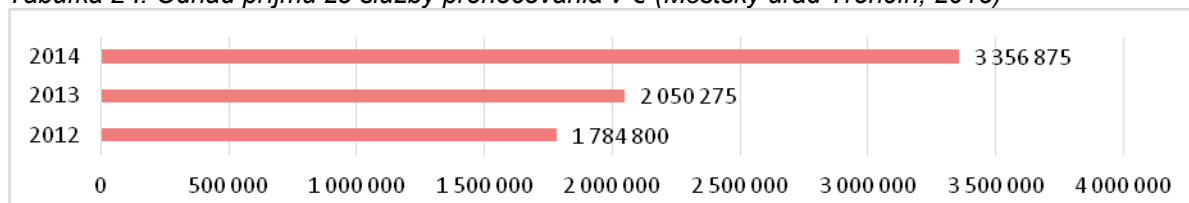
Tabuľka 22: Počet prenocovaní celkom a v tom počet prenocovaní s daňovou povinnosťou (Mestský úrad Trenčín, 2015)

Tabuľka 23: Výnos dane za ubytovanie v € (Mestský úrad Trenčín, 2015)

Tabuľka 24: Odhad príjmu zo služby prenocovania v € (Mestský úrad Trenčín, 2015)

Inštitucionálne zabezpečenie CR

Mesto Trenčín poskytuje podporné resp. informačné služby pre návštevníkov prostredníctvom Kultúrno-informačného centra.

Mesto ako subjekt je od septembra 2015 členom oblastnej organizácie cestovného ruchu „Trenčín a okolie“. V Trenčianskom kraji k máju 2015 pôsobí jedna krajská a 3 oblastné organizácie cestovného ruchu:

- KOČR – Trenčín Región
- OOCR - Región Horné Považie
- OOCR - Región Horná Nitra - Bojnice
- OOCR - Trenčianske Teplice
- OOCR - Trenčín a okolie

Komunitný život

Komunity a spolky

V Trenčíne pôsobí množstvo komunít a spolkov. Ministerstvo vnútra SR eviduje v meste Trenčín vo svojich registroch: 618 občianskych združení, jedno združenie s potvrdenou činnosťou, 26 záujmových združení právnických osôb, 6 živnostenských spoločností, 32 neziskových organizácií poskytujúcich verejnoprospešné služby a 11 nadácií.

Medzi najvýznamnejšie organizácie reprezentujúce občianske komunity a pozitívne vplyvajúce na komunitný život v meste Trenčín patrí Trenčianska nadácia. Jej poslaním je podpora ľudských a občianskych aktivít v prospech zvýšenia kvality života v trenčianskom regióne, rozvoja lokálnej demokracie, komunitnej filantropie a komunity. Pravidelne organizuje podujatia v celom regióne Trenčína, napr. Mílniky, Dobrý bazár, Otvor srdce, daruj knihu, Dr. Klaun a mnohé ďalšie.

Aktivity jednotlivých komunit sa viažu na množstvo oblastí i tradícií, ktoré v meste Trenčín rezonujú. Či už ide o kultúrne aktivity vo väzbe na folklór, hudobnú scénu (ľudová scéna, dychovky, ale i klubová hudobná scéna), divadelnú, výtvarnú, či fotografickú scénu, alebo silné športové tradície v území, spolky a kluby kreované pôsobením armády a armádneho klubu Dukla, komunity športovcov, amatérov, ale i profesionálov (hokej futbal, hádzaná, karate, vodné športy, florbal a pod.), a množstvo iných oblastí, ktorých rozvoj prostredníctvom miestnych komunit je silnou a tradičnou súčasťou života v meste a jeho pulzu.

Celkovo je možné aktívne spolky a združenia rozdeliť do nasledujúcich kategórií v zmysle ich zamerania:

- Detské folklórne súbory
 - DFS Brezinka
 - DFS Kornička
 - DFS Kubranček
 - DFS Radosť
 - DFS Zlatováčik
- Divadelné združenia
 - Divadlo Normálka
 - Divadelné združenie Kolomaž
 - Klub nespravodlivo plešatých, Holovlasé divadlo
 - Mestské divadlo Trenčín
 - Skupina historického šermu Wagus
 - fest pohodaAICES Mestské divadlo ŽilinaSlovakia Travel Virtualny Trencin Video o Trenčíne určené pre USA
- Folklórne súbory
 - Folklórny súbor Družba
 - Folklórny súbor Kubra
 - Folklórny súbor Nadšenci
 - Folklórny súbor Seniorský klub Družba
 - Folklórny súbor Trenčan
 - Folklórny súbor Véna
- Hudobné a vokálne telesá
- Športové kluby
- Tanečné skupiny
- Iné záujmové zoskupenia
 - Združenie Bludní rytieri
 - Centrum environmentálnych aktivít Baranček
 - Trenčianska jazzová spoločnosť Fénix
 - LampArt
 - Považská župa Sokolská
 - Združenie neprofesionálnych výtvarníkov

a iné. Združenia a organizácie

Mesto Trenčín je členom niekoľkých združení a organizácií v rámci Slovenskej republiky.

- Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS)
- Regionálne združenie miest a obcí (RZMOSP)

- Združenie primátorov krajských miest SR (K8)
- Asociácia prednostov úradov miestnej samosprávy v SR (APUMS)
- Asociácia komunálnych ekonómov (AKE)
- Združenie hlavných kontrolórov
- Združenie náčelníkov Mestskej polície
- Asociácia informačných centier Slovenska (AICES)
- Euroregión Biele Karpaty – jeho poslaním je všestranný rozvoj cezhraničného regiónu zahrňujúceho územie pôsobenia združenia Región Biele Karpaty, Slovenská republika a územie pôsobenia združenia Región Bílé Karpaty, Česká republika

PARTNERSKÉ MESTÁ - zahraničné

- Cran-Gevrier (Francúzsko)
- Uherské Hradiště (Česká republika)
- Zlín (Česká republika)
- Tarnow (Poľsko)
- Casalecchio Di Reno (Taliansko)
- Békéscsaba (Maďarsko)
- Kragujevac (Srbská republika)

Bližšie informácie v prílohe č.6.

Identita

Identitu územia mesta je možné charakterizovať prostredníctvom 3 základných elementov:

- Skala (hradné bralo) – ako symbol tradícií, histórie a pevných koreňov,
- Rieka – ako prvok prinášajúci život a energiu do územia. Je tiež symbolom prúdenia a nových impulzov do života mesta a symbolom súladu mesta s prírodou,
- Trenčania – ako ľudský potenciál tvorený silnými a angažovanými komunitami, ktoré dodávajú mestu živé vibrácie a pulz, sú symbolom tradičného zdravého lokálpatriotizmu.

1.2 ÚZEMNO-TECHNICKÁ ANALÝZA

Táto kapitola obsahuje informácie o základnom priestorovom usporiadaní, technickej infraštruktúre, doprave a urbánnej bezpečnosti územia.

Poznámka

Bližšie informácie a podrobnejšie údaje sú dostupné:

- Textová časť ÚPN mesta Trenčín
- Sektorálne plánovacie dokumenty mesta Trenčín – ako napr. návrh generelu dopravy 2009 a pod.

Základná charakteristika mesta z pohľadu širších vzťahov

Mesto Trenčín sa nachádza na považskej rozvojovej osi (Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina). Jedná sa o rozvojovú os prvého stupňa a na ponitrianskej rozvojovej osi II. stupňa (Trenčín – Bánovce nad Bebravou – Topoľčany – Nitra – – Nové Zámky – Komárno). Z pohľadu terciárnych¹ centier osídlenia (zabezpečovanie potrebnej obsluhy obyvateľstva sociálnou infraštruktúrou) mesto Trenčín ako krajské mesto patrí do prvej skupiny a prvej podskupiny spolu s mestami Banská Bystrica, Nitra,

¹ Terciárne centrum – v zmysle Konceptie územného rozvoja Slovenska KURS, predstavuje terciárne centrum, také sídlo, ktoré poskytuje okolitému regiónu, širokú škálu služieb, či už v zmysle administratívnych služieb, obchodných, kultúrnych, voľnočasových a ďalších. Terciárne centrá sa vyhodnocujú na základe existencie zariadení nadmestského až nadregionálneho charakteru jednotlivých skupín občianskej vybavenosti.

Prešov, Žilina a Trnava. V rámci kvartérnych aktivít (vysoké školy a výskumné ústavy) patrí mesto Trenčín na popredné priečky v rámci Slovenskej Republiky.

Trenčianske ťažisko osídlenia najvyššej úrovne vytvára „uzol“ najrozvinutejšej sídelnej rozvojovej osi, ktorá súčasne tvorí aj najpriemyselnejší pás Slovenska. Potenciálne aglomeračné väzby trenčianskeho ťažiska osídlenia sa prejavujú v smere na Nové Mesto nad Váhom, ktoré má slabšie aglomeračné väzby v smere na Starú Turú. Potenciálne aglomeračné väzby sú medzi mestom Myjava smerom na Starú Turú a Brezovú pod Bradlom. Zatiaľ absentujú aglomeračné väzby Trenčína v smere na Bánovce nad Bebravou. Bánovce nad Bebravou prejavujú aglomeračné väzby na Partizánske a Topoľčany, ktoré ležia v Nitrianskom kraji. Na území Trenčianskeho kraja v jeho severnej časti sa prejavujú aglomeračné väzby mesta Považská Bystrica a okolitého osídlenia v smere do žilinsko-martinského ťažiska osídlenia. Relatívne špecifickým je prievadzské ťažisko osídlenia, čo vyplýva z pôvodnej hospodárskej základne, a s tým súvisiacim rozvojom osídlenia. V tomto ťažisku osídlenia sa očakáva zásadná reštrukturalizácia hospodárskej základne, pri ktorej by mal napomôcť aj rozvoj územnotechnických a sídelných podmienok.

V sídelnom a územnom rozvoji regiónu trenčianskeho kraja, v záujme napomôcť reštrukturalizácii hospodárskej základni, je potrebné vytvárať podmienky pre dobudovanie nadradenej infraštruktúry a jej prepojenie na české územie a sídelné systémy. Dôležitým prepojením podporujúcim reštrukturalizáciu hospodárskej základni je podpora komunikačných prepojení medzinárodného významu vo východo-západnom smere v prepojení Česká republika – Trenčín – Prievidza – Zvolen/Banská Bystrica, ako aj prepojenie v smere Zlín (v Českej republike) Púchov. Vybudovaním tohto medzinárodného prepojenia na území regiónu trenčianskeho kraja sa vytvárajú taktiež podmienky pre medzinárodné napojenie banskobystrickozvolenského ťažiska osídlenia do medzinárodnej sídelnej siete.

V osídlení kraja sa nachádzajú viaceré sídelné formy, vrátane špecifických foriem, pri rozvoji ktorých je žiaduce rešpektovať ich urbanistický a krajinársky ráz, ako je kopaničiarske osídlenie na Myjavsku, v podnoží Bielych Karpát a Javorníkov, na Hornej Nitre vo Valaskej Belej, ako aj v rámci Strážovských vrchov.

Mesto Trenčín sa nachádza na trase medzinárodného multimodálneho koridoru Va., ktorý v cestnej doprave predstavuje cesta I/61 a hlavne trasa diaľnice D1 (v Trenčíne aj s privádzačom po cestu I/61). Územím Trenčína prechádza trasa E75 (cesta I/61) Žilina – Považská Bystrica – Trenčín – Trnava – Bratislava zaradená do siete európskych ciest.

Mestom prechádza v smere juh – sever trasa cesty I/61, ktorú v centre mesta križuje cesta II/507. Cesta II/507 prechádza južnou časťou mesta od Beckova a pokračuje severným smerom na Nemšovú po druhej strane Váhu. Tieto cesty tvoria aj základnú komunikačnú kostru mesta. Územne odlúčené mestské časti (bývalé samostatné obce) sú pripojené k organizmu mesta Trenčín cestami III. triedy s ukončením v jednotlivých MČ, takže tvoria vlastne súčasnú cestnú sieť mesta.

Trenčín leží na železničnej trati č. 120 z Bratislavy do Žiliny, ktorá je rovnako súčasťou medzinárodného multimodálneho koridoru č. Va. V zámeroch rozvoja železničnej dopravy sa uvažuje s jej modernizáciou na parametre s $V = 140-160$ km/h, ktoré si vyžaduje medzinárodný dopravný koridor. Modernizácia koridoru v úseku Bratislava – Žilina je uvažovaná v prvej etape modernizácie, pričom sa v tomto úseku uvažuje so zabezpečením maximálnej rýchlosti 140 km.h⁻¹ s možnosťou zvýšenia podľa miestnych pomerov na rýchlosť 160 km.h⁻¹. Modernizácia koridoru zahŕňa aj modernizáciu železničných staníc a zastávok. V riešenom priestore sa nachádzajú dve železničné stanice: Trenčín a Zlatovce.

Na riešené územie majú vplyv celoeurópsky uznané multimodálne dopravné koridory, na ktoré je sústredená pozornosť z hľadiska ďalšieho rozvoja dopravných trás. Ide o tieto koridory:

- Norimberg - Viedeň - Budapešť - Constanta - Thessaloniki (západ - východ),
- alt. Berlín - Praha - Bratislava - Budapešť - Constanta - Thessaloniki,
- Gdaňsk - Poznaň - Lodž - Žilina - Bratislava - Viedeň (sever - juh),
- Dunajská cesta,
- Žilina - Užhorod - Kyjev (stred - východ) - koridor Va,

• Terst - Budapešť - Debrecen - Užhorod - Kyjev (južná západovo-východná trasa). Doprava

Cestná sieť

Mesto Trenčín sa nachádza na trase medzinárodného multimodálneho koridoru Va., ktorý v cestnej doprave predstavuje cesta 1/61 a hlavne trasa diaľnice D1 (v Trenčíne aj s privádzačom po cestu 1/61). Územím Trenčína prechádza trasa E75 (cesta 1/61) Žilina - Považská Bystrica - Trenčín - Trnava - Bratislava zaradená do siete európskych ciest.

Miestne komunikácie v meste Trenčín sú v celkovej dĺžke 116 km. Tieto slúžia pre základnú obsluhu územia, rovnako pre hromadnú prepravu prostredníctvom MHD a PAD, ako aj individuálnu prepravu.

Mesto leží na rozvetvení trás D1 a R2, ktoré zapadajú do európskeho diaľničného systému a sú zaradené do siete ciest s medzinárodnou prevádzkou (R2 = E50, D1 = E75).

R2 bude trasovaná od diaľničnej križovatky Drietoma na diaľnici D1 v smere na Bánovce n/B. a Žiar nad Hronom, kde sa pripojí na rýchlostnú cestu R1 Nitra – Žiar nad Hronom – Banská Bystrica. Budúca trasa R2 bude situovaná južne od územia mesta Trenčín.

Stavebno – technický stav komunikácií

Významnou dopravnou tepnou je cesta I/61, ktorá tvorí základnú kostru cestnej infraštruktúry mesta. Podľa údajov Slovenskej správy ciest (SSC) pre rok 2014 skoro 50% komunikácií 1.triedy vykazuje nevyhovujúci technický stav.

Údaje SSC za rok 2014 udávajú, že cesty II.triedy v okrese Trenčín sú v viac ako 93% dĺžky vo dobrom resp. veľmi dobrom stave. V prípade ciest III.triedy pripadá technický stav nevyhovujúci na necelých 5%. Z uvedeného vyplýva, že technický stav komunikácií II. a III. triedy v území mesta je dostatočný .

V prípade miestnych komunikácií na území mesta je možné vo väčšine úsekov charakterizovať stavebno-technický stav za neuspokojivý. Je spôsobený technologickým dlhom pri údržbe komunikácií, postupným nárastom prepravných tokov a v poslednom období i významnou stavebnou činnosťou (výstavby železnice, cestného mostu a pod.), ktorá enormne zvýšila množstvo ťažkej techniky na miestnych komunikáciách.

Nehodovosť

Súčasný stav nehodovosti na komunikáciách v meste Trenčín je významne ovplyvnený výrazným nárastom dopravy. Z údajov Policajného zboru SR je možné v regióne Trenčín identifikovať jeden kritický úsek, konkrétne na ceste II/507 a to v kilometri 130,420 v extraviláne pri obci Trenčianska Turná pred križovatkou s cestou III/50762.

Zaťaženie komunikačnej siete

Obrázok 3: Zaťaženie úzkeho hrdla Hasičská ulica – prognóza po otvorení 2.cestného mostu (Mesto Trenčín, 2015)

Súčasný rozvoj dopravy, a najmä podstatný predpokladaný nárast stupňa automobilizácie, až na hodnotu 1:2 bude znamenať v návrhovom roku 2030 až 500 osobných automobilov na 1 000 obyvateľov. Tento nárast počtu osobných vozidiel sa nutne prejaví v podstatných rastoch intenzity dopravy (najmä v centre mesta), ako aj vo zvýšenom tlaku na ich parkovanie a odstavovanie. Nárast sa bude podľa predchádzajúcich údajov v období rokov 2005 - 2040 pohybovať v hodnotách 1,1 až 1,43, čo by pri nezmenenom stave mestských komunikácií znamenalo významné preťaženie komunikačnej siete a najmä križovatiek.

Automobilová doprava (individuálna, hromadná)

Individuálna doprava

Pomer počtu osôb prepravených individuálnou automobilovou dopravou k počtu osôb prepravených hromadnou dopravou v meste Trenčín je 1,5.

Hromadná doprava

V roku 2014 bolo v systéme MHD v meste Trenčín využívaných 41 autobusov. Vozový park postupne prechádza modernizáciou, kde najnovšie autobusy sú z roku 2011. V roku 2012 bolo MHD prepravených 2,85 cestujúcich na km; v roku 2013 to bolo 3,01 cestujúcich na km a v roku 2014 to bolo 2,90 cestujúcich na km.

Celkové dopravné výkony MHD sú nasledovné : rok 2012: 2 061 976 km; rok 2013: 1 874 100 km; rok 2014: 1 892 721 km. MHD využíva na území mesta 135 zastávok MHD, z toho sú 2 lokality, tzn. spolu 5 zastávok MHD vybavené elektronickým informačným systémom (zastávka Hasičská, smer Juh, kde je 1 elektronická tabuľa a autobusová stanica, kde je tiež 1 elektronická tabuľa, ktorá poskytuje údaje pre 4 zastávky MHD).

Z údajov za posledné tri roky nie je možné konštatovať nárast počtu prepravených osôb v meste Trenčín. Vzhľadom na nepriaznivý pomer medzi využívaním individuálnej automobilovej dopravy a hromadnej dopravy je potrebné realizovať opatrenia na zatriktívnenie a zefektívnenie fungovania MHD, či už modernizáciou vozového parku, úpravou infraštruktúry, alebo tvorbou nového integrovaného konceptu hromadnej dopravy a mobility všeobecne.

Tabuľka 24: Počet všetkých zastavujúcich spojov liniek PAL a MHD za 24 hod na najviac vyťaženej spoločných zastávkach pre prímestské automobilové linky (PAL) a mestskú hromadnú dopravu (MHD) (SAD TN, 2014)

Zastávka	smer	MHD	PAL	spolu
Hasičská	aut.st., Sihoť	244	246	490
Hasičská	Juh, Zámotie	241	238	479
Legionárska	Juh	235	36	271
Braneckého	AS, centrum	246	15	261

Rozmarínova, gymnázium	Juh	235	16	251
Bratislavská, Old Herold	Zlatovce	29	167	196
Bratislavská, Old Herold	centrum	29	165	194
Opatová, Maják	centrum	14	102	116
Električná	AS, centrum	13	99	112
Električná	Juh	13	97	110

Prímestská hromadná doprava (ďalej len PHD)

Prímestské linky majú zastávky na celom území mesta, pričom je prepravná ponuka SAD využívaná aj na jazdy v rámci územia mesta. Prímestskú dopravu zabezpečuje 40 liniek, z ktorých 33 prevádzkuje SAD Trenčín, a.s.

Cyklistická doprava

Cyklistická doprava je v meste Trenčín a jeho prímestských oblastiach značne rozšírená, jej intenzita však nie je podložená prieskumom. Prevažujú cesty do zamestnania a v okolí Váhu rekreačná doprava. V rámci zastavaného územia bola vyznačená cyklistická trasa v pešej zóne na Hviezdoslavovej ulici, pre cyklistov a peších je vyhradená aj pravobrežná hrádza nad železničným mostom. Pre cyklistickú dopravu je využívaná aj pešia lávka súčasného železničného mosta cez Váh.

V roku 2015 prebehol monitoring cyklistickej dopravy pre potreby tvorby Cyklogenerelu mesta Trenčín. na 13 lokalitách v meste. Výsledky monitorovania pohybu cyklistov v horizonte 24 hodín sú nasledovné:

Generála Slobodu x Soblahovská				smer pohybu	Železničná x bus stanica			
A	B	C	D		A	B	C	D
168	79	283	276	z	162	27	110	191
175	79	321	231	do	224	72	70	125
343	159	605	507	Spolu	386	99	181	316

Soblahovská x cintorín			smer pohybu	M.Rázusa x Hodžová				
A	B	C		A	B	C	D	E
312	363	106	z	334	260	81	314	177
307	341	134	do	347	278	87	166	289
619	704	240	Spolu	680	538	168	480	466

Legionárska x Soblahovská				smer pohybu	Mládežnícka x podchod		
A	B	C	D		A	B	C
428	262	596	513	z	442	330	384
422	242	709	424	do	460	347	350
850	504	1305	937	Spolu	903	677	735

Braneckého x Hviezdoslavová			smer pohybu	Bratislavská x hrádza			
A	B	C		A	B	C	D
603	334	309	z	439	368	399	393
612	327	307	do	440	332	356	471
1215	661	616	Spolu	879	700	754	865

Hasičská x Palackého				smer pohybu	Bratislavská x Hlavná				
A	B	C	D		A	B	C	D	
625	108	249	509		z	88	190	90	108
637	114	135	605		do	87	143	110	137
1262	222	384	1114		Spolu	175	332	200	245

M.R.Štefánika x Pod Sokolice			smer pohybu	Zlatovská x Továrenská					
A	B	C		A	B	C	D	E	
294	164	181		z	312	63	211	69	99
278	184	177		do	256	79	78	224	117
572	348	357		Spolu	569	143	289	292	217

Z výsledkov dotazníkového prieskumu realizovaného v mesiaci jún 2015 v meste Trenčín, len necelých 10% obyvateľov používa bicykel za dopravný prostriedok na pohyb po meste. Až **33%** obyvateľov by bicykel rado využívalo, avšak v súčasnosti ho nepovažuje za bezpečnú formu dopravy. To potvrdzuje potrebu budovania adekvátnej cykloinfraštruktúry na území mesta.

Pešia doprava

Pešia doprava tvorí najvyšší podiel zo všetkých druhov dopravy v meste – až 43 %, preto je možné konštatovať, že aj v súčasnosti význam peších ciest neustále stúpa, napriek veľkému rozvoju individuálnej automobilovej dopravy.

Statická doprava

V meste Trenčín je v roku 2014 **14082** parkovacích miest, celkový počet automobilov v rámci NUTS4 Trenčín je **58234**.

Statická doprava je v meste Trenčín charakterizovaná výrazným nedostatkom odstavňích a parkovacích plôch v centrálnej časti mesta. Citeľný nedostatok parkovacích miest je aj v mestských častiach s intenzívnou zástavbou bytovými domami (najmä mestské časti Juh, Pod Sokolice, Sihote), kde členitosť územia a intenzita zástavby zhoršujú možnosti vytvorenia plôch sústredeného parkovania. Súčasný nedostatok parkovacích plôch v mestách je vyvolaný tým, že statická doprava bola v minulosti pri zabezpečovaní investičnej výstavby riešená značne nesystémovo a na jej realizáciu neboli vydávané zodpovedajúce prostriedky. Deficit parkovacích miest, najmä v oblastiach s intenzívnou zástavbou, je navyše zhoršovaný vysokým nárastom stupňa motorizácie. Pre potreby odstavovania motorových vozidiel sú okrem vybudovaných úrovňových, povrchových parkovísk využívané predovšetkým plochy miestnych komunikácií. V meste sa ďalej nachádza viacero lokalít s niekoľkými až niekoľkými desiatkami individuálnych radových garáží, pri ktorých sa k nízkej intenzite využitia príslušnej plochy pripája aj ich nízka estetická úroveň a často aj hygienická závadnosť.

Mesto Trenčín je 100% akcionárom Trenčianskej parkovacej spoločnosti, a. s. (TPS, a.s.). Na území mesta je touto spoločnosťou prevádzkovaných v letnom režime celkom 548 verejných parkovacích miest a v zimnom režime 562 verejných parkovacích miest. Parkovanie na týchto miestach je spoplatnené v zmysle existujúcej parkovacej politiky mesta Trenčín. Tieto sú lokalizované na v rámci 7 verejných parkovísk v 2 pásmach (centrum, širšie okolie centra). 80% verejných parkovacích miest spravovaných TPS, a.s. je lokalizovaných v centre mesta.

Statická doprava v súčasnosti neprispieva k podpore rozvoja hromadných foriem dopravy vo vnútri sídla. Na území mesta Trenčín v súčasnosti nie sú prevádzkované parkoviská typu P+D (park and ride) a B+R (bike and ride). Jedinou plochou statickej dopravy, ktorá by bola kapacitne schopná plniť funkciu P+R parkoviska je parkovisko v blízkosti nákupných centier Laugarício a Tesco na juhovýchodnom okraji mesta. Problémom je však frekvencia a trasovanie liniek MHD viažucich sa k tomuto parkovisku, ktorých súčasné parametre nepodporujú funkciu P+R.

Tabuľka 14: Oficiálne parkovacie miesta podľa passportu statickej dopravy

Oficiálne státia		
Lokalita	Verejné státie	Státie - súkromné vlastníctvo
Centrum	202	0
Dolné mesto	373	0
Dlhé Hony	395	71
Partizánska	295	0
Pod Sokolice	0	0
Pred poľom	130	0
Sídliisko Juh	1860	0
Sídliisko Sihot'	1255	0
Zámostie	238	0
Spolu státia	4748	71
		4819

V meste Trenčín je celkovo **3439** voľne stojacich garáží (podľa DRS katastra).

Železničná doprava

Hlavnú os systému železničných tratí tvorí trasa trate č. 120, spájajúca významné sídla od Bratislavy cez Trnavu, Piešťany a Trenčín smerom na Dubnicu nad Váhom, Považskú Bystricu a Žilinu.

Trenčín má tiež riegonálne železničné spojenie s mestami Bánovce nad Bebravou a Topolčany prostredníctvom železničnej trate č.143, ktorá sa od hlavnej trate č.120 oddeľuje v oblasti nábregžia a tvorí líniový bariérový prvok medzi riekou Váh a zastavaným územím v jej okolí.

11 obcí regiónu dostupných železničnou dopravou, prítomnosť železnice a železničnej stanice má len malý vplyv na usídľovanie podnikov a rast počtu obyvateľstva v regióne.

Letecká doprava

V Trenčíne je situované aj letisko s možnosťou verejnej leteckej dopravy. S týmto letiskom sa v Konceptii územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS, 2001) uvažuje ako s regionálnym letiskom, s možnosťou medzinárodnej dopravy. Dostupnosť súčasného medzinárodného letiska v Bratislave - Ivanke je cca 115 km, čo pri využití diaľnice predstavuje časovú dostupnosť cca 75 minút. V zámeroch rozvoja sa nepočíta s budovaním nových letísk, dostupnosť leteckej dopravy z riešeného priestoru sa teda nezmení.

Súčasná civilná letecká doprava v meste Trenčín nepredstavuje vzhľadom na svoju nízku frekvenciu a užívané typy lietadiel z hľadiska ochrany životného prostredia výrazný negatívny prvok. Rovnako sa nepočíta s výrazným narušením životného prostredia ani pri uvažovanom rozvoji letiska.

Lodná doprava

Vodná doprava je zabezpečovaná po rieke Váh a v súčasnosti sa týka iba rekreačnej dopravy, pretože rieka Váh nie je v úseku Trenčína zatiaľ splavná pre nákladnú alebo osobnú lodnú dopravu.

Mesto leží na rieke Váh, ktorá je podľa Dohody AGN označená ako národná vodná cesta E81 medzinárodného významu triedy Va, resp. Vb. V stupňoch Trenčín a Kostolná sú vybudované plavidlové komory. Z hľadiska vodnej cesty je v Trenčíne problematický súčasný železničný most s plavebnou výškou iba 426 cm.

Vodná doprava je zabezpečovaná po rieke Váh a v súčasnosti sa týka iba rekreačnej dopravy, pretože rieka Váh nie je v úseku Trenčína zatiaľ splavná pre nákladnú alebo osobnú lodnú dopravu.

Verejný osobný prístav sa v meste Trenčín v súčasnosti nenachádza.

Pre vodácku rekreáciu a šport sú v meste vybudované dve lodenice – jedna v lokalite na ľavom brehu Váhu pod železničným mostom – v centrálnej mestskej časti, druhá v mestskej časti Sihote – Ostrov spolu s vodáckym prístaviskom a prístaviskom osobnej dopravy na Váhu.

Technická infraštruktúra

Zásobovanie vodou

Skupinový vodovod Trenčín je systém vodných zdrojov, vodojemov, čerpacích staníc a potrubí zásobujúci vodou mesto Trenčín, Nemšová a ďalších 12 obcí. Voda priteká do Trenčína zo všetkých štyroch svetových strán.

Rozvodná a uličná sieť je vybudovaná na súčasný rozsah zastavaného obytného územia, kapacitne nadväzuje na hlavné zásobné rady potrubiami pozostávajúce od DN 350-150, uličné rady sú vo väčšine budované ako DN 100. Skoršie budované DN 80 je potrebné nahradiť na kapacitne vyhovujúce DN 100. Celková dĺžka vodovodného potrubia v roku 2004 bola cca 140 km, z toho cca 45 km na pravej strane mesta. Podľa „štúdie HDP“ je potrebné do roku 2015 rekonštruovať cca 1% vodovodnej siete a po roku 2015 cca 2,5 % siete.

Ďalší rozvoj bytovej výstavby a zariadení občianskeho a technického vybavenia sa podľa súčasného ÚPN mesta Trenčín koncentruje prevažne do okrajových častí zastavaného územia mesta Trenčín, a to vo všetkých tlakových pásmach vodovodného systému, či už na ľavobrežnom alebo pravobrežnom území Váhu. Do roku 2015 sa predpokladá rozšírenie vodovodnej siete o cca 20 km, do roku 2030 približne o ďalších 25 km.

Zásobovanie plynom

V meste Trenčín je vybudovaná kombinovaná plynovodná sieť, t.j. stredotlaková s tlakom 300 kPa, 90 kPa a nízkotlaková s tlakom 2 kPa.

V meste Trenčín bolo zásobovaných plynom 18396 odberateľov. Z toho 17 561 predstavovalo domácnosti, čo prakticky reprezentuje počet plynofikovaných bytov.

Zásobovanie elektrickou energiou

Z dostupných informácií z ÚPN mesta Trenčín je zaťaženie jednotlivých liniek elektrického vedenia je priemerné, to znamená, že prenosové kapacity týchto liniek majú pomerne značné rezervy (prenosová kapacita 22 kV linky je 7 MW).

Kanalizácia

Kanalizácia je v meste Trenčín vybudovaná v celom rozsahu, okrajové časti boli dopojené v nedávnej minulosti. Kanalizácia je vybudovaná ako jednotná sústava stôk (v nových oblastiach ako splašková delená kanalizácia), ktorá je odvádzaná kanalizačným zberačom a na pravobrežnej časti privádzzačom (výtlačným potrubím) na čistiareň odpadových vôd v Biskupiciach, resp. pravobrežnú ČOV. Kanalizácia bola budovaná postupne ako kanalizácia gravitačná a jednotná, s odľahčovacími

komorami a odľahčením do recipientov. V marci 2016 bola spustená prevádzka novej ČOV v areáli ČOV Trenčín - ľavý breh vybudovanej v rámci projektu Intenzifikácia ČOV, odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou v trenčianskom regióne.

Z údajov Trenčianskej vodárenskej a kanalizačnej spoločnosti, ktorá je správcom vodovodnej a kanalizačnej siete je na území mesta Trenčín 125,871 km verejnej kanalizačnej siete, na ktorú je pripojených 4 668 kanalizačných prípojok.

Problémom kanalizácie mesta je funkcia niektorých kmeňových zberačov za dažďových udalostí a niektorých odľahčovacích komôr z hľadiska počtu prepádov. Systémovým problémom je veľké množstvo infiltrovaných vôd, pričom často ide o plošnú infiltráciu. Relatívne malé množstvo odľahčovacích komôr na sieti a malá retenčná schopnosť stokovej siete vnáša do recipientov významné množstvo znečistenia.

Ďalším problémom je nízka kapacita siete v niektorých, hlavne okrajových častiach mesta. Táto je spôsobená nekonceptným rozvojom kanalizácie a rozvojom urbanizácie. Z nízkej kapacity vyplývajú tiež problémy s niektorými zberačmi.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie je vybavené prevažne výbojkovými svietidlami, osadenými na samostatných stožiaroch verejného osvetlenia, rozvod káblový, pripojený cez rozvádzače verejného osvetlenia z distribučných trafostaníc. V okrajových územiach mesta je rozvod verejného osvetlenia vedený na spoločných podperných bodoch so vzdušným vedením NN, svietidlá sú osadené na podperných bodoch vedenia pomocou výložníka. Ovládanie verejného osvetlenia je zabezpečené systémom hromadného diaľkového ovládania, prijímače HDO sú inštalované v každom rozvádzači verejného osvetlenia.

V roku 2007 bola realizovaná rozsiahla rekonštrukcia rozvodov verejného osvetlenia, vrátane nových stožiarov, svietidiel atď. s cieľom zefektívniť prevádzku verejného osvetlenia odstránením strát v nevyhovujúcich rozvodoch, použitím nových moderných zdrojov s vyššou účinnosťou apod.

Od roku 2015 sa o systém rozvodov verejného osvetlenia stará mesto samo prostredníctvom vlastných organizačných zložiek.

Tepelné hospodárstvo (centrálne zásobovanie, individuálne zdroje)

V súčasnosti je mesto Trenčín zásobované teplom a teplou úžitkovou vodou kombinovaným spôsobom, a to z centrálnych zdrojov tepla (CZT) a decentralizovaných zdrojov. Objekty situované v dosahu horúcovodných a teplovodných rozvodov sú zabezpečované teplom a teplou úžitkovou vodou zo zdrojov CZT, objekty mimo týchto väčšinou podzemných vedení sú zásobované teplom a teplou úžitkovou vodou (TÚV) decentralizovaným spôsobom, kotlami väčšinou na spaľovanie zemného plynu.

Telekomunikácie (internet, optika)

Miestne telekomunikačné káblové rozvody spadajú pod vlastníctvo firmy Slovak Telekom (TCom), a.s. Bratislava, ktorá zabezpečuje ich údržbu a prevádzku.

Na území mesta Trenčín prevádzkujú svoje siete mobilní operátori Orange Slovensko, a.s. TMobile Slovensko, a.s. a Telefónica O2 Slovakia, s.r.o. Pokrytie signálom je takmer 100%.

Rozvojové plochy

Nevyužité plochy na bytovú výstavbu:

Zoznam rozvojových plôch určených na výstavbu sa nachádza v prílohe č. 2, kde sú uvedené lokality, priestorové kapacity a počty plánovaných bytových jednotiek (vypracované na základe ÚPN mesta Trenčín z roku 2012).

Nevyužité plochy pre priemysel:

Zoznam rozvojových plôch určených pre priemysel sa nachádza v prílohe č. 2, kde sú uvedené lokality, priestorové kapacity a počty plánovaných plôch pre priemysel (vypracované na základe ÚPN mesta Trenčín z roku 2012).

Urbánna bezpečnosť

V kompetencii mesta je zriaďovať zložku zodpovednú za bezpečnosť na území mesta. Trenčín má zriadenú Mestskú políciu, ktorá vykonáva svoju činnosť v rámci kompetencií definovaných legislatívou a všeobecných záväzných nariadení (VZN) mesta.

V roku 2014 bolo zaznamenaných celkom 4871 oznámení od obyvateľov mesta na tiesňovú linku 159 (denných udalostí), z ktorých bolo riešených 2215 priestupkov.

Porovnanie evidencie priestupkov zaevidovaných stálou službou MsP a prijatými oznámeniami s porovnaním v rokoch 2012 až 2014 sa nachádza v nasledujúcom štatistickom spracovaní:

	2012	2013	2014
Počet denných udalostí	5245	5314	4871
Z toho riešených priestupkov	3471	3627	2215

Mestská polícia v rámci svojej kompetencie vykonáva i preventívno-edukačnú činnosť na území mesta Trenčín. V roku 2014 bolo celkovo realizovaných 79 prednášok pre rôzne cieľové skupiny.

Objekt prevencie	Počet prednášok	Počet poslucháčov	Počet hodín
žiaci (ZŠ)	67	1266	69
študenti	5	83	10
seniori	5	257	10
ostatní	2	22	10
Celkom	79	1628	99

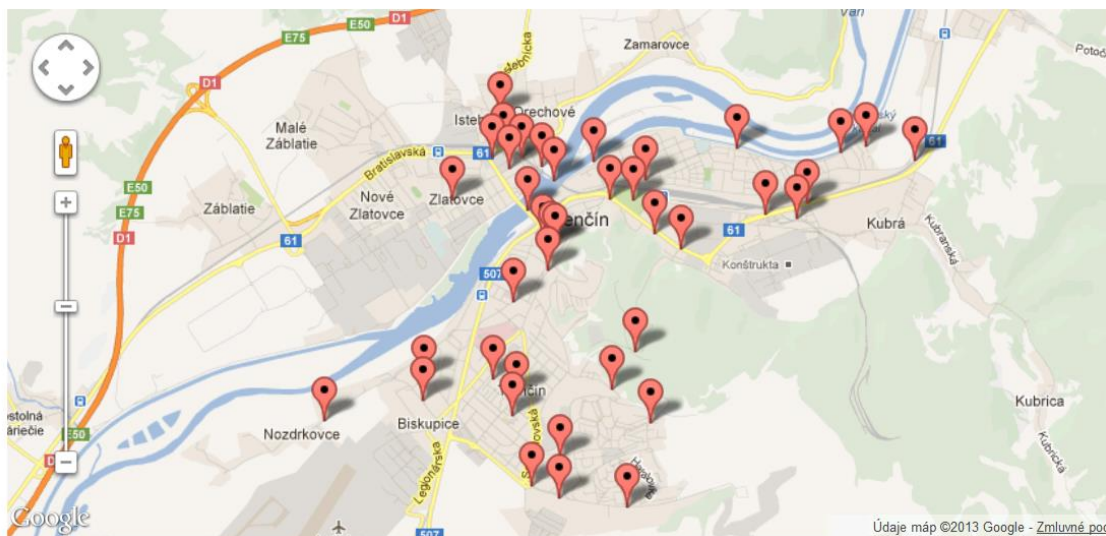
V roku 2012 prebehlo v meste Trenčín hodnotenie stavu urbánnej bezpečnosti podľa metodiky pracoviska SPECTRA Centrum excelencie EÚ, Slovenská technická univerzita v Bratislave. Zo získaných dát je možné definovať tieto kľúčové problémové oblasti urbánnej bezpečnosti v meste Trenčín:

- neexistujúca, resp. nefunkčná debarierizácia verejných priestorov v meste Trenčín;
- absencia značenia a informačných panelov, resp. absencia jednoduchej a logickej komunikačnej schémy zrozumiteľnej pre všetky skupiny obyvateľov;
- nízka miera kooperácie zložiek zodpovedných za bezpečnosť v meste Trenčín;
- verejné priestory nerešpektujúce požiadavky špecifických skupín obyvateľov;
- absencia problematiky urbánnej bezpečnosti v rámci plánovacích procesov samosprávy a štátnej správy a absencia spoločnej komunikačnej platformy;
- absencia bezpečnostnej vízie a z nej vyplývajúcich spoločných priorit a na ne nadväzujúcich projektov v kontexte urbánnej bezpečnosti v meste Trenčín;
- absencia spoločného súboru štatistických dát slúžiaceho pre všetky zložky;

- absencia starostlivosti o verejné priestory mimo centrálnych častí mesta a ich postupné chátranie;
- nízka miera participácie obyvateľstva na kreovaní „bezpečného mesta Trenčín“;
- kolíznosť jednotlivých typov dopravy v meste Trenčín;
- absentujúce komunikačné kanály medzi subjektmi zodpovednými za bezpečnosť, samosprávou a obyvateľmi;
- riziká vyplývajúce z trasovania hlavných dopravných koridorov (cestný, železničný) stredom mesta;
- výskyt asociálnych skupín a jednotlivcov v územiach s vysokým výskytom obyvateľov.

Obrázok 4: Priestorová lokalizácia nebezpečných miest v meste Trenčín podľa podnetov obyvateľov mesta (www.urbiswatch.sk)

Mesto Trenčín

Limity využitia územia

Limity dopravného vybavenia

Za limity využitia územia dopravného vybavenia z hľadiska územno-technického možno považovať:

- ochranné pásma cestných komunikácií,
- ochranné pásma železničných tratí a vlečiek,
- ochranné pásma lanových dráh,
- iné.

Všetky tieto ochranné pásma a bližšie informácie k nim sú špecifikované bližšie v prílohe č. 3

Limity technického vybavenia

Za limity využitia územia technického vybavenia z hľadiska územno-technického možno považovať:

- regulatívy a limity vodohospodárskych prvkov,
- regulatívy a limity prvkov infraštruktúry elektrickej energie,
- regulatívy a limity elektronických komunikácií,
- regulatívy a limity zariadení prvkov plynárenskej infraštruktúry,
- regulatívy a limity zariadení tepelného hospodárstva,
- regulatívy a limity ostatných zariadení technickej infraštruktúry
- ochranné pásmo pohrebiska v súlade s § 15 ods. 7 zák. č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve,
- ochranné pásmo vojenských objektov v riešenom území mesta,
- regulatívy a limity súvisiace s ložiskami nerastov, konkrétne:

- ✓ ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) „Zamarovce - tehliarske suroviny (4366)“, ktoré je v evidencii Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, Bratislava, Bratislava,
- ✓ ložisko nevyhradeného nerastu „Nozdrkovce - štrkopiesky a piesky (4284)“, ktoré využíva VOD - EKO a. s. Trenčín, Trenčín,
- ✓ ložisko nevyhradeného nerastu „Opatová - štrkopiesky a piesky (4680)“, ktoré využíva LIM PLUS, s. r. o., Trenčín.

-Historické jadro mesta Trenčín je mestskou pamiatkovou rezerváciou a toto územie je záväzne regulované i prostredníctvom dokumentu „Trenčín, mestská pamiatková rezervácia, Zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkových hodnôt“, ktorý je súčasťou územného plánu mesta . Limity a regulatívy vyplývajúce z tohto dokumentu významne vplývajú na ďalší rozvoj v tomto území.

Bližšie informácie sú špecifikované v prílohe č. 3.

1.3 PRÍRODNO-ENVIRONMENTÁLNA ANALÝZA

Poznámka

Bližšie informácie a podrobnejšie údaje sú dostupné v mestských strategických dokumentoch :

- Textová časť ÚPN mesta Trenčín
- Sektorálne plánovacie dokumenty mesta Trenčín

Ekosystémové služby

Na zmiernenie negatívnych dopadov zmeny klímy a zvýšenie kvality urbánneho prostredia a života obyvateľov je nevyhnutné osobitne prikladať dôležitosť zelenej a modrej infraštruktúre v sídelnom prostredí. Táto infraštruktúra sa chápe ako účinné opatrenie na zmiernenie dopadov zmeny klímy v mestskom prostredí a zároveň posilnenie ekonomickej výkonnosti územia.

Prvky zelenej infraštruktúry v mestách (parky, zeleň zástavby, komunikácií, cintorínov, brehové porasty, chmeľnice, záhradkárske oblasti, trvalo trávnaté porasty, nelesná drevinová vegetácia, remízky, neudržiavaná zeleň, lesné porasty, orná pôda, atď.) regulujú mikroklimu, zabezpečujú cirkuláciu vzduchu (miešaním teplého a studeného vzduchu), tlmia nárazový vietor, znižujú prašnosť a hlučnosť, filtrujú vodu, znižujú riziko záplav pri privalových dažďoch, znižujú energetickú náročnosť (tínenie v lete, tepelná izolácia v zime) a prispievajú k ukladaniu uhlíka vo vegetácii a pôde (uhlík je zložkou hlavného skleníkového plynu CO₂, chránia pôdu a zabraňujú jej erózii. K regulácii mikroklimy, odtoku vody, či zvyšovaniu kvality ovzdušia prispievajú rovnako aj prvky modrej infraštruktúry (zberné jazierka, prirodzené a umelé vodné toky, kanály, fontány, mokrade, malé vodné plochy).

Okrem týchto tzv. regulačných ekosystémových služieb, poskytuje zelená a modrá infraštruktúra aj iné ekosystémové služby ako napríklad kultúru, rekreáciu, oddych, či iné služby s priaznivým vplyvom na zdravie a psychiku miestneho obyvateľstva, ale aj podporné služby ako napríklad cyklus živín, či produkciu kyslíka (fotosyntéza), či produkčné služby v prípade záhrad, kde sa pestuje zelenina a ovocie a pod.

Spomínané ekosystémové služby poskytované prvkami zelenej a modrej infraštruktúry majú pozitívny vplyv aj na ekonomickú stránku mesta, či obyvateľov. Zabezpečujú nižšie energetické náklady na klimatizáciu v lete (tínením) a na vykurovanie v zime (tlmením rýchlosti mrazivých vetrov), zatriktívňujú okolitého územia a tým sa zvyšuje cena pozemkov a budov, a taktiež stabilizáciu územia pomáhajú predchádzať nákladom potrebným na odstraňovanie katastrof (lokálne povodne, polámané stromy pri veterných smrštiach, erózia pôdy) v mestách.

Bližšie informácie o ekosystémových službách, o zelených a modrých prvkoch, o vyhodnotení súčasného stavu a o charakteristike zelenej infraštruktúry sa nachádzajú v prílohe č. 4.

Geomorfologické členenie územia

V zmysle regionálneho geomorfologického členenia (Mazúr, Lukniš in Atlas SSR 1980) patrí katastrálne územie mesta Trenčín do provincie Západné Karpaty, pričom väčšia časť územia patrí do subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty (oblasť Slovensko-moravské Karpaty), menšia časť územia patrí do subprovincie Vnútorne Západné Karpaty (Fatransko-tatranská oblasť). V území sa nachádzajú nasledovné geomorfologické jednotky nižšieho rádu:

Slovensko-moravské Karpaty – nachádzajú sa v centrálnej, južnej a západnej časti katastra v rámci dvoch geomorfologických celkov:

Považské podolie - do územia zasahujú tri oddiely tohto celku:

- *oddiel Trenčianska kotlina* - zaberá južnú a centrálnu časť katastra mesta - nivu a terasy Váhu južne od Skalky, ako aj pahorkatinu v južnej časti mesta a v okolí Trenčianskej Turnej a Soblahova
- *oddiel Ilavská kotlina* - zaberá územie nivu a terás Váhu v severnej časti mesta a v okolí Kubrej a Opatovej
- *oddiel Bielokarpatské podhorie* - zaberá rozsiahle územie na západe a severozápade katastra na pravom brehu Váhu - vrchovinné podhorie Bielych Karpát vrátane oblasti Skalky a Kláštoriska.
- *Biele Karpaty* - tento celok zasahuje do SZ cípu katastrálneho územia v oblasti Mestského vrchu a Drieňovej, a to časťou oddielu *Bošácke bradlá*.
- *Fatransko-tatranská oblasť* - nachádza sa vo východnej časti katastra v rámci celku Strážovské vrchy. Do územia zasahuje jeden oddiel tohto celku:
 - *oddiel Trenčianska vrchovina* - zaberá hornatinu v povodí Opatovského potoka a Kubrej, ako aj vrchovinu v oblasti Breziny. Podľa geomorfologického členenia sa jedná o časti pododdielov Ostrý a Teplická vrchovina.

Analýza morfometrických parametrov

Nadmorská výška

Katastrálne územie mesta Trenčín sa rozprestiera v údolí rieky Váh a na priľahlých svahoch Bielokarpatského podhoria a Strážovských vrchov. Takmer polovica k.ú. mesta Trenčín leží v nadmorskej výške do 250 m a ďalších 40 % v nadmorskej výške do 400 m. Vo výškach nad 400 n.m leží celkovo necelých 14 % územia, nad 500 m 4,6 % a nad 600 m len 1,3 % územia.

Nadmorská výška nivu Váhu sa priamo v k. ú. pohybuje od 202 m po 220 m. Na území nivu Váhu sa rozprestiera podstatná časť samotnej mestskej zástavby okrem sídliska Juh a zástavby na úpätí Breziny. Okrem samotného mesta sa v tomto výškovom stupni nachádzajú aj mestské časti Záblatie, Zlatovce, Istebník, Orechové, Kubrá, Opatová a Belá. V juhovýchodnej časti katastra mesta na nivu Váhu nadväzuje kotlinové územie Trenčianskej pahorkatiny, v ktorom sa nadmorská výška pohybuje v rozpätí 210-310 m. Patrí sem územie medzi Soblahovom a Brezinou, vrátane sídliska Juh.

Po pravej strane nivu Váhu pozdĺž celého mesta nadväzuje Bielokarpatské podhorie, ktoré sa nachádza v nadmorských výškach prevažne 220 – 400 m n. m. Najvyššia časť územia (hrebeň bradlového pásma a okrajová časť paleogénnej Bielokarpatskej hornatiny) sa nachádza vo výškovom stupni 450 – 600 m n. m. Obec Horné Orechové sa nachádza v nadmorskej výške 230 – 240 m.

Ľavostranná oblasť nivu Váhu je tvorená svahmi Strážovských vrchov od svahov medzi Dobrianskou a Opatovskou dolinou až po oblasť Breziny. Oblasť sa nachádza v nadmorských výškach prevažne do 450 – 500 m. Najvyššie polohy Strážovských vrchov v rámci k. ú. mesta Trenčín sa nachádzajú vo výškach nad 600 m, a to v oblasti Trubárky a Svitavy. Najvyšším bodom katastrálneho územia je kóta Svitavy (702 m). Samotná oblasť Breziny sa rozprestiera v nadmorských výškach 220 – 380 m. Obec Kubrica sa nachádza v nadmorskej výške 250 – 280m.

Sklonitosť reliéfu

Sklonitosť reliéfu bola v k. ú. mesta Trenčín určovaná graficko-numericou metódou ako uhol sklonu reliéfu v smere spádových kriviek - podľa Krcha (1990). V súlade so zaužívanými intervalmi sklonitosti sme zostavili mapu s nasledovnými intervalmi stredného uhlu sklonu v smere spádových kriviek:

1. sklonitosť 0,0 – 1,0°
2. sklonitosť 1,1 – 3,0°
3. sklonitosť 3,1 – 7,0°
4. sklonitosť 7,1 – 12,0°
5. sklonitosť 12,1 – 17,0°
6. sklonitosť 17,1 – 25,0°
7. sklonitosť nad 25,0°

V k. ú. mesta Trenčín z hľadiska sklonitosti celkovo prevládajú kategórie 1 a 2 (do 3° sklonitosti) – tretina územia má sklonitosť menšiu ako 1°. Sklonitosť nív vodných tokov a širších údolí dosahuje zväčša do 1°, sklonitosť pahorkatinného územia pokrytého sprašou a sprašovými hlinami je zväčša 1 – 3°, menej do 7°. Výstupy neogénnych hornín v pahorkatine a na úpätí Breziny sú sprevádzané svahmi sklonitosti 7 – 12°, miestami nad 12°. Tieto dve kategórie sú v k. ú. mesta pomerne rozšírené – spolu zaberajú 30 % územia. V oblasti Bielokarpatského podhoria je zastúpenie kategórií sklonitosti 7 – 12° a 12 – 17° pomerne vyrovnané, sklonitosti nad 17° sa vyskytujú len v oblasti Drieňovej a Mestského vrchu. Naopak v oblasti Strážovských vrchov (svahy Opatovskej a Kubranskej doliny) dominuje kategória sklonitosti 12 – 17° a zastúpenie svahov nad 17° je väčšie ako zastúpenie chrbtov a plošín so sklonitosťou do 12°.

V rámci pohorí prevažujú svahy sklonitosti 12 – 17° (spolu sa nachádzajú až na 24 % plochy katastra mesta), menej sú zastúpené svahy sklonitosti 17 – 25° a nad 25° (spolu zaberajú menej ako 5 % územia). V Strážovských vrchoch sa najmä na západnom a severnom úpätí Breziny vyskytujú aj bralné formy reliéfu (oblasť hradu), v Bielokarpatskom podhorí sú zriedkavé (Skalka, Kláštorisko). Pomerne veľké plochy najmä v bielokarpatskej časti zaberajú aj plošiny zarovnaných povrchov sklonitosti do 7°. V oblasti Breziny a Zábrania prevažujú svahy sklonitosti 7 – 12°.

Zosuvné územia na území mesta sa vymedzujú ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.

Fauna a flóra

Fytogeografické začlenenie územia a rekonštruovaná prirodzená vegetácia

Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska (Futák 1980) patrí záujmové územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpathicum occidentale*). Niva rieky Váh tvorí hranicu dvoch fytogeografických obvodov – územie východne od rieky patrí do obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpathicum*), fytogeografického okresu *Strážovské a Súľovské vrchy*, na západe do obvodu západobeskydskej flóry (*Beschidicum occidentale*), okresu *Biele Karpaty* (severná časť). Táto fytogeografická poloha sa prejavuje v druhovom zložení najmä lesných porastov, kde prevládajú druhy karpatskej lesnej flóry. Blízkosť oblasti panónskej flóry (hranica je severne od Nového Mesta nad Váhom) sa v území prejavuje taktiež - teplomilné druhy prenikli údolím rieky Váh do záujmového územia a výrazne ovplyvnili najmä zloženie mimolesných porastov.

Zoologická charakteristika územia

Živočíšstvo Trenčína zaraďujeme zo zoogeografického hľadiska do palearktiskej oblasti. Územie Trenčína sa nachádza pritom na rozhraní provincie listnatých lesov podkarpatského úseku a provincie stepí panónskeho úseku, ktorý tu zasahuje údolím Váhu z Podunajskej nížiny. To ovplyvnilo aj zloženie tunajšej fauny. Teplomilné nížinné druhy, ktoré prenikajú pozdĺž Váhu sa tu vyskytujú súčasne s horskými druhmi, čo do značnej miery zvyšuje druhovú pestrosť živočíchov (stavovcov) tohoto územia. Samozrejme na tomto zložení fauny sa podieľal aj človek. Okolité lesy premenil na

kultúrnu step, pôvodné biocenózy (spoločenstvá organizmov) na antropobiocenózy (spoločenstvá organizmov, obývajúcich ľudské sídla) a agrobiocenózy (t. j. spoločensvá organizmov, ktoré vznikli na stanovištiach rôzne ovplyvnených človekom pre poľnohospodárske účely). Okrem toho, ďalšie prenikanie nových druhov živočíchov do oblasti SÚ Trenčín umožnila významná poloha mesta na migračnej ceste pozdĺž Váhu, ktorá spája túto oblasť so široko otvorenou Podunajskou nížinou.

Analýza biotických vlastností územia mesta Trenčín bola podrobne hodnotená v rámci dokumentácie MÚSES v r. 1998, kedy bol v území realizovaný podrobný prieskum vegetácie a vybraných skupín živočíšstva.

Viac informácií v prílohe č. 7

Ovzdušie

Územie mesta Trenčín bolo zaradené medzi oblasti riadenia kvality ovzdušia na základe toho, že ide o pomerne veľkú aglomeráciu obyvateľov, na území je situovaná významná koncentrácia priemyslu, dopravy a stavebnej činnosti, odhadované je tu významné prašné znečistenie ovzdušia a vysoké regionálne pozadie koncentrácií PM₁₀. Na základe toho bola na území mesta zriadená automatická monitorovacia stanica kvality ovzdušia (AMS) na Hasičskej ulici. Stanica je umiestnená blízko veľkej križovatky s vysokou intenzitou dopravy (ÚPN mesta Trenčín, 2012). Na území mesta sa ešte nachádzajú 2 monitorovacie stanice a to v lokalite Rozmarínová a J.Kráľa.

Okolie Trenčína možno považovať za oblasť so stredne silno znečistením ovzduším, avšak samotné mesto Trenčín sa radí k oblastiam s pozitívnym vývojom emisií oxidu siričitého, oxidov dusíka, oxidu uhľovitého aj tuhých znečisťujúcich látok. V období 2004 – 2006 výrazne poklesla úroveň klasického znečisťovania ovzdušia (spaľovacie procesy, priemysel), naopak však narastalo znečisťovanie ovzdušia automobilmi a s tým súvisiaca koncentrácia prízemného ozónu. Príčinou uvedeného trendu je pokles priemyselnej výroby a spotreby energie, prijatie novej environmentálnej legislatívy na úseku ochrany ovzdušia, nahrádzanie menej ušľachtilých palív (hnedé uhlie, vykurovací olej) zemným plynom, povinné používanie trojcestných katalytických konvertorov pre všetky nové aj importované staršie osobné motorové vozidlá, používanie bezolovnatého benzínu. (ÚPN mesta Trenčín, 2012)

V katastrálnom území mesta Trenčín je riziko prekročenia limitnej hodnoty znečisťujúcej látky PM (PM₁₀ a PM_{2,5}) nasledovné:

Znečisťujúca látka	Limitná hodnota [µg/m ³]	Doba priemerovania	Počet prekročení
Tuhé častice (PM ₁₀)	50	24 hod.	35-krát / rok
Tuhé častice (PM _{2,5})	25	1 rok	

Zdroj: (OÚ Trenčín, 2014)

V roku 2012 bolo na území mesta Trenčín 193 zdrojov znečisťovania ovzdušia, z toho 190 stredných a 3 veľké, na tuhé znečisťujúce látky nevýrazných zdrojov.

Množstvo tuhých znečisťujúcich látok zo stredných a veľkých zdrojov na území mesta Trenčín bolo:

- v roku 2001 -19,3 t
- v roku 2002-18,81
- v roku 2003 - 20,51
- v roku 2004-18,31
- v roku 2005 - 16,4 t
- v roku 2006 - 8,8 t
- v roku 2007 -9,1 t
- v roku 2008 - 7,7 t
- v roku 2009-8,1 t
- v roku 2010 - 8,6 t
- v roku 2011 -7,1 t
- v roku 2012-6,8 t

Z uvedených údajov vyplýva, že množstvo emisií tuhých znečisťujúcich látok zo stredných a veľkých zdrojov na území mesta Trenčín je v porovnaní s emisiami pochádzajúcimi z dopravy a prašnosti ciest málo významné.

Voda

Kvalita povrchových vôd

V záujmovom území sa nachádza len jeden vodný tok, ktorý je sledovaný a hodnotený z hľadiska kvality vody (rieka Váh).

Kvalita vody v rieke Váh je v profile mesta Trenčín priemerná (čistá až znečistená voda vo väčšine ukazovateľov), pod mestom v profile Opatovce je zhoršená (v niektorých ukazovateľoch silne znečistená). V r. 2001 – 2002 sa kvalita vody vo Váhu v Trenčíne v hlavných ukazovateľoch pohybovala v II. – III. triede (s výnimkou koliformných baktérií – IV. trieda), v Opatovciach to bola III. trieda čistoty (koliformné baktérie až V. trieda).

Kvalita podzemných vôd

Najbližšie sledovanie a meranie kvality podzemných vôd sa prevádza na lokalite Veľké Bierovce. Na uvedenej lokalite bola nameraná zvýšená mineralizácia, tvorená najmä hydrogénuhličitanmi a kationmi vápnika, ale aj zvýšeným obsahom síranov, chloridov a dusičnanov. Tieto výsledky svedčia o antropogénnom znečistení podzemných vôd. Znečisťujúce látky sa dostávajú do podzemných vôd nielen z primárnych zdrojov (infiltráciou povrchových vôd Váhu do riečnych sedimentov), ale aj z priemyselných hnojív, znečistených zrážkových vôd, veľkovýkrmňou ošipaných a rozvozom tekutého hnojiva a pod.

Najvýznamnejší vodovodný systém je SKV Trenčín. Významným zdrojom vody pre Trenčiansky SKV sú vodné zdroje v Dobrej, Nemšovej a pramene v Selci - voda z vodného zdroja Selec I a II obsahuje arzén.

V katastrálnom území sa nachádza aj niekoľko prameňov minerálnych vôd - kyseliek. Kubranskú, Orechovskú, Záblatskú a Zlatovskú kyselku spravuje Mestské hospodárstvo a správa lesov Trenčín. Kvalita vody v prameňoch je pravidelne vyhodnocovaná.

Zásobovanie vodou, kanalizácia a ČOV

Hlavným negatívnym vplyvom spojeným s vodným hospodárstvom sú v oblasti mesta Trenčín dôsledky produkcie a vypúšťania odpadových vôd.

Hlavnými producentmi odpadových vôd v meste sú priemyselné prevádzky a komunálna sféra. Hlavnými znečisťovateľmi v meste sú najmä priemyselné podniky napr. OLD HEROLD, s.r.o.

Pôda a lesný fond

Ochrana pôdných zdrojov

Ochrana pôdy ako zložky životného prostredia sa uplatňuje najmä prostredníctvom zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú: produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode a v neposlednom rade ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie a to hlavne poľnohospodárskej pôdy zaradenej podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 1. – 4. kvalitatívnej skupiny (triedy kvality).

Na území mesta Trenčín patria do 1. – 3. skupiny čiernice modálne, čiernice glejové, fluvizeme modálne a fluvizeme glejové (hlboké, bezskeletnaté pôdy, hlinité až ílovito-hlinité). V 4. skupine k týmto pôdam pribúdajú aj hnedozeme luvizemné až pseudoglejové.

Pôdy 1. – 4. bonity v riešenom území spolu zaberajú 966,3 ha (cca 32 % poľnohospodárskej pôdy) a nachádzajú sa najmä v kotlinovej časti územia mesta.

Lesné hospodárstvo

Lesné ekosystémy všeobecne patria k najstabilnejším prvkom krajiny a sú zvyčajne súčasťou kostry územného systému ekologickej stability. Avšak hospodárenie v lesných ekosystémoch môže spôsobiť ich ohrozenie a narušenie. Hlavným stresovým faktorom v lesnom hospodárstve je neúmeraná ťažba dreva nezodpovedajúca podmienkam samoobnovy. Oslabené ekosystémy sú tiež málo odolné proti pôsobeniu prirodzených škodcov.

Zníženie stability lesných porastov môže okrem nadmerne intenzívneho hospodárskeho využívania nastať aj pôsobením škodlivých činiteľov (ktoré môžu byť čiastočne vyvolané práve hospodárskym využívaním a zmenou prirodzeného drevinového zloženia lesných porastov). V bielokarpatskej časti katastra spôsobila v posledných rokoch výrazné škody grafióza duba, ktorá je v súčasnosti už stabilizovaná. V strážovskej časti za hlavné ohrozujúce činitele možno považovať abiotické činitele, najmä sneh a námrazu. Tieto faktory spôsobili výrazné poškodenie lesných ekosystémov, najmä v porastoch borovice lesnej a čiernej. Dôsledkom pôsobenia negatívnych faktorov sú kalamity a následné vynútené ťažby drevnej hmoty.

Kategorizácia lesov nielen v riešenom území vyplýva z prevažujúcich funkcií lesov a režimu ich obhospodarovania. V kategórii hospodárskych lesov je dominantnou funkciou produkcia drevnej hmoty, popri ktorej sa plnia aj ostatné verejnosprospešné funkcie lesov. Na tých pozemkoch lesného pôdneho fondu (LPF), kde produkcia dreva je len vedľajšou funkciou a hlavnou funkciou je ochrana lesnej pôdy, vyplývajúca zo stanovištných podmienok, sa nachádzajú tzv. ochranné lesy. Špecifické poslanie lesov vyplývajúce z celospoločenských záujmov, ktorých funkcia je nadradená produkčnej, majú lesy osobitného určenia.

Lesné porasty na lesnom pôdnom fonde sa v katastrálnych územiach mesta Trenčín nachádzajú na rozlohe 3073 ha, z toho 1273,8 ha patrí do lesného hospodárskeho celku (LHC) Opatová, 1245,0 ha do LHC Dolná Súča, 543,6 ha do LHC Trenčianske Stankovce a 10,4 ha patrí do LHC Drietoma. Z tejto rozlohy spravuje mesto Trenčín 206,9 ha lesov (lesopark Brezina), veľkú časť celkovej výmery lesov, ktorá je v neštátnom vlastníctve obhospodarujú rôzne pozemkové spoločnosti (urbáre, lesné družstvá, prípadne súkromní podnikatelia) a zvyšnú časť lesov, ktorá je vo vlastníctve štátu, neznámych vlastníkov a drobných súkromných vlastníkov spravujú Lesy Slovenskej republiky, š.p., Banská Bystrica prostredníctvom Odštepného závodu Trenčín a lesných správ Drietoma a Nemšová.

Približne 13 % plochy lesného pôdneho fondu na území mesta tvoria lesy so špeciálnym režimom hospodárenia – z toho na lesy ochranné pripadá 4,4 % a na lesy osobitého určenia 8,2 %. V záujmovom území sú za ochranné lesy vyhlásené lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach – sutiny, strže, hrebene, stráne so súvislo vystupujúcou materskou horninou a lesy s pôdoochrannou funkciou, predovšetkým protieróznou. Za lesy osobitého určenia sú tu vyhlásené lesy prímestské, lesy s významnou zdravotno-rekreačnou funkciou -lesopark Brezina a vojenský priestor Zábranie so špeciálnou funkciou.

V súčasnom drevinovom zložení prevažujú listnaté dreviny. Hlavnou hospodárskou drevinou v oblasti riešeného územia je buk a dub. Prímes tvoria hrab (14 %), jaseň (7 %) a javor (2,3 %). V malom množstve (do 1 %) aj lipa, agát, breza, jelša, osika a čerešňa. Z ihličnatých drevín je zastúpená najmä borovica (10 %), smrek (2,5 %), smrekovec (1,5 %) a v minimálnej miere aj jedľa. Zastúpenie lesa v

kategórii 60 – 80 rokov predstavuje podiel cca 40 %, v kategórii nad 100 rokov je na území riešeného územia len asi 6 % lesov..

Ochrana lesov

Ochranu lesných zdrojov zabezpečujú vyčlenené kategórie účelových lesov, a to lesov ochranných a lesov osobitného určenia. V k. ú. mesta Trenčín zaberajú ochranné lesy 4,4 % z rozlohy lesného fondu a na lesy osobitného určenia pripadá 8,2 % z výmery lesného fondu.

Tieto kategórie lesov vyžadujú osobitný režim hospodárenia, ktorý je v súlade s ich určenou funkciou. V záujmovom území sú za ochranné lesy vyhlásené lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach – sutiny, strže, hrebene, stráne so súvislo vystupujúcou materskou horninou a lesy s pôdoochrannou funkciou, predovšetkým protieróznou. Za lesy osobitného určenia sú tu vyhlásené lesy prímestské, lesy s významnou zdravotno-rekreačnou funkciou, lesopark Brezina a vojenský priestor Zábranie.

Hluk

Hluk

Hluk je jedným z faktorov zaťažujúcich životné prostredie obyvateľov, ale aj živočíchov. Produkovaný je najmä v priemyselných prevádzkach a v doprave. Výrazné zdroje hluku predstavujú aj dopravné koridory s intenzívnou premávkou. Okrem diaľnice D1 patria k najviac zaťaženým dopravným koridorom hlavný cestný ťah E50 Nové Mesto nad Váhom – Trenčín – Dubnica (cesta I/61), cesta I/50 Trenčianska Turná – Trenčín a hlavné mestské komunikácie.

Z hľadiska hlukovej záťaže prostredia pôsobí negatívne aj železničná doprava. Územím prechádza hlavná železničná trať č. 120 Bratislava – Trenčín – Žilina s pokračovaním do Košíc, s veľmi vysokou intenzitou prevádzky nad 100 vlakov/deň. Za najhlučnejšiu časť možno považovať prechod trate na moste cez rieku Váh v centre Trenčína. Negatívny vplyv dopravy, či už produkcie exhalácií alebo hluku znásobuje lokalizácia najzaťaženejších dopravných koridorov, cestného i železničného v súběžnej línii v meste Trenčín v dotyku s obytným územím.

Hluková a imisná situácia v centre mesta bola priaznivo ovplyvnená prevádzkou diaľnice D1, predstavujúcej severozápadný obchvat mesta.

Plošným zdrojom hluku v záujmovom území je aj hluk z leteckej dopravy z prevádzky leteckých opravovní a útvarov vojsk Ozbrojených síl SR, ako aj zo športového lietania. Negatívny vplyv hluku v okolí letiska v budúcnosti môže vzrásť v dôsledku využívania letiska pre civilnú leteckú dopravu.

Od r. 1999 neboli podľa dostupných informácií na území mesta vykonané komplexné merania hluku. Úrad verejného zdravotníctva však každoročne monitoruje zaťaženie obyvateľstva hlukom z dopravy vo vybraných mestách Slovenska. V meste Trenčín bolo takéto meranie zrealizované v roku 2003.

Žiarenie (radón)

Radón

Radón je nebezpečný inertný rádioaktívny plyn negatívne pôsobiaci na živé organizmy. Nebezpečenstvo pôsobenia tohto plynu znásobuje aj jeho ťažká identifikácia v prostredí, nakoľko je to plyn bez farby, chuti a zápachu.

Ožiarenie z radónu, resp. z jeho dcérskych produktov rozpadu, je jedným z faktorov ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Zdrojom radónu sú rádioaktívne prvky v podlaží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Z toho najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podlažia stavieb. V novej výstavbe ide o predchádzanie škodlivým účinkom radónu

predovšetkým lokalizáciou stavieb, voľbou stavebných materiálov a spôsobom prevedenia stavieb. Ide o nový prístup, s ktorým sa musí v územnom plánovaní i v rezorte stavebníctva počítať.

Z hľadiska ochrany pred nepriaznivými vplyvmi radónu boli začiatkom 90-tych rokov vypracované mapy radónového rizika (pre oblasť mesta Trenčína boli spracované dve mapy radónového rizika v mierkach 1 : 200 000 a 1 : 50 000). Podľa týchto podkladov sa v oblasti Trenčína vysoké radónové riziko nevyskytuje. Väčšina katastrálneho územia vrátane všetkých zastavaných plôch leží v zóne stredného radónového rizika. Okrajové plochy územia boli zaradené do zóny nízkeho radónového rizika. Výnimku tvorí južný okraj medzi Soblahovom a Trenčianskou Turnou, ktorý patrí tiež do oblasti stredného radónového rizika.

Stredné a vysoké radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.

Odpadové hospodárstvo (systém zberu, zberné dvory, separácia, recyklácia)

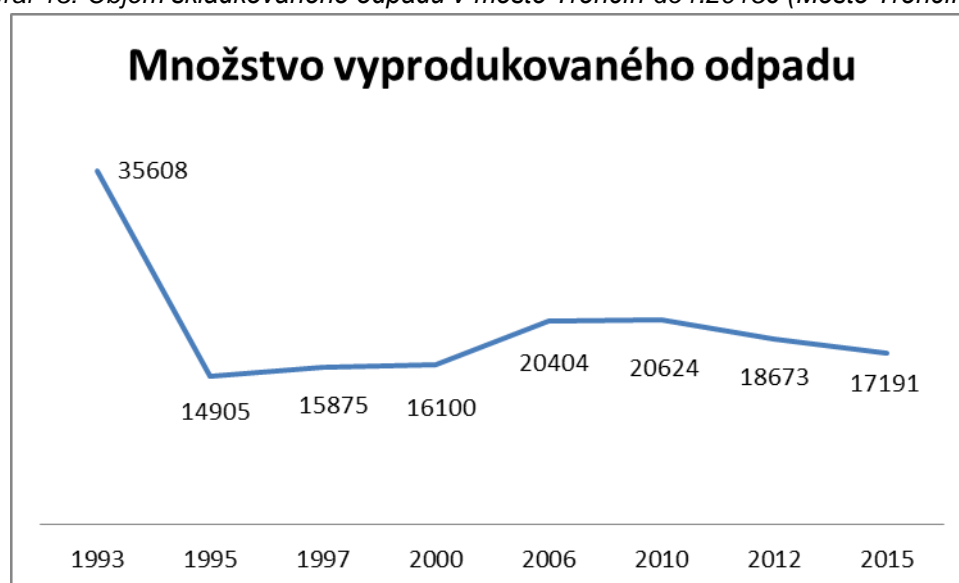
Odpady a odpadové hospodárstvo

Odpady v krajine predstavujú veľmi výrazné stresové faktory, nakoľko ide o cudzorodé, umelé látky, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú prirodzené ekosystémy. Okrem plošného záberu prirodzených ekosystémov v dôsledku ukladania odpadov ich stresové pôsobenie na krajinu sa prejavuje kontamináciou prírodných zdrojov - povrchových a podzemných vôd, pôdy, ako aj prašnosťou, bakteriologickým zdrojom nákaz. Mnohé skládky odpadov sú charakteristické procesmi samovznietenia a tletia, čo je vo veľkej miere nebezpečné pre prvky ÚSES. Okrem odpadov produkovaných v priemysle a poľnohospodárstve je významným tvorcom odpadu aj obyvateľstvo.

Takmer celé množstvo komunálneho odpadu vyprodukovaného v meste Trenčín do júla 2000 je uložené na *riadenej skládke odpadu v lokalite Trenčín-Zámostie*. Prevádzkovateľom skládky je Mesto Trenčín. Komunálny odpad z mesta bol do uvedeného dátumu ukladán na skládku Trenčín – Zámostie, od r. 1998 aj na skládky Veronika – Dežerice a SSP Luštek Dubnica nad Váhom.

Množstvo komunálneho odpadu ukladaneho na mestskej skládke znázorňuje nasledovný graf:

Graf 13: Objem skládkovaného odpadu v meste Trenčín do r.20156 (Mesto Trenčín, 2015)

Značná časť odpadov je využívaná ako druhotná surovina (v r. 2006 bolo využitých 555,4 t, kým v r.2015 už 5800 t.) a na kompostovanie (v r.2006 išlo o 974,5 t., kým v r. 2015 už 1443 t.).

Skládkovanie na mestskej skládke Trenčín – Zámostie bolo ukončené k 31.7.2000, skládka je rekultivovaná. Sledovanie vplyvu skládky na podzemné vody je zabezpečené sústavou monitorovacích vrtov, dvakrát ročne sú odoberané vzorky vôd a sledujú sa parametre kvality vody stanovené v podmienkach OÚ, odboru životného prostredia. Na základe viac ako desaťročného monitorovania bola preukázaná kontaminácia podzemných vôd vplyvom starej pochovanej skládky odpadov, avšak zrejme je tendencia zlepšovania tohto nepriaznivého stavu. Hlavným problémom skládky je jej situovanie v geologicky nevhodnom prostredí - v podloží s veľmi dobre priepustnými vážskymi štrkopieskami a zároveň v oblasti s významnými zásobami podzemných vôd. Okrem uvedenej skládky sa v území nachádza niekoľko neriadených skládok odpadu, ktoré sú nebezpečné z hľadiska pravdepodobnej nekontrolovanej kontaminácie okolitého prostredia. Postupne nastáva ich likvidácia a sanácia.

So zavedením separovaného zberu začalo mesto v roku 1992 (sklo, papier, plasty, bioodpad), postupne pribudli aj iné druhy odpadov. Z pôvodných troch miest prevádzky kompostární (Zámostie, Soblahovská, Zlatovce) je dnes v prevádzke len jedna oficiálna kompostáreň na Zámostí. Spracúva odpad z verejnej zelene a bioodpad od občanov.

Ako starú záťaž je možné charakterizovať *úložisko odpadov na vrchu Pešková* – skládka TOS Trenčín vo východnej časti Breziny, na ktorú boli ukladané odpady z tepelného spracovania kovov, a to odpadová kaliarenská soľ s obsahom kyanidov. Odpad bol na lokalite uložený trikrát (v r. 1955, 1963 a 1978) - celkovo je tu uložených 51,5 t odpadu s 0,8 – 1,2 % obsahom kyanidov. Skládka nebola zabezpečená proti úniku škodlivín – geologický substrát tvoria deluviálno-eluviálne hlinité sedimenty v podloží s niekoľko desiatok metrov mocným súvrstvom neogénnych sedimentov. Bazálne mezozoické dolomity sa nachádzajú v hĺbke 40 – 100 m pod povrchom.

Na lokalitu skládky a jej možného vplyvu bol vypracovaný odborný hydrogeologický posudok, v ktorom sa nepreukázal negatívny vplyv skládky na ovzdušie, povrchové ani podzemné vody. Navrhovaný je monitoring kvality vôd v okolitých prameňoch na úpätí Breziny v päťročných intervaloch.

Ochrana životného prostredia (prvky ÚSES resp. MÚSES v území)

Chránené územia

Na území mesta Trenčín a v jeho susedstve sa nachádza viacej lokalít územne chránených v zmysle zákona č. 543/2004 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Ich stručná charakteristika je uvedená v prílohe č. 12. Táto príloha obsahuje informácie o nasledovných prvkoch ochrany prírody v meste Trenčín:

- NATURA 2000
 - Váh pri Zamarovciach (kód územia SKUEV0397) aktuálna rozloha v roku 2015 je 53,8509 ha

V rámci tohto územia sa nachádzajú biotopy európskeho významu. Ide o vodné biotopy: Rieky s bahňitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzou *Chenopodium rubri p.p.* a *Bidention p.p.* a Nížinné až horské toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*. Tiež sa tu vyskytujú druhy živočíchov európskeho významu. Z rýb sú to: boleň dravý, pĺž vrchovský, hrúz bieloplutvý, hrebenačka pásavá, lopatka dúhová a plotica lesklá. Zo stavovcov je to netopier obyčajný.

- Chránené územia národnej siete
 - územie zasahujúce do vyhlásenej *Chránenej krajinej oblasti Biele Karpaty* (2. stupeň ochrany)
 - *Prírodná rezervácia Trubárka* (4. stupeň ochrany)
 - *Prírodná rezervácia Zamarovské jamy* (4. stupeň ochrany)

- Navrhované chránené územia prírody, a to:
 - ♦ Navrhovaná prírodná pamiatka Lúčne (MČ Kubrá),
 - ♦ Navrhovaný chránený areál Alúvium Orechovského potoka (MČ Západ, k.ú. Orechové),
 - ♦ Váh pri Zamarovciach - navrhované chránené územie európskeho významu NATURA 2000 (SKUEV0397),
 - . Navrhovaný chránený areál Váh - územne identický s NATURA 2000 (SKUEV0397).
- Chránené stromy
 - Trenčianske ginká (ochrana podľa § 49, ods.6 zákona č. 543/2002 Z.z., MČ Centrum).
- Lokálne významné mokrade
 - mokraď Trenčiansky luh,
 - mokraď Trenčianske smetisko.
- Genofondovo významné lokality

Územia tvoriace prvky kostry územného systému ekologickej stability podľa RÚSES okresu Trenčín:

- 1. regionálne biocentrá
 - RBC1 - Trubárka,
 - RBC2 - Zamarovské jamy - Nemšová,
 - RBC3 - Krasín.
- 2. nadregionálny biokoridor
 - NRBK1 - Rieka Váh.
- 3. regionálne biokoridory
 - RBK1 - Zamarovské jamy - Trubárka - Žihľavník - Baske,
 - RBK2 - Súčanka,
 - RBK3 - Bradlové pásmo,
 - RBK4 - Drietomica.

Územia tvoriace hlavné prvky územného systému ekologickej stability podľa MÚSES mesta Trenčín:

- 1. nadregionálny biokoridor
 - NRBK 1 - Rieka Váh,
- 2. regionálne biocentrá
 - RBC 1 - Háj,
 - RBC 2 – Trubárka.
- 3. regionálne biokoridory
 - RBK 1 - Bradlo,
 - RBK 2 - Kostolná - Vinohrady – Hrabovka,
 - RBK 3 - Opatová - Kubrická dolina – Soblahov.
- 4. lokálne biocentrá
 - LBC 1 - Šerený vrch,
 - LBC 2 - Nová hora,
 - LBC 3 - Stará hora – Rúbanisko,
 - LBC 4 – Vinohrady,
 - LBC 5 – Gardianka,
 - LBC 6 – Skalka,
 - LBC 7 - Zamarovské jamy,
 - LBC 8 - Trenčiansky luh,
 - LBC 9 - Biskupická sihoť,
 - LBC 10 - Horná sihoť,
 - LBC 11 – Halalovka,
 - LBC 12 – Brezina,

- LBC 13 - Kočina hora,
 - LBC 14 - Pod Košňovcom,
 - LBC 15 – Radochová,
 - LBC 16 - Pod hôrkou,
 - LBC 17 – Baranová.
- 5. navrhované lokálne biocentrá
 - LBC-N 1 - Gardianka,
 - LBC-N 2 - Urbárska sihoť,
 - LBC-N 3 - Nozdrkovské štrkovisko,
 - LBC-N 4 - Dolné lúky.
- 6. lokálne biokoridory
 - LBK 1 - Bukovinský potok nad diaľnicou,
 - LBK 2 - Orechovský potok,
 - LBK 3 - Bukovinský potok s prítokom pod diaľnicou,
 - LBK 4 - Lavičkový potok,
 - LBK 5 - Soblahovský potok,
 - LBK 6 - Hukov potok,
 - LBK 7 - Brezina - lúky pod Košňovcom,
 - LBK 8 - Kubrický potok,
 - LBK 9 - prítok Kubrického potoka,
 - LBK 10 - Opatovský potok.
- 7. navrhované lokálne biokoridory
 - LBK-N 1 - Nad diaľnicou
 - LBK-N 2 - Zlatovský potok
 - LBK-N 3 - Brezina – Halalovka.

Environmentálne záťaž

Na území mesta sú na základe výpisu z Informačného systému environmentálnych záťaží evidované environmentálne záťaž:

Potvrdené environmentálne záťaž:

1. Názov EZ: TN (1984) / Trenčín - tranzitno-komerčný hub
 Názov lokality: tranzitno-komerčný hub
 Druh činnosti: textilná výroba; garáže a parkoviská autobusovej a nákladnej dopravy
 Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
 Registrovaná ako: B Potvrdená environmentálna záťaž

2. Názov EZ: TN (1999) / Trenčín - znečistenie podzemnej vody
 Názov lokality: znečistenie podzemnej vody
 Druh činnosti: textilná výroba
 Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
 Registrovaná ako: B Potvrdená environmentálna záťaž

Pravdepodobné environmentálne záťaž:

1. Názov EZ: TN (020) / Trenčín - PaM Diesel
 Názov lokality: PaM Diesel
 Druh činnosti: čerpacia stanica PHM
 Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
 Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž

2. Názov EZ: TN (017) / Trenčín - Čipra plus - čistiarne
Názov lokality: Čipra plus - čistiarne
Druh činnosti: chemické čistiarne
Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž

3. Názov EZ: TN (021) / Trenčín - SAD
Názov lokality: SAD
Druh činnosti: skladovanie a distribúcia palív
Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž

4. Názov EZ: TN (019) / Trenčín - Letecké opravovne
Názov lokality: letecké opravovne
Druh činnosti: letecké opravovne
Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž

Sanované/rekultivované lokality:

1. Názov EZ: TN (006) / Trenčín - TRENŠ Trenčín
Názov lokality: TRENŠ Trenčín
Druh činnosti: strojárská výroba
Stupeň priority: v registri nie je uvedené
Registrovaná ako: C Sanovaná/rekultivovaná lokalita

2. Názov EZ: TN (004) / Trenčín - ČS PHM Opatová
Názov lokality: ČS PHM Opatová
Druh činnosti: čerpacia stanica PHM
Stupeň priority: v registri nie je uvedené
Registrovaná ako: C Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Potvrdená environmentálna záťaž a sanovaná/rekultivovaná lokalita:

Názov EZ: TN (018) / Trenčín - ČS PHM Trenčín - Záblatie
Názov lokality: ČS PHM Trenčín - Záblatie
Druh činnosti: čerpacia stanica PHM
Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
Registrovaná ako: B Potvrdená environmentálna záťaž
C Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Pravdepodobná environmentálna záťaž a sanovaná/rekultivovaná lokalita:

Názov EZ: TN (016) / Trenčín - bývalá riadená skládka TKO Zámotie
Názov lokality: bývalá riadená skládka TKO Zámotie
Druh činnosti: skládka komunálneho odpadu
Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž
C Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Limity využitia územia (prírodno-environmentálne limity, NATURA, biotopy, biocentrá, biokoridory, národná sieť chránených území)

Limity využitia z hľadiska prírodno-environmentálneho sú detailne popísané v prílohe č. 5. Táto príloha obsahuje informácie o prvkoch v rámci:

- Ochrany vodných zdrojov.
- Chránených vodohospodárskych oblastiach.

Ďalej o:

- Ochranných pásmach vodohospodárskych zdrojov.
- Chránených územiach v 2. stupni ochrany prírody.
- Chránených územiach v 4. stupni ochrany prírody.
- Navrhovaných chránených územiach.
- Regulaívoch ochrany prírody a krajiny.
- Limity vyplývajúce z ochrany chránených stromov – Trenčianske ginká.

1.4 ANALÝZA REALIZOVANÝCH STRATÉGIÍ

Základnými plánovacími dokumentmi samosprávy sú územný plán a program resp. plán rozvoja mesta.

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Trenčín (PHSR) 2004 – 2006 a 2007 – 2015

Mesto Trenčín má spracovaný dokument v spolupráci s MC SK, a.s. a Nadáciou FA Hayeka. Dokument stanovil víziu rozvoja: „Mesto Trenčín bude modernou metropolou Považia i celého Slovenska, ktorá bude priťahovať obyvateľov i návštevníkov svojou unikátnou polohou, históriou i priateľským prostredím pre život a podnikanie. Bude mestom slobodných, spokojných a sebavedomých ľudí, ktorým bude poskytovať priaznivé podmienky pre ich vlastnú osobnú iniciatívu, schopnosti a cestu za vlastným šťastím.“

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta na predchádzajúce obdobie bol koncipovaný v zmysle preferencie outsourcingu aktivít a činností mesta do súkromných rúk, kde sa predpokladala vyššia efektivita, ako i vyššia odborná a kvalifikačná kompetencia súkromného sektoru. Celkovo je možné zhodnotiť Plán ako neúspešný z viacerých dôvodov, z ktorých primárnym je zhoršenie finančného zdravia samosprávy až ku kritickej hranici ohrozujúcej fungovanie mesta a tiež postupná strata personálnych, ako i odborných kompetencií mesta na výkon svojich kompetencií.

Územné plánovanie na úrovni mesta

Územný plán (ÚPN) mesta Trenčín bol spracovaný v roku 2012 spoločnosťou Aurex, s.r.o. Územný plán je prístupný aj v geograficko-informačnom systéme na webe.

Vybrané navrhované ukazovatele v ÚPN:

- Návrh cca 70.500 obyvateľov v r. 2030
- Návrh vytvorenia cca 7.000 pracovných príležitostí vo výrobe do r. 2030 a ďalších cca 11.500 pracovných príležitostí vo výhľadových plochách
- Návrh vytvorenia cca 11.500 pracovných príležitostí v navrhovaných aj súčasných zariadeniach občianskeho vybavenia (do r. 2030) a ďalších cca 16.000 pracovných príležitostí vo výhľadových plochách,
- Predpoklad celkovej obložnosti bytov k r. 2030 - 2,55 obyv./byt
- Návrh novej bytovej výstavby od r. 2001 do r. 2030 v rozsahu 6.589 b.j. (z toho v bytových a polyfunkčných bytových domoch 5.065 b.j., v rodinných domoch 1.524 b.j.)

- Návrh celkovej výmery zelene v zastavanom území mesta v rozsahu cca 45 -50 m2 na obyvateľa, mimo zastavaného územia odporúčanie výmery lesoparkov od 50 m2/obyv. vyššie
- Návrh zabezpečenia zelene u väčších obytných súborov v rozsahu 10 - 15 m2/obyv

V roku 2015 boli spracované k územnému plánu zmeny a doplnky č.1. Ide najmä o zmeny výhľadového, t.j. smerného funkčného využitia na návrhové, zmeny funkčného využitia a priestorového usporiadania vo vybraných návrhových plochách, úpravy vyplývajúce z vydaných a platných povolení, úpravy textu Závaznej časti, ktoré lepšie špecifikujú a spresňujú možnosti ňou dané. Navrhované zmeny nepredstavujú koncepčnú zmenu ÚPN.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2013-2023

Aktuálne znenie bolo spracované v období jún až september 2015. Proces spracovania bol organizovaný hlavným koordinátorom a spracovateľom spoločnosťou GfK Slovakia s.r.o.

Dokument stanovil dlhodobú víziu pre hospodársky a sociálny rozvoj nasledovne: Vytvorenie podmienok pre hospodársky rozvoj a zvyšovanie kvality života obyvateľov kraja. Na programové obdobie 2013 až 2023 je stanovený globálny cieľ: Vytvoriť vhodné podmienky pre zvýšenie inovačnej výkonnosti regiónu v rámci európskeho priestoru. V stratégií sú ďalej stanovené 3 strategické ciele a 7 prioritných oblastí.

Prioritná oblasť	Opatrenia
1 Konkurencieschopnosť, rozvoj inovácií a podnikateľské prostredie	1.1 Rozvoj vedy, výskumu a inovácií 1.2 Podporné prostredie pre podnikanie v kraji
2 Rozvoj udržateľnej infraštruktúry	2.1 Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v sieťových infraštruktúrach
3 Ľudské zdroje a podpora zamestnanosti	3.1 Podpora celoživotného vzdelávania a tvorby udržateľných pracovných miest 3.2 Podpora obyvateľstva znevýhodnených skupín 3.3 Sociálne začlenenie a integrácia marginalizovaných skupín
4 Kvalita verejných služieb	4.1 Podpora sociálneho začlenenia 4.2 Rozvoj školstva 4.3 Lepší prístup k efektívnejším zdravotníckym službám Opatrenie 4.4 Podpora rozvoja kultúry
5 Životné prostredie a obnoviteľné zdroje	5.1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry 5.2 Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy 5.3 Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy 5.4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
6 Rozvoj vidieka	6.1 Podpora prenosu znalostí a inovácie v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vidieckych oblastiach 6.2 Posilnenie životaschopnosti poľnohospodárskych podnikov a konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárstva a presadzovanie inovatívnych poľnohospodárskych technológií a udržateľného obhospodarovania lesov 6.3 Podporovať organizáciu potravinového reťazca, dobré ťivotné podmienky zvierat a riadenie rizík v poľnohospodárstve 6.4 Obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov, ktoré súvisia s

	poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom 6.5 Propagácia efektívneho využívania zdrojov a podpora na nízkouhlíkové hospodárstvo, odolné voči zmene klímy v odvetví poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva 6.6 Podporovať sociálne začlenenie, znižovanie chudoby a hospodársky rozvoj vo vidieckych oblastiach
7 Národná a cezhraničná spolupráca	Zahŕňa nadnárodnú, cezhraničnú spoluprácu pre všetky ostatné prioritné osi

Regionálna integrovaná územná stratégia

V programovom období 2014-2020 bude integrovaný prístup v rámci nového operačného programu IROP (Integrovaný regionálny operačný program) realizovaný prostredníctvom tzv. Regionálnych integrovaných územných stratégií na úrovni samosprávnych krajov. Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho samosprávneho kraja (ďalej len RIUS TSK) je východiskový dokument pre implementáciu finančných prostriedkov z EŠIF v rámci IROP na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. Na základe RIUS TSK sa bude realizovať IROP v podobe individuálnych alebo integrovaných projektov.

V strategickej časti dokumentu je definovaný globálny cieľ pre funkčné územie mesta Trenčín: zlepšiť kvalitu života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť funkčného mestského územia mesta Trenčín. Ďalej je uvedený zásobník projektov a zámerov pre funkčné územie mesta Trenčín v rámci IROP:

- Spracovanie plánu mobility
- Spracovanie generelu dopravy
- Spracovanie plánu dopravnej obsluhy
- Integrovaná zastávka subsystémov verejnej osobnej dopravy MHD + PHD + cyklo doprava
- Cyklistická infraštruktúra (napojenie) k Vážskej cyklotrase v meste Trenčín
- Doplnková infraštruktúra k cyklo dopravným účelom
- Realizácia cyklo prepojenia okolitých obcí s mestom Trenčín a Vážska cyklotrasa
- Zriadenie denného centra pre seniorov
- Rozšírenie kapacity MŠ Trenčianska Turná
- Vznik MŠ pri ZŠ ZŠ, Východná Trenčín JUH
- Rozšírenie kapacity MŠ Legionárska Trenčín
- Vybavenie základných škôl
- Zelený most - zmena funkcie pôvodného železničného mosta
- Centrum kultúrno-kreatívneho priemyslu pre oblasť moderného umenia

Územný plán Vyššieho územného celku (VÚC) / Trenčianskeho kraja

Územnoplánovacia dokumentácia VÚC je tvorená územným plánom z roku 1998 a zmenami a doplnkami č.1 a č.2 z rokov 2004 a 2011. Územný plán VÚC je dostupný tiež v digitálnej verzii prostredníctvom geografického informačného systému.

Verejnoprospešné stavby uvedené v záväznej časti ÚPN VÚC Trenčianskeho samosprávneho kraja vyplývajúce pre mesto Trenčín:

Verejnoprospešné stavby dopravnej infraštruktúry

- 1.10 Preložka cesty I/61 v úseku od diaľničného privádzača, s premostením Váhu a ukončením na ceste II/507,

- 3.1 Vážska vodná cesta lokalizovaná v trase a úsekoch Vážskeho elektrárenského kanálu, vodných nádrží a v prirodzenom koryte rieky Váh.
- 4.1 Verejné letiská nadregionálneho významu na lokalitách Prievidza – letisko so štatútom medzinárodnej dopravy a Trenčín – letisko doporučené na získanie štatútu medzinárodnej dopravy.

Verejnoprospešné stavby v oblasti vodného hospodárstva

- 1.10 Prívod vody z vodného zdroja Motešice do Trenčianskych Teplíc a Trenčína,
- 2.10 Verejné kanalizácie v jednotlivých aglomeráciách Trenčína

Verejnoprospešné stavby energetiky

- Výstavba transformovne pre PP Trenčín,
- Rekonštrukcia 110 kV vedenia č. 8757, 8707 Bošáca – VE Kostolná – VE Trenčín,

1.5 POŽIADAVKY A OČAKÁVANIA STAKEHOLDEROV

Verejné diskusie - workshopy

K definovaniu potrieb územia a očakávaní obyvateľov bola prizvaná široká a odborná verejnosť mesta i okolitého regiónu formou trojročného procesu participácie „Trenčín si Ty“. V rámci tohto procesu verejnej diskusie s obyvateľmi ako aj širokou odbornou verejnosťou bolo zrealizovaných aj 8 záverečných odborných diskusií – workshopov na nasledujúce špecifické témy:

- Cestovný ruch
- Zeleň a ekosystémové služby v meste
- Kreatívny a inovatívny priemysel a kultúra
- Priemysel a podnikanie
- Komunity v meste
- Služby pre obyvateľov podľa veku - vzdelávanie, sociálne služby, zdravotníctvo, voľnočasové aktivity, ...
- Urbanizmus, doprava s dôrazom na cyklo dopravu, urbánna bezpečnosť
- Prierezová diskusia – identita, pamäť mesta a tradícia vs. nové trendy, vízia

Na ôsmich workshopoch účastníci pod vedením skúseného lektora diskutovali na jednotlivé témy a prostredníctvom kreatívnych aktivít boli zbierané jednotlivé podnety, požiadavky a očakávania. Výstupy z procesu Trenčín si Ty, resp. sumár z jeho záverečných workshopov podľa jednotlivých tém je v prílohe č. 1.

Kvalitatívny prieskum názorov obyvateľstva mesta

Mesto Trenčín v rámci prípravy PRM Trenčín realizovalo v priebehu mesiacov máj a jún kvalitatívny prieskum názorov obyvateľstva. Formou dotazníka oslovilo 2000 náhodne vybraných trenčianskych domácností s návratnosťou 41,3%, čo znamená, že dotazníky vyplnilo a odovzdalo 826 respondentov. Cieľom prieskumu bolo identifikovať a sumarizovať základné požiadavky a očakávania obyvateľov . primárne v oblastiach dopravy, bývania, práce, životného prostredia, bezpečnosti, služieb mesta a ďalšieho rozvoja mesta.

Zo zistení prieskumu citujeme nasledovné závery, formulované **z pohľadu obyvateľov mesta** :

- **Trenčín považujeme za jedinečný**
Hlavnými charakteristikami, ktoré podľa občanov mesta najviac odlišujú Trenčín od iných miest je najmä potenciál jeho geografickej polohy, hradu, histórie, rieky a okolia, ale aj športových, kultúrnych, spoločenských, živnostenských tradícií či tradícií textilného a

odevného priemyslu a módy pre rozvoj cestovného ruchu, v ktorom vidí perspektívu rozvoja až 66,7% opýtaných.

Druhou dôležitou výhodou Trenčína pre jeho ďalší rozvoj sa javí jeho ľudský potenciál. Ako naznačuje aj uskutočnený prieskum, obyvatelia vnímajú Trenčín ako relatívne bohaté mesto s nízkou mierou nezamestnanosti, s dobrou ponukou možností na vzdelanie aj príležitostí na zamestnanie v rôznych segmentoch priemyslu a služieb.

- **V Trenčíne sa dobre býva aj pracuje**

Súčasťou prieskumu boli aj otázky týkajúce sa motivácie pre život a prácu v Trenčíne. Z odpovedí vyplýva, že miera odchodu mladých ľudí za prácou a bývaním do zahraničia či iných slovenských miest je v porovnaní so situáciou v iných krajoch relatívne nízka. Zároveň prieskum potvrdil relatívnu spokojnosť s aktuálnym zamestnaním (až 55% Trenčanov je spokojných so svojou súčasnou prácou) a vysokú ochotu zostať žiť a pracovať v Trenčíne v prípade, že mesto k tomu poskytne dobré podmienky. Prieskum potvrdzuje aj relatívnu spokojnosť občanov so svojim súčasným bývaním (až 67% vyjadrilo spokojnosť so svojim terajším bývaním). 12% Trenčanov by zároveň privítalo aj vznik dostupného nájomného bývania či štartovacích bytov.

Získané poznatky tiež naznačujú, že v súvislosti s podmienkami Trenčína pre prácu a bývanie, bude potrebné venovať pozornosť aj práci s talentami a tiež vzdelaniu ako takému a jeho chýbajúcemu funkčnému prepojeniu s praxou, vedou a výskumom, a to pokiaľ možno už od predškolského veku.

- **Trenčín – mesto športovcov a záhradkárov**

Ako vyplýva z odpovedí na otázky týkajúce sa aktívneho trávenia voľného času najviac Trenčanov preferuje aktívny šport (35% respondentov) a záhradkárčenie (30% respondentov). Futbalové aj hokejové zápasy navštevuje približne 15% respondentov. Až 70% opýtaných Trenčanov navštevuje pravidelne obchodné centrá a 55% mestskú tržnicu.

V oblasti kultúry prejavujú Trenčania veľký záujem najmä o podujatia na námestí, pričom v rebríčku obľúbenosti vyhrávajú Farmárske trhy (až 80% opýtaných ich navštívilo aspoň raz a 30% ich navštevuje pravidelne), tesne za nimi nasleduje festival ľudovej hudby a zábavy Pri Trenčianskej bráne a festival Historické slávnosti. Festival Pohoda navštívilo aspoň raz 35% opýtaných a pravidelne ho navštevuje 10% opýtaných Trenčanov.

- **Trenčania sa radi vozia v autách**

V oblasti dopravy bolo zaujímavým zistenie, že až 60% obyvateľov by privítalo vybudovanie siete cyklotrás pre bezpečný pohyb po meste, avšak bicykel ako pravidelnú formu prepravy preferuje zatiaľ len 10% opýtaných, pričom najčastejším dôvodom nízkej preferencie bicykla ako formy dopravy je nízka bezpečnosť jeho používania v meste (až u 33% opýtaných, ktorí majú možnosť využiť bicykel). Aj napriek chronicky zložitej dopravnej situácii danej jednak samotnou morfológiou mesta v zúženom centre, jednak prebiehajúcimi stavebnými prácami v súvislosti s modernizáciou železnice, najobľúbenejšou formou dopravy po meste je automobil, ktorý obyvatelia preferujú v porovnaní s využívaním bicykla viac ako 4 násobne. MHD pravidelne využíva tretina oslovených obyvateľov. Z tohto pohľadu možno hovoriť o návyku Trenčanov spoliehať sa pri svojej preprave po meste najmä na autá, čo bude potrebné zohľadniť pri presadzovaní rozvoja iných foriem dopravy a pracovaní na zmene dopravných návykov do budúcnosti.

Vzhľadom na vysokú mieru preferencie automobilu ako dopravného prostriedku po meste by sa dalo očakávať, že problém parkovania bude podstatným pre väčšinu obyvateľov. Avšak

viac ako polovica respondentov sa síce s problémom parkovania stretáva, no problém s parkovaním vnímajú občania intenzívnejšie skôr v centre mesta, ako v mieste svojho bydliska. Najviac preferovanými riešeniami parkovania sú obnova pôvodných parkovacích miest a výstavba nových.

- **Trenčín vnímame ako bezpečné mesto**

V otázke bezpečnosti a vzťahu k svojmu okoliu bol potešiteľný fakt, že 72% opýtaných považuje prostredie, v ktorom žije, za primerané pre výchovu svojich detí a až 90% Trenčanov považuje miesto, v ktorom žije za bezpečné. Z prieskumu takisto nevyplýva žiadne výrazne nebezpečné miesto, za problematický občania považujú len pohyb v parkoch, podchodoch a kontakt s neprispôsobivými obyvateľmi. Najčastejším nežiaducim javom, s ktorým sa obyvatelia stretávajú je vandalizmus a poškodzovanie verejných priestorov. Respondenti by privítali najmä zlepšenie dohľadu zo strany Mestskej polície Trenčín a skvalitnenie resp. doplnenie osvetlenia priechodov pre chodcov.

1.6 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VÝCHODÍSK

SWOT analýza

Silné stránky	66	Slabé stránky	52
Poloha sídla v priestorovej štruktúre (TN- ZA, TN – TT ale aj TN/SR - ČR a TN/SR – EU)	8	Demografický trend	7
Zeleň v intraviláne sídla vo väzbe na ekosystémové služby	9	Kvalita cestnej infraštruktúry a organizácia dopravy v centrálnej časti mesta	6
VaV v oblasti technológie skla, keramiky a silikátov	7	Urbánna bezpečnosť v niektorých lokalitách	5
Identifikácia obyvateľov s mestom „ja Trenčan“	8	„Neúplná sieť“ cyklo-pešej infraštruktúry	6
Bezpečnosť a monitoring kriminality v meste	7	Kapacita predškolských zariadení	5
Participácia stakeholderov na rozhodovaní o budúcom smerovaní rozvoja mesta	6	Infraštruktúra voľnočasových aktivít najmä detských ihrísk	6
Priaznivé klimatické podmienky (stabilné počasie)	5	Podmienky pre obchod, služby a voľnočasové aktivity	5
Alternatívna kultúra (Pohoda, klubová scéna)	5	Sociálne služby pre seniorov	6
Komunitné služby	4	Podkapitalizácia mesta, modernizačný dlh	6
Služby kvartérneho ² centra	7		

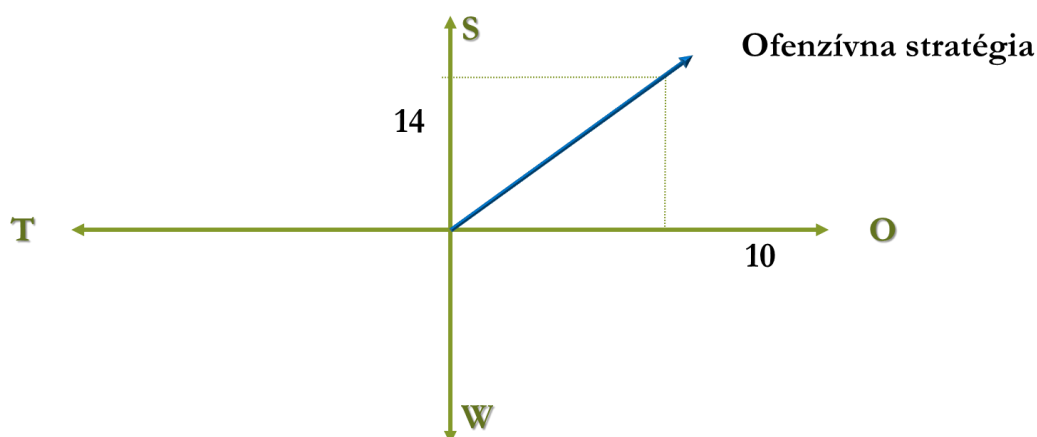
Príležitosti	60	Ohrozenia	50
Identita mesta (hudba, šport, priemyselná tradícia, rímske stopy, Matúš Čák, Skalka nad Váhom, výstavníctvo)	9	Regresívny typ populácie	8
Infraštruktúra priemyselných parkov	7	Brownfieldy – bývalé priemyselné areály	6
Zelené pľúca mesta – Lesopark Brezina	6	Záber pôdy a zmena funkcie (obchodné centrá a bývanie mimo intravilánu)	7
Nová CMZ na nábreží	8	„Rozsídľovanie“ mesta	5
Ekonomické aktivity s vyššou pridanou hodnotou	9	Kapacity zariadení pre seniorov	7
Spolupráca medzi samosprávami –	6	Funkčné využitie vnútroblokov sídlisk	4

² Kvartérne centrum – predstavuje sídlo, ktoré poskytuje okolitému regiónu, širokú škálu služieb s vysokou pridanou hodnotou, napr. vysoké školstvo, veda a výskum a pod.

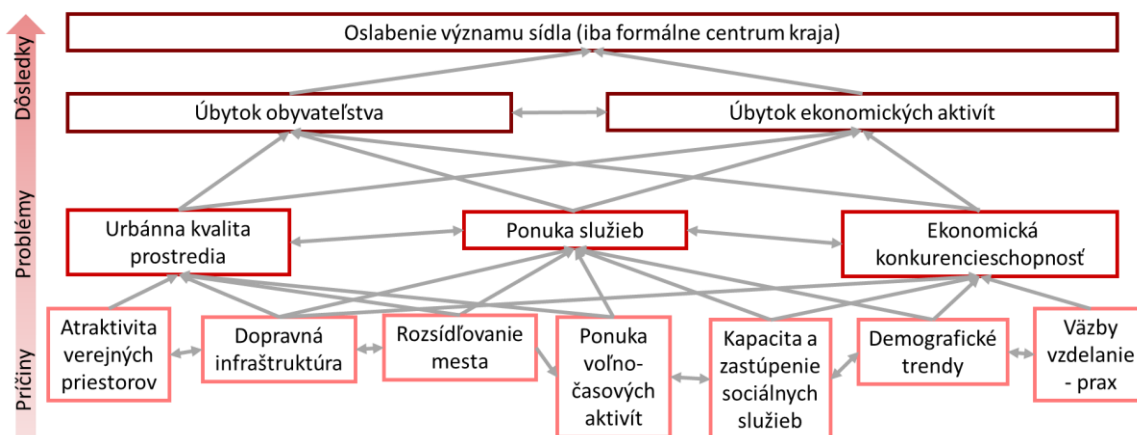
Trenčín ako regionálne centrum		(urbánna bezpečnosť a degradácia)	
Ekologizácia dopravy + preferencia nemotorovej dopravy	7	Suburbanizácia	7
Rovnorodosť foriem dopravy - voda, vzduch, zem (vodná cesta Váh, letisko)	8	Nevhodná vzdelanostná štruktúra/vyššie vzdelanie - väzba na prax	6

TOWS matica

Na základe vážených silných a slabých stránok a príležitostí a opatrení, zhrnutých vo SWOT, je výsledný predpoklad pre rozvojovú stratégiu v polohe – ofenzívny. To znamená silnú pozíciu mesta, v priaznivom prostredí umožňujúcom budovanie svojho rozvoja na vlastných, lokálnych potenciáloch.

Strom problémov

1.7 KLÚČOVÉ DISPARITY A HLAVNÉ FAKTORY ROZVOJA

Koherentne definované disparity

Tabuľka 15: Disparity územia

mierka mesta	obsluha pešou a cyklo dopravou
vzdelanostná štruktúra	ponuka pracovných príležitostí / požiadavky praxe
podiel zelene v intraviláne	esteticko-funkčná kvalita zelene

vhodná priestorová kompozícia mesta	nekompaktnosť
podiel poproduktívnej zložky obyvateľov	služby pre nich
historické pamiatky	mestský marketing
tradícia športu	infraštruktúra športu
priemyselná tradícia	nízky podiel na tvorbe HDP mesta
rieka Váh (nábregie)	absencia fenoménu rieky/vody v meste
Hodnota priestorov nábregia (ekosystémové služby, poloha v centre...)	Nulové využitie
jadrové sídlo regiónu	nedostatočná ponuka služieb (terciárne centrum)
prvky atraktivity v Trenčíne (značka)	miera spolupráce . networking
brownfieldy a ich (ne)využitie	hodnota územia brownfieldov (poloha)
investície a revitalizácia mesta	modernizačný dlh, podkapitalizácia mesta

Faktory rozvoja

Tabuľka 34: Disparity územia

Faktory rozvoja „strategické“
<ul style="list-style-type: none"> • Disponibilné rozvojové plochy na nábregí – nová CMZ • Atraktívne prostredie pre rezidentov s vysokou kvalitou ekosystémových služieb • Multimodálne dopravné koridory – prepájanie koridorov • Potenciál pre turizmus a cestovný ruch • Priemysel s vyššou pridanou hodnotou - vedomostná ekonomika • Bezpečnosť ako kvalita priestoru • Regionálna spolupráca – Trenčín ako regionálne centrum
Faktory rozvoja „operatívne“
Socio-ekonomické faktory
<ul style="list-style-type: none"> • Podmienky pre rast konkurencieschopnosti • Hospodársky kluster, podnikateľský inkubátor, podpora start-up-ov • Inštitucionalizácia partnerstva - Trenčín a región • Komunity a participácia • Marketing mesta – regionálna značka
Územno-technické faktory
<ul style="list-style-type: none"> • Sieť cyklo a peších koridorov (ekologizácia dopravy) • Infraštruktúra cestovného ruchu • Energetická efektívnosť územia
Prírodno-environmentálne faktory
<ul style="list-style-type: none"> • Eko-systémové služby územia • Adaptabilita územia na klimatickú zmenu (vrátane energetickej efektívnosti územia) • Zelené verejné oddychové zóny (Brezina, nábregie, mestský park)

Priestorovo-relevantné trendy

Trend:

Revitalizácia územia na nábregí po modernizácii železnice a zmene trasovania železničnej trate vrátane objektu pôvodného železničného mostu.

Priemet do územia:

Expanzia CMZ na nábrežie rieky Váh a zelený promenádny most – nový ÚPN CMZ s prepojením súčasného centra mesta s nábrežím, nové funkčné využitie územia CMZ, výstavba na nábreží, transformácia mostného objektu.

Trend:

Skvalitnenie a sfunkčnenie plôch zelene na území mesta Trenčín, vrátane podpory rozvoja ekosystémových služieb a zvyšovania retenčnej schopnosti územia.

Priemet:

Revitalizácia zelených plôch najmä v oblasti Breziny, nábrežia, budovanie zelených koridorov - greenways – nové cyklo a pešia komunikácie, nové funkčné využitie zelených plôch, výstavba vodozádržných opatrení, výsadba zelenej infraštruktúry a pod.

Trend:

Zvyšovanie kapacít siete komunikácií v meste Trenčín, združovanie dopravných koridorov do jednej línie.

Priemet:

Nový koncept cestnej siete v CMZ (úzke hrdlo) a rozširovanie siete cyklo a peších komunikácií – zmena trasovania cestných komunikácií v CMZ, rozširovanie siete cestných, cyklo a peších komunikácií.

Trend:

Zvrátenie negatívneho migračného trendu – odchod obyvateľov z územia. Zvýšenie atraktivity územia pre nových obyvateľov.

Priemet:

Aktívna bytová politika mesta vo forme výstavby štartovacích nájomných bytov –výstavba bytových jednotiek.

Trend:

Podpora ekonomických činností na báze lokálnych potenciálov, kreativity a inovácií.

Priemet:

Centrum rozvoja kultúrno – kreatívneho potenciálu – rekonštrukcia nehnuteľnosti, nové funkčné využitie územia.

1.8 BENCHMARKING

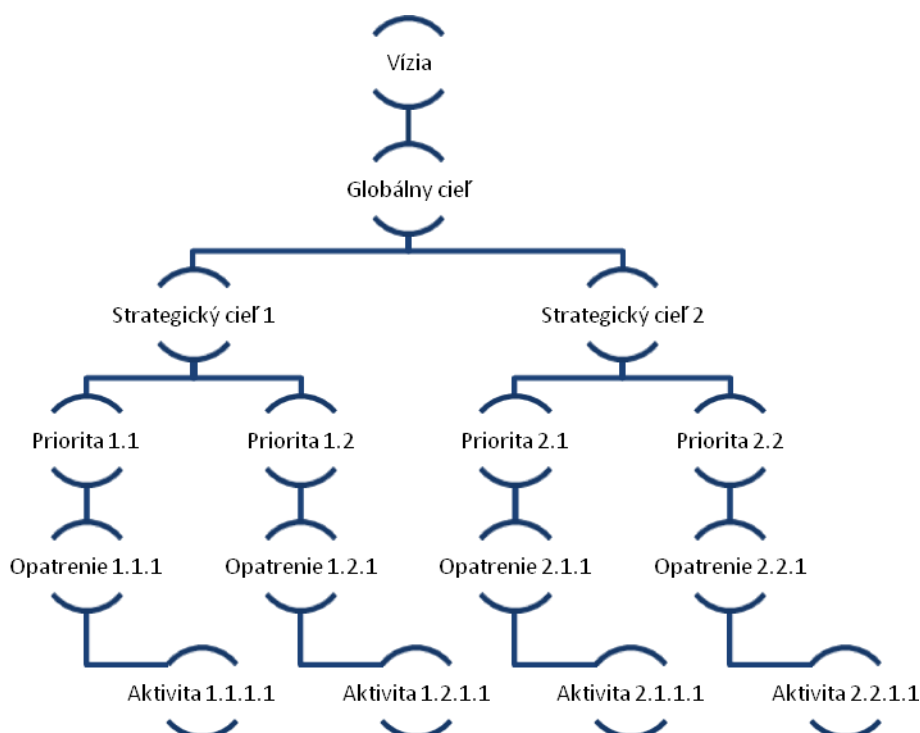
	Trenčín	Poprad
Základné údaje		
Počet obyvateľov	55 285	51 235
Rozloha územia v km ²	82	63,11
Hustota osídlenia	675	811
Postavenie sídka v štruktúre osídlenia (KURS)	kvartérne centrum	terciárne centrum
Demografia		
Prírastok/úbytok obyvateľstva za 5 rokov	-683	-1 049
Index populačnej dynamiky	75,5	133,37
Ekonomika		
Miera nezamestnanosti (okres)	7,66%	14,43%

Obložnosť bytov	2,6	3,03
Vysokoškolské pracoviská	7	3
Počet ubytovaných hostí	46 924	71 288
Priemerný počet prenocovaní na návštevníka	2,86	2,22
Výnos z dane za ubytovanie (v €)	41 516	130 289
Podiel živnostníkov na 100 obyv.	9,34	7,43
Podiel právnických osôb na 100 obyv.	7,2	5,77
Bežné príjmy za rok 2014	31 923 374	31 372 854
Miera zadĺženosti k 31.12.2014	52,87%	0,88%

2 Strategická část'

Z pohľadu ďalšieho rozvoja mesta Trenčín je dôležité jasne a presne zadefinovať základné rámce jeho rozvoja, či už v dlhodobom časovom horizonte – výhľad do roku 2040, ako i v strednodobom horizonte (7 rokov) - platnosť PRM Trenčín 2016-2022. Syntetizácia záverov a zistení z analytickej časti sú jedným z východísk pre definovanie ďalšieho rozvoja mesta Trenčín.

Rozvojová stratégia mesta Trenčín vychádza z **vízie**, ktorá reprezentuje dlhodobý horizont a je náhľadom želaného stavu v roku 2040. **Globálny cieľ** definuje cieľový stav mesta po implementácii rozvojovej stratégie definovanej v tomto dokumente. Tento cieľ je napĺňaný prostredníctvom **strategických cieľov** (v ďalšom označovaných aj ako špecifické ciele) a k nim príslušných **priorít**, ktoré podrobnejšie špecifikujú jednotlivé prioritné oblasti rozvojovej stratégie. Jednotlivé priority sú ďalej štrukturované až na úroveň konkrétnych **opatrení a aktivít**, ktoré spoločne s **projektovými zámermi** konkretizujú a špecifikujú jednotlivé priority a k nim príslušné strategické ciele. Základná schéma rozvojovej stratégie vrátane programovej časti je teda nasledovná :

2.1 VÍZIA MESTA TREŇČÍN

Vízia mesta Trenčín je budovaná na silných stránkach a kvalitách mesta, tradíciách a hodnotách, ktoré tu pretrvávajú, s jasným dôrazom na kvalitu života obyvateľov. Vzájomná synergie vnútorných miestnych potenciálov a nových rozvojových impulzov vytvára predpoklad budúceho dlhodobého, stabilného a udržateľného rozvoja mesta schopného reagovať na zmeny a ohrozenia prostredníctvom využitia vlastného, lokálneho kapitálu mesta v cieľovom optimálnom počtom obyvateľov do 80 000. Preto vidíme mesto Trenčín v roku 2040 ako:

Multigeneračné, kreatívne a otvorené mesto, využívajúce aktívne svoj špecifický prírodný, sociálny, ekonomický, kultúrny a urbanistický potenciál pre kvalitu života svojich obyvateľov a udržateľný rozvoj ekonomiky.

Táto vízia vychádza z potenciálov územia, ktorými sú poloha, rieka Váh, plochy zelene a prírodného prostredia, vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, tradícia výrobných činností a know-how v špecifických odvetviach priemyslu a služieb, multi-modalita dopravy v území, hodnotné verejné

priestory, silné kultúrne tradície, výrazné historické stopy v území a v neposlednom rade samotní obyvatelia mesta Trenčín a ich komunitné väzby.

Mesto Trenčín v roku 2040 by mali charakterizovať nasledujúce kvality :

2.2 GLOBÁLNY CIEĽ

Globálny cieľ definuje základné smerovanie rozvoja mesta Trenčín v období platnosti tohto dokumentu nasledovne :

Trenčín - líder regiónu a najatraktívnejšie z krajských miest z pohľadu kvality života, podmienok pre rozvoj vedomostne založenej ekonomiky, bývania a príležitostí pre mladých ľudí i seniorov, podnikania a mestského turizmu.

Tento cieľ je pomyselným prvým krokom k dosiahnutiu výslednej kvality územia definovanej vo vízii mesta Trenčín. Princípy, ktoré mesto Trenčín pri jeho napĺňaní rešpektuje sú nasledovné:

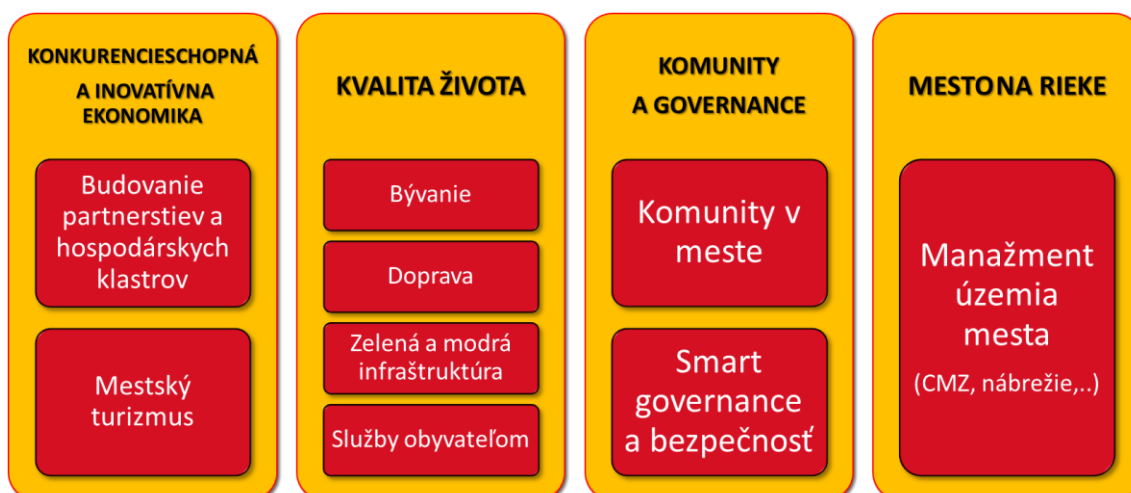
- primárne využívanie miestnych potenciálov mesta Trenčín,
- integrácia, aktivizácia a participácia miestnych komunít,
- územné partnerstvo,
- otvorená komunikácia a
- zdieľanie zodpovednosti, ale i benefitov (shared responsibilities and benefits)
- reflexia mesta na politiky štátu a vyššieho územného celku

Základnými piliermi rozvoja mesta, ktoré umožňujú dosiahnuť stanovené ciele sú:

2.3 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA TRENČÍN

Rozvojová stratégia mesta Trenčín pre roky 2016 – 2022 je definovaná prostredníctvom strategických (špecifických) cieľov a k nim prislúchajúcich priorít, ktoré špecifikujú jednotlivé oblasti, v ktorých sa rozvojové aktivity mesta koncentrujú. Rozvojová stratégia mesta Trenčín na 7-ročné obdobie má štyri špecifické ciele, a 9 k nim prislúchajúcich priorít :

Špecifický cieľ 1

Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika

Trenčín svojou polohou na strednom Považí, leží v centre oblasti, ktorej kľúčovým ekonomickým odvetvím je automobilový priemysel. Veľké automobilové podniky (Trnava, Žilina, Ostrava a v blízkej budúcnosti Nitra) významne definujú priemyselnú ako i ostatnú výrobnú činnosť v okolí. V meste Trenčín je prítomná určitá tradičná priemyselná výroba, ktorá je pozostatkom veľkých priemyselných podnikov, ktoré sa tu nachádzali. Táto je dopĺňaná novými podnikmi, z ktorých mnohé sú naviazané na okolitý automobilový priemysel, alebo rozvíjajú iné výrobné činnosti.

Mesto Trenčín sa pri svojom ďalšom rozvoji nespolieha na príchod nových veľkých priemyselných podnikov, ale svoj ekonomický rozvoj vidí najmä v podpore partnerstiev, hospodárskych klastrov a konkurencieschopnej ekonomiky. Cieľom je rozvoj ekonomických činností najmä v oblastiach s vysokou pridanou hodnotou, vysokou mierou inovácií a kreativity, rešpektujúc existujúce priemyselné kapacity územia, vytváranie podmienok pre rozvoj malých a stredných podnikov – existujúcich i novo prichádzajúcich, zameraných na poskytovanie služieb, produktov a činností s vyššou pridanou hodnotou už existujúcim priemyselným kapacitám, alebo produkciu v celkom nových odvetviach v území a okolitom regióne. Rovnako cieľi na podporu miestnej ekonomiky na báze územného kapitálu mesta a prisluchajúceho regiónu smerujúcej k vyššej miere ekonomickej samostatnosti a konkurencie schopnosti mesta.

Druhou prioritou mesta v oblasti ekonomiky územia je rozvoj mestského turizmu. Mesto má na svojom území množstvo historických pamiatok a je známe svojimi kultúrnymi tradíciami. Tieto kvality v kombinácii s jeho polohou na rieke Váh, množstvom verejných plôch zelene a dobrej dopravnej dostupnosti v blízkosti veľkých aglomerácií (Viedeň – Bratislava – Budapešť - Brno) vytvárajú predpoklady pre rozvoj mestského turizmu ako jedného z ekonomických pilierov územia, schopného generovať významné benefity v oblasti ekonomiky územia ako i tvorby pracovných miest.

Priorita 1.1 – Budovanie partnerstiev a hospodárskych klastrov

Táto priorita sa zameriava na podporu rozvoja partnerstiev a hospodárskych klastrov, s dôrazom najmä na ekonomické aktivity s vyššou pridanou hodnotou, pri využití lokálnych potenciálov (ľudské zdroje, tradičné odvetvia a know-how, existujúce podniky, školstvo, inštitucionálne zázemie), ale aj prichádzajúceho ľudského či finančného kapitálu. Cieľom je pritiahnutie a rozvoj nových ideí, koncepcií a inovácií a ich transformácia na biznis aktivity prostredníctvom vytvorenia priestorových a iných podmienok. Pôjde jednak o vytváranie vhodných priestorov, ale i rôznych podporných činností, ktoré vytvoria z Trenčína atraktívne miesto pre prácu a podnikanie.

Rovnako dôležitým prvkom je dokončenie procesu transformácie inovácií na biznis aktivity a produkty až po fázu ich „uviedenia do života“. Synergia prinášajúca benefity nielen pre ekonomickú sféru, ale i pre obyvateľov a mesto samotné sa docieli využitím atraktívnych priestorov na nábregí, v ktorých mesto podporí vytvorenie určitej formy ekonomického hubu, umožňujúceho prezentovať a šíriť špičkové a excelentné výsledky lokálnych ekonomických producentov. Je dôležité budovať hrdosť na produkty, činnosti a aktivity a ich tvorcov, ktoré sú špičkové a môžu niesť označenie „Made in Trenčín“.

Dôležitým aspektom je zdieľanie informácií, poznatkov a budovanie partnerstiev, preto táto priorita cieľi i na vytvorenie podmienok pre vznik komunikačnej platformy za účelom prenosu know-how a informácií medzi kľúčovými aktérmi (stakeholderi) v území, či už zo segmentu verejnej správy (mestské a obecné samosprávy – krajská samospráva – štátna správa), alebo v nemenej významnom súkromnom segmente, ktorý je potrebné rozvíjať a podporovať jeho rast..

Priorita 1.2 – Mestský turizmus

Územie mesta Trenčín, ako i jeho bezprostredné okolie poskytuje širokú paletu možností pre turizmus a prvkov atraktivity, ktoré robia z Trenčína významný atraktor a základný východiskový bod turizmu a cestovného ruchu pre oblasť celého stredného Považia. Mesto Trenčín ako terciárne centrum regiónu disponuje širokou škálou služieb pre oblasť turizmu a CR, avšak je potrebné sa zamerať na tvorbu uceleného produktu cestovného ruchu (CR), ktorý obsahovo integruje už existujúce prvky prírodného, kultúrneho a historického potenciálu mesta s kvalitnými službami a vznikajúcimi ekonomickými aktivitami na báze inovácií (Priorita 1.1). Podstatným krokom je podpora regionálneho partnerstva a inštitucionalizácia tohto partnerstva, ktorá zahŕňa kľúčové subjekty regiónu relevantné pre „produkt“ CR.

Mesto Trenčín ako niekdajšie významné stredoveké centrum disponuje atraktívnymi historickými objektmi, napr. Rímsky nápis na hradnej skale, pozostatky rímskeho osídlenia, hradný areál a ďalšie, ktoré sú hlavným prvkom turizmu a CR. Ich modernizácia pri rešpektovaní ich historických kontextov je cestou zvyšovania atraktivity mesta pre turistov. Táto modernizácia, hlavne v centrálnej časti mesta, akou je Mierové námestie, musí ísť ruka v ruke s ponukou služieb. Transformácia prevádzok, obkolesujúcich historicky atraktívne priestory na moderné priestory poskytujúce širokú škálu služieb, je nevyhnutným krokom na ceste k premene mesta Trenčín na atraktor turizmu a CR v regióne. To na jednej strane významne prispeje k podpore rozvoja turizmu, a na strane druhej umožní zvrátiť negatívny trend vyludňovania centrálnej mestskej zóny.

Kľúčom k úspechu nie je len skvalitnenie priestorov, v ktorých sa návštevníci pohybujú, ale aj ich naplnenie vhodným a atraktívnym obsahom.

Event turizmus je jedným z nových fenoménov v oblasti CR, na ktorý Trenčín reflektuje. Najdôležitejším prvkom, ktorý zviditeľňuje Trenčín vo svete, je okrem Trenčianskeho hradu festival Pohoda. Organizácia ďalších eventov/podujatí, ktoré vychádzajú z miestnych/lokálnych potenciálov (móda, kreatívne činnosti, kultúrne tradície) a ich lokalizácia do vizuálne atraktívnych priestorov, sú ďalšou významnou príležitosťou k podpore rozvoja CR v Trenčíne.

V neposlednom rade je nutné vyzdvihnúť a podporiť potrebu budovania mesta ako turistického uzla – a z toho vyplývajúcu nevyhnutnú realizáciu projektov tvoriacich „vstupnú bránu“ do mesta a regiónu. Ide najmä o prebiehajúcu prípravu súkromného investičného projektu modernizácie železničnej stanice a príslušného priestranstva (Terminál), ale aj riešenie turistickej navigácie mestom, riešenie cyklo dopravy, zelených koridorov („greenways“), budovanie ďalších prvkov zelenej a modrej infraštruktúry, smart city opatrení a ďalších opatrení z iných špecifických cieľov, ktoré sú prierezové s cieľom mestského turizmu.

Špecifický cieľ 2 – Kvalita života

Mesto Trenčín v súčasnosti čelí významnému negatívnemu trendu poklesu počtu jeho obyvateľov, v spojení s postupným starnutím populácie. To na jednej strane vytvára potrebu vytvorenia podmienok pre zabezpečenie širokej škály služieb pre prítomné obyvateľstvo, na strane druhej je výzvou na zvrátenie tohto trendu prostredníctvom nárastu migrácie do územia. Kľúčovým prvkom v oboch prípadoch je zvyšovanie kvality života v meste, ako základného predpokladu zvyšovania atraktivity mesta pre novo prichádzajúcich obyvateľov, ale i nárastu spokojnosti súčasných obyvateľov, reflektujúc potreby oboch skupín.

Hlavnými oblasťami, na ktoré sa Mesto Trenčín zameriava v otázke zvyšovania kvality života obyvateľov sú : bývanie, doprava, voda a zezeň v území (okrem iného transformácia územia po realizácii modernizácie železnice v dotyku s CMZ) a služby pre obyvateľov.

Priorita 2.1 – Bývanie

Bývanie je jedným z kľúčových prvkov vplyvajúcich na kvalitu života obyvateľov. Súčasný trend suburbanizácie – sťahovania obyvateľov do malých sídiel v dotyku s mestom je významne badateľným i v meste Trenčín a je potrebné naň reflektovať. Ciele mesta v rozvoji bývania sú v troch základných polohách :

1. Pre rozvoj bývania je potrebné vyčleniť dostatočné plochy - priestorové kapacity v území s rôznorodou štruktúrou a lokalizáciou, avšak bez ďalšieho rozsídľovania mesta a tieto lokality zabezpečiť potrebným vybavením technickou infraštruktúrou a verejnými službami.
2. Je však dôležité zachovať okolité prírodné prostredie, ktoré je v priamom dotyku s funkciami bývania, a vyvarovať sa aktivít, ktoré by viedli k znižovaniu atraktivity plôch určených pre bývanie výrazným narušením krajinného rázu prostredia. Je potrebné zachovať kvalitu územia, ktorou je možné osloviť potenciálnych nových obyvateľov mesta , ktorí sa majú rozhodnúť práve pre mesto Trenčín.
3. Osobitnou kapitolou je bývanie v území CMZ, jednak priamo na nábregí, v historickom centre, ale aj v priestoroch tzv. brownfieldov (napr. areál Old Herold), kde je potrebné vytvárať predpoklady pre rozvoj funkcie bývania, avšak s dôrazom na podporu vzniku mixu funkcií ako aj sociálneho mixu obyvateľov prichádzajúcich do tohto územia a to prostredníctvom širokej škály a ponuky rôznych typov bývania v atraktívnom prostredí
4. Významným prvkom rozvoja bývania je aj obnova bytového fondu, ku ktorej dochádza v dôsledku generáčnej výmeny sídiel a s ktorou treba vzhľadom na demografické trendy počítať aj v meste Trenčín.

V spojení s podporou ekonomických aktivít na báze kreativity a inovácií a v reakcii na odliv obyvateľstva z územia je potrebné vytvoriť bytovú politiku mesta cielenú na zvyšovanie podielu mestských nájomných bytov, primárne tzv. štartovacích bytov pre mladé rodiny. Táto politika by mala byť v spojení s programom „Trenčín si Ty“ zacielená na zvyšovanie atraktivity sťahovania sa do mesta Trenčín, resp. zvyšovania podielu obyvateľstva s trvalým pohybom na území mesta („noví Trenčania“) - aj za podpory systému benefítov z programu, ako silného nástroja, ktorého tvorbu a efektívne využívanie má mesto Trenčín v rukách.

Priorita 2.2 – Doprava

Doprava v meste Trenčín predstavuje významný limitujúci prvok ďalšieho rozvoja mesta, preto je jednou z prioritných oblastí, na ktoré sa Trenčín v rámci svojho ďalšieho rozvoja zameriava. Zmeny vyvolané modernizáciou železničného koridoru v centre mesta vytvárajú príležitosť na koncepčné riešenie dopravy v úzkom hrdle - priestore medzi hradným bralom a riekou Váh. Tu je však značnou limitou pozícia štátu ako vlastníka hlavného cestného prieťahu, kde mesto nemá priame nástroje na riešenie a je len v pozícii partnera.

V tomto kontexte je hlavnou úlohou mesta zadefinovanie novej dopravnej koncepcie mesta, umožňujúcej oživenie hlavných ťahov mestom Trenčín a ich premenu na polyfunkčné uličné mestské priestory, vrátane jej premietnutia do relevantných územno-plánovacích dokumentov.

Súčasťou tejto priority je vytvorenie podmienok na rozvoj cyklo dopravy a pešej dopravy, umožňujúcej bezkolíznu dopravnú obsluhu územia (pešie komunikácie v dotyku s prieťahmi mesta) prepájajúc všetky časti mesta (vrátane prepojenia oboch brehov rieky prostredníctvom „zeleného promenádneho mosta“ zo stratenej funkcie „starého železničného mosta“) a s dominanciou v centrálnych častiach mesta.

V kontexte dlhodobého a udržateľného rozvoja dopravy je dôležité podporovať jej rôznorodosť i s dôrazom na nadregionálnu dopravu. Z tohto dôvodu mesto Trenčín podporuje zachovanie resp. rozširovanie služieb a kapacity existujúceho letiska na jeho území pre potreby civilnej dopravy, čo je v súlade s jeho cieľmi rozvoja v oblasti cestovného ruchu, ale i ďalšieho ekonomického rozvoja územia.

Priorita 2.3 – Zelená a modrá infraštruktúra

Zeleň a voda predstavujú podstatné prvky zvyšujúce atraktivitu priestoru a ich vhodné využitie významným spôsobom prispieva k nárastu kvality života obyvateľov. Rovnako dôležitým faktorom je využitie týchto prvkov na zvýšenie adaptability územia voči klimatickej zmene a na podporu rozvoja a skvalitňovania ekosystémových služieb územia. Mesto Trenčín je jedným z miest s najväčším podielom zelene na celkovej ploche mesta. Tento potenciál je však potrebné transformovať do významného prvku zvyšujúceho kvalitu mestského prostredia v Trenčíne.

Táto priorita sa sústreďuje najmä na skvalitnenie plôch zelene, či už z pohľadu ich kvality, alebo funkcie, ako aj na využitie vysokého podielu zelene v meste ako prvku zvyšujúceho atraktivitu mesta, kvalitu bývania, voľnočasových aktivít a pod. Zelená infraštruktúra zároveň podporuje rozvoj alternatívnych druhov dopravy, hlavne pešej a cyklistickej ako aj rozvinutie ekosystémových služieb v meste akými sú adaptácia na klimatickú zmenu, vodozadržné opatrenia a pod.. Tieto aktivity sa koncentrujú najmä na najvýznamnejšie plochy zelene v meste ako Brezina, park M.R.Štefánika, park Pod Juhom a v neposlednom rade nábrevie rieky Váh v centrálnej časti mesta, s dôrazom na ich skvalitnenie a zadefinovanie funkcií. Cieľom je, aby obyvatelia a návštevníci novoobjavili tento veľký benefit mesta, ktorého potenciál je v terajšom stave nedocenený a nevyužitý k vyššej kvalite života v meste.

Dobrá dostupnosť celého územia mesta peším pohybom a cyklo dopravou bude podporená tvorbou komunikačných zelených osí (tzv. „greenways“), s priamou väzbou na nový promenádny most, CMZ na nábreví a významné plochy zelene v meste (napr. Brezina).

V rámci zvyšovania adaptability územia mesta na klimatickú zmenu pristúpi mesto k tvorbe adaptačnej stratégie na klimatickú zmenu, ktorá zadefinuje základné pravidlá pri investičných aktivitách na územiach mesta, pravidlá manažmentu zelene v meste a v neposlednom rade navrhne opatrenia na realizáciu konkrétnych opatrení, najmä v oblasti zvyšovania retenčnej schopnosti územia mesta.

Sídelná štruktúra mesta, predurčuje územie vnútroblokov sídlisk, ako významného prvku rozvoja a skvalitňovania zelenej infraštruktúry mesta i vo väzbe na rozvoj voľnočasových aktivít územia a zvyšovania odolnosti územia voči klimatickej zmene.

Priorita 2.4 – Služby obyvateľom

Táto priorita je zameraná na oblasť služieb, ktoré mesto poskytuje svojim obyvateľom. Ide najmä o sociálne služby a vzdelávacie služby, ktoré sa v kontexte súčasných trendov v území (starnutie obyvateľov, zmena štruktúry obyvateľstva), ale i plánovanej stratégie (ekonomické aktivity s vyššou pridanou hodnotou, rozvoj kreativity, zatraktívnenie územia pre novopríchodzie obyvateľstvo), javia ako kľúčové.

V oblasti sociálnych služieb mesto pristúpi k ich integrácii, rozširovaniu ich ponuky a k ich postupnej transformácii na komunitnú formu s dôrazom na terénne služby, ktoré sú z pohľadu prijímateľa humánnejšie a umožňujú v čo najvyššej miere zotrvať prijímateľovi v domacom prostredí. Ich integrácia prispieva k vyššej dostupnosti, ako i nižšej administratívnej či finančnej záťaži prijímateľa služby, resp. jeho blízkych. Dôležitým faktorom rozširovania sociálnych služieb je ich budúca potreba vyplývajúca z negatívneho demografického trendu v území. Avšak rozvoj sociálnych služieb nie je

cielený len na seniorov, ale rešpektuje i potreby mladých rodín s deťmi, preto mesto rozšíri ponuku sociálnych služieb umožňujúcich zosúladiť rodinného a pracovného života.

V rámci rozvoja vzdelávacích služieb v predprimárnom vzdelávaní – materské škôlky, pristúpi mesto k zlepšovaniu podmienok a technického stavu objektov a areálov, ako i k prispôsobeniu kapacít týchto zariadení aktuálnym potrebám. V rámci nových vzdelávacích programov zameraných na podporu rozvoja talentu a kreativity vytvorí podmienky pre ďalší rozvoj detí už od predprimárneho vzdelávania.

Údržba a starostlivosť o verejné priestory je významnou službou mesta pre svoje obyvateľstvo, čo si Mesto Trenčín uvedomuje i preto považuje ďalšie skvalitňovanie starostlivosti a údržby územia mesta za jednu zo svojich priorít.

V neposlednom rade Mesto Trenčín vytvorí podmienky pre rozvoj intra- a inter- komunálnej spolupráce v oblasti služieb, ako platformy integrujúcej subjekty poskytujúce tieto služby v meste a okolí.

Špecifický cieľ 3 – Komunity a governance

Obyvateľstvo reprezentované miestnymi komunitami a správa vecí verejných v území („governance“), sú hlavnými prvkami tohto strategického cieľa. Jeho zámerom je preniesť pojmy ako participácia, zdieľanie zodpovednosti, ale i benefitov, smart governance, bezpečnosť do bežného, aktívneho života mesta, ako i do jeho ďalšieho rozvoja.

Priorita 3.1 – Komunity v meste

Významným aktívom mesta Trenčín sú jeho obyvatelia a komunity, ktoré ho tvoria. Ich aktivizácia a aktívna participácia na rozvoji mesta sú kľúčovými aspektmi umožňujúcimi rešpektovať potreby obyvateľov a prispievajúcimi k udržateľnosti rozvojových aktivít. Úlohou Mesta Trenčín je byť partnerom týchto komunít, vytvárať im podmienky na ich fungovanie a v neposlednom rade byť ich aktívnym „poslucháčom“.

Zdieľanie zodpovednosti, ale i benefitov („shared responsibility“) je princíp, ktorý umožňuje efektívnejší manažment verejných priestorov prinášajúci benefity nielen mestu, ale i komunitám.

Mesto vytvorí program podpory a rozvoja komunít a aktivizácie obyvateľov mesta. Tento bude orientovaný na podporu spolupráce územných komunít na manažmente verejných priestorov, zdefiniuje podporný program mesta, prostredníctvom ktorého mesto finančne, ale i inými spôsobmi podporí komunity v území. Podpora zdravého životného štýlu, športových aktivít, ako i voľnočasových aktivít pre všetky vekové kategórie je dôležitým aspektom podpory komunít, vrátane zabezpečenia adekvátnych priestorov na ich realizáciu (športoviská, detské ihriská, relaxačné zóny a pod.).

Vytvorenie priestoru na vznik komunitného centra v CMZ na nábřeží pre podporu komunitných činností v meste, ich propagáciu a prezentáciu je ďalším z plánovaných aktivít v tejto priorite. Táto je doplnená tvorbou komunikačnej platformy a integrovaného systému „Trenčín si Ty“ systému starostlivosti o občana a aktivizovania občanov vo veciach svojho mesta (rozhodovanie, príspevok k aktivitám a pod.).

Priorita 3.2 – Smart governance a bezpečnosť

Mesto Trenčín začalo transformáciu na otvorenú, efektívnu a modernú samosprávu a v rámci tejto priority v tomto pokračuje. Smart governance ako „rozumné spravovanie vecí verejných“ je prístup, ktorý mesto prenáša do svojho bežného fungovania a prenáša ho i do vzťahu Mesto – občan.

Súčasťou smart governace je tvorba integrovaného programu „Trenčín si Ty“, ktorý okrem starostlivosti o občana a aktivizovania občanov vo veciach verejných, posluži na zvýšenie atraktivity mesta pre nových obyvateľov, zatraktívnenie statusu občan Trenčína (vo väzbe na ostatné priority tejto stratégie), umožní kontinuálny mapping potrieb obyvateľov a vytvorenie flexibilného systému reakcie samosprávy na aktuálne potreby.

Súčasťou tejto priority je i rozvoj a implementácia nových elektronických služieb mesta a realizácia projektov Smart City, ktoré charakterizuje nielen efektívne využívanie moderných technológií samosprávou, ale najmä zlepšenie možností prístupu obyvateľstva k službám mesta, zvýšenie záujmu verejnosti o občiansku participáciu a v neposlednom rade rozvoj tzv. knowledge managementu pri samotnom riadení mesta. Integrácia služieb sa prejaví aj prostredníctvom nového webového portálu a ďalších elektronických služieb mesta.

Mesto Trenčín si uvedomuje potrebu bezpečnosti na svojom území, preto sú súčasťou rozvoja mesta i aktivity zamerané na zlepšenie urbánnej bezpečnosti, a to najmä návrhom integrovaného systému bezpečnosti obyvateľov v spolupráci kľúčových zložiek 112, Mestskej polície, Mestského úradu a komunít, ako i nového konceptu fungovania mestskej polície v meste. Realizácia opatrení k zlepšeniu urbánnej bezpečnosti má prierezový charakter s väzbou na viaceré priority, avšak aj úzky súvis s implementáciou smart riešení elektronických služieb mesta - preto je uvedená ako súčasť tejto priority.

Špecifický cieľ 4 – Mesto na rieke

Zmena trasovania železničného koridoru v meste otvorila nové možnosti rozvoja centrálnej mestskej zóny a jej expanzie na nábrežie. V rámci procesu tvorby návrhu možného využitia nábrežia prebehla rozsiahla verejná diskusia zavŕšená medzinárodnou ideovou urbanistickou súťažou Trenčín – mesto na rieke, ktorej výstupy sa pretavia do výsledného využitia nábrežia. Dôležitosť a význam transformácie nábrežia na CMZ vyjadruje i tento špecifický cieľ, ktorý definuje hlavné rozvojové aktivity vo väzbe na nábrežia resp. rozširujúcu sa CMZ.

Priorita 4.1 – Manažment územia mesta

V tejto prioritě ide najmä (avšak nielen) o manažment územia centrálnej mestskej zóny (CMZ) mesta Trenčín, v ktorom sa zhmotňujú viaceré aktivity, realizované pod inými prioritami (komunitné centrum, revitalizácia zelene na nábreží, podnikateľský hub pre prezentáciu aktivít a produktov Made in Trenčín, bývanie, doprava a ďalšie). To dokazuje význam tohto územia pre ďalší rozvoj mesta. Rozšírenie CMZ na nábrežie v prepojení s historickým jadrom mesta, je novým impulzom rozvoja mesta, rozvíjajúcim historické centrum o novú kvalitu využívajúcu fenomén rieky a integrujúcim absentujúce centrotvorné funkcie nevhodné pre historické centrum.

Cieľom tejto priority je naštartovať procesy transformácie nábrežia na kultivovaný priestor plniaci nielen funkciu rekreácie a oddychu, obchodu a bývania, ale hlavne rozšíreného centra s novovzniknutými funkciami spoločenského, kultúrneho a sociálneho života. Dôraz je kladený na multifunkčné využitie priestorov nábrežia a vytvorenie podmienok (vrátane priestorových) pre funkcie viažuce sa na regionálne centrum, ako mi sú vyššie kultúrne a spoločenské aktivity vrátane divadelnej scény, To je v prvých fázach dosahované najmä vybudovaním viacúčelového priestoru pre openair ale i indoor aktivity, podnikateľský hub, bývanie, služby a kultúru.

Význam nábrežia zvyšuje i jeho funkcia hlavnej komunikačnej osi - prepojenia oboch brehov rieky prostredníctvom pešieho pohybu a cyklodopravy, kde kľúčovú úlohu zohráva železničný most, ktorý stratí svoju pôvodnú funkciu. Mesto Trenčín využije most na vytvorenie zeleného promenádneho mostu s vysokou kvalitou zelene na ňom, ako i v jeho okolí, čím vznikne nový prvok atraktivity, ktorý

významne ovplyvní aj toky pešieho pohybu a cyklodopravy v území. Preto je súčasťou stratégie mesta (Priorita 2.2) tvorba zelených komunikačných osí („greenways“) s väzbou na obe nábrežia resp. na ich komunikačnú spojnicu v podobe zeleného promenádneho mosta.

Nábregie má potenciál na vznik nových kvalitných verejných priestorov, preto je súčasťou tejto priority i návrh revitalizácie priestoru nábrežia ako zelených verejných priestorov, rešpektujúc ich ekostabilizačnú, ekosystémovú a estetickú hodnotu.

Priorita je okrem strategicky najdôležitejšej časti novovznikajúcej CMZ cielená na celé územie mesta, ktorého manažment z úrovne mestskej samosprávy musí v kontexte rastu sídla dostať nové, efektívne rámce.

3 . PROGRAMOVÁ ČASŤ - opis rozvojovej stratégie

Programová časť dokumentu PRM Trenčín obsahuje zadané opatrenia a aktivity, ktorými sa naplňujú jednotlivé priority a prostredníctvom nich i jednotlivé špecifické ciele. V rámci jednotlivých opatrení sú konkretizované aktivity.

Priorita 1.1 – Budovanie partnerstiev a hospodárskych klastrov

Opatrenie 1.1.1: Spolupráca a excelentnosť

Opatrenie sa zameriava na vytvorenie inštitucionálneho zabezpečenia pre spoluprácu kľúčových aktérov v území a na tvorbu programu podpory a propagácie lokálnej produkcie a aktivít s excelentnými parametrami, ako súčasť budovania lokálnej značky kvality „Made in Trenčín“.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ pravidelné stretnutia v minimálnej frekvencii 2x/rok,
- ✓ každoročné udeľovanie ocenenia, grantový finančný nástroj, marketingové a propagačné aktivity.

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Podpora lokálnych subjektov a jednotlivcov a nimi realizované produkty, služby a aktivity budované na lokálnych potenciáloch. Rozvoj značky „Made in TRENČÍN“.

Aktivita 1.1.1.1: Komunikačná platforma kľúčových stakeholderov

Aktivita cieľi na vytvorenie komunikačnej platformy pre zabezpečenie partnerstva a zdieľania informácií a spoluprácu na ďalších rozvojových aktivitách medzi mestom, podnikateľskou sférou, školstvom a ostatnými relevantnými stakeholdermi (tretí sektor, komunity,). Vytvorenie a sfunkčnenie takejto platformy je iniciačným krokom v rámci strategického cieľa, aby bola zabezpečená participácia kľúčových aktérov na ďalších rozvojových aktivitách v rámci celého strategického cieľa.

Aktivita 1.1.1.2: Program „Made in TRENČÍN“

Program na podporu lokálnej produkcie a aktivít, ktoré spĺňajú excelentné parametre je nástrojom, ktorým chce Mesto Trenčín aktívne podporovať aktivity, jednotlivcov, ale i podniky s významnými lokálnymi väzbami, ktorí svojimi aktivitami prispievajú k budovaniu lokálnej ekonomiky využívajúc lokálne potenciály územia. Je to nástroj ocenenia už existujúcich aktivít a produktov, ale i nástroj podpory a propagácie novo vznikajúcich produktov. Program nie je zameraný len na podporu lokálnych ekonomických aktivít, ale jeho zameranie je prierezové, s dôrazom na excelentnosť, kreativitu, podporu talentu, využívanie lokálnych zdrojov a príspevok k budovaniu povedomia o rozvoji mesta Trenčín. Program obsahuje finančné, ale i iné podporné nástroje. Aktivita je realizovaná v úzkom prepojení na ostatné opatrenia špecifického cieľa 1.

Opatrenie 1.1.2: Kreatívny priemysel

Opatrenie sa zameriava na rozvoj ekonomických činností na báze kreativity, invencie a inovácie, primárne prostredníctvom vytvárania priestorových podmienok a podporných nástrojov transformácie kreatívnych nápadov, ideí a zámerov na ekonomické činnosti a produkty konkurenčné na lokálnom, ale i regionálnom trhu.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ rekonštrukcia areálu bývalého kina Hviezda vrátane technického vybavenia,

- ✓ marketingová stratégia.

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Podpora transformácie nevyužívaných priestorov v meste na tzv. creative hubs, t.j. kreatívne priestory kombinujúce prácu a bývanie so širokou škálou ďalších funkcií atraktívneho, moderného verejného priestoru.
- ✓ Urýchlenie realizácie projektu, ako inicializačného kroku transformácie nábrežia a podpory kreatívneho a inovačného potenciálu v meste.
- ✓ Zvýšenie povedomia o meste Trenčín, nielen ako miesta vhodného na realizáciu kreatívnych aktivít, ale i miesta na bývanie a život.
- ✓ Vytvorenie priestorových podmienok a ďalších podporných aktivít na rozvoj nového odvetvia lokálnej ekonomiky na báze kreatívnych činností a činností s vysokou mierou inovácie.

Aktivita 1.1.2.1: Centrum rozvoja kultúrno-kreatívneho potenciálu

Centrum je budované za účelom podpory/incubácie ideí a nápadov do regulérnych ekonomických činností zameraných na oblasti s vysokou mierou kreativity a invencie. Ide o vybudovanie inkubátora poskytujúceho priestorové podmienky, konzultačné, vzdelávacie a ďalšie podporné aktivity. Ide o rozsiahly projekt koordinovaný Ministerstvom kultúry SR, v rámci ktorého vznikne približne 6 takýchto centier po celom Slovensku. Mesto Trenčín má byť jedným z hlavných partnerov v tomto projekte a plánuje inkubátor lokalizovať do budovy bývalého kina Hviezda, ktorého priestory prejdú komplexnou rekonštrukciou a vybavením potrebnou infraštruktúrou. Služby inkubátora budú realizované v rámci spolupráce s ďalšími subjektmi na základe stratégie v podobe tzv. Regionálneho akčného plánu (RAP).

Aktivita 1.1.2.2: Marketingová stratégia mesta - Trenčín si Ty

Marketingová stratégia je zameraná na budovanie obrazu mesta Trenčín, ako miesta s vhodnými podmienkami na realizáciu aktivít v oblasti kreativity, inovácií a rozvoja talentu. Je komplementárnou činnosťou k investičným aktivitám, ktoré mesto v tejto oblasti bude realizovať. Jej cieľom je taktiež osloviť špecifickú skupinu ľudí tzv. kreatívco, ako potenciálnych nových obyvateľov mesta Trenčín.

Aktivita 1.1.2.3: Multifunkčný prezentačný priestor na nábreží – podnikateľský hub

Aktivita sa zameriava na vytvorenie multifunkčného priestoru určeného na prezentáciu jedinečných a excelentných produktov alebo aktivít miestnej ekonomiky a komunít vrátane divadelnej scény, ktorý by v sebe skĺbil prezentačnú funkciu, priestor na open-air alebo in-door eventy, klubovú zónu, a pod. s vhodným mixom bývania a ostatných služieb. Cieľom je v spolupráci so záujmovými skupinami v oblasti kreativity, inovácií, business sféry a developmentu vytvoriť koncept pre jeden z iniciačných projektov na vznikajúcej CMZ na nábreží, so silnou väzbou na špecifický cieľ 1. Ide o ďalší z nástrojov podpory rozvoja inovatívneho potenciálu a budovania značky mesta Trenčín ako najlepšieho miesta pre život, prácu a bývanie. Zámerom je vytvoriť projekt, ktorý by v partnerstve verejného a súkromného sektora (PPP) viedol k vybudovaniu takéhoto priestoru na nábreží.

Aktivita 1.1.2.4: Podpora regenerácie existujúcich priestorov na atraktívne centrá podporujúce rozvoj talentu, kreativitu a inovácie

Rozvoj kreatívnej a inovačnej ekonomiky je postavený na prítomnosti ľudskej sily, ktorá je schopná kreatívneho a invenčného myslenia a aktivít. Táto cieľová skupina vyhľadáva priestory, ktoré sú z jej perspektívy atraktívne, či už svojou lokalitou, funkciami, ponukou bývania, originalnosťou

a jedinečnosťou priestoru a pod. V meste Trenčín je viacero lokalít, ktoré sú potenciálne zaujímavé či už svojou polohou alebo štruktúrou objektov. Ide hlavne o areály bývalých priemyselných podnikov, ktoré strácajú svoju pôvodnú funkciu a stávajú sa brownfieldami. Mesto bude aktívne v komunikácií s vlastníkmi takýchto priestorov za účelom ich regenerácie do podoby tzv. „kreatívneho hub-u“, ktorý by zatraktívňoval Trenčín pre skupinu obyvateľov tzv- kreatívcov, hľadajúcich priestory a uplatnenie v Trenčíne. Táto aktivita je komplementárna k ostatným opatreniam v rámci priority.

Priorita 1.2 – Mestský turizmus

Opatrenie 1.2.1: Spoločný regionálny produkt pre turizmus a CR

Opatrenie sa zameriava na zabezpečenie inštitucionálneho rámca spolupráce kľúčových aktérov v oblasti turizmu a cestovného ruchu v regióne a vytvorenie koncepčného plánu integrácie služieb a eventov do jedného uceleného regionálneho (príp.medziregionálneho produktu ako napr. sieť strážnych hradov na Považí + Trenčiansky hrad) produktu. Okrem toho Mesto Trenčín pripraví program starostlivosti o verejné priestory v kontexte požiadaviek návštevníkov mesta a tiež podporný systém na podporu podujatí. V neposlednom rade mesto pristupuje k rekonštrukcii Mierového námestia, ako hlavného mestského priestoru pre návštevníkov, ruka v ruke s podporou vzniku networku miestnych podnikateľov, za účelom vytvorenia nového obchodného modelu pre prevádzky na Mierovom námestí.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ koncepcia rozvoja cest.ruchu v OOCR a realizácia z nej vyplývajúcich produktov CR.

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Spolupráca kľúčových aktérov turizmu a cestovného ruchu v regióne
- ✓ Spoločný produkt regionálneho CR a vyšší štandard starostlivosti o návštevníka v meste Trenčín.

Aktivita 1.2.1.1: Oblastná organizácia cestovného ruchu – založenie a rozbeh činnosti

Inštitucionálne zabezpečenie spolupráce hlavných poskytovateľov služieb v turizme a CR a mesta je užitočným východiskom rozvoja mestského turizmu v Trenčíne. Je predpokladom pre prípravu a následnú koordináciu spoločného regionálneho produktu turizmu a cestovného ruchu, vrátane možností využitia finančných nástrojov podpory CR.

Aktivita 1.2.1.2: Spoločný produkt regionálneho cestovného ruchu

Aktivita sa zameriava na iniciovanie a prípravu spoločného regionálneho produktu CR v regióne Trenčín v spolupráci s partnermi v rámci OOCR, ale i ostatnými relevantnými partnermi. Cieľom je zdefinovať spoločný, komplexný a komplementárny súbor služieb, aktivít, podujatí a pod. za účelom spolupráce, koordinácie, propagácie a komplexnej starostlivosti o návštevníka v meste Trenčín a jeho okolí.

Opatrenie 1.2.2: Event turizmus

Mesto Trenčín je bohaté na podujatia organizované v rámci územia mesta, čo v kombinácii s možnými atraktívnymi priestormi na ich realizáciu vytvára príležitosť na rozvoj turizmu v meste i v oblasti event turizmu tzn. návštevnosti územia motivovaného organizovanými podujatiami.

Mesto podporí vznik nových podujatí zameraných na návštevníkov mesta, primárne však nadväzujúcich na lokálne špecifiká územia a na aktivity spojené s miestnou kreatívnou a inovatívnou ekonomikou a rozvojom talentov. Rovnako dôležitá je i starostlivosť o návštevníka od momentu príchodu do územia, primárne v centrálnych, resp. turisticky zaujímavých častiach územia.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ koncepcia,
- ✓ elektronická aplikácia vrátane navigácie,
- ✓ centrálny Info point.
- ✓ grantový systém a pravidelné grantové výzvy.

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Kvalitná starostlivosť o návštevníka vedúca k nárastu počtu návštevníkov, predĺženie doby zotrvania na území mesta – počet prenocovaní.
- ✓ Vnímanie Trenčína ako mesta plného talentu, kreativity a invencie atraktívneho pre návštevníkov aj obyvateľov.

Aktivita 1.2.2.1: Systém starostlivosti o návštevníka

Vytvorenie systému starostlivosti o návštevníka, od jeho príchodu do mesta až do jeho odchodu, zahŕňajúci starostlivosť o verejné priestory, funkčnosti jednotlivých verejných zariadení, orientačných prvkov, elektronických aplikácií, smart navigáciu, centrálny Info Point a iné na podporu obrazu mesta ako kreatívneho a inovatívneho prostredia („Visitors friendly Trenčín“ - Trenčín priateľský k návštevníkom). Systém by mal byť zacielený i na to, aby ponúkal Trenčín ako východzí bod a návštevník by sa po účasti na zaujímavých miestach v blízkom okolí vrátil a poberal systém starostlivosti na území mesta.

Aktivita 1.2.2.2: Grantový systém na podporu podujatí

Mesto pripraví podmienky poskytnutia finančnej a inej podpory pre vznik a organizáciu podujatí vychádzajúcich a propagujúcich lokálne špecifiká (kultúra, móda, talenty a pod.), resp. vo väzbe na kreatívne a inovatívne miestne aktivity, atraktívne nielen pre obyvateľov, ale i návštevníkov mesta. Cieľom je propagácia Trenčína ako kreatívneho a inovatívneho prostredia.

Opatrenie 1.2.3: Mierové námestie

Historické jadro mesta Trenčín je významným atraktorom pre návštevníkov mesta, preto je nevyhnutné zabezpečiť jeho adekvátny technický stav, rešpektujúci potreby návštevníkov, ako i miestneho obyvateľstva. Súčasne so skvalitnením priestoru námestia je potrebné vytvoriť adekvátnu

ponuku prevádzok a služieb v objektoch na námestí, za účelom zvýšenia atraktivity a zvrátenia odlivu návštevníkov námestia.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ rekonštrukcia námestia
- ✓ koncepcia obchodného modelu

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Kvalitná ponuka prevádzok a služieb v centrálnej časti mesta vedúca k nárastu návštevnosti Mierového námestia.
- ✓ Kvalitný a funkčný verejný priestor v historickom centre mesta

Aktivita 1.2.3.1: Rekonštrukcia Mierového námestia

Rekonštrukcia priestoru Mierového námestia pozostáva z rekonštrukcie infraštruktúry na území, zmeny priestorového usporiadania v centrálnej časti námestia, doplnenie nového vodného prvku (fontána), revitalizácie zelene, doplnenie nových prvkov infraštruktúry a nového technického riešenia pódia pre účely organizácie podujatí.

Aktivita 1.2.3.2: Nový obchodný model prevádzok na Mierovom námestí

Pre zvrátenie negatívneho trendu poklesu počtu návštevníkov Mierového námestia a pre jeho postupný nárast, je okrem rekonštrukcie námestia potrebné vytvoriť aj koncepciu pre nový obchodný model prevádzok na námestí, aby zodpovedali požiadavkám kladeným na historické centrum ako najatraktívnejší obchodný priestor mesta. Mesto aktívne pristúpi k podpore vzniku networku prevádzok na námestí a v spolupráci s odborníkmi na túto oblasť poskytne súčinnosť pri tvorbe nového obchodného modelu.

Priorita 2.1 – Bývanie

Zvrátenie negatívneho trendu poklesu obyvateľov si vyžaduje viaceré opatrenia i v oblasti bývania. Snahou mesta je zabezpečiť širokú ponuku voľných rozvojových plôch pre bytovú výstavbu, v rôznych lokalitách poskytujúcich špecifické kvality prostredia pre bývanie. Rovnako je bývanie resp. mestská bytová politika nástrojom zatraktívnenia mesta pre nových obyvateľov i vo väzbe na rozvoj kreatívnej a inovačnej ekonomiky na jeho území. Preto je potrebné navýšiť objem nájomného bývania v rukách samosprávy pre jeho využitie ako motivujúceho faktora pre výber lokality Trenčína, nielen ako miesta na prácu a podnikanie, ale i miesta na život, voľný čas a bývanie.

Opatrenie 2.1.1: Plochy pre bývanie

Predpokladané zvrátenie trendu poklesu počtu obyvateľov a ich postupný nárast musí reflektovať i ponuka plôch na bytovú výstavbu. Široká ponuka plôch na bytovú výstavbu v atraktívnych územiach mesta, či už svojou polohou, alebo prostredím, prispievajú v synergii s ostatnými opatreniami na zvýšenie atraktivity mesta k postupnému zmierneniu procesov suburbanizácie.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ ÚPN CMZ
- ✓ Zmeny a doplnky ÚPN.

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Rozširovanie ponuky atraktívnych plôch na bývanie

Aktivita 2.1.1.1: Územný plán centrálnej mestskej zóny (ÚPN CMZ)

V rámci ÚPN CMZ sa zdefinujú možnosti rozširovania bývania na nábreží pri rešpektovaní požiadavky na tvorbu vhodného sociálneho mixu. Bývanie na nábreží chápeme v kontexte polyfunkčného využitia územia (mix funkcií).

Aktivita 2.1.1.2 : Zmeny a doplnky ÚPN mesta Trenčín

V rámci zmien a doplnkov ÚPN sa optimalizujú plochy určené pre bývanie, a to s ohľadom na budúce potreby a s primárnym zameraním na rôznorodosť ich polohy, a okolitého prostredia.

Opatrenie 2.1.2: Štartovacie bývanie

Široká ponuka a dostupnosť bývania je jedným z hlavných predpokladov záujmu o bývanie resp. prisťahovanie sa do mesta. Preto Mesto Trenčín aktívne pristupuje k bytovej politike resp. k politike nájomného bývania a prostredníctvom rozširovania počtu nájomných bytov - primárne v kategórii štartovacie byty, získava významný nástroj motivácie pre príchod do územia, a to z pohľadu jednotlivcov, ako aj podnikateľských subjektov. Aktívna bytová politika je súčasťou širšieho motivačného programu na prilákanie nových obyvateľov do mesta Trenčín („Trenčín si Ty“).

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ Bytová politika nájomného bývania ako súčasť programu „Trenčín si Ty“

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Atraktivita mesta pre nových obyvateľov – nárast záujmu o bývanie v Trenčíne.
- ✓ Rozširovanie ponuky atraktívnych plôch na bývanie, nárast záujmu o bývanie v Trenčíne

Aktivita 2.1.2.1: Aktívna bytová politika – „Trenčín si Ty“

Program „Trenčín si Ty“ predstavuje efektívny nástroj na ucelenú propagáciu a prezentáciu mesta Trenčín ako atraktívneho miesta na bývanie a život - rozvoj kariéry, kreatívnych a inovatívnych činností, a v neposlednom rade ako miesta s vysokou kvalitou života a prostredia. Jeho súčasťou je i motivačný program štartovacieho bývania pre nových obyvateľov, ktorí prichádzajú do územia, aby tu študovali, pracovali, podnikali, zakladali rodiny a budovali svoju kariéru. Významnou je väzba na rozvojové aktivity uvedené v špecifickom ciele 1.

Aktivita 2.1.2.2: Štartovacie byty

Mesto Trenčín vybuduje v spolupráci s partnermi na území mesta Trenčín štartovacie byty, ktoré v nájomnom režime poskytne novým ako i existujúcim obyvateľom. Štartovacie bývanie sa využíva ako motivačný faktor pre rozvoj želaných rozvojových aktivít v území v kontexte rozvojovej stratégie a prispieva k zmene negatívneho trendu poklesu počtu obyvateľov, ako i nepriaznivej vekovej štruktúre obyvateľstva.

Priorita 2.2 – Doprava

Doprava v meste Trenčín predstavuje jednu z kľúčových oblastí, na ktoré sa stratégia rozvoja mesta zameriava. Súčasný nevyhovujúci stav dopravy, či už v zmysle jej organizácie, ale i infraštruktúrnych kapacít a sietí je nevyhovujúci. Preto priorita cieľi na celý súbor opatrení smerujúcich k novej koncepcii rozvoja dopravy, cez relevantnú dokumentáciu, nové politiky až po výstavbu dopravnej siete, optimalizáciu jej kapacít a doplnkovej infraštruktúry. V neposlednom rade sa priorita zaoberá i rozvojom ekologizácie dopravy, ako ďalšieho kroku k zlepšovaniu podmienok mesta pre život a s tým spojený nárast kvality života obyvateľov.

Opatrenie 2.2.1: Koncepčný rozvoj dopravy

Zmeny vyvolané transformáciou nábrežia a novým trasovaním železnice umožňujú pristúpiť ku koncepcie novému riešeniu úzkeho hrdla dopravy v centrálnej časti mesta. Zmeny v priestorovej štruktúre centra mesta a nové riešenie dopravy v centrálnej časti si vyžadujú transformáciu týchto zmien do koncepčných a odvetvových dokumentov v oblasti dopravy. Je to nevyhnutnou podmienkou pre ďalší rozvoj dopravy v meste.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ Generel dopravy
- ✓ Plán udržateľnej mobility
- ✓ Plán dopravnej obsluhy
- ✓ Generel cyklistickej dopravy
- ✓ ZaD ÚPN

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Koncepčné riešenie rozvoja dopravy v meste

Aktivita 2.2.1.1: Generel dopravy

Ide o odborný, odvetvový dokument, ktorý je územnoplánovacím podkladom nevyhnutným pre ďalší rozvoj dopravy a s ňou spojenej infraštruktúry.

Aktivita 2.2.1.2: Plán udržateľnej mobility

Ide o odborný, odvetvový dokument, ktorý je územnoplánovacím podkladom nevyhnutným pre ďalší rozvoj dopravy a s ňou spojenej infraštruktúry. Predstavuje nutnú podmienku pre čerpanie zdrojov z OP IROP na oblasť dopravy.

Aktivita 2.2.1.3: Plán dopravnej obsluhy

Ide o odborný, odvetvový dokument, ktorý je územnoplánovacím podkladom nevyhnutným pre ďalší rozvoj dopravy a s ňou spojenej infraštruktúry.

Aktivita 2.2.1.4: Generel cyklistickej dopravy

Ide o odborný, odvetvový dokument, ktorý je územnoplánovacím podkladom nevyhnutným pre ďalší rozvoj dopravy a s ňou spojenej infraštruktúry s dôrazom na cyklodopravu území.

Aktivita 2.2.1.5: Zmeny a doplnky ÚPN

Transformácia nového riešenia dopravy v centrálnej časti mesta do ÚPN mesta Trenčín prostredníctvom Zmien a doplnkov ÚPN.

Opatrenie 2.2.2: Ekologizácia dopravy

Kvalitné a zdravé prostredie mesta je predpokladom vysokej kvality mesta. Rozvoj nových technológií v doprave vedúcich k jej ekologizácii je preto žiadúce. V súčasnosti sa za potenciálne najvhodnejší koncept javí elektrifikácia v cestnej doprave, preto Mesto Trenčín v rámci svojich vlastných kapacít, ale i v kontexte rozvoja nových služieb pre návštevníkov i obyvateľov mesta, pristúpi k transformácii časti dopravných výkonov využitím elektromobilov. To si zároveň žiada vybudovanie základnej siete nevyhnutnej infraštruktúry na území mesta Trenčín.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ Konceptia rozvoja elektromobility v meste Trenčín
- ✓ dopravné zariadenia a stanoviská na elektrickú energiu

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Rozvoj ekologickej formy dopravy v meste

Aktivita 2.2.2.1: Koncept rozvoja elektromobility

Konceptia rozvoja elektromobility na území mesta Trenčín vytvorí nielen základný rámec pre rozvoj nevyhnutnej infraštruktúry, ale umožní aktívnu participáciu a spoluprácu s ďalšími partnermi na rozvoji tejto ekologickej formy dopravy na území mesta Trenčín.

Aktivita 2.2.2.2: Elektromobilita v mestských službách

Mesto Trenčín v rámci svojich vlastných kapacít a dopravných zariadení, primárne využívaných pri údržbe územia – technické služby mesta, pristúpi k modelovému využitiu elektromobilov, ktoré v prípade osvedčenia rozšíri i do ďalších organizácií v správe mesta.

Aktivita 2.2.2.3: Elektromobilita vo vnútromestskej doprave

V kontexte rozširovania služieb a ekologizácie dopravy v meste, bude vybudovaný systém zdieľania elektrobicyklov a elektromopedov pre potreby mobility návštevníkov, ale i obyvateľov mesta. Tento

bude pilotne umiestnený v centrálnej časti mesta a v hlavných lokalitách bývania. V prípade osvedčenia konceptu bude nasledovať rozšírenie i do ďalších lokalít.

Opatrenie 2.2.3: Statická doprava

Riešenie statickej dopravy v meste prebehne v 2 základných polohách. Prvou je nová parkovacia politika mesta vedúca k novým pravidlám parkovania a motivujúca k využívaniu i iných spôsobov dopravy a prepravy v území. Druhou oblasťou je rozširovanie plôch statickej dopravy, primárne pod úrovňou zeme v rámci nových investičných projektov v meste.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ Parkovacia politika mesta
- ✓ dočasné parkovacie miest
- ✓ inteligentný parkovací systém, mobilná aplikácia a platobný systém.

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Riešenie nedostatku parkovacích plôch v území

Aktivita 2.2.3.1: Parkovacia politika mesta

Nová parkovacia politika mesta vytvára predpoklad pre koncepčné riešenie parkovania na území mesta Trenčín. Jej snahou je preferencia obyvateľov s trvalým pobytom pri parkovaní v meste a postupná motivácia k eliminácii automobilovej individuálnej osobnej dopravy a k využívaniu iných foriem osobnej dopravy.

Aktivita 2.2.3.2: Nové plochy na parkovanie

Pri nových investičných projektoch mesta, ako i pri ostatných projektoch je kladený dôraz na dostatok parkovacích plôch prioritne lokalizovaných pod úrovňou terénu. V rámci postupnej transformácie nábregia vzniknú podľa potreby a aktuálnych nové dočasné parkovacie plochy umožňujúce v krátkodobom horizonte riešiť parkovacie kapacity v centrálnej časti mesta.

Aktivita 2.2.3.3: Dynamický parkovací systém

Inteligentné riešenia manažmentu parkovania, primárne v centrálnych častiach mesta umožňujú efektívnejšiu distribúciu automobilov v rámci parkovacích plôch, zvyšujú komfort a v spojení s mobilnými platobnými systémami vytvárajú komplexný systém manažmentu parkovania v území. Mesto Trenčín pilotne otestuje takýto systém v centrálnej časti mesta.

Opatrenie 2.2.4: Cyklistická doprava

Rozvoj cyklo dopravy je jednou z hlavných priorít v kontexte riešenia dopravy v meste Trenčín. Postupné rozširovanie cykloinfraštruktúry spájajúcej hlavné lokality bývania s centrálnou časťou mesta a s lokalitami s pracovnými miestami je kľúčom k postupnému nárastu dopravných tokov realizovaných cyklo dopravou. Rovnako poloha Trenčína na rieke Váh a trasovanie plánovanej

Vážskej cyklomagistrály dáva skvelú príležitosť na budúce nadregionálne prepojenie vnútromestskej siete na okolité obce, ale i vzdialenejšie regióny.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ cyklotrasy vrátane prvkov doplnkovej infraštruktúry

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Rozvoj cyklo dopravy v meste

Aktivita 2.2.4.1: Vnútromestská sieť cyklotrás

Postupným prepájaním hlavných lokalít bývania s prácou (priemyselný park a pod.) a centrálnou časťou mesta vznikne ucelená sieť cyklotrás podporujúca rozvoj cyklo dopravy, ako reálnej alternatívy k individuálnej automobilovej doprave vrátane budovania potrebnej doplnkovej infraštruktúry ako sú chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany a pod.

Aktivita 2.2.4.2: Rozširovanie siete cyklotrás

Postupným prepájaním hlavných lokalít bývania, s prácou (priemyselný park a pod.) a centrálnou časťou mesta vznikne ucelená sieť cyklotrás podporujúca rozvoj cyklo dopravy, ako reálnej alternatívy v individuálnej automobilovej doprave vrátane budovania potrebnej doplnkovej infraštruktúry ako chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany. Rovnako prepojenie s okolitými obcami umožní dochádzanie za prácou, vzdelaním a službami širokej skupine návštevníkov. Rozširovanie cyklotrás v centrálnej časti mesta - nábrežie je v úzkej väzbe na tvorbu zelených komunikačných osí/ koridorov (greenways“) - Priorita 2.3.

Aktivita 2.2.4.3: Vážska cyklomagistrála

Rozširovanie a skvalitňovanie cykloinfraštruktúry vo väzbe na trasovanie plánovanej Vážskej cyklomagistrály umožňuje napojenie okolitých väčších obcí Považia (Trenčianska Teplá, Dubnica nad Váhom, Ilava a pod.) a vytvára podmienky pre využívanie Vážskej cyklomagistrály ako komfortnej a bezpečnej spojnice pre dochádzanie na územie mesta Trenčín.

Opatrenie 2.2.5: Integrácia dopravných systémov

Multimodalita a vzájomná previazanosť jednotlivých typov dopravy v dopravných uzloch zvyšuje atraktivitu využívania hromadných foriem prepravy. Rozvoj a modernizácia hromadných foriem prepravy a ich prepájanie na ekologické individuálne formy sú ďalším logickým krokom v rozvoji dopravy v meste Trenčín.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ integrovaná zástavka vrátane prvkov doplnkovej infraštruktúry

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Podpora hromadných a ekologických foriem dopravy

Aktivita 2.2.5.1: Integrovaná zástavka na Hasičskej ulici

Zástavka mestskej a prímestskej autobusovej dopravy na Hasičskej ulici sa svojou polohou v centre mesta a väzbou na ostatné časti mesta stala vhodným kandidátom na vybudovanie modernej integrovanej zástavky kombinujúcej dostupnosť na MHD, PHD a budovanú vnútramestskú cyklosieť. Rekonštrukcia a modernizácia zástavky prináša novú kvalitu do hromadnej prepravy v meste, vrátane kompletnej debarierizácie a je modelom pre ďalšie rozširovanie integrovaných zástavok na území mesta.

Priorita 2.3 – Zelená a modrá infraštruktúra

Rozširovanie a skvalitňovanie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry je cestou k zvyšovaniu kvality mestského prostredia a zvyšovaniu adaptability územia na klimatickú zmenu. Zároveň je dôraz kladený na preferenciu riešení s vysokou vodozadržnou schopnosťou v území, vedúcich k zlepšeniu retenčnej schopnosti mestskej krajiny. Ochrana resp. podpora ekosystémových služieb poskytovaných zelenými a modrými prvkami je cieľom tejto priority.

Opatrenie 2.3.1: Zelený promenádny most a nábrežie

Územie nábrežia rieky Váh v centrálnej časti mesta v priamom dotyku s historickým jadrom predstavuje environmentálnu hodnotu, ktorú je potrebné napriek plánovanej urbanizácii územia zachovať. Vhodné urbanistické riešenia na nábreží v kombinácii so zelenými a modrými prvkami sú predpokladom vzniku kvalitných a hodnotných priestorov pozitívne vplyvujúcich na ďalší rozvoj mesta, ako i na ekologickú stabilitu územia.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ zelený promenádny most
- ✓ greenways

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Rozširovanie zelených prvkov v území

Aktivita 2.3.1.1: Zelený promenádny most

Objekt starého železničného mosta po strate svojej pôvodnej funkcie vytvára spojnicu oboch brehov rieky a je kľúčovým prvkom v sieti komunikácií pre peší a cyklo pohyb v meste. Jeho lokalizácia na nábreží v dotyku s prírodnou krajinou inundačného územia si vyžaduje pri jeho transformácii rešpektovať prostredie a zvoliť riešenie s maximálnou možnou mierou udržateľnej zelene - v zmysle potrebnej následnej starostlivosti o ňu.

Aktivita 2.3.1.2: Zelené koridory - „greenways“

Poloha starého železničného mosta ako hlavnej spojnice pre peší a cyklo- pohyb logicky vytvára potrebu jeho napojenia na okolité oblasti záujmu a zelené plochy. Využitie konceptu „greenways“ kombinuje koridory pre peší a cyklo pohyb s prvkami zelene, čo sa javí ako vhodné riešenie. Bezpečné, kvalitné a príjemné koridory pohybu spájajúce obe nábrežia s okolitými plochami zelene sú predpokladom nárastu pohybu peších a cyklistov.

Opatrenie 2.3.2: Adaptabilita územia na klimatickú zmenu a vodozadržné opatrenia

Koncepcné riešenie schopnosti územia čeliť klimatickej zmene je dôležitým prvkom prevencie vyvolaných škôd. Tvorba stratégie posilňovania adaptability územia je preto logickým krokom. Zvyšovanie schopnosti mestskej krajiny zadržiavať vodu je na jednej strane prevenciou pred povodňami a s nimi spojenými škodami, na strane druhej pozitívne vplyvajú na hydrologický režim územia. Dôležitým aspektom je nezvyšovať podiel nepriepustných plôch zamedzujúcich zadržiavanie vody v území, resp. v prípade, že nie je možné takéto riešenie aplikovať a pristúpiť k opatreniam, ktoré zachytenú vodu uchovajú v území (retenčné nádrže, vsakovacie jamy a pod.). Tento prístup Mesto Trenčín aplikuje pri intervenciách v oblasti nábregia a neskôr i na ďalších projektoch na svojom území.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ prírodné kúpacie jazierko

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Zvýšenie retenčnej schopnosti a podpora ekosystémových služieb v území

Aktivita 2.3.2.1: Prírodné kúpacie jazierko

Využitie zadržanej vody na nábregí mesta je možné, či už na zavlažovanie zelene promenádneho mosta, ako i na vytvorenie prírodného jazierka so samočistiacou schopnosťou, ktoré je na jednej strane vodozadržným opatrením, no zároveň je aj atraktívnym prvkom v centrálnej časti mesta.

Aktivita 2.3.2.2: Stratégia adaptability územia na klimatickú zmenu

Zhodnotenie súčasného stavu, definovanie ohrození a návrh opatrení je základným rámcom stratégie, ktorej realizáciou sa posilňuje schopnosť územia čeliť zmenám a rizikám vyplývajúcim z klimatickej zmeny. Mesto Trenčín si je vedomé týchto rizík, preto pristupuje k riešeniu koncepčne.

Opatrenie 2.3.3: Zelené plúca mesta

Lesopark Brezina predstavuje významnú plochu zelene v širšom centre mesta a je príležitosťou na realizáciu voľnočasových, kultúrnych, a spoločenských aktivít v atraktívnom prírodnom prostredí. Všetky zásahy však musia byť realizované s ohľadom na environmentálnu hodnotu územia a musia ju rešpektovať.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ koncept
- ✓ revitalizované plochy, prvky mobiliáru a ďalšej infraštruktúry
- ✓ prírodný amfiteáter

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Skvalitnenie zelených plôch v lesoparku
- ✓ Revitalizácia vnutroblokov sídlisk

Aktivita 2.3.3.1: Koncept rozvoja lesoparku Brezina

Budúce využitie lesoparku je predmetom konceptu, ktorý mesto vytvorí v spolupráci s obyvateľmi mesta a odborníkmi. Vytvorí rámec pre ďalšie aktivity a projekty, vrátane definovania prípustného a neprípustného využitia územia.

Aktivita 2.3.3.2: Revitalizácia vybraných lokalít Breziny

Revitalizácia vybraných lokalít Breziny v nadväznosti na koncept rozvoja lesoparku, na obnovené športovo-rekreačné a spoločenské funkcie areálu Kiosk a vybudovaní južného prístupu do hradiska Trenčianskeho hradu s prepojením na turistické trasy, cyklotrasy, určitá miera debarierizácie.

Aktivita 2.3.3.3: Čerešňový sad

Lokalita Čerešňového sadu v lesoparku Brezina je vyhľadávaným miestom na prechádzku, ale i rôzne voľnočasové aktivity. Vytvorenie podmienok pre ďalšie spoločenské aktivity prinesie ďalšie možnosti využitia tohto prírodného prostredia, pričom ako ideálna sa javí možnosť vybudovania prírodného amfiteátra pod hradbami južného opevnenia Trenčianskeho hradu.

Aktivita 2.3.3.4: Revitalizácia vnútroblokov

Lokality vnútroblokov sídlisk predstavujú významné plochy zelene spojené s voľnočasovými a relaxačnými funkciami pre ich obyvateľov. Súčasne tvoria dôležité prvky zelenej infraštruktúry vplývajúce na adaptabilitu územia na klimatickú zmenu. Postupná revitalizácia vnútroblokov prinesie zvýšenie kvality zelenej infraštruktúry v nich a obnovu resp. rozvoj voľnočasových aktivít pre obyvateľov vrátane potrebnej infraštruktúry (detské ihriská, športoviská, mobiliár a pod.).

Opatrenie 2.3.4: Manažment zelene

Zelené verejné priestory tvoria jeden zo základných prvkov atraktivity mesta, avšak z pohľadu ich manažmentu a udržateľnosti predstavujú oblasť, ktorej treba venovať zvýšenú pozornosť. Dôležitým aspektom udržateľnosti zelene je spoluúčasť miestnej/územnej komunity na správe a údržbe zelených priestorov v jej okolí. Tu je však potrebné rešpektovať princípy „shared responsibility“ tzn. nielen zdieľať benefity, ale aj povinnosti vyplývajúce z existencie takejto plochy. Spolupráca Mesta a komunít je v tejto oblasti kľúčová. Tiež je možné badať pri novovznikajúcich investičných projektoch negatívny jav – zníženej kvality resp. jej schopnosti poskytovať ekosystémové služby územia. Investori často len formálne naplňajú požiadavku výsadby zelene, avšak bez parametrov jej reálnej „funkčnosti“ a udržateľnosti. Preto je vytvorenie pravidiel a zásad tvorby zelených plôch dôležité.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ program starostlivosti o verejnú zeleň
- ✓ Pravidlá výsadby zelene v meste Trenčín
- ✓ osobitný organizačný útvar zodpovedný za starostlivosť o zelené plochy a mestské lesy

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Skvalitnenie starostlivosti o verejné zelené plochy a mestské lesy

Aktivita 2.3.4.1: Komunitný program starostlivosti o verejnú zeleň

Vytvorenie pravidiel pre spoluprácu a zdieľanie zodpovedností a benefitov je podstatou tohto programu. Prostredníctvom vhodne zvolených finančných, procesných, motivačných, propagačných a iných nástrojov definovaných v programe sa vytvoria podmienky pre zvýšenia participácie verejnosti resp. komunit na manažmente verejnej zelene v meste.

Aktivita 2.3.4.2: Pravidlá výsadby zelene („práva stromu“)

Predpokladom na vznik kvalitných, funkčných a udržateľných zelených plôch resp. priestorov na území mesta je vytvorenie jasných, zrozumiteľných pravidiel výsadby zelene v meste. Cieľom je definovať tzv. práva stromu – súbor pravidiel na ochranu mestskej zelene.

Aktivita 2.3.4.3: Inštitucionálne zabezpečenie starostlivosti o zeleň

V rámci organizačnej štruktúry mesta sa vytvárajú podmienky pre kreovanie kapacít zodpovedných za starostlivosť o zelene plochy v meste Trenčín, s efektívnym systémom čiastočného samofinancovania z výnosov z hospodárenia v mestských lesoch.

Priorita 2.4 – Služby mesta

Široká ponuka služieb reflektujúca potreby obyvateľov mesta s ohľadom na budúci možný vývoj je cieľom tejto priority.

Opatrenie 2.4.1: Sociálne služby

Postupné starnutie obyvateľov mesta vytvára tlak na portfólio a kapacity sociálnych služieb poskytovaných Mestom. Základným princípom rozvoja mesta v oblasti sociálnych služieb je orientácia na komunitné formy s dôrazom na terénne služby. Postupná integrácia kapacít a služieb uľahčí obyvateľom prístup k týmto službám, a zníži administratívnu i finančnú záťaž kladenú na prijímateľov sociálnych služieb.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ Dispečing sociálnych služieb, zvýšenie kapacít poskytovateľov sociálnych služieb
- ✓ Komunitný plán

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb v meste

Aktivita 2.4.1.1: Dispečing sociálnych služieb a rozšírenie sociálnych služieb v meste

Vytvorenie dispečingu vedie k integrácii kapacít sociálnych služieb a k zjednodušeniu a zrýchleniu procesov spojených s procesnými postupmi žiadostí o službu. Postupné rozširovanie kapacít poskytovateľov sociálnych služieb orientovaných na posilnenie terénnej služby umožňuje zachovanie rodinných väzieb osôb vyžadujúcich sociálnu službu s priamym dopadom na zvýšenie kvality ich života.

Aktivita 2.4.1.2: Komunitný plán

Komunitný plán predstavuje sektorálny rozvojový dokument definujúci súčasný stav a následné opatrenia na zvyšovanie kapacít a kvality sociálnych služieb v meste. Komunitný plán slúži i na koordináciu aktivít medzi jednotlivými poskytovateľmi sociálnych služieb v území.

Opatrenie 2.4.2: Materské školy

Predprimárne vzdelávanie je dôležitým krokom pri budovaní ľudských kapacít v území. Dostatočné kapacity materských škôlok uľahčujú zosúladenie osobného a pracovného života obyvateľov mesta, čo je dôležitým predpokladom pre ekonomický, ale i sociálny rozvoj územia.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ Rekonštrukcia vybraných materských škôl
- ✓ Rekonštrukcia vybraných objektov na novú funkciu materskej školy

Vzdelávacie programy na MŠ Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Rozšírenie a skvalitnenie predškolských vzdelávacích služieb v meste

Aktivita 2.4.2.1: Skvalitnenie priestoru existujúcich materských škôl

Prostredníctvom rekonštrukcie a modernizácie areálov a budov vybraných existujúcich materských škôl sa navýšia kapacity pre umiestnenie detí do týchto zariadení a zároveň sa skultivuje a skvalitní priestor, kde deti trávia časť svojho denného života.

Aktivita 2.4.2.2: Nové materské školy

Vo vybraných objektoch základných škôl bude realizovaná rekonštrukcia resp. prestavba existujúcich objektov pre ich transformáciu na nové materské školy. Týmto krokom sa posilnia dostupné kapacity pre umiestnenie detí do materskej školy na území mesta.

Aktivita 2.4.2.3: Nové vzdelávacie programy

Posilňovanie technického, logického a kreatívneho myslenia už od predškolského veku vedie k rozširovaniu zručností a schopností detí v oblastiach, ktoré sú v súčasnosti žiadanými na trhu práce, čím Mesto prispieva k skvalitneniu ľudského kapitálu v území a k napĺňaniu najdôležitejšieho rozvojového cieľa, ktorým je vytváranie podmienok pre rozvoj a podporu talentov.

Opatrenie 2.4.3: Vybavenie základných škôl

Kapacity základných škôl na území mesta Trenčín postačujú predpokladaným potrebám obyvateľov mesta, avšak za nevyhovujúci môžeme považovať technický stav viacerých učební, ako aj ich materiálo-technické vybavenie. Ide najmä o učebne zamerané na vzdelávanie v prírodných vedách, určených na získavanie technických zručností detí a jazykové vzdelávanie. Práve orientácia na posilňovanie vedomostí a zručností v technických, prírodných vedách a posilňovanie jazykových

schopností žiakov prispieva k najdôležitejšej prierezovej kvalite v oblasti rozvoja mesta, ktorou je vytváranie všeobecných podmienok pre rozvoj kreativity, inovácií, invencie a podporu talentov.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ rekonštrukcia vybraných učební a ich materiálno-technické dovybavenie

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Skvalitnenie vzdelávania na ZŠ v meste, podpora talentov

Aktivita 2.4.3.1: Rekonštrukcia a materiálno-technologické vybavenie vybraných učební

Rekonštrukcia a materiálno-technické dovybavenie vybraných jazykových, technických a prírodovedných učební v rámci ZŠ v zriaďovateľskej kompetencii mesta Trenčín.

Opatrenie 2.4.4: Zásobovanie vodou

Modernizácia a rozširovanie technickej infraštruktúry pre zásobovanie vodou je dôležitým prvkom pri zabezpečovaní bezpečných a stabilných dodávok pitnej vody pre obyvateľov mesta Trenčín.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ rekonštrukcia vybraných úsekov infraštruktúry

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Bezpečné a stabilné dodávky pitnej vody

Aktivita 2.4.4.1: Rekonštrukcia prívodov vody a vodovodných sietí

Vybrané lokality a kritické úseky v zmysle ich poruchovosti prejdú modernizáciou za účelom ich stabilnej a bezproblémovej prevádzky. Aktivita je realizovaná prostredníctvom spoločnosti TVK, a.s. kde je mesto významným akcionárom.

Priorita 3.1 – Komunity v meste

Opatrenie 3.1.1: Podpora rozvoja komunít

Komunity sú významným prvkom v „organizme“ mesta, preto je ich podpora prirodzená a potrebná. Vytvorenie finančných, propagačných, prezentačných, inštitucionálnych a iných nástrojov na ich podporu slúži na kreovanie uceleného a komplexného systému rozvoja komunít. Kritériá podpory vychádzajú z prierezovej cieľovej kvality zameranej na vytváranie všeobecných podmienok pre rozvoj kreativity, inovácií, invencie a podporu talentov.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ každoročné udeľovanie ocenenia, grantový finančný nástroj, marketingové a propagačné aktivity

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Podpora lokálnych komunít a jednotlivcov

Aktivita 3.1.1.1: Program „Made in TRENČÍN“

Táto aktivita je súčasťou programu „Made in Trenčín“ (aktivita 1.1.1.2)

Aktivita 3.1.1.2: Grantový program na podporu komunít

Vytvorenie programu finančnej podpory zacieleného na rozvoj komunít a jednotlivcov je podstatným prvkom podpory Mesta miestnym komunitám a jednotlivcom sledujúcim cieľovú kvalitu všeobecných podmienok pre rozvoj kreativity, inovácií, invencie a podporu talentov.

Opatrenie 3.1.2: Komunity vo verejnom priestore

Možnosť realizovať svoje aktivity a prezentovať ich verejnosti v atraktívnych verejných priestoroch je prínosom pre komunity, nielen v zmysle prezentácie svojej činnosti, ale aj zdieľania svojich aktivít s verejnosťou. Synergicky to vedie k nárastu počtu návštevníkov tohto priestoru ako aj nárastu počtu členov samotných komunít a k ich ďalšiemu rozkvetu. Opatrenie podporuje rozvoj cieľovej kvality kreativity, inovácií, invencie a podpory talentov.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ projekt multifunkčného centra
- ✓ priestory pre špecifické aktivity

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Podpora komunít v meste

Aktivita 3.1.1.1: Multifunkčný prezentačný priestor na nábreží

Súčasť aktivity 1.1.2.3, ktorej súčasťou je i komunitné centrum.

Aktivita 3.1.1.2: Priestor pre komunitné aktivity na nábreží

Vo vybraných lokalitách CMZ na nábreží pripraviť podmienky pre vytvorenie priestorov na špecifické aktivity vybraných komunít (príklady : divadelná scéna, skatepark, dopravné ihrisko, klubovňa, mobilné prvky - pódium, mólo, wi-fi pavilón a pod.).

Priorita 3.2 – Smart governance a bezpečnosť

Opatrenie 3.2.1: Smart riadenie (governance) mesta

Aplikácia základných princípov „smart city“ do rozvojových procesov mesta, rozširovanie portfólia nových služieb prostredníctvom nových technológií, postupná integrácia služieb do spoločných bodov, využívanie technológií v manažmente mesta a v neposlednom rade propagovanie mesta ako kreatívneho a inovatívneho miesta atraktívneho pre život a prácu je cieľom tohto opatrenia.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ Smart plán mesta
- ✓ nové služby, aplikácie, webový portál
- ✓ rekonštrukcia prvkov infraštruktúry, nové technologické zariadenia

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ vyššia efektívnosť poskytovaných služieb mesta občanom
- ✓ Transformácia mesta na „smart“ city

Aktivita 3.2.1.1: Smart plán mesta

Definovanie základných princípov rozvoja mesta v kontexte konceptu smart city a ich aplikácia do plánovaných rozvojových projektov mesta vrátane definovania potenciálnych projektov.

Aktivita 3.2.1.2: Integrácia a elektronizácia služieb

Zmena poskytovania služieb s potrebou fyzickej prítomnosti občana na mestskom úrade na možnosť virtuálneho prístupu k väčšine služieb mesta prostredníctvom webu je posunom Mesta Trenčín smerom k zjednodušeniu a vyššej efektívnosti poskytovaných služieb. Príprava nových elektronických služieb nielen pre potreby obyvateľov, ale i návštevníkov, ich integrácia do jednej spoločnej platformy, rozširovanie ich využitia mobilnými technológiami ako aj ich jednoduchoať a zrozumiteľnosť pre širokú škálu užívateľov (user-friendly) je cieľom tejto aktivity. Ich súčasťou je i platforma pre kontinuálny mapping potrieb obyvateľov a vytvorenie flexibilného systému reakcie samosprávy na aktuálne potreby.

Aktivita 3.2.1.3: Inteligentná infraštruktúra

Pri rekonštrukciách a rozširovaní prvkov infraštruktúry na území mesta sa integrujú technologické a iné prvky kombinujúce viaceré elektronické i mechanické funkcionality, čím sa zvyšuje efektívnosť zariadení a rozširujú sa aj ich funkcie pre obyvateľov a návštevníkov.

Aktivita 3.2.1.4: Kompetenčné centrum mesta / rozvojový think-tank

Podpora existujúcich kapacít Mesta Trenčín prostredníctvom skupiny odborníkov a ich expertnej a poradnej činnosti v aktivitách rozvoja mesta. Využitie externých odborných kapacít posilní súčasné kapacitné možnosti a zabezpečí odbornú prípravu a riadenie rozvojových aktivít a projektov na území mesta.

Opatrenie 3.2.2: Urbánna bezpečnosť

Zvyšovanie bezpečnosti na území mesta je prirodzeným záujmom mesta vedúcim k zvyšovaniu kvality života obyvateľov ako aj k zvýšeniu komfortu jeho návštevníkov. Kooperácia zložiek priamo či nepriamo zodpovedných za bezpečnosť na území mesta je nevyhnutným predpokladom zlepšenia bezpečnosti v meste. Rovnako transformácia Mestskej polície na inštitúciu, ktorá prioritne slúži obyvateľom mesta a je pre nich prínosom. Pociťovanie obyvateľov, že niekto sa stará o ich bezpečnosť je významným aspektom zvyšovania kvality ich života.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ pravidelné stretnutia, akčný plán
- ✓ koncept fungovania Mestskej polície

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Zvýšenie bezpečnosti mesta a zlepšenie povedomia o mestskej polícii

Aktivita 3.2.2.1: Platforma pre integrovanú starostlivosť o bezpečnosť obyvateľov

Vytvorenie platformy pre výmenu informácií, kooperáciu a prípravu opatrení na zlepšenie bezpečnosti územia mesta predstavuje cieľ tejto aktivity. Angažovanie všetkých zložiek, ktoré svojou činnosťou vplývajú na bezpečnosť (112, MsP, MsÚ, komunity a pod.) na tvorbe bezpečného mesta Trenčín je predpokladom dosiahnutia udržateľného efektu.

Aktivita 3.2.2.2: Nový koncept fungovania Mestskej polície Trenčín

Cieľom tejto aktivity je návrh nového režimu fungovania MsP s priblížením výkonu služby čo najbližšie k obyvateľom mesta., Inšpiráciou je model fungovania britských „bobies“ („môj policajt“).

Opatrenie 3.2.3: Územná spolupráca

Spolupráca samospráv, ako i ostatných relevantných subjektov v mestskom regióne Trenčín je nevyhnutným predpokladom riešenia mnohých spoločných, resp. prierezových problémov, ktorým čelia. Zvyšovanie nárokov na sociálne služby, služby vzdelávania, ekonomická situácia samospráv a pod. sú problémy, ktoré mesto rieši i prostredníctvom posilňovania spolupráce so svojim bezprostredným, ale aj širším spádovým okolím.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ pravidelné stretnutia

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Posilnenie spolupráce v rámci regiónu

Aktivita 3.2.3.1: Platforma pre intra- a inter-komunálnu spoluprácu

Platforma umožní nadviazať aktívnu spoluprácu v rámci mestského regiónu Trenčín, vedúcu k vyššej efektívnosti realizovaných opatrení, a to najmä v oblasti sociálnych služieb, územného rozvoja a vzdelávacích služieb.

Priorita 4.1 – Manažment územia mesta

Opatrenie 4.1.1: Koncept rozvoja a funkčné využitie nábrežia

Toto opatrenie sa zameriava na definovanie možného, vhodného a prípustného využitia nábrežia v centrálnej časti mesta, v kontexte výstupov z vyšie trojročného participatívneho procesu Trenčín si Ty a výsledkov medzinárodnej urbanistickej súťaže Trenčín – mesto na rieke realizovanej v roku 2014. Toto využitie sa bude následne transformovať do novej zonálnej územno-plánovacej dokumentácie

pre CMZ čím sa vytvorí rámec pre realizáciu následných rozvojových investičných projektov. Z nich mnohé sú súčasťou PRM a to najmä zelený promenádny most, revitalizácia zelených plôch na nábreží, zelené komunikačné osi („greenways“), multifunkčný prezentačný priestor na nábreží a ďalšie.

Vybrané kvantitatívne výstupy:

- ✓ ÚPN CMZ

Vybrané kvalitatívne výstupy:

- ✓ Zadefinované funkčné využitie centrálnej mestskej zóny a osobitne nábrežia

Aktivita 4.1.1.1: Zonálny ÚPN CMZ - nábrežie

Definovanie prípustného funkčné využitia nábrežia v rámci zonálneho ÚPN vytvorí východiskový rámec pre následné investičné aktivity v území .

4 Finančný plán

Zabezpečenie dostatočného finančného krytia pre naplnenie plánovaných opatrení a aktivít je kľúčovým pre dosiahnutie cieľov stanovených týmto PRM Trenčín 2016 – 2022.

Regionálny rozvoj a s ním súvisiace rozvojové aktivity v období rokov 2014-2020 resp. 2022 sú finančne podporované i zo zdrojov Európskej únie, ktorých využitie, transferové mechanizmy, kontrolné mechanizmy, a ďalšie, definuje Partnerská dohoda na roky 2014 – 2020. Táto z pohľadu Mesta Trenčín definuje nasledovné finančné mechanizmy, vhodné pre krytie rozvojových aktivít na území mesta.

Operačné programy

- Výskum a inovácie
- Integrovaná infraštruktúra
- Ľudské zdroje
- Kvalita životného prostredia
- Integrovaný regionálny operačný program
- Efektívna verejná správa

Programy cezhraničnej spolupráce

- Česká republika – Slovenská republika 2014 – 2020

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa
- ETC Dunaj

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG
- ESPON
- INTERACT
- URBACT

Program rozvoja mesta Trenčín má celkovo definovaných **60** rozvojových aktivít, ktorých celkové finančné zdroje, potrebné na ich realizáciu, v sumáre predstavujú sumu **36 320 000,- €** ktoré sú plánované čerpať z nasledujúcich zdrojov:

	Finančné náklady spolu (EUR)	Primárne zdroje	
		Mestský rozpočet	Súkromné zdroje
Náklady spolu za obdobie PRM Trenčín 2016 - 2022	36 320 000 €	6 775 750 €	572 000 €

Doplnkové zdroje

Operačné programy			Dotácie (štátne inštitúcie)	Medzinárodné programy	Granty
IROP	KŽP	EVS			
21 336 800 €	920 000 €	690 000 €	5 700 000 €	62 500 €	200 000 €

Z toho z vlastných zdrojov mesta, to znamená z mestského rozpočtu je plánované využiť za celého obdobia platnosti Programu sumu **7 775 750 € €,- €**. V jednotlivých rokoch je potenciálne čerpanie zdrojov z mestského rozpočtu plánované nasledovne:

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
280 500 €	3 938 250 €	1 124 000 €	861 250 €	264 750 €	153 500 €	153 500 €

280 500 € 3 938 250 € 1 124 000 € 861 250 € 264 750 € 153 500 € 153
500 € 6 775 750 €

5 Implementačná časť

5.1 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

Základnými princípmi, ktoré Mesto Trenčín rešpektuje pri implementácii stanovenej stratégie v rámci Programu rozvoja mesta sú:

- **partnerstvo** – kooperácia medzi jednotlivými kľúčovými aktérmi relevantnými pre PRM, ale i širokou verejnosťou, aby sa zabezpečila koordinácia jednotlivých navrhovaných aktivít. Je nevyhnutné zabezpečovať partnerstvá nielen na úrovni mesta, ale i v kontexte širších vzťahov mesta a celého spádového územia z okolitého regiónu.
- **subsidiarita** – zabezpečenie realizácie navrhovaných aktivít na úrovni, na ktorej je to najefektívnejšie.
- **plánovanie a koordinácia** – plánovanie jednotlivých aktivít tak, aby došlo k efektívnemu napĺňaniu stanovených cieľov.

Implementácia Programu rozvoja mesta Trenčín je do značnej miery ovplyvnená jasným stanovením inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia. Tento definuje jednotlivé zodpovedné orgány a činnosti, ktoré spadajú do ich kompetencie. Na realizácii sa podieľajú riadiaci orgán, výkonný orgán, kontrolný orgán a finančný orgán, medzi ktorými dochádza ku koordinácii a výmene relevantných informácií.

Riadiacim orgánom, ktorý nesie zodpovednosť za implementáciu Programu rozvoja mesta Trenčín je mestské zastupiteľstvo. Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľským zborom, ktorý je volený v priamych voľbách obyvateľmi obce. Riadiaci orgán je, okrem koordinácie implementácie jednotlivých aktivít, zodpovedný aj za schvaľovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré na základe aktuálneho stavu naplnenia aktivít vypracuje výkonný orgán. Pri schvaľovaní monitorovacích a hodnotiacich správ berie riadiaci orgán do úvahy pripomienky predložené kontrolným orgánom.

Realizácia jednotlivých aktivít prebieha na úrovni výkonného orgánu, ktorým je pracovná skupina, kreovaná primátorom mesta a mestským zastupiteľstvom. Táto sa skladá z zamestnancov mestského úradu, poslancov mestského zastupiteľstva a externých odborných pracovníkov. Ku kompetenciám výkonného orgánu patrí okrem iného aj vypracovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré odzrkadľujú stav realizácie rozvojovej stratégie. Sú spracovávané v pravidelných 6 mesačných intervaloch a prostredníctvom nich prebieha proces monitorovania a hodnotenia. Vypracované monitorovacie a hodnotiace správy sú predložené na posúdenie a pripomienkovanie kontrolnému orgánu a následne sú uverejnené pre širokú verejnosť. Do kompetencie výkonného orgánu spadajú i každoročná aktualizácia dokumentu a akčného plánu príslušného pre nasledujúci rok, ktoré následne schvaľuje riadiaci orgán.

Finančný manažment implementácie PRM orgán spada pod výkonný orgán a výkon finančného manažmentu je realizovaný primárne zamestnancami mesta. Do ich kompetencie spada okrem iného aj dohľad nad dodržiavaním stanoveného rozpočtu vyhradeného na implementáciu rozvojovej stratégie, v kontexte aktuálneho akčného plánu pre daný rok.

Kontrolný orgán je reprezentovaný hlavným kontrolórom mesta. Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, hlavného kontrolóra volí a odvoláva mestské zastupiteľstvo. K úlohám funkcie hlavného kontrolóra patrí okrem iného kontrola príjmov a výdavkov rozpočtu obce a hospodárenia s majetkom mesta, a keďže realizácia a finančný manažment implementácie PRM je previazaný na rozpočet mesta, je kontrolná funkcia v rámci PRM pre hlavného kontrolóra obce logická a kompetenčne príslušná.

Širokej verejnosti bude zabezpečený prístup k informáciám, a to pravidelným zverejňovaním monitorovacích a hodnotiacich správ na webovej stránke mesta spolu so stručným prehľadom znázorňujúcim postup a súčasný stav realizácie rozvojovej stratégie. Za ich prípravu prehľadu a zverejnenie monitorovacích a hodnotiacich správ je zodpovedný výkonný orgán.

5.2 MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Naplnenie definovanej vízie, špecifických cieľov až po konkrétne aktivity rozvojovej stratégie je zabezpečené aj vďaka procesu monitorovania a hodnotenia, ktorý vytvára jasný kontrolný mechanizmus reprezentujúci spätnú väzbu znázorňujúcu priebeh implementácie, jej aktuálny stav a jeho porovnanie s plánovaným harmonogramom. Na základe získaných informácií je možné vykonať intervencie vedúce buď k zosúladieniu reálnych aktivít s plánom, alebo k nevyhnutnej revízii programu. Proces monitorovania a proces hodnotenia prebiehajú paralelne.

Ako už vyplýva z predchádzajúceho inštitucionálneho a procesného zabezpečenia realizácie, proces monitorovania a hodnotenia je realizovaný prostredníctvom nasledujúcich krokov: vypracovávanie, posudzovanie, pripomienkovanie a schvaľovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, pričom tieto činnosti prebiehajú v kompetencii jednotlivých orgánov a v kooperácii s verejnosťou. V procese monitorovania a hodnotenia budú využívané monitorovacie a hodnotiace správy interim, teda priebežné, spracované počas realizácie aktivít, a ex post, správy následné, spracované po realizácii aktivít. Monitorovacie a hodnotiace správy pre aktivity financované zo zdrojov mesta sú spracovávané každých 6 mesiacov. Monitorovacie a hodnotiace správy aktivít financovaných z externých zdrojov (primárne operačné programy, medzinárodné programy) budú vypracovávané v časových intervaloch stanovených v jednotlivých výzvach príslušných ku konkrétnym aktivitám.

5.3 AKČNÉ PLÁNY IMPLEMENTÁCIE PRM

Plánovaný časový harmonogram realizácie jednotlivých aktivít tvorí Akčný plán implementácie PRM Trenčín. Tento je definovaný v štvrtročných intervaloch pre celé obdobie platnosti Programu.

Časový harmonogram – Akčný plán predstavuje plán realizácie jednotlivých aktivít na základe informácií, ktoré boli v čase jeho prípravy k dispozícii. Ide najmä o časové predpoklady realizácií aktivít vo väzbe na operačné programy, kde nie sú jasné presné harmonogramy výziev.

Časový rámec harmonogramu realizácie nemusí korešpondovať s časovým plánom využitia finančných prostriedkov, z dôvodu, že viaceré aktivity si vyžadujú prípravné a iné činnosti, ktoré nie sú viazané na čerpanie finančných zdrojov. V tomto ohľade je PRM Trenčín otvoreným dokumentom, pripraveným reagovať na neočakávané situácie vedúce k prípadným zmenám scenára rozvoja mesta.

6 PRÍLOHY

Príloha č. 1: Sumár verejná diskusia k tvorbe PRM Trenčín

Téma	Objekty záujmu	Vízia - body zhody, body napätia	Tipy na opatrenia - brainstorming :		
			na zlepšenie infraštruktúry	na zlepšenie obsahu	organizačno-technického a/alebo legislatívneho charakteru
CESTOVNÝ RUCH	Hrad a historické centrum	Hrad a historické centrum plné zážitkov každý deň a po celý rok.	značenie na hrad - východzie body, označenie rímskeho nápisu, zrekonštruovať hygienické zariadenia, oprava cesty na hrad, zlepšiť expozície, ubytovanie na hrade, nové technológie (it-aplikácie), požičovňa odevov pre deti, informácie o hrade na prístupových benzínových pumpách, prístup na hrad pre imobilných - lanovka, vláčik, prepojenie hradu s čerešňovým sadom cez južnú stranu, sprevádzkovať hladomorňu, odstrániť železné zábrany spreď vstupu,..	výchova personálu, zlepšiť vzťah k návštevníkom, oživenie legiend a príbehov podujatiami, tématické večery na hrade, vytvorenie slovenskej siete akcií na hrade - atraktívne pre mladých (rockové koncerty), jarmoky, služby, suveníry, trubač na hodinovej veži, ..	zrušenie plateného vstupu na dolné nádvorie
	Lesopark Brezina, + Čerešňový sad 18.6.2015	Zelené pľúca mesta, prepojenie s centrom a riekou. Zvýšenie celkovej atraktivity a dostupnosti lesoparku z centra mesta.	spevnenie ciest, vyhladková veža, Čerešňový sad (voda, elektrina, wc, smetné koše, lavičky, amfiteáter, včelín, ohniská, lavičky, navigačné tabule, zázemie pre ovce, prepojenie na hrad cez južnú stranu,..), oddychové lúčky a infotabule "ako správne cvičiť", obnova kyslíkovej dráhy, sprístupnenie hoistorických nálezov + infotabule - zemné hradisko v čerešňovom sade, Dušova dolina, pamätník SNP, Štefánikova vyhladka, hotel Brezina, lesopark ako bezpečná pešia cesta do mesta (aj za každodennou prácou a povinnosťam)	Čerešňový sad : svätajánske ohne, letné kino, lesné divadlo, čerešňové hody, oživenie legiend a príbehov, náučno-vzdelávacie programy, koncerty, land-art, rezbárske sympóziu, workshopy, denné detské tábory, domáca zoo, botanické exkurzie, včelárske dni, čerešňový med, .. Brezina ako celok : náučné a vzdelávacie lesnícke programy, bežecké súťaže, individuálne alebo skupinové cvičenie, oživenie aktivít na Kiosku,..	Transformácia správy lesného majetku mesta (s.r.o., mpo,..)
	Rieka, nábregie, voda	Prepojenie s centrom až k lesoparku, mestská promenáda, mesto vody - všadeprítomná voda (v celom meste).	prepojenie mesto.rieka, terasy, móla, pavilóny pre kultúru a komunity, prístav pre výletné lode, zjazd zo železnič.mosta do alúvia Orechového potoka, dopravné ihrisko, piknikové miesta, ohniská, ihriská, služby, zázemie, wc, bufety, reštaurácie, klubovne, mix funkcií (7dní/24h), dokončiť plavareň na Ostrove, upravené pláže s prezliekárnami, bazén na rieke, vodná výletná doprava, požičovne vodných bicyklov, člnov, lavičky, na protifáhlej strane posedenie, móla s výhľadom na hrad, reštaurácie, občerstvenie,udržiavané brehy pre voľnočasové využitie, cyklochodník, botanický/náučný chodník, phistorická loď na Váhu, žel.most ako hlavná atrakcia (budúci promenádny), kolonáda prepájajúca dva mosty,..	pravidelný program, podujatia na nábregí, infospurvodaj o aktivitách, náučné programy, detské denné tábory, umelecké ateliéry, plenéry, malé divadelné formy, výstavy, mix funkcií a aktivít pre všetky vekové kategórie	
	Skalka	Zvýšenie povedomia o duchovnom a kultúrnom dedičstve, prepojenie s mestom.	piknikové miesta pod Skalkou, parkovisko, WC, posedenie, lavičky, zázemie pre pútnikov, infotabule, navigačné tabule z mesta na Skalku, infocentrum 7 dní v týždni, napojenie na cyklotrasu, kyvadlová doprava TN-Skalka, úprava aokolia a služby pri lezeckej stene, reštaurácia, občerstvenie, pláž pod Skalkou (prúdy), v zime bežkárska trať v nive pod Skalkou, udržiavané táborisko, napojenie Skalky na Svätajakubskú cestu v Čechách, náučná trasa, ...	umelecké sympóziá (Ora et Ars), kultúrne podujatia v amfiteátri kláštora - koncerty, divadlá, vzdelávacie a náučné programy,..	Účasť Mesta Trenčín a Skalky v organizácii destinačného manažmentu (OOCR), zapojenie Skalky do siete lokalít náboženského turizmu
	Výstavníctvo	Rozšírenie výstavných/veľtržných funkcií o spoločensko-kultúrne funkcie (koncerty, podujatia,..).	zlepšiť značenie z diaľnice, zlepšiť logistiku parkovania a navigácie medzi domami- prístup do areálu	koncerty, divadlá, open air akcie, súťaže, plesy, školské/remeselné workshopy, dielne, školiace kurzy,..	
	Brownfieldy	Zavedenie funkcií pre cestovný ruch (kongresy, kultúra,..).	zmena funkcií na loftové byty, showroomy, výstavné a koncertné priestory, zdieľané kancelárie, ateliéry, dielne, ..		Založenie organizácie destinačného manažmentu (OOCR) s účasťou mesta, príťahlých obcí a podnikateľských subjektov v cestovnom ruchu.
	Letisko	Prepojenie potenciálov výletné lety - výletné lode.	priletová zóna, zázemie - wc, bufet, služby, detská zón, ihrisko, ..	civilné lety, vyhladkové lety, balónové lietanie, závody, festivaly,	
	Okolie Trenčína	Prepojenie cyklotrasami, informačne.	cyklotrasy, navigácia, občerstvovacie body, altánky, bufety, požičovne, úprava okolia minerálnych prameňov, dopravné prepojenie TN a Tr.Teplic (cyklotrasa, vodná cesta+ električka)	športové dni, bežecké, cyklistické súťaže, ..	
	Iné	Rozrozprávať mesto.	stála divadelná scéna (variácie : kamenná, lesná, komorná, na schode, ..), detský park, dopravné ihrisko, skatepark, bikepark, zdieľané	"Rozrozprávať" mesto vždy podľa aktuálnej témy po celý daný mesiac : obsluha, suveníry, služby,	

			klubové/kultúrne zóny, galéria v okne, na schode, v pasáži, ...	sprievodné podujatia atď. v celom meste vždy s jednou spoločnou témou, ktorá je v danom mesiaci nosná (ArtFilm - filmový TN, Horyzonty - turistickýTN, Pohoda - hudobný TN, Pri trenčianskej bráne - folklórnyTN, atď...), podporiť miestne produkty Produced by/ Made in Trenčín	
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A EKOSYSTÉMOVÉ SLUŽBY	Lesopark Brezina	Sprístupnenie, zatraktívnenie a prepojenie s hradom a historickým centrom.	nezmenšovať výmeru, ochranné pásmo bez zástavby, udržiavanie riedkolesia, zvýšiť diverzitu zelene, zachovať podiel lesa v prevahe nad inými formami, postupná zmena na listnaté porasty, boj s vandalizmom - fotopasce, údržba v kontinuite so "životopisom" Breziny, obnova Kiosku - ihrisko, využitie hotela Brezina, obnova kyslíkovej dráhy, obnova Čerešňového sadu		Transformácia správy lesného majetku mesta (s.r.o., mpo,...)
	Rieka, nábrežie, voda	Váh je celoslovenský ale v TN si ho najviac vážia, využívajú ho najrôznorodšie (zonácia), atraktívna prírodná promenáda.	zlikvidovať čierne skládky pri Váhu, zvýšenie počtu kosení na oboch brehoch rieky, regulatív na stavby v záplavovom území (zjednotiť "búdky" a "disneyland"), alúvium - kombinácia rekreačných a prírodných prvkov, využitie rieky na závlahu okolitej zelene, vodozádržné opatrenia, využitie vtáčieho ostrova na birdwatching, dobudovať cyklotrasy, prepojenie na Skalku, mobiliár pri Váhu, prírodné kúpalisko, fontána na rieke ako turistická atrakcia, chodníky rovnováhy - miesta na aktívny relax, priestor pre plameniaky, citlivý urbanizmus na nábreží - dbať na zachovanie mikroklimy...	výchova a osвета - náučné programy	ÚP zóny Váhu, ochrana vzrastlej zelene - výrubu náletových drevín, program pre rybolov, dodržiavanie rekultivačných plánov po ťažbe štrku, legislatíva pre definíciu nadregionálneho biokoridoru (na úrovni SR)
	Parky	Znovuobjavenie, zavedenie charakteristických funkcií (čo park to iný charakter).	sprehľadnenie a vyčistenie porastov, odstráníť náletové dreviny, obnova parkov - dosadba stromov, voľné trávnaté plochy na posekanie na deke, udržiavané komunikácie, búdky pre vtáky, večerné osvetlenie, mobiliár, infotabule-parkový poriadok, architektúra parkov, mestské stáda - využívanie domácich zvierat (ovce, kozy) na údržbu parkov, doplniť parky o chýbajúce venčiská pre psov, štruktúrou zelene zamedziť vytváranie úkrytov pre bezdomovcov...	spojiť ZUŠ a mestský park - výstavy, koncerty, príbehy, vzdelávanie, biojarmoky v parku, sprievodca parkom - zaujímavosti o stromoch a spoznávanie, sochy, expozície do parkov, záujmové okruhy v parkoch...	
	Vnútrobloky	Zachovať stálosť zelene a verejných priestorov Udržateľná koncepcia detských ihrísk – najskôr stavať potom rušiť	kvalitné detské ihriská, údržba ihrísk, živé zelené plochy, parkovanie pod zemou, citlivá výsadba zelene a stromoradiá, venčiská pre psov, adaptácia plôch na zmenu klímy, citlivá intenzifikácia zástavby, ovocné sorty do verejného priestoru, dažďové záhrady, protierózne výsadby, zelené strechy a vertikálna zeleň, protikoreňové ochranné fólie, vkusné fasády, poloprívätny priestor - starostlivosť o vnútrobloky svojpomocne obyvateľmi,...		
	Urbanizované plochy	Zachovať nespevnené zelené plochy aj naďalej ako nespevnené a zelené			
KREATÍVNY A INOVATÍVNY POTENCIÁL	Tvorivosť v každodennom živote	Prepojenie remeselníkov s voľnočasovými aktivitami detí i dospelých (krúžky, záujmové ateliéry, celoživotné vzdelávanie,...) Tabuľa chvály - zviditeľnenie a uznanie úspešných Kultúrnosť a tvorivosť zavedená v každodennom živote (zvedavý, aktívny, súťaživý Trenčín, výchova detí k tvorivosti,...)	Vybudovanie zázemia pre začínajúcich kreatívov - fyzický zdieľaný multifunkčný priestor - kreatívny hub pre výmenu skúseností, produktov, výstavy,... + webová platforma s rovnakým účelom. (napríklad aj ako špecializované detašované pracovisko vysokoškolských ateliérov-?), startup zóna, grafický a typografický ateliér a pod.	súťaže, prehliadky, výstavy, propagačné dni ... miestnej výroby - podujatia zvyšujúce kredit miestnym producentom, .. Osvetové a vzdelávacie podujatia, kurzy, krúžky, workshopy, podpora remeselných zručností, zapojenie detí MŠ a VŠ, zapojenie seniorov, integrácia všetkých skupín obyvateľstva,...	Vypracovanie nového ÚPN, resp. ÚPN CMZ - na základe dohody ľudí, ktorí tu žijú. Vypracovanie kultúrnej stratégie mesta, vrátane koncepcie využitia verejných priestorov. Zriadenie podporných mechanizmov (grantová schéma) pre podujatia a programy s pridanou hodnotou (kreatívny/innovatívny náboj, orientácia na deti a dorast, celoživotné vzdelávanie, a pod.). Zvýšenie odbornej a jazykovej
	Kultúrne dedičstvo	Ústretovosť k pôvodnej umeleckej a remeselnej tvorbe			

	Dizajn – priemyselný a umelecký	Designed by/Made in Trenčín - spirit mesta - punc Trenčana. Kreatívny hub - podchytenie miestneho (ale i príchodzieho) začínajúceho kreatívneho a inovatívneho potenciálu v prepojení na priemysel, vzdelanie a vedu.			prípravenosť kultúrnych pracovníkom mesta a organizátorov - systém výberu, vzdelávania a motivácie zamestnancov mesta. Zriadenie inštitucionálnej platformy - založenie klastra pre inovácie a kreatívu
	Veda a výskum	Položenie základov kreativity v MŠ a ZŠ - kreativita a inovácie začínajú u detí a mládeže.			
	Vývoj a inovácie	Podpora a rozvoj talentov a vzdelávanie (vrátane celoživotného).			
	Architektonické, inžinierske, plánovacie a projekčné činnosti	Vybudovanie zázemia - zriadenie multifunkčného priestoru podporujúceho vlastné sily - ateliér, architektonický a projekčný hud / rozvojový think-tank	Fyzický priestor (pavilón, zdieľaný priestor a pod.) pre urbanistický a plánovací ateliér / rozvojový think-tank.	workshopy, sympóziá, konferencie, odborné poradenstvo, ..	Založenie urbanistického ateliéru / rozvojový think-tank.
PRIEMYSEL A PODNIKANIE	Čo treba / dá sa urobiť v priebehu 1 roka, aby sa podnikanie v TN naštartovalo?	Identifikovať piliere ekonomického rozvoja a sústrediť sa na ne. Komunikácia a prepájanie (networking, cluster)	Prípravená priemyselná zóna, brownfieldy, vhodné plochy a priestory pre podnikanie - s ohľadom na širšie vzťahy, priemysel a podnikanie v regióne, v rámci celej SR, trendy Fyzický priestor (zdieľaný priestor, klub priemyselníkov a pod.) pre komunikáciu a networking + podnikateľský webportál	podujatia na výmenu poznatkov a informácií, identifikáciu podnikateľských potrieb, a pod., spoločenské podujatia, ples podnikateľov, ocenenie podnikateľov a pod.	Založenie priemyselného klastra.
	Čo treba / dá sa urobiť v priebehu 5 rokov, aby podnikanie v TN fungovalo?	Zavedenie konceptu Smart City (dátové služby, inteligentné riadenie mesta, prepájanie a dostupnosť dát)	dátové, web moduly, gis vrstvy, špeciálne dátové aplikácie..		
KOMUNITY	Čo treba vytvoriť, vybudovať alebo zaviesť, aby v TN voľnočasové, záujmové aktivity fungovali lepšie?	Systémy uznania - motivácia, vzdelávanie, inšpirácie, výmeny skúseností Vybudovanie zázemia - zdieľaný verejný, klubový (ale aj virtuálny) priestor vyzývajúci k aktivite a prezentácii Pilotné projekty	Vybudovanie zázemia - zdieľaný multifunkčný verejný, klubový priestor / klubovňa (divadelná, koncertná sála, výstavný priestor,..) + centrálny komunitný informačný bod - webportál/infokiosk/TV-rozhlas, nástenka,.... iný priestor pre prezentáciu úspechov, propagáciu talentov, cyklochodníky, priestor pre ODA pre komunity (tuli-vaky, lehátka, snečníky, lavičky,..), viac parkov, zelene na sídliská, fontánky s pitnou vodou, zrekonštruovať Kino Hviezda a kultúrne strediská, lofty - bývanie pre začínajúcich umelcov, športoviská, športové náčinie do verejných priestorov, amfiteáter, priestory pre tanečníkov, gymnastov, využitie brownfieldov, ...	komunitné programy a projekty, podujatia pre spoločenské ocenenie komunit, komunitná ročenka, .. susedské dni, komunitné záhrady, deň detí na sídlisku, exkurzie mestom, spoznaj svoje mesto,..podujatia orientované na celé mesto, nielen do centra,	Zavedenie systému podpory komunitných projektov

	Ako môže mesto TN pomôcť vzniku a rozvoju územných komunit?	<p>Distribúcia aktivít do rôznych MČ</p> <p>Podmienky pre život v centre</p> <p>Systém grantov a podpory mestom – morálnej, materiálnej</p>			
<p>URBANIZMUS, URBÁNNÁ BEZPEČNOSŤ A DOPRAVA s dôrazom na CYKLODOPRAVU</p>	<p>Čo vieme urobiť pre to, aby bol TN vnímaný ako urbanisticky funkčné (vyladené) mesto?</p>	<p>Príprava kvalitných strategických dokumentov (ÚPN, ÚPN CMZ ako územný priemet plánu rozvoja mesta) ako spoločnej dohody.</p> <p>Zapojenie urbanistickej ekonómie do strategického plánovania, mesto ako centrum prirodzeného širšieho regiónu.</p> <p>Citlivý pomer extenzifikácie a intenzifikácie rozvoja mesta.</p> <p>Hierarchický, multimodálny koncept dopravy s uzlami a integrovanými trasami / radiálno-okružný systém dopravy s rozvojom mesta popri radiálach.</p> <p>Modal split dopravy (peší-cyklo-MHD-auto).</p> <p>Zvýšená vnútorná kultúra urbanizovaného prostredia a prepojenosť verejných priestorov (vrátane pravého brehu Váhu) - spojitý systém atraktívnych a hierarchizovaných verejných priestorov.</p> <p>Mesto ako developer.</p>	<p>Fyzický model budúceho vzhľadu mesta.</p>	<p>verejné prerokovania zámerov, architektonické súťaže, ...</p> <p>workshopy, sympóziá, konferencie, odborné podujatia, ..</p> <p>Informačné podujatia mesta - osвета pre budúcich investorov, developerov, stavebníkov,...</p>	<p>Vypracovanie ÚPN, ÚPN CMZ ako priemet plánu rozvoja mesta do územia.</p> <p>Zriadenie komunikačnej platformy pre otázky plánovania a rozvoja mesta (rozvojový think-tank so zapojením priemyslu, vzdelávania, výskumu, vedy, urbanistickej ekonómie, ..). Organizačné zmeny na meste - mesto ako developer, posilnenie funkcie hl.architekta.</p>

SLUŽBY MESTA OBČANOM	Riadenie mesta	Kvalitná a dostupná (otvorená) samospráva. Mesto ako dobrý gazda.	Klientske centrá MsÚ aj v okrajových častiach (nielen v centre mesta), infokiosky, e-government, web stránka, moderné aplikácie.	Efektívny operatívny manažment, zodpovedná správa mestského majetku a financií (mesto ako realitná kancelária a developer). Kvalitný personál, jazykovo a odborne zdatní úradníci.	Transformácia správy majetku mesta. Organizačné zmeny - kompetencie pre správu elektronických rozhraní. Systém výberu, vzdelávania a motivácie úradníkov.
	Údržba, čistota	Čisté mesto.	Technické vybavenie pre údržbu mesta vlastnými silami alebo dobrovoľnícky.	Dobrovoľnícke a komunitné programy - adoptuj si svoj zelený priestor, práva stromu, ..	Zonácia verejných priestorov, zavedenie systému dobrovoľníckej starostlivosti o majetok mesta.
	Sociálne služby	Mesto, kde sa dobre starne.	Priestory pre sebarealizáciu aktívnych seniorov, juniorov, dorastu - komunitné centrá, integrované komunitné zariadenia, zdieľané klubové priestory, zlepšenie technického stavu škôl, sociálnych zariadení,	výchova k praktickým zručnostiam, kvalitné vzdelávacie programy v školách, ocenenie učiteľov a talentov,	Zavedenie systému podpory kreativity a inovatívnosti u všetkých vekových kategórií, podpora talentov a celoživotného vzdelávania, podpora inovatívnych programov a programov s vysokou pridanou hodnotou pre kvalitu života v TN
	Školstvo	Trvalý dôraz na deti a dorast.			

Príloha č. 2: Rozvojové plochy

Rozvojové plochy pre bývanie

Mestská časť	Navrhovaný počet na bytovú výstavbu	Výhľadový počet na bytovú výstavbu
01 – Centrum	<ul style="list-style-type: none"> • Sadová (62 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • Nábřežie 2 (60 b.j. polyfunkčných bytových domoch), • Nábřežie 3 (40 b.j. polyfunkčných bytových domoch), • Hasičská – Nová nábrežná 1 (20 b.j. v polyfunkčných bytových domoch), • Olbrachtova 1 (80 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • Olbrachtova 2 (30 b.j. v bytovom dome), • Olbrachtova 3 (20 b.j. v bytovom dome), • NOMA (158 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • Horný Šianec - Tisova vila (9 b.j. v rodinných domoch), • Horný Šianec – Pod Brezinou 1-3 (10 b.j. v mestských vilách a rodinných domoch) 	<ul style="list-style-type: none"> • Olbrachtova 4 (60 b.j. v bytových domoch), • Legionárska – vnútroblok (120 b.j. v polyfunkčných domoch)
02 – Pod Sokolice	<ul style="list-style-type: none"> • Súvoz 1 (cca 30 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome, 6 b.j. v rodinných domoch), • Súvoz 2 (cca 50 b.j. v polyfunkčných bytových domoch), • Pri kasárňach 1+2 (cca 60 b.j. v polyfunkčných bytových domoch), • Pri stanici (cca 300 b.j. v bytových a polyfunkčných bytových domoch), • Pod Sokolice – Brezina (cca 30 b.j. v bytovom dome), • K výstavisku (20 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasárne (cca 500 b.j. formou bytových a bytových polyfunkčných domov), • Merina 1+2, TRENS – predpolie, Dukla a Kubrianska 2 (cca 670 b.j. v bytových a bytových polyfunkčných domoch), • Kukučínova – Pri Merine (cca 40 b.j. v bytových, resp. bytových polyfunkčných domoch)
03 - Sihote	<ul style="list-style-type: none"> • Žilinská ul. (36 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • Sihot' V/1 (101 b.j. v bytových domoch) Nad tehelňou (3 b.j. v mestských vilách) 	<ul style="list-style-type: none"> • OS Sihot' V/2 (cca 250 b.j. v bytových domoch), • OS Sihot' V/3 (cca 250 b.j. v bytových domoch), • OS Sihot' V/4 (cca 130 b.j. v bytových domoch)
04 - Dlhé hony	<ul style="list-style-type: none"> • Poliklinika (cca 40 b.j. v polyfunkčných domoch), • Nad tehelňou – Wellington (25 b.j. v bytovom dome), • Bytový dom Pod Brezinou (9 b.j. v bytovom dome), • Trenzdvoj 1 (40 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • Soblahovská – Križovatka 1+2 (4 b.j. v rodinných domoch), • Inovecká 1+2 (4 b.j. v rodinných domoch), • Bočkove sady 1+2 (12 b.j. v rodinných domoch), • Pod Brezinou (2 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Lífkove záhrady (40 b.j. v mestských vilách a/alebo v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • Nad židovským cintorínom (6 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Nad Partizánskou 1+2 (14 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Nad tehelňou – HUDY 1+2 (6 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Partizánska 1-3 (12 b.j. v rodinných domoch), • Vašíčkove sady 2 (1 b.j. v rodinnom dome) • Vašíčkove sady 3 (3 b.j. v rodinných domoch a nadštandardných rodinných domoch) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vašíčkove sady 1 (cca 60 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami)
05 – Zámotie	<ul style="list-style-type: none"> • Idea Grande 1 (670 b.j. v bytových a polyfunkčných bytových domoch), • Ozeta – WTN 1 (cca 1.000 b.j. v bytových a polyfunkčných bytových domoch), • Ozeta – WTN 2 (cca 200 b.j. v bytových a polyfunkčných bytových domoch), • QUADRO - Zlatovská ul. (177 b.j. v bytových domoch), • Kožušnícka (36 b.j. v bytových domoch), Kožušnícka 2 (150 b.j. v bytových a polyfunkčných bytových domoch), • Condominium Park 1 (69 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • PD Bianka (53 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • BD Kvetná (97 b.j. v bytovom dome), • BD Bavlňárska (16 b.j. v bytovom dome) 	<ul style="list-style-type: none"> • Condominium Park 2 (cca 300 b.j. v polyfunkčných a bytových domoch), • Idea Grande 2 (250 b.j. v bytových domoch)

<p><u>07 – Juh</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • SPD Develop - Saratovská (45 b.j. v bytovom dome), • Trendroj – Saratovská (60 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • BD Juh (Vigor) - Východná (105 b.j. v bytovom dome), • Trendroj – Západná (45 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • Saratovská – Pri parku (30 b.j. v bytovom dome), • OS Juh – blok 01a (58 b.j. v bytovom dome), • OS Juh – blok 05 (cca 15 b.j. v mestských vilách, cca 30 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • OS Juh – blok 06 (cca 30 b.j. v mestských vilách, cca 60 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • OS Juh – blok 07 (cca 350 b.j. v bytových, resp. polyfunkčných bytových domoch), • OS Juh – blok 08 (cca 20 b.j. v mestských vilách, cca 30 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • Záhradky (cca 220 b.j. v bytových, prípadne polyfunkčných bytových domoch, cca 50 b.j. v mestských vilách a intenzívnej zástavbe rodinnými domami, cca 25 b.j. v rodinných domoch), OS Slnecné vršky (cca 700 b.j. v bytových domoch, bytových polyfunkčných domoch, v mestských vilách, intenzívnej zástavbe rodinnými domami a v rodinných domoch), • Slnecné vršky – Západ 1a (cca 40 b.j. v bytových, prípadne polyfunkčných bytových domoch, cca 50 b.j. v mestských vilách, intenzívnej zástavbe rodinnými domami, resp. v rodinných domoch), • Slnecné vršky – Západ 2a (cca 30 b.j. v bytových, prípadne polyfunkčných bytových domoch, cca 5 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami, resp. v rodinných domoch), • Lavičkový potok 1 (cca 60 b.j. v bytových, prípadne polyfunkčných bytových domoch, cca 40 b.j. v mestských vilách, intenzívnej zástavbe rodinnými domami, resp. v rodinných domoch), • Lavičkový potok 2 (cca 50 b.j. v polyfunkčných bytových domoch), • Pod Juhom (15 b.j. v rodinných domoch), • Pod Komárky 2 (cca 30 b.j. v rodinných domoch), • Pod Komárky 3 (cca 30 b.j. v rodinných domoch) <p>Územie v dotyku s obcou Soblahov (cca 45 rodinných domov)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • OS Juh – blok 01b (116 b.j. v bytových domoch), • Slnecné vršky – Západ 1b (cca 55 b.j. v bytových, prípadne polyfunkčných bytových domoch, cca 150 b.j. v mestských vilách, intenzívnej zástavbe rodinnými domami, resp. v rodinných domoch), • Slnecné vršky – Západ 2b (cca 80 b.j. v bytových, prípadne polyfunkčných bytových domoch, cca 230 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami, resp. v rodinných domoch), • Slnecné vršky – Sever 1 (cca 15 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Slnecné vršky – Sever 2 (cca 165 b.j. v rodinných domoch)
<p><u>08 – Belá</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Villa Park 2 (27 b.j. v bytovom dome), • Villa Park 5 (14 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • OS Belá – blok 2 (cca 30 b.j. v bytových alebo polyfunkčných bytových domoch, cca 60 b.j. v mestských vilách, intenzívnej zástavbe rodinnými domami a v rodinných domoch), • Pod Tescom 2 (7 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Pri letisku 1+2 (13 b.j. v rodinných domoch) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pod Tescom 1 (10 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Pod Tescom 3 (60 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • OS Belá - blok 1 (cca 550 b.j. v polyfunkčných a bytových domoch, cca 190 b.j. v mestských vilách, v intenzívnej zástavbe rodinnými domami a v rodinných domoch), • OS Belá - blok 3 (cca 120 b.j. v polyfunkčných a bytových domoch, cca 60 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami a v rodinných domoch)
<p><u>09 – Biskupice</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Noviny – Pri hrádzi (cca 50 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • BD Karpatská (16 b.j. v bytovom dome), • Trendroj – Puškinova (10 b.j. v polyfunkčnom bytovom dome), • Biskupice - Pri trati (15 b.j. v rodinných domoch), • Nozdrkovce (10 b.j. v rodinných domoch) <p>Bývalé futbalové ihrisko Biskupice (25 b.j. v rodinných domoch)</p>	
<p><u>10 – Západ</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Horné Orechové 1+2 (37 b.j. v rodinných domoch), • Orechové - Pri Vlárskej ceste (5 b.j. v rodinných domoch), • Kasárenská – Sever (18 b.j. v rodinných domoch), • Okružná 1+2 (3 b.j. v rodinných domoch), • Vinohrady 1, 3-4 (16 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • Vinohrady 2 (5 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • Malé Záblatie – Západ 1 (175 b.j. v bytových domoch), • Malé Záblatie - Západ 2-4 (65 b.j. v rodinných domoch), • Malé Záblatie – Stred 1+2 (10 b.j. v rodinných domoch), • Malé Záblatie – Sever 2a (15 b.j. v rodinných domoch), • Záblatie - Západ (40 b.j. v rodinných domoch), • Záblatie - Stred 1+2 (25 b.j. v rodinných domoch), • Záblatie - Sever 1 (65 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami a/alebo v mestských vilách), 	<ul style="list-style-type: none"> • Vinohrady 5 (27 b.j. v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • Vinohrady 6 (19 b.j. v mestských vilách a/alebo intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • Vinohrady 7 (60 b.j. v bytových domoch), • Zlatovce - Východ 1 (cca 300 b.j. v bytových domoch), • Zlatovce - Východ 3/3 (20 b.j. v rodinných domoch), • Zlatovce – Východ 4 (104 b.j. v rodinných domoch), • Zlatovce – Východ 5b (cca 80 b.j. v polyfunkčných domoch),

	<ul style="list-style-type: none"> • Záblatie - Sever 2+4 (22.j. v rodinných domoch), • Záblatie - Východ 1 (10 b.j. v rodinných domoch), • Záblatie - Východ 2 (8 b.j. v rodinných domoch), • Zlatovce – Sever 1a (13 b.j. v rodinných domoch), • Zlatovce - Východ 2/1 (44 b.j. v rodinných domoch), • Zlatovce - Východ 2/2 (57 b.j. v rodinných domoch), • Zlatovce - Východ 3/1 (35 b.j. v rodinných domoch), • Zlatovce - Východ 3/2 (18 b.j. v rodinných domoch), • Na vinohrady 1 (cca 30 b.j. v bytovom dome), • Na vinohrady 2 (3 b.j. v rodinných domoch) <p>Orechové – záhrady, Chotárna, Vinohrady 5-8, Malé Záblatie – Sever 3, Zlatovce – Východ, Hanzlíkovská. (cca 1 000 b.j. v bytových a rodinných domoch),</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zlatovce – Východ 6 (cca 160 b.j. v bytových domoch), • Zlatovce – Východ 7 (cca 140 b.j. v bytových domoch), • Zlatovce – Východ 8 (cca 440 b.j. v bytových domoch), • Zlatovce – Východ 9 (cca 250 b.j. v polyfunkčných domoch), • Zlatovce – Východ 10 (cca 740 b.j. v bytových domoch), • Zlatovce – Sever 1b (2 b.j. v rodinných domoch), • Malé Záblatie – Sever 1+2b (35 b.j. v rodinných domoch), • Záblatie - Sever 3 (10 b.j. v rodinných domoch), • Záblatie – Sever 5+6 (18 b.j. v rodinných domoch)
11 – Kubrá	<ul style="list-style-type: none"> • Kubrá – Pri škole (3 b.j. v rodinných domoch), • Kubrá - Pod hájkom 1+2 (cca 90 b.j. v rodinných domoch), • Kubrá – Skalničky (3 b.j. v rodinných domoch), • Kubrá – Na kameni (24 b.j. v bytovom dome, 16 b.j. v rodinných domoch), • Dolné Kopanice 1+2 (cca 55 b.j. v rodinných domoch a cca 12 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Kubrica – Pod Kočinou horou (1 b.j. v nadštandardnom rodinnom dome), • Kubrická dolina 1-3 (cca 35 b.j. v nadštandardných rodinných domoch) <p>Kubrá – Pred poľom (cca 15 b.j. v rodinných domoch),</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kubrá - Pred poľom (cca 350 b.j. v bytových a/alebo polyfunkčných domoch, cca 700 b.j. v mestských vilách, intenzívnej zástavbe rodinnými domami a v rodinných domoch), • Pod horou (cca 50 b.j. v mestských vilách a/alebo v intenzívnej zástavbe rodinnými domami)
12 – Opatová	<ul style="list-style-type: none"> • Potočná 1 (1 b.j. v nadštandardnom rodinnom dome), • Opatová - Sever (55 b.j. v rodinných domoch), • Opatová - Západ 1+2 (35 b.j. v rodinných domoch), • Opatovská cesta 1+2 (105 b.j. v rodinných domoch) <p>Potočná 1 a Pod Radochovou (cca 70 b.j. v rodinných domoch)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Potočná 2 (1 b.j. v nadštandardnom rodinnom dome), • Pod Radochovou 1 (cca 256 b.j. v bytových domoch), • Pod Radochovou 2 (65 b.j. v mestských vilách a/alebo v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • Pod Radochovou 4-5 (cca 140 b.j. v mestských vilách a/alebo v intenzívnej zástavbe rodinnými domami), • Pod Radochovou 3+6 (cca 112 b.j. v rodinných domoch), • Pod Radochovou 7 (cca 15 b.j. v nadštandardných rodinných domoch), • Pri Vážskom kanáli (cca 200 b.j. v bytových domoch, 150 b.j. v mestských vilách a/alebo intenzívnej zástavbe rodinnými domami, cca 110 b.j. v rodinných domoch)

Rozvojové plochy pre priemysel

Mestská časť	Navrhované plochy pre priemysel
02 – Pod Sokolice	<ul style="list-style-type: none"> • pokračujúcou prestavbou okrajových častí areálu TRENS, a.s. na polyfunkčnú výroboobslužnú zónu, • výhľadovým rozšírením výrobných a výrobo-obslužných funkcií areálu TRENS, a.s. vrátane nových výrobo-obslužných plôch až do priestoru trasy juhovýchodného obchvatu cesty I/61, • výhľadovou funkčnou transformáciou južnej časti územia Meriny, a.s. na polyfunkčnú zónu bývania a občianskeho vybavenia, • postupnou premenou celej severnej časti územia Meriny, a.s. na polyfunkčnú výroboobslužnú zónu
05 – Zámestie	<ul style="list-style-type: none"> • postupnou likvidáciou výrobných plôch v areáli bývalej firmy Ozeta Neo, a.s. a ich nahrádzaním polyfunkčnými plochami občianskeho vybavenia a bývania, • prestavbou časti výrobných plôch firmy Old Herold, s.r.o. na Bratislavskej ulici na funkciu občianskeho vybavenia, • dopĺňaním nezastavaných plôch medzi Brnianskou ulicou a obchvatom cesty I/61 s preferenciou obslužných funkcií, • postupným nahrádzaním výrobných funkcií v dnešných výrobo-obslužných plochách funkciami občianskeho vybavenia, • v súlade s tým s postupným vymiestňovaním výrobných funkcií do priestoru západne od preložky cesty I/61 (Priemyselný park Bratislavská ulica, doplnkové výrobo-obslužné plochy5),

	<ul style="list-style-type: none"> • postupným budovaním uceleného výrobného územia (Priemyselný park Bratislavská ulica) s doplnkovými výrobnými plochami západne od preložky cesty I/61 (výhľadovo až na území susediacej obce Kostolná-Záriečie), • vybudovaním pásu výrobných zariadení medzi železničnou traťou Bratislava - Žilina a Bratislavskou ulicou
<u>08 – Belá</u>	<ul style="list-style-type: none"> • výhľadovým vybudovaním vedecko-technologických parkov Belá I a II s utváraním časti územia VTP Belá I popri Lavičkovom potoku ako zóny s vyšším zastúpením zelene v záujme rešpektovania potrieb miestneho biokoridoru, • výhľadovým vybudovaním pásu s výrobnou-obslužnou funkciou východne od cesty II/507, ktorý doplní celkový výrobnou-obslužný charakter územia pozdĺž cesty od Trenčianskej Turnej
<u>09 – Biskupice</u>	<ul style="list-style-type: none"> • nahradením výrobnou funkciou v terajšom areáli firmy VOD-EKO, a.s. v súvislosti s ukončením ťažby štrku rekreačnou-športovou a prírodno-ochrannou funkciou, • vybudovaním ucelenej výrobnou-obslužnej zóny v priestore mimoúrovňového križovania obchvatu cesty I/61 s Biskupickou ulicou, • návrhovým až výhľadovým rozšírením súčasného areálu výrobnou-obslužných funkcií v Nozdrkovciach juhovýchodným smerom po navrhovanú cestnú komunikáciu Nozdrkovce – Opatovce, • pásmom výrobnou-obslužných funkcií na juhovýchodnom okraji letiska Trenčín s výhľadovým rozšírením na väčšiu časť letiska v súvislosti s rozvojom LOTN, a.s., • redukciou poľnohospodárskej výroby v areáli PD výhradne na špecializovaný chov koní
<u>10 – Západ</u>	<ul style="list-style-type: none"> • postupnou intenzifikáciou a dostavbou výrobnou-obslužnej zóny Zlatovce a s jej výhľadovým rozšírením až k diaľničnej zóne privádzajúcej, • postupnou funkčnou premenou strednej časti priemyselnej zóny Sever na výrobnou-obslužnú zónu s čistými obslužnými funkciami v páse pozdĺž Kasárenskej ulice, • funkčnou premenou aj zostávajúcich zariadení poľnohospodárskej výroby na výrobnou-obslužné areály (s výnimkou PD v časti Orechové), • zachovaním areálu VOP, a.s.Trenčín v súčasnom rozsahu (s možnosťou čiastočnej výhľadovej redukcie plochy v súvislosti s výstavbou novej železničnej trate, resp. VRT)
<u>11 – Kubrá</u>	<ul style="list-style-type: none"> • so zachovaním a len miernym rozšírením popri ceste I/61 (prípadne časom funkčnou transformáciou) malých výrobnou-obslužných alebo skladových plôch na území MČ, • s rozšírením areálu rybného hospodárstva v Kubrici
<u>12 – Opatová</u>	<ul style="list-style-type: none"> • zachovanie areálu PD Opatová bez živočíšnej výroby a s menšími výrobnou-obslužnými plochami pozdĺž cesty I/61 (vo funkcii izolačnej zástavby)

Príloha č. 3: Limity využitia územia z hľadiska technickej infraštruktúry

Limity dopravného vybavenia

Pri riadení rozvoja územia mesta Trenčín považovať za limity rozvoja územia z hľadiska cestnej dopravy najmä

- ochranné pásma cestných komunikácií, a to
 - diaľnica - 100 m od osi príľahlej vozovky diaľnice,
 - cesta I. triedy - 50 m od osi komunikácie,
 - cesta II. triedy - 25 m od osi komunikácie,
 - cesta III. triedy - 20 m od osi komunikácie,
 - mestská komunikácia kat. B1 v zastavanom území - 6 m od okraja vozovky.

Za limity rozvoja územia z hľadiska železničnej dopravy považovať najmä

- ochranné pásma železničných tratí a vlečiek, a to
 - železničné trate - 60 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 m od hranice obvodu dráhy
 - železničné vlečky - 30 m od osi koľaje¹³.

Pri riadení rozvoja územia mesta Trenčín považovať za limity rozvoja územia z hľadiska železničnej dopravy príslušné ustanovenia zákona č. 164/1996 Z.z. o dráhach, ktoré je potrebné dodržiavať v prípade objektov situovaných do ochranného pásma dráhy.

Pre stavby a činnosti v ochrannom pásme dráhy vyžadovať súhlas príslušného dráhového správneho úradu a stavby a činnosti povoľovať len podľa podmienok ním určených.

Za limity rozvoja územia z hľadiska špeciálnej dopravy považovať najmä

- ochranné pásma lanových dráh, a to
 - 10 m od nosného lana, dopravného lana alebo od osi krajnej koľaje

Limity technického vybavenia

Vodné hospodárstvo

Pri riadení rozvoja územia mesta Trenčín z hľadiska riešenia vodohospodárskej problematiky uplatňovať nasledujúce všeobecné regulatívy a limity:

- rešpektovať zákon č. 364/2004 Z.z. (vodný zákon) v znení neskorších predpisov,
- rešpektovať zákon č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami,
- rešpektovať ochranné pásma vodárenských zdrojov,
- rešpektovať Chránenú vodohospodársku oblasť (CHVO) Strážovské vrchy,
- rešpektovať pobrežné pozemky vodohospodársky významného vodného toku Váh (vrátane derivačného Biskupického kanála) v šírke 10 m od brehovej čiary ako pozemky, ktoré môže správca vodného toku užívať pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení,
- rešpektovať pobrežné pozemky prítokov Váhu a ostatných drobných vodných tokov v šírke 5 m od brehovej čiary ako pozemky, ktoré môže správca vodného toku užívať pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení,
- zabezpečiť ochranu brehových stavieb a ochranných hrádzí u vodných tokov v šírke 15- 20 m od línií brehu alebo od päty vzdušnej strany hrádze, zátopových území nádrží do vzdialenosti prevýšenia územia o 1,5 m nad maximálnu kótu hladiny na celom území mesta Trenčín v súlade s STN 73 68 20 a STN 73 68 22
- zabezpečiť ochranu inundačných území vodných tokov, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle zákona č. 7/2010 o ochrane pred povodňami,
- rešpektovať všetky vodné zdroje na území mesta Trenčín aj s ich pásmami hygienickej ochrany v súlade s legislatívnymi požiadavkami,
- rešpektovať ochranné pásma význačných radov vodovodných privádzačov v extraviláne v šírke 7,5 + 7,5 m od osi trasy,
- rešpektovať pásma ochrany 1,5 m od pôdorysného okraja potrubia na obidve strany pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do profilu DN 500 mm vrátane a 2,5 m pri profile nad DN 500,

- rešpektovať vodárenský systém mesta, ktorý zabezpečí zásobovanie pitnou vodou aj pre uvažovaný územný rozvoj,

Elektrická energia

Pri riadení rozvoja územia mesta Trenčín považovať za limity z hľadiska zariadení pre zásobovanie územia elektrickou energiou (aj tie, ktoré nie sú vyznačené v grafickej časti vzhľadom na mierku spracovania)

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia, vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča, pričom vzdialenosť obidvoch rovín od krajných vodičov je pri napätí

a) od 1 kV do 35 kV vrátane

1. pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,
2. pre vodiče so základnou izoláciou 4 m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,
3. pre zavesené káblové vedenie 1 m,

b) od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m,

c) od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m,

d) od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m,

e) nad 400 kV 35 m,

- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane - 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia, vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla, pričom táto vzdialenosť je

a) 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,

b) 3 m pri napätí nad 110 kV.

- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia

a) s napätím 110 kV a viac – vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,

b) s napätím do 110 kV – vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,

c) s vnútorným vyhotovením – vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení.

Elektronické komunikácie

- ochranné pásmo vedení 1,5 m od osi trasy po celej dĺžke trasy, pričom hĺbka a výška OP je
 - pri podzemnom vedení 2 m od úrovne zeme,
 - pri nadzemnom vedení v okruhu 2m.

V ochrannom pásme je zakázané

a) umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť vedenie alebo bezpečnú prevádzku siete,

b) vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku sietí, pridružených prostriedkov a služieb.

Plyn

Pri riadení rozvoja územia mesta Trenčín považovať za limity z hľadiska zariadení pre zásobovanie územia plynom (aj tie, ktoré nie sú vyznačené v grafickej časti vzhľadom na mierku spracovania)

- ochranné pásmo ako priestor na ochranu plynárenských zariadení a priamych plynovodov v bezprostrednej blízkosti priameho plynovodu alebo plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia meraný kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia, pričom

vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je

- a) 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm
- b) 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
- c) 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm,
- d) 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm,
- e) 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- f) 8 m pre technologické objekty,
- g) 150 m pre sondy,
- h) 50 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmene a) až g).

- bezpečnostné pásmo ako priestor na zabránenie porúch alebo havárií na plynárenských zariadeniach alebo na zmiernenie ich dopadov a na ochranu života, zdravia a majetku osôb vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu, pričom vzdialenosť na

každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia je

- a) 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- b) 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- c) 50 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou nad 350 mm,
- d) 50 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 150 mm,
- e) 100 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 300 mm,
- f) 150 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 500 mm,
- g) 300 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 500 mm,
- h) 50 m pri regulačných staniaciach, filtračných staniaciach, armatúrnych uzloch,
- i) 250 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmene a) až h).

Pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe, rešpektovať bezpečnostné pásma určené v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľom distribučnej siete.

Teplo

Pri riadení rozvoja územia mesta Trenčín považovať za limity z hľadiska zariadení pre zásobovanie územia teplom (aj tie, ktoré nie sú vyznačené v grafickej časti vzhľadom na mierku spracovania)

- ochranné pásma zariadení na výrobu alebo rozvod tepla po odovzdávaciu stanicu tepla, ktoré sú vymedzené zvislými rovinami vedenými po ich oboch stranách vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto zariadenie, pričom táto vzdialenosť je pre primárny pre primárny rozvod po OS a rozvod tepla za OS

- v zastavanom území - 1 m na každú stranu od osi teplovodu,

- mimo zastavaného územia - 3 m na jednu stranu a 1 m a na druhú stranu podľa určenia držiteľa povolenia na rozvod tepla,

- ochranné pásma odovzdávacích staníc tepla, ktoré sú vymedzené zvislými rovinami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 3 m kolmo na oplotenú alebo na obmurovanú hranicu objektu stanice

Ostatné zariadenia technickej infraštruktúry

Za limity z hľadiska zariadení energetiky považovať aj ochranné pásma potrubí ako priestory v blízkosti potrubia, ktoré sú určené na zabezpečenie plynulej prevádzky potrubia a na zabezpečenie bezpečnosti osôb a majetku, ktorými sú:

- ochranné pásma potrubia, okrem ochranného pásma potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania, vymedzené zvislými plochami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 300 m po oboch stranách od osi potrubia.

V ochrannom pásme potrubia do vzdialenosti

- a) 200 m od osi potrubia nestavať na vodnom toku mosty a vodné diela,
- b) 150 m od osi potrubia pozdĺž potrubia nezastavovať súvisle pozemky, nestavať ďalšie dôležité objekty a nebudovať železničné trate,
- c) 100 m od osi potrubia nestavať akékoľvek stavby,
- d) 50 m od osi potrubia nestavať kanalizačnú sieť,
- e) 20 m od osi potrubia nestavať potrubie na prepravu iných látok s výnimkou horľavých látok I. a II. triedy,
- f) 10 m od osi potrubia nevykonávať činnosti, najmä výkopy, sondy, odpratávanie a navrhovanie zemin a vysádzanie stromov, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť potrubia a plynulosť prevádzky.

Príloha č. 4: Ekosystémové služby

Životné prostredie v sídlach mestského typu, akým je aj mesto Trenčín, sa odlišuje od okolitej otvorenej prírodnej krajiny vo viacerých charakteristikách a to najmä v teplote, znečistení ovzdušia, či vlhkosti vzduchu. V sídlach mestského typu je vysoká koncentrácia nepriepustných povrchov, ktoré majú veľkú tepelnú akumulačnú kapacitu a silne sa prehrievajú alebo ochladzujú, čím ovplyvňujú tepelnú situáciu v okolitom mestskom prostredí. Na mikroklimu v meste a kvalitu vzduchu má nepriaznivý vplyv aj teplo a znečisťujúce látky uvoľňované z priemyselných procesov, spaľovacích motorov v doprave a vykurovania budov. Medzi ďalšie problémy mestského prostredia vyskytujúce sa vo vzťahu k zmene klímy v mestách sú vlny extrémnych letných horúčav, pokles zrážok, dlhé obdobia sucha striedané privalovými dažďami s možnosťou lokálnych povodní, víchrice a veterné smršte.

Na zmiernenie negatívnych dopadov zmeny klímy a zvýšenie kvality urbánneho prostredia a života obyvateľov je nevyhnutné osobitne venovať dôležitosť zelenej a modrej infraštruktúre v sídelnom prostredí. Táto infraštruktúra sa chápe ako účinné opatrenie na zmiernenie dopadov zmeny klímy v mestskom prostredí a zároveň posilnenie ekonomickej výkonnosti územia.

Prvky zelenej infraštruktúry v mestách (parky, zeleň zástavby, komunikácií a cintorínov, brehové porasty, chmeľnice záhradkárske oblasti, trvalo trávnaté porasty, nelesná drevinová vegetácia, remízky, neudržiavaná zeleň, lesné porasty, orná pôda, atď.) regulujú mikroklimu, zabezpečujú cirkuláciu vzduchu (miešaním teplého a studeného vzduchu), tlmia nárazový vietor, znižujú prašnosť a hlučnosť, filtrujú vodu, znižujú riziko záplav pri privalových dažďoch, znižujú energetickú náročnosť (tienenie v lete, tepelná izolácia v zime) a prispievajú k ukladaniu uhlíka vo vegetácii a pôde (uhlík je zložkou hlavného skleníkového plynu CO₂, chránia pôdu a zabraňujú jej erózii. K regulácii mikroklimy, odtoku vody z miest, či zvyšovaniu kvality ovzdušia prispievajú rovnako aj prvky modrej infraštruktúry (zberné jazierka, prirodzené a umelé vodné toky, kanály, fontány, mokrade, malé vodné plochy).

Okrem týchto tzv. regulačných ekosystémových služieb, poskytuje zelená a modrá infraštruktúra ekosystémové služby kultúrne ako napríklad rekreáciu, oddych, či priaznivý vplyv na zdravie a psychiku miestneho obyvateľov, podporné ako napríklad cyklus živín, či produkciu kyslíka (fotosyntéza), ale aj produkčné v prípade záhrad, kde sa pestuje zelenina a ovocie.

Spomínané ekosystémové služby poskytované prvkami zelenej a modrej infraštruktúry majú pozitívny vplyv aj na ekonomickú stránku mesta, či obyvateľov. Zabezpečujú nižšie energetické náklady na klimatizáciu v lete (tienením) a na vykurovanie v zime (tlmením rýchlosti mrazivých vetrov), zatriktívňujú okolitého územia a tým sa zvyšuje cena pozemkov a budov, a taktiež stabilizáciou územia pomáhajú predchádzať nákladom potrebným na odstraňovanie katastrof (lokálne povodne, polámané stromy pri veterných smrštach, erózia pôdy) v mestách.

V nasledujúcich podkapitolách je podrobnejšia charakterizovaná zelená a modrá infraštruktúra mesta Trenčín, zhodnotená jej kvalita a identifikované ekosystémové služby, ktoré táto infraštruktúra poskytuje (tabuľka č. X4).

4.1 Zelená infraštruktúra mesta Trenčín a ekosystémové služby

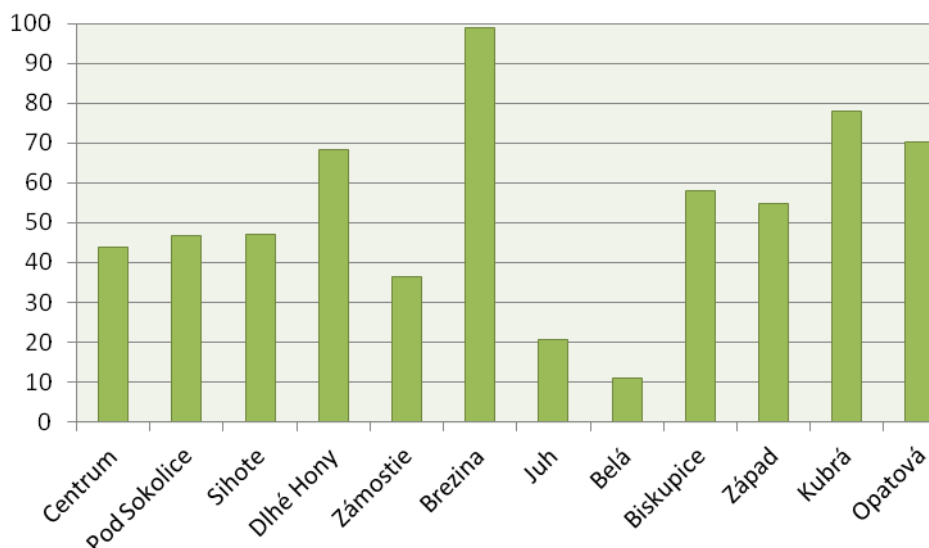
Zastúpenie zelenej infraštruktúry v mestských častiach mesta Trenčín

Mesto Trenčín patrí do ekologicky vyvážených miest, ktorých podiel zelene sa pohybuje v intervale 40 – 60%. Celkový plošný podiel zelene mesta Trenčín je 56,34% (EKOJET: Generel zelene 2003) bez zarátania plochy poľnohospodárskej pôdy, trvalo trávnatých porastov a nelesnej drevinovej vegetácie a neudržiavaných plôch, ktoré prispievajú menšou mierou ku stabilite územia a pozitívnym vplyvom na mikroklimu (prevaha bylinnej a krovinnej etáže). Pozitívne sa hodnotí aj samotné centrum Trenčína, ktoré má z celkovej plochy 136 ha 43,73% zelene.

Ku významným MČ mesta Trenčín z hľadiska významu eliminácie negatívnych klimatických zmien v mestách patrí MČ Brezina – tzv. "zelené pľúca" mesta s prioritným využitím pre účely rekreácie a športu, resp. zvláštnej občianskej vybavenosti. Celková plocha zelene je v MČ Brezina 98%. Výnimočný charakter tejto mestskej časti je podčiarknutý aj jej ochranou z hľadiska miestneho územného systému ekologickej stability. Z hľadiska priority záujmov ochrany prírody sa navrhuje v Genereli zelene (2003) viesť juhovýchodný cestný obchvat Trenčína pod masívom Breziny tunelom, a to aj za cenu zvýšených investičných nákladov.

Okrem MČ Centrum a MČ Brezina, väčšina mestských častí (MČ) taktiež spadá do ekologicky vyvážených území, okrem MČ Belá (10,89%), Juh (20,62%) a Zámotie (36,29%) (graf č. X1). Do úvahy ale treba brať, že percentuálny podiel zelene týchto troch mestských častí by sa rapídne zvýšil, ak by boli zarátané do celkovej plochy zelene aj plochy poľnohospodárskej pôdy, trvalo trávnatých porastov a nelesnej drevinovej vegetácie a neudržiavaných plôch (tabuľka č. X1). MČ Belá by tak mala plochu zelene 92,84%, MČ Juh 93,17% a MČ Zámotie 67,28%. Napriek tomu, že tieto zelené prvky neposkytujú významné regulačné ekosystémové služby do takej miery ako prvky obsahujúce stromovú etáž, pozitívnym faktorom je, že tieto plochy sú priepustné a zohrávajú tak úlohu pri regulácii odtoku vody z územia.

Graf č.X1: Podiel zelene na ploche mestských častí (v % bez plochy TTP, NDV, poľnohospodárskej pôdy, neudržiavaných plôch)

Spracované podľa: EKOJET2003: GENEREL ZELENE

Tabuľka č. X1: Plocha vybraných druhov zelene v MČ Juh, Belá a Zámotie (v ha)

Ostatné druhy zelene	Juh	Belá	Zámotie
Poľnohospodárska pôda	494,1	191,8	121,5
TTP s NDV	9	-	-
Neudržiavané plochy	24,2	2,6	10,2
celková rozloha MČ	726	237	425

Zdroj: EKOJET, 2003: GENEREL ZELENE

Charakteristika zelenej infraštruktúry podľa kategórie, funkcie a druhového zloženia

EXTRAVILÁN

Lesné porasty na lesnom pôdnom fonde sa v katastrálnych územiach mesta Trenčín nachádzajú na rozlohe 3.073 ha, čo predstavuje 37,0 % riešeného územia. Lesné spoločenstvá sú skupinou fytoocenóz, ktorá sa najviac blíži k jednotkám rekonštruovanej prirodzenej vegetácie. Na značných plochách sú rozšírené najmä skupiny lesných typov dubová bučina (Querceto-Fagetum) a bučina (Fagetum). Tieto druhy sú radené ku alergénom. Lesné porasty sú najvýznamnejším zeleným prvkom, ktorý ukladá uhlík (C) do biomasy a pôdy. Plochy porastené stromami pohlcujú 28,86 kg C/m², zatiaľ čo trávnaté plochy len 0,14 kg C/m². Uhlík je čerpaný z atmosférického oxidu uhličitého (CO₂), ktorý je najväčším skleníkovým plynom. Lesné porasty majú taktiež vysoké albedo (6-30) – vydávajú do okolia menej energie (tepla) v porovnaní z kompaktnými plochami (asfalt, stavebný materiál, ktorých albedo je 4-10) a tým priaznivo vplyvajú na mikroklimu v intraviláne mesta (tabuľka č.X2). Tepelnú bilanciu ovplyvňuje aj stupeň priehľadnosti zelene, ktorá je daná hustotou koruny, veľkosťou listov a orientáciou listov voči slnečnému žiareniu.

Z nelesných spoločenstiev patria k najvýznamnejším typom biotopov lesíky, remízky a skupiny drevín, medze, brehové porasty vodných tokov (spolu zaberajú cca 350 ha), plošné mokrade a prameniská, lúčne porasty a ich úhory v rôznom štádiu zarastania (spolu cca 405 ha), sady a mozaikové plochy (48 ha) a skalné spoločenstvá (22 ha). Tieto prvky zelenej infraštruktúry sa nachádzajú prevažne v extraviláne územia, ale ich priaznivé účinky na mikroklimu v intraviláne mestských častí sú veľké.

Brehové porasty vodných tokov sú mimoriadne dôležitým typom vegetácie v krajine a patria k mokraďovým systémom. Tienením zabraňujú ohrievaniu vody v tokoch a jej výparu. Tak je udržiavaná priaznivá vlhkosť vzduchu a znižuje sa tak prašnosť vo vzduchu. Brehové porasty tienením zamedzujú aj rastu vodných rastlín, ktoré by mohli spôsobiť zanesenie korýt riek, či potokov a v čase topenia snehu, či privalových dažďov spôsobiť ich vyliatie a lokálne záplavy. Na druhej strane vodné rastliny čistia vodu v tokoch a preto je pri plánovanej výsadbe brehovej vegetácie uvažovať, kde je prítomnosť vodných rastlín žiadúca, a kde naopak, nie. Kvalita brehových porastov v k.ú. Trenčín je pri upravených vodných tokoch nižšia, vyššia v prípade neupravených vodných tokov. Zvýšené riziko potlačenia vzácných mokraďových druhov v prirodzených ekosystémoch predstavujú invázne druhy Robinia pseudoacacia (agát biely), Negundo aceroides (javorovec jaseňolistý), Ailanthus altissima (pajaseň žlaznatý) lokalizované v Trenčianskom luhu - na nive rieky Váh v troch menších plochách v blízkosti Skalky a v južnej časti územia medzi korytom Váhu a Biskupickým kanálom. Z hľadiska zdravia obyvateľstva v brehových porastoch sa nachádzajú druhy, ktoré sú alergémi (napr. Alnus glutinosa, Fraxinus excelsior).

Lúčne porasty a ich úhory sa vyskytujú v území v pomerne dosť veľkej miere, výnimkou sú niva Váhu a Trenčianska pahorkatina. Lúky a tiež ich úhory výrazne prispievajú k celkovej biodiverzite územia a vyskytuje sa na nich celý rad význačných druhov, vrátane vzácných a ohrozených. Väčšina lúk záujmového územia patrí medzi ovsíkové a trojštetové podhorské a horské lúky. Trávnaté plochy majú taktiež vysoké albedo (20-25), ale na druhej strane môže dôjsť k ich rýchlemu prehriatiu a teplota vzduchu býva takmer totožná s teplotou nepriepustných plôch v čase letných horúčav. Nedá sa však poprieť ich významnosť zachytávanie vody v území a tak zabraňovaniu jej odtoku z územia.

Druh povrchu	Albedo (priemerná hodnota)
Stavebný materiál	4-10
Riečny piesok	29
Trávnatá plocha	20-25
Ihličnatý les	6-19
Listnatý les	18-30
Pôda	8-15

Tabuľka č. X2: Priemerné hodnoty albeda rôznych povrchov (spracované podľa Wagnera, 1982)

INTRAVILÁN

Parkové plochy v meste Trenčín (tabuľka č.3) patria k najvýznamnejším lokalitám sídelnej vegetácie. Samotný ochladzovací efekt vegetácie na okolie rastie s rozlohou parku. Tento efekt je badateľný do vzdialenosti takmer 500 m, v závislosti od charakteru okolitej zástavby. Zjednodušene možno povedať, že veľké plochy zelene ochladzujú aj svoje okolie a tento vplyv je badateľný od okraja parku do vzdialenosti zodpovedajúcej približne jeho rozlohe. Zeleň v sídlach má navyše ďalšie nesporné funkcie, ako sú napr. rekreačná, estetická, zmierňovanie vetra a tým aj zachytávanie prachových častíc, zmierňovanie hluku a iné.

Tab.X3 Bilancia parkov v k.ú. Trenčín

Mestská časť	Názov parku	Výmera zelene (m ²)
01 Centrum	Park gen. M.R. Štefánika	37 374
07 Juh	Park Juh	57 857
10 Západ	Park Záblatie	33 090
	Park Zlatovce	13 408
Spolu		141 729

Park M.R. Štefánika (3,73ha) je najviac navštevovaný, nachádza sa na frekventovanom mieste. V parku bola vykonaná inventarizácia drevín (EKOJET 2002) a z jej výsledkov možno konštatovať v súvislosti poskytovania regulačných ekosystémových služieb ako pozitívnu skutočnosť prítomnosť ihličnatých (16 druhov) aj listnatých drevín (66 druhov). Nakoľko sa parky nachádzajú v intraviláne mesta a sú vystavené emisiám vypúšťaným do ovzdušia a zvýšenej prašnosti, kombinácia ihličnanov a listnatých druhov stromov je ideálna. Listnaté listy odolnejšie voči emisiám, ale zasa ihličnany pohlcujú emisie a prach z ovzdušia celoročne. Z inventarizácie vegetácie (EKOJET, 2002) bol zdravotný stav a kondícia drevín posúdená ako priaznivá, ale boli identifikované prestarnuté stromy, ktoré treba vymeniť, prípadne zvýšiť o ne starostlivosť. Park taktiež slúži ako hluková bariéra nakoľko sa nachádza v tesnej blízkosti železničnej trate. V parku sú umiestnené sochárske diela, je vybavený lavicami, detskými nevyužívanými atrakciami a altánkami. Je zrejmé, že park bude vyžadovať rekonštrukciu a nový program, aby mohol plniť aj kultúrnu ekosystémovú službu (rekreácia, oddych).

Park Juh je najmladší a má aj odlišnú štruktúru vegetácie. Vysoko prevažujú trávnaté plochy, dreviny zaberajú malú časť plochy, ide o mladé jedince. Z hľadiska poskytovania regulačných ekosystémových služieb je potrebné zvýšiť pomer stromovej vegetácie a taktiež vytvoriť podmienky pre širšie uplatnenie vody - obnova tečúcich fontán a vodotryskov.

Park Záblatie je vyhlásený ako chránený areál (CHA, 1985). Park aj kaštieľ má charakter neskororenesančného vidieckeho sídla pôvodne s dendrologicky bohatým druhovým zastúpením. Park je v súčasnosti v havarijnom stave, bez údržby a ochrany. V parku boli v minulosti vybudované rôzne ihriská, ktoré boli súčasťou využitia kaštieľa ako poľnohospodárskej školy. Kaštieľ je v súčasnosti neobývaný. Park sám o sebe svojou hmotou vysokej zelene má v okolitej prírode dominantné postavenie a je cenný z hľadiska regulácie mikroklimy MČ Juh. Napriek tomu, aby park plnil aj kultúrnu ekosystémovú službu a zatraktívnil prostredie pre obyvateľov odporúčame jeho obnovu.

Park Zlatovce obsahuje mohutné skupiny druhu *Platanus occidentalis*, často je zastúpený *Acer pseudoplatanus*, *Acer platanoides*, a *Aesculus hippocastanum*. Tieto druhy drevín sú vysoko odolné voči znečistenému prostrediu a preto vhodné do parkov. Park je ale v havarijnom stave. Odporúčame jeho obnovu a starostlivosť o významné dreviny.

Ďalším prvkom zelenej infraštruktúry v meste sú *menšie parkové plochy*. Menšími parkovo upravenými plochami sú najmä parčíky, odpočinkové plochy pri čakárňach, v prelukách, samostatné detské ihriská, zelené pásy pri komunikáciách, okrasné plochy pred verejnými budovami, pri

pomníkoch a pod. väčšinou v pravidelných geometrických obrazcoch a slúžia skôr ku krátkemu odpočinku. Základom je nízky trávnik, stromy a kry. Doplnok tvoria lavičky.

Sú to územia s prevažujúcou dekoratívnou funkciou, nie sú schopné plniť rekreačné ciele. Väčšie uplatnenie by mohli mať v týchto úpravách kvetinové záhony (kultúrna ekosystémová služba), voda vo forme bazénov a fontán a plastiky (regulačné ekosystémové služby). Väčšina menších parkových plôch vyžaduje rekonštrukciu.

Sídlisková zeleň (sadovnícky upravená plocha vo vnútri staršej i novej bytovej zástavby, tesne na ňu nadväzujúca, s určením na využívanie obyvateľmi sídliska). Zeleň staršej bytovej zástavby je v uzavretých blokoch, ktoré sú neprejazdné, zhoršujú možnosti realizácie a údržby zelene, majú zhoršené prevetrávanie a mikroklimatické podmienky. Výhodou je intímny, polosúkromný priestor pre obyvateľov bez rušenia prejazdom alebo prechodom osôb. Bloky čiastočne otvorené sú dopravne prístupnejšie, ohrozené parkovaním a vjazdom vozidiel. Zeleň stráca intimitu, klud a bezpečnosť a znižuje sa jej obytná hodnota. Výška zástavby a vzťah medzi výškou zástavby a šírkou vnútrobloku ovplyvňuje spolu so situovaním k svetovým stranám presvetlenie, oslnenie a prevetrávanie uzavretých blokov. Obvodová zástavba, ktorá presiahla 4 podlažia prakticky znemožňuje rozvoj obytných funkcií alebo ich výrazne redukuje. V hodnotenom území sa vyskytujú väčšinou bloky so spoločným využívaním celého vnútrobloku. Parkovanie a odstavovanie vozidiel sa okrem uličného priestoru pretláča do dopravne prístupných vnútroblokov a tým sa obmedzuje alebo znemožňuje obytná funkcia zelene. Pretože vnútrobloky v meste zaberajú nemalú plochu (264 925m²), je potrebná ich revitalizácia, vytvorenie aj vodných prvkov, ktoré zabezpečia ochladzovanie a vlhkosť pôdy potrebnú pre prirodzené procesy rastlín a tým aj k poskytovaniu regulačných ekosystémových služieb. Zvýšenie kvality vnútroblokov taktiež zvýši kvalitu života obyvateľov.

Pre zeleň novej bytovej zástavby (609 819m²) je typický vysoký podiel tzv. voľných, nezastavaných plôch, ktorých rozhodujúcou zložkou je zeleň. Táto zeleň, 20- až 30- ročná má medzi ostatným vybavením mesta zvláštne postavenie. Jej funkcia je ozdravná, estetická a priestorovotvorná a ako žijúci organizmus mesto oživuje. Napriek tomu, na základe rozborov nových obytných súborov v Trenčíne ostáva pre zelené plochy cca 15 až 20% plôch obytného priestoru, čo samo osebe vylučuje vytvorenie funkčnej zelene. Obytné súbory dosahujú vysokú hustotu obyvateľov, plochy pre zeleň sa vyznačujú veľmi nízkou intimitou priestoru, čo je dané jednak vysokou zástavbou, pešou a dopravnou prevádzkou, veľmi zlým osvetlením a nedostatočnou rozlohou plôch. Podľa sústavy štandardov, noriem a technicko-hospodárskych ukazovateľov sú tieto plochy zelene v podstate plochami, ktoré ostali po odčítaní ostatných plôch.

Zeleň komunikácií po prieskume (EKOJET, 2002) vykazuje nepriaznivý stav pre poskytovanie regulačných ekosystémových služieb. Skupina stabilizovaných výsadiel sa nachádza len na ulici Martina Rázusa. Ostatné stromoradia sú medzernaté, s drevinami v havarijnom stave a v nepriaznivom vekovom štádiu. Je pravdepodobné, že v krátkom časovom horizonte môže dochádzať ku kritickému úbytku stromov na ulici Kpt. Nálepku. Zdravotný stav je ovplyvnený mechanickým poškodením kmeňa koruny, výskytom suchých vetví, zalomením vetví, výskytom drevokazných húb, znížením statickej stability jedinca. Väčšina stromoradií nie je úplná, ale medzernatá až rozpadnutá. Navyše hrozbou pre zeleň komunikácií sú aj invázne druhy prevažujúce v stromoradiach MČ Centrum a Zámotie (*Robinia pseudoacacia*, *Negundo aceroides*).

Cintoríny sú taktiež významnými prvkami sídelnej vegetácie. Evanjelický cintorín je najstarší a má najvyššiu pokrývnosť drevín. Hlavný cintorín má odlišný charakter. Dreviny majú výrazne nižšiu pokrývnosť a výrazne vyššie zastúpenie majú stálezelené druhy.

Ostatné druhy zelene neboli posudzované bližšie v predošlých štúdiách a preto ich nemožno hodnotiť.

Tab.č.X4: Ekosystémové služby poskytované existujúcimi prvkami zelenej infraštruktúry v meste Trenčín

ZELENÉ PRVKY	lesy	lúčne porasty	brehové porasty	uličné stromoradia	areálová zeleň	zeleň cintorínov	zeleň záhradkárskech a chatových oblastí	brehové porasty
Regulačné ekosystémové služby								
regulácia mikroklimy	X	x	X	X	X	x	x	X
znižovanie prašnosti	X	x	X	X	X	x	x	X
čistenie vzduchu	X	x	x	X	X	x	x	X
cirkulácia vetra	X	x	X	X	X	x	x	X
filtrácia vody	X	X	X	x	X	x	x	X
znižovanie rizika záplav pri prítalových dažďoch	X	X	X	x	X	x	x	X
znižovanie hlučnosti	X	x		X	X	x	x	x
ukladanie uhlíka	X	X	X	x	X	x	x	X
znižovanie energetickej náročnosti (počas letných horúčav) - tienenie	X	x	x	X	X			x
Kultúrne ekosystémové služby								
odдых, rekreácia	X	X	x	x	X		x	x
priaznivý vplyv na zdravie obyvateľov	X	x	x	X	X		x	x
Produkčné ekosystémové služby								
produkcia ovocia a zeleniny							X	
produkcia dreva	X							
Podporné ekosystémové služby								
fotosyntéza/produkcia kyslíka	X	X	X	X	x	x	x	x
cyklus živín	X	X	x	x	x	x	x	x

X – významný podiel zeleného prvku na poskytovaní príslušnej ekosystémovej služby

x – zelený prvok príslušnú ekosystémovú poskytuje, ale v menšej miere

4.2 Modrá infraštruktúra a ekosystémové služby

Modrá infraštruktúra spolu so zelenou infraštruktúrou sú najdôležitejšími prvkami krajinej pokrývky, ktoré zmierňujú klimatické zmeny a pozitívne pôsobia ako na zložky životného prostredia, tak na kvalitu života obyvateľov. Prispievajú k udržiavaniu vlhkosti a cirkulácii vzduchu, znižovaniu prašnosti, či rizika záplav. Okrem poskytovania vlhky v suchých obdobiach, pôsobia priaznivo aj na zdravie obyvateľov a poskytujú aj rekreačné ekosystémové služby (tabuľka X5).

Tabuľka X5: Ekosystémové služby poskytované existujúcimi prvkami modrej infraštruktúry v meste Trenčín

MODRÉ PRVKY	Váh	prítoky (kanály, potoky)	Váhu	nádrž Opatovskej doliny	v štrkoviská nive Váhu	na mokrade
Regulačné ekosystémové služby						
regulácia mikroklimy	X	X		X		X
					X	
znižovanie prašnosti	X	X		X	X	X
cirkulácia vzduchu	X	X		X	X	X
znižovanie rizika záplav pri privalových dažďoch	X	X		X	X	X
Kultúrne ekosystémové služby						
priaznivý vplyv na zdravie obyvateľov	X	X		X	X	X
rekreácia	X	X		X	X	X

Najvýznamnejším modrým prvkom v meste Trenčín je vodný tok Váh s jeho ľavostrannými a pravostrannými prítokmi. Váh, ktorý vytvára os mesta preteká cez MČ Opatová, Sihote, Centrum, Biskupice. Rieka je energeticky využívaná a pretvorená na sústavu haťových zdrží s bočnými kanálmi. V k.ú. mesta Trenčín sa nachádzajú dva stupne - Skalka pri Trenčíne (Sihot') a Trenčianske Biskupice. V stredovej časti mesta medzi týmito dvoma stupňami sa nachádza priestor tzv. Biskupickej zdrže - územie medzi ukončením Nosického kanála a začiatkom Biskupického kanála. Napriek tomu, že kanály sú umelo vytvorené vodné prvky, taktiež významne ovplyvňujú mikroklimu mesta.

V k.ú. mesta Trenčín sa nenachádzajú prirodzené vodné plochy. Z umelých vodných plôch sú tu najmä bývalé, resp. využívané štrkoviská na nive Váhu a nádrž v Opatovskej doline.

Jedná sa o tieto vodné plochy: Zamarovské jamy, Nové jamy pri Zamarovciach, Štrkovisko na Ostrove, Štrkoviská Bobrovník, Nové štrkoviská na Hornej Sihoti, zvyšky štrkovísk pri skládke na Urbárskej sihoti, Nádrž pod cestou I/18 na Zlatovskom potoku, Nádrž v Opatovskej doline.

EXISTUJÚCE PROBLÉMY A POTENCIÁLNE RIZIKÁ DOPADOV KLIMATICKEJ ZMENY NA JEDNOTLIVÉ ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V MESTE TRENČÍN.

Na základe hodnotenia klimatických zmien (teplotné zmeny, zmeny v úhrnoch zrážok a poveternostných podmienkach), ktoré ovplyvňujú (alebo v blízkej budúcnosti môžu potenciálne ovplyvniť) kvalitu a kvantitu prvkov zelenej a modrej infraštruktúry a následne tak znižujú ich schopnosť poskytovať dôležité ekosystémové služby (popísané v podkapitolách 1.1. a 1.2.), sme identifikovali viaceré existujúce problémy, či potenciálne riziká v meste Trenčín. Prehľad existujúcich problémov a potenciálnych rizík dopadov klimatickej zmeny v meste Trenčín je uvedený v tabuľke č.X6. V intraviláne mesta sa nachádzajú parky, ktorých súčasný stav a druhové zloženie vegetácie nie sú vyhovujúce. V parku Juh prevládajú trávnaté plochy a absentuje krovinná a stromová etáž. Trávnaté plochy sú tak vystavené priamemu slnečnému žiareniu, čo môže spôsobiť ich prehrievanie až vyschnutie. Zároveň trávnaté plochy prispievajú len minimálne ku ochladzovaniu vzduchu v okolitom prostredí a majú nízku infiltračnú schopnosť. Park Záblatie má vysokú ekologickú hodnotu pre mesto, ale vzhľadom na jeho zanedbanosť neposkytuje aj kultúrne vyžitie miestnym obyvateľom (kvalita kultúrnych ekosystémových služieb je nedostatočná). Napriek druhej významnosti stromovej vegetácie (*Acer pseudoplatanus*, *Acer platanoides*, a *Aesculus hippocastanum*) v parku Zlatovce, park je v havarijnom stave. Bez údržby vegetácie v parku, stromy nebudú schopné naďalej poskytovať významné ekosystémové služby ako ochladzovanie a čistenie vzduchu, zabraňovanie odtoku vody z územia, či poskytovanie tieňa pre návštevníkov parku.

Negatívnym dopadom na reguláciu mikroklimy v meste Trenčín má nepriaznivý stav zelene okolo komunikácií. Stromoradia a vetrolamy neplnia svoju funkciu, sú medzernaté s drevinami v havarijnom stave a v nepriaznivom vekovom štádiu. V blízkej budúcnosti by znížená kapacita zachytávať prach a emisie zeleňou komunikácií, tmiť hluk a ochladzovať vzduch mohla výrazne znížiť kvalitu života obyvateľov v meste Trenčín. Zvýšená veternosť by taktiež mohla spôsobiť vážne zdravotné problémy v dôsledku rýchlejšieho šírenia alergénov.

Rozšírené invázne druhy *Robinia pseudoacacia* (agát biely), *Negundo aceroides* (javorovec jaseňolistý), *Ailanthus altissima* (pajaseň žlaznatý) (ŠOP SR, 2011) sú hrozbou pre zeleň komunikácií (hlavne v MČ Centrum a Zámostie) a vzácne mokradové spoločenstvá v Trenčianskom luhu na nive rieky Váh na troch menších plochách (v blízkosti Skalky a v južnej časti územia medzi korytom Váhu a Biskupickým kanálom). Nakoľko sú invázne rastliny odolnejšie voči veterným, zrážkovým, či teplotným výkyvom ako pôvodné spoločenstvá, predstavujú riziko vytlačenia pôvodných (a vzácných) druhov na úkor ich šírenia.

Riziko zvýšenej priemernej ročnej teploty a zároveň zintenzívnenie výskytu extrémnych horúcich dní a privalových dažďov by mohlo spôsobiť eróziu pôdy a vysychanie bohato zastúpených lúčnych porastov (v extraviláne aj intraviláne mesta), v dôsledku absencie krovinnej a stromovej etáže. Prehriate lúčne porasty by prispeli k zvýšenej teplote vzduchu v okolitom prostredí a ako vysychajúce biotopy by stratili infiltračnú kapacitu, ktorou zabezpečujú zadržiavanie vody v území.

Ďalšími ekosystémami v území mesta Trenčín, ktoré sú ohrozené spomínanými klimatickými zmenami a majú vysokú infiltračnú kapacitu a vplyv na reguláciu mikroklimy sú lesné ekosystémy a ostatné zelené prvky s krovinnou a stromovou etážou. Zachovanie kvality a kvantity týchto ekosystémov je pre mesto Trenčín dôležité aj pre ich vysokú kapacitu zachytávať CO₂ z atmosféry a tým prispievať k znižovaniu dôsledkov klimatickej zmeny.

Nezrevitalizovanie prvkov zelenej infraštruktúry v meste Trenčín by v dôsledku klimatických zmien mohlo spôsobiť okrem spomenutých negatívnych dopadov na kvalitu života obyvateľov a jednotlivých zložiek životného prostredia, aj znečistenie vôd a zhoršenie vodohospodárskych podmienok v území.

Tabuľka č. X6: Existujúce problémy a potenciálne riziká dopadov klimatickej zmeny v meste Trenčín

klimatická charakteristika	dopady na životné prostredie (dôraz na zelenú infraštruktúru)	dopady na vodu a vodné hospodárstvo	dopady na ovzdušie a odpadové hospodárstvo
teplota (zvýšenie priemernej teploty, zvýšenie počtu extrémnych horúcich dní)	Rozširovanie inváznych druhov <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Negundo aceroides</i> , <i>Ailanthus altissima</i> (ŠOP SR, 2011) ohrozuje vzácne mokradové spoločenstvá. Potenciálne riziko zmeny v druhovej štruktúre drevín - ústup ihličnanov, poškodzovanie drevín škodcami, jarnými mrazmi, chradnutie stromov, zmena vlastností a funkcie pôdneho krytu. (zhoršenie podpornej a regulačnej ES)	Nízka infiltračná schopnosť trávnatých plôch a absencia stromovej etáže v parkoch môže výrazne ovplyvniť vodnú bilanciю v celom území mesta Trenčín (zvýšený výpar). Zvýšená spotreba vody na závlahy trávnikov a osobnú hygienu. (zhoršenie zásobovacej, regulačnej a podpornej ES)	Absentujúca stromová etáž v parkoch, havarijný stav a nepriaznivá veková štruktúra stromoradií a vetrolamov znamená vyššie riziko vzniku fotochemického smogu v meste Trenčín. Potenciálne riziko zvýšenia produkcie odpadov, odpadových vôd, či zakladania čiernych skládok môže zapríčiniť zvýšenie výskytu hmyzu a šírenie zápachu. (zhoršenie regulačnej ES)
zrážky (pokles, nerovnomernosť)	Vlny letných horúčav a obdobia sucha môžu spôsobiť vysychanie vegetácie, oslabenie drevín, zvýšené riziko lesných požiarov. (zhoršenie regulačnej ES)	Znížený úhrn zrážok predstavuje potenciálne riziko vysychania vodných telies v meste Trenčín. Znížený úhrn zrážok predstavuje potenciálne riziko zvýšenej spotreby vody na závlahy trávnikov a osobnú hygienu. (zhoršenie zásobovacej a regulačnej ES)	Znížený úhrn zrážok môže spôsobiť zvýšenú prašnosť a zníženú viditeľnosť v meste Trenčín. (zhoršenie regulačnej ES)

prívalové zrážky	Výskyt prívalových zrážok môže spôsobiť pôdnu eróziu (hlavne v oblastiach s absentujúcou stromovou vegetáciou), poškodenie sádkovníckych plodín, oslabenie koreňového systému vegetácie, ochudobnenie pôdy o živiny, ako aj pôdnu eróziu. (zhoršenie zásobovacej, regulačnej, podpornej ES)	Prívalové zrážky zvyšujú riziko lokálnych záplav, bleskových povodní, kontaminácie pitnej vody pri záplavách splaškovou vodou. (zhoršenie zásobovacej a regulačnej ES)	Prívalové zrážky zvyšujú riziko kontaminácie povrchových a podzemných vôd zo skládach a environmentálnych záťaží vyskytujúcich sa v meste Trenčín (www.envirozataze.enviroportal.sk). (zhoršenie zásobovacej, regulačnej ES)
poveternosť extrémne (veterné smršte, snehové kalamity, poľadovica)	Potenciálne riziko pôdnej erózie a poškodzovania drevín – vývraty a zlomy. (zhoršenie zásobovacej, podpornej, regulačnej ES)	Potenciálne riziko zhoršenia vodohospodárskych podmienok pre zásobovanie poľnohospodárstva a priemyslu vodou (poškodená infraštruktúra, potrubia) (zásobovacia ES)	Veterné smršte môžu spôsobiť zvýšenú prašnosť a zníženú viditeľnosť v meste Trenčín. (zhoršenie regulačnej ES)

Na základe identifikovaných existujúcich problémov a potenciálnych rizík v meste Trenčín (tabuľka X6), sme navrhli nápravné opatrenia a aktivity na elimináciu negatívnych dopadov klimatickej zmeny a zvýšenie adaptability mesta Trenčín (tabuľka č. X7). Opatrenia sú zamerané za zvýšenie kvality poskytovaných ekosystémových služieb prvkami zelenej a modrej infraštruktúry s cieľom zvýšiť kvalitu života miestneho obyvateľstva.

Tabuľka č. X7: Návrhové opatrenia a aktivity na zvýšenie adaptability mesta Trenčín

Klimatická charakteristika	Opatrenia	Aktivita	podpora ES
teplota (zvýšenie priemernej teploty, zvýšenie počtu extrémnych horúcich dní)	Opatrenia na zabraňovanie šírenia invázných druhov vyskytujúcich sa v meste Trenčín	Odstránenie invázných druhov a prestarnutých stromov v zeleni okolo komunikácií a v parkoch Záblatie a Zlatovce, výsadba vhodných druhov pôvodnej vegetácie v existujúcich stromoradiach a podpora výsadby nových stromoradií a vetrolamov.	Podpora regulačných a podporných ES
	Podpora výsadby vhodných druhov vysokej (stromovej) a nízkej (krovinnej) zelene s ohľadom na funkciu, ktorú majú plniť	Výsadba vhodných druhov zelene patriacej do krovinnej a stromovej etáže, kde v súčasnosti prevažuje bylinná etáž (napr. park Juh) Výsadba remízok a stromoradií na lúčnych porastoch v katastri mesta Trenčín Výsadba stromov do uličných stromoradií, výsadba nových stromoradií, výsadba stromov na parkoviská, vegetačné stredové deliace pásy, vytváranie malých plôch zelene tzv. „pocket parkov“, pestovanie ovocných stromov a zeleniny vo verejnej zeleni, tvorba komunitných záhrad na nevyužívaných plochách (odporúča sa nevysádzať druhy stromov, ktoré sú alergénmi (napr. druhy stromov patriace do dubovej bučiny (<i>Querceto-Fagetum</i>) a bučiny (<i>Fagetum</i>)) (odporúča sa vyvarovať sa vysádzaniu niektorých invázivne sa chovajúcich drevín (<i>Ailanthus altissima</i> - pajaseň, <i>Negundo aceroides</i> - javorovec jaseňolistý), ktorých šírenie je podporené zvyšujúcou sa teplotou) (odporúča sa zabezpečiť, čo najvhodnejšie stanoviskové podmienky pre alejové stromy, osobitne dostatočne veľký priestor na prekorenenie stromov) (odporúča sa vysádzať druhy stromov, ktoré sú odolné voči emisiám, majú mohutné koruny a tým výrazne regulujú mikroklimu v okolí prostredí parku a vytvárajú ideálne podmienky	Podpora zásobovacích, regulačných podporných, kultúrnych ES

		pre jeho využitie obyvateľmi , napr. druhy ako <i>Acer pseudoplatanus</i> , <i>Acer platanooides</i> , a <i>Aesculus hippocastanum</i> , <i>Platanus occidentalis</i>)	
	Aplikovať koncept „zelenej infraštruktúry“	Prepojenie (konektivita) jednotlivých plôch zelene navzájom do jedného systému, ako aj prepojenie mestskej zelene na prírodné zázemie mesta	Podpora zásobovacích, regulačných podporných ES
	V rámci sadovníckych projektov výsadiieb stromov na území mesta dbať na orientáciu výsadby k svetovým stranám a klimatické podmienky	Podporiť tienenie budovy korunami stromov v lete, zabezpečiť tepelné zisky zo slnka v zime, zmierniť veternosť a pod. (energetická úspornosť)	Podpora regulačných ES
	Podpora vybudovania modrej infraštruktúry v meste Trenčín	Využívanie vodných prvkov v zastavanom území mesta, obnovenie pôvodných fontán (napr. v parkoch Záblatie, Zlatovce)	Podpora regulačných ES (lepšia cirkulácia vzduchu)
zrážky (pokles, nerovnomernosť, viac zrážok)	Zavádzať postupy udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami, zamedziť vysušovanie mestskej krajiny a znížiť odtok zrážkových vôd do kanalizácie	Zachytávať dažďové vody formou zaústenia strešných a terasových zvodov do povrchového odtokového systému na zber dažďovej vody a odvádzať zachytenú vodu do vsaku a zberných jazierok , zriaďovanie vegetačných striech a pod. (vhodnou modeláciou terénu, budovaním poldrov, dažďových záhrad, vodné nádrže a umelo vytvorenej mokrade pod.)	Podpora zásobovacích, regulačných podporných, kultúrnych ES
poveternostné extrémny (veterné smršte, snehové kalamity, poľadovica)	Zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, obmedziť riziká vzniku škôd z titulu intenzívnych vetrov a veterných smrští	Výsadba živých plotov , výsadba vetrolamov zabezpečiť kvalitnú údržbu a starostlivosť o stromy a udržiavať dobrý stav stromovej vegetácie, aj z dôvodu hroziacich veterných smrští	Podpora regulačných podporných ES
prívalové zrážky	Zachytávať dažďovú vodu	Budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd (veľké parkoviská či iné dopravné, priemyselné a obchodné areály)	Podpora zásobovacích, regulačných podporných ES

Príloha č. 5: Limity využitia územia (prírodno-environmentálne limity, NATURA, biotopy, biocentrá, biokoridory, národná sieť chránených území)

Ochrana vodných zdrojov

Z ochrany vodných zdrojov sú v k. ú. mesta Trenčín vyčlenené nasledovné legislatívne zóny ochrany:

Chránená vodohospodárska oblasť Strážovské vrchy – CHVO zasahuje do k. ú. mesta svojím južným okrajom. Zaberá ľavobrežnú časť mesta až po rozvodnicu s čiastkovým povodím rieky Nítry. Ukončujúcou hranicou je južný okraj intravilánu mesta v línii Soblahov – Biskupice až po rieku Váh. Odtiaľ hranica vedie severným smerom pozdĺž ľavého brehu až po východný bod Plevník-Drienové v okrese Považská Bystrica.

V CHVO je zakázané prevádzať tie aktivity, ktoré by mohli nepriaznivo ovplyvniť kvantitatívne i kvalitatívne vlastnosti podzemných vôd. Územie vyžaduje ochranu s prioritou zachovania prirodzenej tvorby akumulácie podzemných vôd.

Pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov – s cieľom ochrany zdrojov pred nepriaznivými účinkami okolia. V k. ú. mesta sú vyčlenené nasledovné pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov:

- vodný zdroj Soblahov – vymedzené PHO 1. stupňa (oplotené a zatravnené), PHO 2. stupňa (stanovené vo veľkosti 200 m, je obmedzene využívané na poľnohospodársku výrobu)
- vodný zdroj Sihoť – PHO 1. stupňa oplotené. PHO II. stupňa u tohto zdroja nie je možné vyčleniť, nakoľko tento zdroj je lokalizovaný v zastavanom území.

V súčasnosti tieto zdroje nie sú využívané najmä z dôvodu nepriaznivej kvality vody, nie je ani perspektíva ich využívania v budúcnosti, avšak územná ochrana vôd je stále v platnosti.

Okrem toho sa v území nachádza aj *vodný zdroj Kubrica* (prameň Pod Skalkou). *Riečne náplavy Váhu od Varína po Hlohovec* (zasahujú aj na územie mesta Trenčín) sú zaradené medzi významné vodohospodárske oblasti.

Vodné toky Váh, Súčianka a Opatovský potok sú kategorizované ako vodohospodársky významné vodné toky (v zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 211/2005 Z. z.)

Chránené vodohospodárske oblasti

V Trenčianskom kraji sú vyhlásené dve CHVO s celkovou rozlohou 2.613 km², pričom v území Trenčianskeho kraja leží približne 1.075 km². Podmienky ochrany vôd v CHVO sú upravené zákonom č. 364/2004 Z.z. o vodách, § 31.

Do riešeného územia mesta Trenčín zasahuje CHVO Strážovské vrchy (zaberá ľavobrežnú časť mesta až po rozvodnicu s čiastkovým povodím rieky Nítry). Územie vyžaduje ochranu s prioritou zachovania prirodzenej tvorby akumulácie podzemných vôd. Vodné zdroje (VZ) na území mesta majú vymedzené pásma hygienickej ochrany – VZ Soblahovská cesta, VZ Sihoť, VZ Kubrica (prameň Pod Skalkou). V súčasnosti síce zdroje Soblahovská cesta a Sihoť nie sú využívané, územná ochrana zdrojov je však v platnosti, nakoľko kvalita vody na pitné účely v týchto vodných zdrojoch vyhovuje požiadavkám stanoveným v Nariadení vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

Medzi významné vodohospodárske oblasti patrí aj oblasť „Riečne náplavy Váhu od Varína po Hlohovec“, ktorá zasahuje aj na územie mesta Trenčín.

Nariadenie vlády č. 617/2004 Z.z. ustanovuje citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 35 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách. V zmysle tohto nariadenia:

- za citlivé oblasti sú vyhlásené všetky vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území SR (mesta Trenčína) alebo týmto územím pretekajú, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd,

- zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

V NUTS4 Trenčín bolo vyššie uvedením nariadením vlády SR ustanovených celkom 29 zraniteľných oblastí – katastrálne územia obcí Adamovské Kochanovce, Bobot, Dolná Súča, Horňany, Hrabovka, Chocholná-Velčice, Ivanovce, Kostolná-Záriečie, Krivosúd-Bodovka, Melčice-Lieskové, Mníchova Lehota, Motešice, Nemšová, Neporadza, Opatovce, Skalka nad Váhom, Soblahov, Svinná, Štvrtok, Trenčianska Teplá, Trenčianska Turná, Trenčianske Jastrabie, Trenčianske Mitice, Trenčianske Stankovce, Trenčín, Veľká Hradná, Veľké Bierovce a Zamarovce.

Ochranné pásma vodohospodárskych zdrojov

Na ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov boli orgánom štátnej vodnej správy určené ochranné pásma pre všetky vodárenské zdroje na území mesta Trenčín, ktoré sa využívajú na hromadné zásobovanie pitnou vodou.

ÚPN mesta rešpektuje všetky ostatné ochranné pásma vodárenských zdrojov (ako aj samotné zdroje) v zmysle príslušných ustanovení zákona č.364/2004 Z.z. o vodách.

Chránené územia v 2. stupni ochrany

V 2. stupni ochrany sa nachádza časť územia mesta Trenčín, a to územie zasahujúce do vyhlásenej Chránenej krajinskej oblasti Biele Karpaty.

Chránená krajinná oblasť je rozsiahlejšie územie, spravidla o výmere nad 1000 ha, s rozptýlenými ekosystémami, významnými pre zachovanie biologickej rozmanitosti a ekologickej stability, s charakteristickým vzhľadom krajiny alebo so špecifickými formami historického osídlenia, ktoré môže ministerstvo ustanoviť všeobecne záväzným právnym predpisom.

CHKO Biele Karpaty bola vyhlásená v roku 1989 vyhláškou č. 65/1989 Zb. Ministerstva kultúry SSR. Aktualizovaná bola Vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č. 396/2003 Z.z. z 28.8.2003 o Chránenej krajinskej oblasti Biele Karpaty s účinnosťou od 1.10.2003.

Do mesta Trenčín zasahuje okraj CHKO Biele Karpaty vo výmere 1129,7 ha, a to v jeho severozápadnej časti, v mestskej časti Západ.

Chránené územia v 4. stupni ochrany

V 4. stupni ochrany sa v rámci mesta Trenčín nachádzajú dve chránené územia – prírodné rezervácie Trubárka a Zamarovské jamy (časť územia v k.ú. Zamarovce).

Prírodnou rezerváciou je menšie územie, spravidla o výmere do 1000 ha, ktoré predstavuje pôvodné alebo ľudskou činnosťou málo pozmenené ekosystémy a biocentrá.

- Prírodná rezervácia Trubárka - nachádza sa v k.ú. Kubrica, vyhlásená bola v r. 1982, má rozlohu 7,40 ha. Dôvodom vyhlásenia bola ochrana lesostepných a lesných spoločenstiev. Pre územie je typický prechodný charakter flóry medzi panónskou a západokarpatskou, vyskytujú sa tu chránené druhy hmyzu, rastie tu napr. dub plstnatý (*Quercus pubescens*).
- Prírodná rezervácia Zamarovské jamy - nachádza sa v k.ú. Zamarovce a Kubrá. Vyhlásená bola v r. 1984 na výmere 6,49 ha. Ide o štrkové jamy s mokradňými spoločenstvami - vodnými i litorálnymi, významný biotop močiarného a vodného vtáctva.

Navrhované chránené územia

V rámci mesta Trenčín sú navrhované na územnú ochranu tieto lokality:

- Navrhovaná prírodná pamiatka Lúčne - k.ú. Kubrá, Kubrica – lužný les za prameňom Kyselky, výmera 2,5 ha
- Navrhovaný chránený areál Alúvium Orechovského potoka - brehové porasty a mokrade v údolí potoka. K.ú. Orechové, výmera 1,65 ha.

Vyhlásenie týchto území za chránené nie je síce v súčasnosti reálne, avšak tieto biotopy je potrebné napriek tomu chrániť pred poškodením a degradáciou.

S vyhlásením lokality Trenčiansky luh za maloplošné chránené územie Štátna ochrana prírody SR - Správa CHKO Biele Karpaty v súčasnosti neuvažuje, jeho hodnoty a potreba ochrany (lužný les vzniknutý vybudovaním hate Trenčianske Biskupice, významné hniezdisko vodného vtáctva) sú však v ÚPN mesta Trenčín v maximálnej možnej miere rešpektované.

ŠOP SR Správa CHKO Biele Karpaty pripravila návrh rozšírenia územia NATURA 2000 – SKUEV 0397 Váh pri Zamarovciach a vyhlásenie chráneného areálu (CHA) Váh, pričom ich výmera (54,5577 ha) a hranice sú totožné. Projekt CHA Váh je po odsúhlasení MŽP SR podaný na KÚŽP v Trenčíne, ktorý pripravuje vyhlásenie CHA všeobecne záväznou vyhláškou (pôvodne predpokladaný termín vyhlásenia bol konca roka 2011).

Regulatívy ochrany prírody a krajiny

Regulatívy vyplývajú zo:

- zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (napr. vyhlášky MŽP SR č.24/2003 Z. z.),
- zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (tzv. EIA),
- Programu starostlivosti o Národný park Nízke Tatry na roky 1998 – 2007,
- Návštevného poriadku Národného parku Nízke Tatry.

Vychádzajúc zo zákona č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (OPaK) je územná ochrana riešená najmä v § 13 (ochranné pásmo národného parku), § 15, § 16 (prírodné rezervácie a chránený areál), § 24 (jaskyne).

Zakázané činnosti

a) v druhom stupni ochrany sú uvedené v § 13 ods.1 zákona, sú to

- vjazd a státie s motorovým vozidlom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom, saňami, ale i motorovými trojkolkami, štvorkolkami a snežnými skútrami na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie...
- vjazd a státie s bicyklom na pozemky za hranicou zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie, účelovej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy

b) v treťom stupni ochrany prírody sú uvedené v § 14 ods.1 zákona, najmä

- ako v a)
- táborenie, stanovanie, jazda na koni, lyžovanie, zakladanie ohňa mimo uzavretých stavieb za hranicami zastavaného územia,
- organizovanie verejných športových a turistických podujatí verejnosti prístupných,
- používanie zariadení spôsobujúcich svetelné a hlukové efekty – najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovánú hudbu mimo uzavretých stavieb,
- rozširovanie nepôvodných druhov rastlín a živočíchov,
- zber rastlín vrátane ich plodov,
- vykonávanie banskej činnosti.

c) v štvrtom stupni ochrany prírody sú uvedené v § 15 ods.1 zákona, najmä

- ako v b)
- umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia,
- rozorávanie existujúcich trvalých trávnatých porastov a rúbanie drevín,
- oplocovanie pozemkov mimo v lesných škôlok, ovocného sadu a vinice,
- voľné púšťanie psov, mimo služobného psa a poľovného psa

d) v piatom stupni ochrany sú uvedené v § 16 ods.1 zákona, a to najmä

- ako v c)
- umiestnenie akýchkoľvek stavieb,
- zasahovať do lesného porastu a poškodzovať lesný kryt, stavať lesnú cestu alebo zväžnicu,
- zriaďovať poľovnícke zariadenia alebo rybochovné zariadenia,
- chytať, loviť alebo usmrtiť živočícha,

- meniť stav mokradí, tokov a pod.

Súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny sa vyžaduje pre činnosti uvedené v § 13 ods. 2, v § 14 ods. 2, v § 15 ods. 2 a 16 ods. 2 zákona o OPaK.

Predbežná ochrana území európskeho významu je zabezpečená v súlade s ustanovením § 27 a 28 zákona o OPaK. Príslušnosť na vydávanie súhlasov a výnimiek zo zákazov je ustanovená v § 65, § 67, § 68 a § 69 o OPaK.

Príloha č. 6: Partnerské mestá a ich charakteristika

CRAN-GEVRIER (Francúzsko)

Cran-Gevrier je súčasťou aglomerácie mesta Annecy (130.000 obyvateľov). Leží v oblasti východného Francúzska v blízkosti hraníc s Talianskom a Švajčiarskom, v departemente Horného Savojska a v regióne Rhône-Alpes. Svojou polohou v nádhernom prostredí predhoria Savojských Álp, v blízkosti jazera Annecy, a s atraktívnymi lyžiarskymi strediskami v okolí je súčasťou oblasti so široko-rozvinutým priemyslom cestovného ruchu. V meste má 17 500 obyvateľov.

Stopy osídlenia v lokalite siahajú do 10. storočia, najvýznamnejšie obdobie v histórii zaznamenalo materské mesto Annecy v 16. storočí. Z tejto doby sa zachovali aj systém arkádových ulíc a kanálov, pre ktoré sa mesto nazýva francúzskymi Benátkami.

Charakter mesta Cran-Gevrier je okrem iného tvorený aj dvomi vodnými tokmi : Fier a Thiou. Thiou sa vylieva z jazera Annecy a po približne 4 km sa vlieva do rieky Fier. Názov mesta pochádza z antického obdobia s riekami bezprostredne súvisí: slovo „Cran“ by mohlo znamenať "medzi dvoma vodami" a časť „Gevrier“ pochádza buď z názvu románskej dedinky Gabriaca, ktorej základy boli objavené na pahorku; alebo zo slova Guivre, ktoré označuje mýtického hada. Názov Cran-Gevrier sa oficiálne používa od roku 1902.

Hoci pôvodne bolo súčasťou Annecy, Cran-Gevrier je dnes mestečko, ktoré si buduje svoju vlastnú identitu a zapája sa do života aglomerácie. Urbanizácia Cran-Gevrier začala v medzivojnovom období, avšak významný rozvoj mesto zaznamenáva hlavne od 60-tych rokov: vďaka rozsiahlej investičnej a bytovej výstavbe počet obyvateľov vzrástol z 6.900 v roku 1962 na dnešných 17.540.

Priemyselne sa Cran-Gevrier začalo rozvíjať hlavne v 19. storočí. Tradičné železiarske, textilné a papierenské továrničky boli nahradené modernými papierenskými továrňami firmy Pechiney-Rhenalu. Priemyselné parky, ktoré vyrástli v blízkosti cestných osí, privádzajú do Cran-Gevrier rôzne menšie firmy - v roku 1996 ich bolo 150, a zamestnávali 1.700 osôb.

Uherské Hradiště (Česká republika)

Je oddávna prirodzeným strediskom Slovácka – regiónu známeho svojráznym folklórom, cimbalovou hudbou, dobrým vínom, prekrásnymi krojmi a množstvom zachovávaných ľudových tradícií.

Historické jadro mesta bolo vyhlásené za mestskú pamiatkovú zónu. V Uherskom Hradišti žilo ku koncu roku 2003 cca 27 000 obyvateľov. Okolie mesta je charakteristické rozmanitou krajinou a prírodnými zvláštnosťami, riekou Moravou s rozsiahlymi lužnými lesmi s pôvodnou flórou a faunou. Neďaleko sa nachádzajú dve podmanivé pohoria – Chřiby a Biele Karpaty. Blízkosť pamätného Velehradu, veľkomoravského Starého mesta – Veligradu, hradu Buchlova, zámku v Buchloviciach a všetkých ostatných vlastných pamiatok, robí z mesta atraktívne turistické centrum.

K najvýznamnejším súčasným kultúrnym aktivitám konaným v meste a najbližšom okolí patrí medzinárodný Festival hudobných nástrojov ľudovej hudby, druhý najväčší filmový festival v Českej republike Letná filmová škola, stretnutia ochrancov prírody Týka sa to i teba (TSTTT), Slávnosti vína, Deň otvorených pamiatok. Súčasné kultúrne dianie sa sústreďuje okolo stálej divadelnej scény Slováckeho divadla, Slováckeho múzea s bohatými národopisnými zbierkami, Umelecko-priemyslovej školy, Klubu kultúry, mestských kín, niekoľkých galérií, súkromných agentúr a miestnych kultúrnych zariadení. V Uherskom Hradišti pôsobí mnoho folklórnych, speváckych a záujmových súborov a krúžkov, ktoré organizujú ďalšie akcie.

Uherské Hradiště predovšetkým Mařatice sú tiež centrom vinárstva. Mesto prežíva v posledných rokoch búrlivý rozvoj stavebnej činnosti. Vzniklo mnoho nových stavieb, rekonštrukcie sa dočkali historické budovy. Svojim návštevníkom sa predstavuje s novou tvárou, širokou ponukou služieb, obchodov a kultúrneho vyžitia.

Zlín (Česká republika)

Mesto Zlín s 75 000 obyvateľmi (ČSÚ 2013) považujeme za priemyselno-podnikateľské centrum regiónu strednej Moravy.

História mesta siaha ďaleko do stredoveku (prvá písomná zmienka je z roku 1322), kedy bol Zlín remeselnícko-cechovým strediskom pre okolité valašské osídlenia, ktoré sa živili prevažne

pastierstvom. Zlín bol sídelným mestom majiteľov panstiev a žil postupným rozvojom mestskej samosprávy. Zmenu v jeho pokojnom vývoji priniesla až priemyselná revolúcia.

Dôležitým míľnikom histórie Zlínu sa stal rok 1894, keď tu bola založená obuvnícka firma rodiny Baťových. Vďaka veľmi výnimočnému rastu, prosperite firmy a vplyvu Tomáša Baťu, ktorý bol taktiež starostom mesta, sa Zlín stal v medzivojnovom období moderným mestským centrom, vynikajúcim svojím architektonickým štýlom i životným tempom.

Enormná medzivojnová stavebná činnosť T. Baťu a jeho tímu renomovaných architektov premenila päťtisícové mestečko v aglomeráciu unikátnej funkcionalistickej architektúry so 43 500 obyvateľmi.

Medzi kultúrne zaujímavosti mesta patria okrem iných zlínske filmové ateliéry, preslávené v 60-tich rokoch animovanými a trikovými filmami Karola Zemana a Hermíny Týrlovej. Baťova podnikateľská tradícia a vhodná geografická poloha – to sú iba dva z viacerých faktorov, ktoré ovplyvnili skutočnosť, že po zmene politického režimu v roku 1989 nastal v Zlíne prudký nárast podnikateľsko-obchodných aktivít, ktoré dnes ďaleko prevyšujú republikový priemer.

V roku 2001 bola v Zlíne založená nová univerzita – Univerzita Tomáša Baťu. V meste sídli mnoho významných úradov, kultúrnych a spoločenských inštitúcií. Zlín je mesto významných kongresov, predovšetkým z medicínskej oblasti. Nové stavby, upravené fasády a ulice, to je prvý dojem, ktorý mesto ponúka. Údolie rieky Dřevnice, kde sa metropola rozprestiera, je plné zelene. Prechádzky mestom sú nezabudnuteľným zážitkom. Kto mesto spozná, pochopí, prečo Zlín mnohých jeho návštevníkov očaril.

Tarnow (Poľsko)

Mesto Tarnow s jeho približne 130 000 obyvateľmi figuruje na 35. pozícii medzi najväčšími mestami Poľska. Je druhým najväčším mestským centrom, po Krakove, v Małopolskej provincii. Je situované na križovatke hlavných tranzitných ciest.

V medzivojnovom období bol rozvoj mesta ovplyvnený založením veľkého chemického závodu, pričom dodnes sa časť mesta, kde bol situovaný, nazýva Moscice (odvodené od mena zakladateľa závodu – Ignacy Moscicki, ktorý bol i prezidentom Poľskej republiky). Rýchly rozvoj mesta Tarnow je podmienený viacerými faktormi, najmä však výhodnou geografickou polohou a podporou samosprávy. Dôležitosť polohy mesta vzrastie najmä po dokončení diaľničného úseku naprieč Európou v najbližších rokoch. Tarnow je dôležitým priemyselným mestom so značne rozvinutým chemickým, sklárskym, strojárskym a potravinárskym priemyslom, s množstvom štátnych korporácií, ale i silne rozvinutým súkromným podnikateľským sektorom.

Tarnow sa stáva moderným a atraktívnym mestom i vďaka rozvoju hi-tech telekomunikačnej siete, ktorá umožňuje rýchly a ľahký kontakt s celým svetom. Mesto je sídlom viacerých informačných centier, bankových a finančných spoločností, vzdelávacích inštitúcií a univerzít a v neposlednom rade i krásnych historických a kultúrnych pamiatok.

Každoročne sa tu organizuje veľtrh o zdravom životnom štýle a stravovaní, s kinematografiou sa jednoznačne spája tradičné odovzdávanie filmových cien Tarnowa a medzi zaujímavosti patrí i expozícia o Cigánoch v regionálnom múzeu, ktorá je jedinou tohto typu v Európe a je známa po celom svete. Mesto Tarnow je podľa vlastných slov jeho obyvateľov „mestom dynamických a hrdých ľudí“.

CASALECCHIO DI RENO (Taliansko)

Leží v severnej časti Talianska, v provincii Bologna. Región tvorí kombinácia úrodnej nížiny a malebných horstiev Apenín s mnohými prírodnými parkami a jaskynnými komplexmi. Prírodné podmienky žičia poľnohospodárstvu a potravinárskemu priemyslu. Provincia vyniká svojimi gastronomickými špecialitami a je tiež známou vinárskou oblasťou. V meste žije 15 000 obyvateľov.

Stopy osídlenia v oblasti siahajú do obdobia neolitu, bohaté sú pozostatky etruskej a starorímskej éry (cestné a vodovodné siete). V 7. a 8. storočí n.l. v tejto oblasti viedla hranica medzi severom a juhom poloostrova, a tým aj medzi územím kráľa Longobarda a Byzantskou ríšou. Kvôli svojej strategickej pozícii bolo v minulosti Casalecchio di Reno dejiskom nespočetných bitiek. Rieka Reno bola vždy v centre histórie Casalecchia, ako prvok rozdeľujúci mesto na dve časti. V meste bol len jediný most,

spájajúci obe časti, takže počas každej vojny bol práve on zničený. V roku 1191 bola vybudovaná drevená hrádza pre reguláciu vody a jej využitie v mlyne. V roku 1208 Bologna získala práva na rieku a v 1289 bola postavená prvá hrádza z kameňa a vápenca. Táto hrádza je stále používaná a rozdeľuje vodu medzi rieku a kanál, smerujúci do centra Bologne.

Casalecchio di Reno bolo po niekoľko storočí obľúbeným prázdninovým sídlom bohatých šľachticov a strednej triedy z Bologne, čoho pozostatkom sú sídla, vily a záhrady, mnohé datované do 15 a 16. storočia. Už v roku 1883 bolo spojené s Bolognou parnou „električkou“ - prvou v celej oblasti. Komfortné cestovanie, atraktivita rieky a malebné pohoria urobili z Casalecchia ideálny cieľ výletov. Naviac, v roku 1800 bolo pobrežie rieky vybavené prezliekacími kabínkami, službami, športoviskami a malou reštauráciou.

V jeseni 1997 bolo slávnostne uvedené do prevádzky veľké osvetlenie hrádze. Pozdĺž pravého brehu rieky je zachovaný prírodný park, zvaný Parco della Chiusa, alebo Parco Talon, podľa mena majiteľa. Park sa tiahne kilometre do hôr a v opačnom smere až po Palazzo de Rossi, kde sa do Rena vlieva Rio Conco.

BÉKÉSCSABA (Maďarsko)

Békéscsaba leží v juhovýchodnej časti Maďarska, na Veľkej nížine asi 200 km od Budapešti, má 70 000 obyvateľov. Je župným mestom a dôležitou cestnou a železničnou križovatkou v blízkosti maďarsko-rumunských hraníc. Leží v centre údolia Körösov v povodňovej oblasti s vynikajúcou poľnohospodárskou pôdou. V záplavových oblastiach sa zachovalo mnoho pôvodnej flóry a fauny. Békéscsaba nepatrí medzi mestá s množstvom pamätihodností a monumentov, ktoré priťahujú turistov, ale má zvláštnu atmosféru a zachovalo sa tu veľa tradičných budov.

Archeologické nálezy datujú najstaršie osídlenie do obdobia pred niekoľkými tisícročiami. Maďari sa usadili v tejto lokalite koncom 9. storočia, po veľkom sťahovaní národov. Prvá písomná zmienka o Csabe je z obdobia rokov 1332 - 1337 v pápežských desiatkových lajstrách. V tom čase bola poddanskou dedinou. Meno mesta sa odvodzuje od osobného mena Csaba, používané na konci doby Arpádovcov.

V období protitureckých vojen, ktoré vzplanuli na konci 17. storočia, sa Csaba aj okolité kraje vyľudnili a stali sa na niekoľko desaťročí vojnovou oblasťou. Po vyhnaní Turkov, po roku 1715 začalo spätné osídľovanie územia, okrem iného aj slovenskými rodinami z horníakov. Napriek viacerým požiarom a morovým epidémiám rapídne rástol počet obyvateľov, urobili sa rozsiahle melioračné práce a Békéscsaba bola označovaná za najväčšiu dedinu Európy. V roku 1845 sa vykupuje od svojich zemepánov a postupne sa stáva potravinárskym centrom so zameraním na pestovanie kukurice a chov ošípaných, hovädzieho dobytku a hydiny.

Spriemyselňovanie Békéscsaby sa začalo neskoro. Parný mlyn postavený v roku 1853 znamenal po cechoch a manufaktúrnych dielňach definitívny rozmach priemyslu, hlavne potravinárskeho, textilného a stavebného. Ťažisko súčasnej priemyselnej výroby tvoria konzervárenské, mäso spracujúce a mliekarenské podniky a produkcia nealkoholických nápojov. Práve v Békéscsabe majú svoje rodisko preslávené čabianske klobásy.

Kragujevac (Republika Srbsko a Juhoslávia)

Mesto Kragujevac je ekonomickým, politickým, administratívnym, vzdelávacím a kultúrnym centrom okresu Sumadija ako aj ostatných okolitých okresov. Má výhodnú geografickú polohu v centrálnej časti krajiny a leží iba 140 km južne od hlavného mesta Juhoslávie – Belehradu. Kragujevac, štvrté najväčšie mesto Republiky Srbska a Juhoslávie, sa rozprestiera na 845 km štvorcových a má v súčasnosti viac ako 180 000 obyvateľov. Mesto lemujú pohoria Rudnik, Gledic a Crni Vrh Mountains, cez mesto preteká rieka Lepenica.

História mesta siaha do dávnejších dôb ako samotného hlavného mesta krajiny – Belehradu. Početné archeologické vykopávky svedčia o osídlení v oblasti dnešného mesta Kragujevac už v období paleolitu – pred 40.000 rokmi. Prvá písomná zmienka o meste pochádza z roku 1476. Kvôli svojej polohe na križovatke obchodných ciest bolo mesto počas svojej histórie mnohokrát devastované vo viacerých vojnách a utrpelo aj výrazné straty na životoch svojich obyvateľov. Kragujevac začal

prosperovať v roku 1818, kedy princ Milos Obrenovic vyhlásil Kragujevac hlavným mestom nového Srbského štátu a začal budovať základy Srbska.

V roku 1835 tu bola vyhlásená prvá Srbská ústava 1835 a prvé myšlienky nezávislej volebnej demokracie. Kragujevac ako hlavné mesto bolo moderným rozvíjajúcim sa mestom, centrom kultúry a vzdelávania, podobajúcim sa mnohým európskym mestám tej doby. Zvratom v celkovom rozvoji mesta bolo založenie Canon Foundry (zlievárne) v roku 1851, kedy začala nová éra v priemyselnom rozvoji mesta. Hlavným odvetvím priemyslu, ktoré sa rozvíjalo počas 19. a 20. storočia, sa stala výroba zbraní, pričom Kragujevac sa stal hlavným exportérom Srbska. Počas 1. a 2. svetovej vojny utrpel Kragujevac veľké straty na životoch obyvateľov a bol opätovne značne zničený. V povojnovom období však mesto rozvinulo opäť vo väčšej miere najmä priemysel.

Hlavnými odvetviami aktivity priemyselných podnikov sú osobné a úžitkové automobily, lovecké zbrane, textilné a kožené výrobky. Od roku 1976 sa mesto Kragujevac rozrástlo do univerzitného mesta, je sídlom kvalitných vzdelávacích inštitúcií a škôl. Oplýva i bohatým kultúrnym a historickým bohatstvom, najmä v rokoch 1818-1841 tu bolo založených mnoho kultúrnych, vzdelávacích a vedeckých inštitúcií.

V meste sa dynamicky rozvíja i šport a je i miestom návštev mnohých turistov, ktorým ponúka mnoho atrakcií, napríklad kúpele Vrnjacka a Mataruska, hrad Karadjordie, slávne kostoly Saint George a Topola vzdialené cca 40 km, starý kláštor Kalenic (cca 50 km), kúpele Arandjelovac a iné.

Príloha č. 7: Fauna a flóra

Fytogeografické začlenenie územia a rekonštruovaná prirodzená vegetácia

Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska (Futák 1980) patrí záujmové územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpathicum occidentale*). Niva rieky Váh tvorí hranicu dvoch fytogeografických obvodov – územie východne od rieky patrí do obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), fytogeografického okresu *Strážovské a Súľovské vrchy*, na západe do obvodu západobeskydskej flóry (*Beschidicum occidentale*), okresu *Biele Karpaty* (severná časť). Táto fytogeografická poloha sa prejavuje v druhovom zložení najmä lesných porastov, kde prevládajú druhy karpatskej lesnej flóry. Blízkosť oblasti panónskej flóry (hranica je severne od Nového Mesta nad Váhom) sa v území prejavuje taktiež - teplomilné druhy prenikli údolím rieky Váh do záujmového územia a výrazne ovplyvnili najmä zloženie mimolesných porastov.

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v území vyvinula, keby na krajinu nepôsobil svojou činnosťou človek. Je dôležité poznať, ktoré jednotky rekonštruovanej prirodzenej vegetácie sa v území vyskytujú a ako sú priestorovo rozložené – jednak z dôvodu možnosti presnejšieho hodnotenia pôvodnosti jednotlivých porastov a druhov, jednak pri návrhoch novej výsadby alebo doplnenia existujúcich porastov – tu by sa mali preferovať pôvodné druhy. Charakteristiku rekonštruovanej prirodzenej vegetácie uvádzame podľa práce Michalko a kol. (1986). V záujmovom území boli mapované tieto jednotky:

Lužné lesy vrbovo-topoľové (Sx) sú spoločenstvá mäkkých lužných lesov teplej panónskej oblasti, patriace do zväzov *Salicion albae* (vysokokmenné vrbovo-topoľové lesy) a *Salicion triandrae* (krovinné vrbiny). V pôvodných spoločenstvách sú v stromovom poschodí zastúpené druhy vrbá biela (*Salix alba*), v. krehká (*S. fragilis*), topoľ biely (*Populus alba*), t. čierny (*P. nigra*), jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*), brest väz (*Ulmus laevis*). V krovinnom poschodí sú to vyššie spomenuté druhy vrb, ďalej vrbá trojtyčinková (*Salix triandra*), v. košíkarska (*S. viminalis*), v. purpurová (*S. purpurea*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), baza čierna (*Sambucus nigra*). Jednotka bola v území mapovaná na nive rieky Váh v troch menších plochách v blízkosti Skalky a v južnej časti územia medzi korytom Váhu a Biskupickým kanálom.

Lužné lesy nížinné (U) zahrňujú vlhkomilné a mezohygrofilné lesy, rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov: Ide prevažne o jaseňovo-brestové a dubovo-brestové lesy, patriace do podzväzu *Ulmion*. Na ich vývoj a štruktúru má rozhodujúci vplyv vodný režim, v spojení s pôdnymi vlastnosťami. Zo stromov bývajú zastúpené jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*), dub letný (*Quercus robur*), brest hrabolitý (*Ulmus minor*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor poľný (*Acer campestre*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*) a dreviny mäkkých lužných lesov, najmä topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) a viaceré druhy vrb. V krovinnom poschodí, ktoré býva dobre vyvinuté, s vysokou pokryvnosťou, sa uplatňujú svíb krvavý (*Swida sanguinea*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), druhy rodu hloh (*Crataegus sp. div.*) a i. Bylinný podrast je druhovo relatívne bohatý, k typickým druhom patria: mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*), čarovník parižsky (*Circaea lutetiana*), blyskáč cibul'konosný (*Ficaria bulbifera*), kuklík mestský (*Geum urbanum*), kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), a ďalšie. Jednotka v území zaberá celú zvyšnú časť nivy rieky Váh, ide o pomerne veľké plochy. Jednotka zasahuje aj do predhorí okolitých pohorí na nivách Kubrického, Orechovského a Zlatovského potoka.

Lužné lesy podhorské a horské (Al). Sú viazané na alúviá potokov, podmáčané prúdiacou podzemnou vodou alebo často ovplyvňované záplavami. V stromovom poschodí prevláda jelša lepkavá (*Alnus*

glutinosa) a vřba krehká (*Salix fragilis*), primiešané sú javor horský (*Acer pseudoplatanus*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*). V krovinnom poschodí sa okrem týchto druhov vyskytujú najmä vřba purpurová (*Salix purpurea*), a niektoré ďalšie druhy vřb (*Salix caprea*, *S. aurita*), menej bývajú zastúpené ostružina malinová (*Rubus ideaus agg.*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*) a jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*). V bylinnom poschodí prevládajú hygrofilné a nitrofilné druhy. Lužné lesy podhorské a horské boli v území mapované na nivách Orechovského, Lavičkového, Soblahovského a Hukovského potoka.

Dubovo-hrabové lesy karpatské (C). V stromovom poschodí prevládajú dub zimný (*Quercus petraea*) a hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), často sú zastúpené aj javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), z krov zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*). V bylinnom poschodí sú významné *Carex pilosa*, *Dactylis polygama*, *Galium schultesii*, taxóny z okruhu *Ranunculus auricomus agg.*, *Stellaria holostea*. Ide o jednotku, ktorá je v záujmovom území najviac rozšírená. Väčšinou naväzuje na lužné lesy nížinné, vo vyšších polohách Strážovských vrchov susedí s bukovými kvetnatými lesmi podhorskými.

Lipovo-javorové lesy (At). Ide o edaficky podmienené spoločenstvá - vyskytujú sa na kamenistých svahoch, sutinách (tzv. suťové lesy). V stromovom poschodí sa uplatňujú javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) a brest horský (*Ulmus glabra*). V prirodzených spoločenstvách bývajú primiešané niektoré ďalšie dreviny. Bylinné poschodie je dobre zásobené živinami, prevládajú nitrofilné druhy, napr. *Lunaria rediviva*, *Urtica dioica*, *Impatiens noli-tangere*, *Geranium robertianum*. V území sa vyskytujú vzácne na malých plochách na strmých svahoch a to na Skalke, v Strážovských vrchoch je to na svahoch vrchov Nad Potokmi a Homôlka, na hrebeni i svahoch Svitavy.

Bukové lesy vápnomilné (CF) sa vyskytujú v podhorskom a nižšom horskom stupni na strmých skalných vápencových svahoch. Prevažujúcou drevinou je buk lesný (*Fagus sylvatica*), zastúpené bývajú aj javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), jedľa biela (*Abies alba*) a lipa malolistá (*Tilia cordata*). V krovinnom poschodí sú to aj lieska obyčajná (*Corylus avellana*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), druhy rodu hloh (*Crataegus sp. div.*) a skalník (*Cotoneaster sp.*), baza čierna (*Sambucus nigra*). Bylinné poschodie je druhovo bohaté, zložené z vápnomilných druhov a druhov kvetnatých bučín. v území bola táto jednotka mapovaná v niekoľkých ostrovčekoch, najmä v Strážovských vrchoch, ale aj v Bielych Karpatoch.

Bukové kvetnaté lesy podhorské (Fs). Mezotrofné lesné spoločenstvá s prevahou buka lesného (*Fagus sylvatica*) v nižších polohách, prevažne na nevápencovom podloží. V stromovom poschodí sú primiešané hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), lipa malolistá (*Tilia cordata*). Charakteristické je chýbajúce alebo slabo vyvinuté krovinné poschodie. V bylinnom poschodí sa v týchto porastoch vyskytujú *Galium odoratum*, *Carex pilosa*, *Melica uniflora*, *Prenanthes purpurea*, *Dentaria bulbifera* a i. V Strážovských vrchoch sa táto jednotka vyskytuje v súvislom páse vo vyšších polohách územia, v Bielych Karpatoch iba v niekoľkých malých ostrovčekoch.

Dubové xerotermofilné lesy submediteránne a skalné stepi (Q). Táto skupina lesných a trávnatých spoločenstiev sa viaže na južné svahy v dubovom stupni, na vápence, dolomity, vápnite zlepence a flyš. Stanovištia týchto spoločenstiev patria u nás medzi najteplejšie. Zaberajú väčšinou nevelké plochy najmä na extrémnych formách reliéfu ako sú chrbty a hrebene vrchov, prudké svahy a pod., na ktorých sú vyvinuté rendziny alebo rankre. Pôdy sú dobre zásobené humusom, skeletové až kamenisté. Porasty tvoria väčšinou jeden komplex s xerotermnými travinnými spoločenstvami.

Vedúcou lesnou drevinou je dub plstnatý (*Quercus pubescens*) a k nemu sa ďalej radia ďalšie druhy rodov dub (*Quercus polycarpa*, *Q. cerris*, *Q. petraea*) a jarabina (*Sorbus torminalis*, *S. hungarica*, *S. danubialis*), často aj lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) a hruška obyčajná (*Pyrus pyraeaster*). Najvýznamnejšími krami, vyskytujúcimi sa v tomto type porastov, sú drieň obyčajný (*Cornus mas*), čerešňa mahalebková (*Cerasus mahaleb*), dráč obyčajný (*Berberis vulgaris*) a kalina siripútková (*Viburnum lantana*). Bylinná vrstva je veľmi bohatá a pestrá, v týchto spoločenstvách sa vyskytujú mnohé submediteránne, balkánske a pontické druhy, udržali sa tu aj druhy zo starších dôb vývoja našej vegetácie (stanovištia majú reliktný charakter). Vyžadujú ochranu, pretože po narušení lesa, krovinných a trávnatých porastov nastáva erózia, po disturbanciách majú tendenciu iba veľmi pomalej obnovy. Táto jednotka bola mapovaná iba v niekoľkých malých ostrovčekoch v Bielych Karpatoch v blízkosti Mestského vrchu.

Dubovo-cerové lesy (Qc). Do tejto jednotky sú zaradené xerotermofilné dubové lesy na alkalických podložiach v strednej Európe. Viazu sa najmä na ilimerizované hnedozeme na sprašových príkrovoch alebo na degradované černozeme na sprašiach. Pôdy sú sezónne vysychavé, ťažké, mierne kyslé až kyslé. Dominantou v týchto porastoch je dub cerový (*Quercus cerris*), ďalej sa vyskytujú dub žltkastý (*Quercus dalechampii*), dub sivozelený (*Quercus pedunculiflora*), niekedy aj dub zimný (*Quercus petraea*) a dub letný (*Quercus robur*). Z ďalších drevín sa v stromovom poschodí vtrúsene vyskytujú javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), lokálne aj jaseň mannový (*Fraxinus ornus*). Krovinné poschodie býva pomerne bohaté, tvorené najmä druhmi zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža galská (*Rosa galica*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus cathartica*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*), hloh krivokališný (*Crataegus curvisepala*). V bylinnom poschodí sa vyskytujú ostrica horská (*Carex montana*), nátržník biely (*Potentilla alba*), lipnica úzkolistá (*Poa angustifolia*), hrachor čierny (*Lathyrus niger*), kosienka farbiarska (*Serratula tinctoria*), králik chocholatý (*Pyrethrum corymbosum*), iskerník mnohokvetý (*Ranunculus polyanthemos*), vika kašubská (*Vicia cassubica*), waldsteinia kuklíková (*Waldsteinia geoides*), prvosienka jarná šedá (*Primula veris* subsp. *canescens*), medunica medovkolistá (*Melittis melissophyllum*). V území sa táto jednotka vyskytuje vo viacerých, prevažne menších ostrovčekoch v Strážovských vrchoch i Bielych Karpatoch a to v území, kde dominujú dubovo-hrabové lesy karpatské. Najväčšie plochy táto jednotka zaberá v masíve Čechovky, Radochovej a na Brezine.

Dubové subxerotermofilné a borovicové xerofilné lesy (Qs). Do tejto jednotky patria borovicové lesy lesostepného charakteru a na ne naväzujúce dubové subxerotermofilné lesy. V stromovom poschodí bývajú zastúpené borovica lesná (*Pinus sylvestris*), dub zimný (*Quercus petraea*), ďalej dub plstnatý (*Quercus pubescens*), jarabina brekyňová (*Sorbus torminalis*), z krovín je významným drieň obyčajný (*Cornus mas*). V bylinnom poschodí sú to napr. *Buglossoides purpureocaerulea*, *Orchis purpurea*, *Achillea distans*. V území bola mapovaná iba jedna malá plôška, patriaca do tejto jednotky, a to v Kubrianskej doline.

Dubové nátržníkové lesy (Qp). Druhové zloženie býva veľmi pestré. V stromovom poschodí prevláda dub letný (*Quercus robur*), zastúpené sú aj dub sivastý (*Q. pedunculiflora*), dub zimný (*Q. petraea*), breza bradavičnatá (*Betula pendula*), z krovín krušina jelšová (*Frangula alnus*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus cathartica*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*), ruža šípová (*Rosa canina*). Z bylinného poschodia sú typické *Potentilla alba*, *Melica picta*, *Brachypodium pinnatum*, *Carex montana*, *Ranunculus polyanthemos*, *Vicia cassubica*, *Lathyrus niger*, *Campanula glomerata* a i. Dubové nátržníkové lesy boli v území zistené v juhovýchodnej časti územia medzi sídliskom Juh a Soblahovom a západne od Soblahova v niekoľkých ostrovčekoch.

Analýza nelesnej drevinovej vegetácie

Reálna vegetácia – vegetácia, ktorá sa v území vyskytuje v súčasnosti – je značne odlišná od pôvodnej, opísanej vyššie v jednotkách potenciálnej prirodzenej vegetácie. Miesto lesných porastov viacerých vegetačných jednotiek, ktoré by v prípade, ak by nepôsobil vplyv človeka pokrývali takmer celé územie, sa na značných plochách vyskytujú agrocenózy, veľkú časť územia zaberá aj mestská aglomerácia Trenčína s príslušnými obcami.

Nižšie uvedená charakteristika jednotlivých skupín reálnej vegetácie vychádza z výsledkov terénneho prieskumu, vykonaného v r. 1998 a aktualizovaného v roku 2007. Termín prieskumu nebol najvhodnejší, pretože viaceré, najmä jarné druhy buď nemohli byť zistené alebo spoľahlivo determinované. Preto boli vo viacerých prípadoch rastlinné taxóny určené len do úrovne rodu. V rámci terénneho prieskumu boli analyzované drevinné porasty mimo lesného pôdneho fondu, z bylinných porastov neboli mapované intenzívne využívané, druhovo chudobné lúčne porasty, zruderalizované porasty a poľné kultúry. V záujmovom území mesta Trenčín bolo celkovo vyčlenených 549 porastov. V ďalšom texte je uvedená charakteristika jednotlivých typov mimolesnej vegetácie v území.

Lesíky a remízky, medze

V území sa okrem lesných porastov, ktoré charakterizujeme v osobitnej kapitole, vyskytujú aj menšie lesíky, remízky a skupiny drevín. Druhové zloženie týchto porastov do značnej miery závisí od veľkosti lesíka, jeho veku a spôsobu vzniku – najmä či ide o zvyšok pôvodne rozsiahlejších lesných porastov alebo vznikol v nedávnej minulosti zarastaním odlesnenej časti územia.

Niektoré porasty bývajú mimoriadne bohaté – najvyšší počet druhov, zistených v tomto type porastov bol 85. V stromovom poschodí sú časté hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), javor poľný (*Acer campestre*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), dub mnohoplodý (*Quercus polycarpa*), slivka domáca (*Prunus domestica*), vŕba rakytová (*Salix caprea*), hruška obyčajná (*Pyrus communis* agg.), lipa malolistá (*Tilia cordata*), topoľ čierny (*Populus nigra*), vŕba krehká (*Salix fragilis*), vŕba biela (*Salix alba*), buk lesný (*Fagus sylvatica*) a jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*). V krovinnom poschodí sú to najmä hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), svíb krvavý (*Cornus sanguinea*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), javor poľný (*Acer campestre*), ostružina ožinová (*Rubus fruticosus* agg.), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), plamienok plotný (*Clematis vitalba*), baza čierna (*Sambucus nigra*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), drieň obyčajný (*Cornus mas*) a bršlen európsky (*Euonymus europaeus*). V bylinnom poschodí sa vyskytujú väčšinou lesné druhy, najmä do okrajov a svetlejších častí prenikajú aj druhy z lúčnych porastov. Najčastejšie byliny v týchto porastoch sú prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), kuklík mestský (*Geum urbanum*), mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*), jahoda obyčajná (*Fragaria vesca*), kopytník európsky (*Asarum europaeum*), kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), marinka voňavá (*Asperula odorata*), reznačka laločnatá (*Dactylis glomerata*), pľúcnik lekársky (*Pulmonaria officinalis*) a zbehovec plazivý (*Ajuga reptans*). Z ostatných zaujímavých (typických alebo vzácnejších) druhov sa, i keď v menšej miere, vyskytujú: kamienkovec modropurpurový (*Buglossoides purpureocaeruleum*), ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), šalvia lepkavá (*Salvia glutinosa*), hrachor jarný (*Lathyrus vernus*), iskerník chlpatý (*Ranunculus lanuginosus*), medunica medovkolistá (*Melittis melissophyllum*), hniezdovka hlístová (*Neottia nidus-avis*), taxón z rodu kruštík (*Epipactis* sp.), vstavač bledý (*Orchis pallens*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*).

Medze

Sú ďalším výrazným typom mimolesnej drevinnej vegetácie. Ich druhové zloženie je značne ovplyvnené ich šírkou a zapojenosťou drevinného porastu. V úzkych a menej zapojených medziach majú značné zastúpenie svetlomilné druhy, nachádzajú sa tu často aj typické lúčne druhy. V širších

porastoch s vysokou pokrývnosťou stromového poschodia sa druhové zloženie bylinného poschodia blíži lesným porastom, v takýchto porastoch má bylinné poschodie zvyčajne malú pokrývnosť. I medzi môžu byť významné z hľadiska zachovania diverzity krajiny, vrátane taxonomickej diverzity – najvyšší počet druhov, zistený v tomto type porastov bol 74.

V medziach záujmového územia sa zo stromov najčastejšie vyskytujú: javor poľný (*Acer campestre*), slivka domáca (*Prunus domestica*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), hruška obyčajná (*Pyrus communis* agg.), jablň domáca (*Malus domestica*), orech kráľovský (*Juglans regia*) a vĺba rakytová (*Salix caprea*). Z krovín sú časté svíb krvavý (*Swida sanguinea*), hloh jednosmenný (*Crataegus monogyna*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ostružina ožinová (*Rubus fruticosus* agg.), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), plamienok plotný (*Clematis vitalba*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), baza čierna (*Sambucus nigra*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*) a kalina siripútková (*Viburnum lantana*), z menej zastúpených druhov sú významné drieň obyčajný (*Cornus mas*), lykovec obyčajný (*Daphne mezereum*), jarabina brekyňová (*Sorbus torminalis*), dráč obyčajný (*Berberis vulgaris*), ruža galská (*Rosa gallica*) a klokoč perovitý (*Staphylea pinnata*). Výskyt posledne menovaného druhu v Opatovskej a Kubrianskej doline zrejme nie je prirodzený. V medziach sa vyskytujú viaceré nepôvodné dreviny ako sú agát biely (*Robinia pseudacacia*), javor jaseňolistý (*Acer negundo*) alebo kustovnica cudzia (*Lycium barbarum*). Bylinné poschodie je rôznorodé, najčastejšie boli zistené druhy pľhava dvojdomá (*Urtica dioica*), ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), kuklík mestský (*Geum urbanum*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), rebríček myši (*Achillea millefolium* agg.), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), jahoda obyčajná (*Fragaria vesca*), lipkavec mäkký (*Galium mollugo* agg.), repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), kopytník európsky (*Asarum europaeum*), pýr plazivý (*Agropyron repens*), mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*). Z ďalších druhov možno spomenúť taxóny nadutica bobuľnatá (*Cucubalus baccifer*), krtičník tŕňomilný (*Scrophularia umbrosa*), orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), ostrica previsnutá (*Carex pendula*), oman pravý (*Inula helenium*), ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), vstavač bledý (*Orchis pallens*) a sezel ročný (*Seseli annuum*).

Brehové porasty vodných tokov

Brehové porasty vodných tokov sú mimoriadne dôležitým typom vegetácie v krajine - jednak ako stanovište značného počtu druhov, jednak ako krajinné prvky s vysokou vodivosťou, slúžiace pre šírenie a pohyb rastlín i živočíchov. Patria k mokradným ekosystémom, ktoré sú jedným z ohrozených typov ekosystémov, ktorým je v poslednom čase venovaná zvýšená pozornosť. V území je najväčším vodným tokom rieka Váh, ostatné vodné toky možno zaradiť k bystrinám až potokom.

V brehových porastoch **Váhu** sú zo stromov najviac zastúpené topoľ čierny (*Populus nigra*), vĺba biela (*Salix alba*), vĺba krehká (*Salix fragilis*) a ich kríženec *Salix x rubens*, jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), z ostatných druhov je zaujímavejším výskyt vĺby sivej (*Salix eleagnos*) a jelše sivej (*Alnus incana*). Z krov sú najčastejšie ostružina ožinová (*Rubus fruticosus* agg.), vĺba purpurová (*Salix purpurea*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), hloh jednosmenný (*Crataegus monogyna*), povoja plotná (*Calystegia sepium*), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), baza čierna (*Sambucus nigra*), plamienok plotný (*Clematis vitalba*), z ostatných druhov napr. vĺba trojtyčinková (*Salix triandra*). V bylinnom poschodí sa najčastejšie vyskytujú lesknica trsteníkovitá (*Phalaris arundinacea*), pľhava dvojdomá (*Urtica dioica*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*), vrbica vĺbolistá (*Lythrum salicaria*), mydlíca lekárska (*Saponaria officinalis*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), kuklík mestský (*Geum urbanum*) a iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), z ostatných zaujímavejších druhov sú to: valeriána lekárska (*Valeriana officinalis*), kosatec žltý (*Iris pseudacorus*), pálka širokolistá (*Typha latifolia*) a šiřak vrúbkovaný (*Scutellaria galericula*).

Stav brehových porastov **ostatných vodných tokov** v značnej miere závisí od toho, či boli upravované alebo nie. Pri upravených vodných tokoch je väčšinou kvalita brehových porastoch podstatne nižšia ako v prípade neupravovaných vodných tokov. Niektoré vodné toky v území boli

tvrdými technickými úpravami doslova skanalizované, drevinné porasty bývajú často úplne odstránené alebo sú nahradené alejou ovocných drevín, bylinné poschodie býva v takýchto prípadoch buď kosené a blíži sa svojím druhovým zložením lúčnym porastom alebo kosené nie je a v takých prípadoch býva pomerne často zruderizované, najmä v blízkosti sídel a priamo v nich.

V stromovom poschodí menších vodných tokov sú najčastejšie jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vřba krehká (*Salix fragilis*), javor poľný (*Acer campestre*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), jaseň šťihly (*Fraxinus excelsior*), vřba rakytová (*Salix caprea*), slivka domáca (*Prunus domestica*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), v krovinnom poschodí svíb krvavý (*Swida sanguinea*), baza čierna (*Sambucus nigra*), ostružina ožinová (*Rubus fruticosus* agg.), hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna* agg.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), povoja plotná (*Calystegia sepium*) a bršlen európsky (*Euonymus europaeus*). Z menej častých druhov sa vyskytujú napr. vřba popolavá (*Salix cinerea*), vřba purpurová (*Salix purpurea*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), v Opatovskej doline bol zistený i klokoč perovitý (*Staphylea pinnata*). Charakter bylinného poschodia určujú najmä pľhava dvojdomá (*Urtica dioica*), kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*), mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*), konopáč obyčajný (*Eupatorium cannabinum*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), pakost lúčny (*Geranium pratense*), zbehovec plazivý (*Ajuga reptans*), pichliač zelinný (*Cirsium oleraceum*), zádušník brečtanolistý (*Glechoma hederacea*), cesnačka lekárska (*Alliaria petiolata*), kuklík mestský (*Geum urbanum*), kostihoj lekársky (*Symphytum officinale*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), čistec lesný (*Stachys sylvatica*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*). Z ďalších druhov sú zaujímavejšie škripinec lesný (*Scirpus sylvaticus*), karbinec európsky (*Lycopus europaeus*), záružlie močiarna (*Caltha palustris*), nezábudka močiarna (*Myosotis palustris* agg.), valeriána lekárska (*Valeriana officinalis*), krtičník tōňomilný (*Scrophularia umbrosa*), ostrica previsnutá (*Carex pendula*), lipkavec potočný (*Galium rivale*), ostrica oddialená (*Carex remota*), praslička riečna (*Equisetum fluviatile*) a na jednej lokalite aj kruštík širokolistý (*Epipactis helleborine*).

Vodné toky patria k tým porastom, ktoré bývajú v území najskôr atakované inváznymi druhmi rastlín. V záujmovom území sme z nepôvodných, invázných alebo synantropných druhov zistili v brehových porastoch vodných tokov nasledovné: agát biely (*Robinia pseudacacia*), javor jaseňolistý (*Acer negundo*), pajaseň žľaznatý (*Ailanthus altissima*), krídlatka japonská (*Reynoutria japonica*), kustovnica cudzia (*Lycium barbarum*), imelovník biely (*Symphoricarpos albus*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*), slnečnica hľuznatá (*Helianthus tuberosus*), zlatobyl' obrovská (*Solidago gigantea*) a neofytné druhy astier (*Aster* sp. div.).

Mokrade, prameniská

Plošné mokrade a prameniská sú ďalším typom mokradí, patria medzi citlivé ekosystémy, v ktorých sa vyskytuje celý rad vzácnejších alebo ohrozených druhov rastlín. Všetky lokality, na ktorých sa vyskytujú tieto ekosystémy, si vyžadujú pozornosť, je potrebné ich zachovanie a upraviť využívanie krajiny v ich okolí tak, aby neboli poškodzované.

V stromovom poschodí týchto mokradí sú najčastejšie vřba krehká (*Salix fragilis*), vřba biela (*Salix alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), z krovin vřba popolavá (*Salix cinerea*), povoja plotná (*Calystegia sepium*), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), v bylinnom poschodí trst' obyčajná (*Phragmites australis*), konopáč obyčajný (*Eupatorium cannabinum*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), hrachor lúčny (*Lathyrus pratensis*), vrbica vřbolistá (*Lythrum salicaria*), valeriána lekárska (*Valeriana officinalis*), ostrica srstnatá (*Carex hirta*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), škripinec lesný (*Scirpus sylvaticus*) a pľhava dvojdomá (*Urtica dioica*), z ostatných druhov karbinec európsky (*Lycopus europaeus*), čerkáč peniažtekový (*Lysimachia nummularia*), sitina rozložitá (*Juncus effusus*), sitina článkovaná (*Juncus articulatus*), sitina sivá (*Juncus inflexus*), ostrica metlinatá (*Carex paniculata*), pichliač potočný

(*Cirsium rivulare*), záružlie močiarme (*Caltha palustris*), praslička najväčšia (*Equisetum telmateia*), kosatec žltý (*Iris pseudacorus*).

V prameniskách boli okrem vyššie uvedených druhov zistené aj mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), bezkolenec trstovnikovitý (*Molinia arundinacea*), pichliač zelinný (*Cirsium oleraceum*), kruštík močiarny (*Epipactis palustris*) a lipkavec slatinný (*Galium uliginosum*).

Lúčne porasty a ich úhory

Lúčne porasty sa vyskytujú v území v pomerne dosť veľkej miere, výnimkou sú niva Váhu a Trenčianska pahorkatina. Lúky a tiež ich úhory výrazne prispievajú k celkovej biodiverzite územia a vyskytuje sa na nich celý rad význačných druhov, vrátane vzácných a ohrozených. Väčšina lúk záujmového územia patrí medzi ovsíkové a trojštetové podhorské a horské lúky.

V lúčnych porastoch v území sú najčastejšie tieto druhy: ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), trojštet žltkastý (*Trisetum flavescens*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), púpavec jesenný (*Leontodon autumnalis*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium* agg.), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), reznačka laločnatá (*Dactylis glomerata*), čiernohlávk obyčajný (*Prunella vulgaris*), repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), bedrovník lomikameňovitý (*Pimpinella saxifraga*), mrkva obyčajná (*Daucus carota*), ďatelina plazivá (*Trifolium repens*), lipkavec mäkký (*Galium mollugo* agg.) a mliečnik chvojkový (*Euphorbia cyparissias*). Pre porasty mezofilného charakteru sú v území ďalej typické skorocel prostredný (*Plantago media*), šalvia lúčna (*Salvia pratensis*), kozobrada východná (*Tragopogon orientalis*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), ďatelina prostredná (*Trifolium medium*), betonika lekárska (*Betonica officinalis*), vzácnnejšie sa vyskytujú aj orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*) – najmä v Strážovských vrchoch vo vyšších polohách záujmového územia, pahorec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), nátržník biely (*Potentilla alba*) a zemežlč menšia (*Centaurium erythraea*).

Teplomilnejšie lúčne porasty sú v území rozšírené najmä v Bielokarpatskom podhorí, kde vystupujú až do vyšších polôh záujmového územia. Pre tieto porasty sú typické druhy šalvia praslenatá (*Salvia verticillata*), lipkavec syridlový (*Galium verum*), ranostaj pestrý (*Coronilla varia*), nevädzovec hlaváčovitý (*Colymbada scabiosa*), ďatelina horská (*Trifolium montanum*), hlaváč žltkastý (*Scabiosa ochroleuca*), túžobník obyčajný (*Filipendula vulgaris*), krasovlas obyčajný (*Carlina vulgaris*), krasovlas bezbyľový (*Carlina acaulis*), hrdobarka obyčajná (*Teucrium chamaedrys*), pamajorán obyčajný (*Origanum vulgare*), smldník alsaský (*Peucedanum alsaticum*), marinka psia (*Asperula cynanchica*), bôľhoj lekársky (*Anthyllis vulneraria*), ostrica sivá (*Carex flacca*), ďatelinovec bylinný (*Dorycnium herbaceum*), deväťorník vajcovitý (*Helianthemum ovatum*), oman mečolistý (*Inula ensifolia*) a šalvia hájna (*Salvia nemorosa*). Vzácnne sa vyskytujú aj astra kopcová (*Aster amellus*) a vstavač vojenský (*Orchis militaris*).

Osobitným prípadom lúčnych porastov sú kosené protipovodňové hrádze Váhu, Biskupického a Nosického kanála. Tieto porasty majú prirodzené druhové zloženie, sú druhovo bohaté a vyskytujú sa tu i niektoré vzácnnejšie a ohrozené druhy, napr. ľan rakúsky (*Linum austriacum*) a vstavač vojenský (*Orchis militaris*).

V nevyužívaných lúčnych porastoch začínajú prebiehať sukcesné procesy - začína sa meniť druhové zloženie. V prvej fáze do porastov obvykle prenikajú mohutné trávy, neskôr niektoré lesné byliny a kry. Z tráv a bylín sa v týchto fázach sukcesie v území uplatňujú najmä smlz kroviskový (*Calamagrostis epigejos*), mrvica peristá (*Brachypodium pinnatum*), mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*), metlica trsnatá (*Deschampsia cespitosa*), kozinec sladkolistý (*Astragalus glycyphyllos*), jahoda obyčajná (*Fragaria vesca*), pakost krvavý (*Geranium sanguineum*). Lúčne úhory v území zarastajú najčastejšie týmito drevinami: slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), hrab obyčajný (*Carpinus*

betulus), ostružina ožinová (*Rubus fruticosus* agg.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), plamienok plotný (*Clematis vitalba*), javor poľný (*Acer campestre*), hruška obyčajná (*Pyrus communis* agg.), kalina siripútková (*Viburnum lantana*).

Úhory lúčnych porastov sú biotopom, v ktorom sa v území vyskytujú viaceré významné – vzácnejšie, vzácne alebo ohrozené druhy, ktoré sa v lúčnych porastoch nevyskytujú alebo sa v nich vyskytujú zriedkavejšie. Z týchto druhov sme v území zistili rimbaba chocholíkatá (*Pyrethrum corymbosum*), smldník jelení (*Peucedanum cervaria*), valeriána lekárska (*Valeriana officinalis*), zvonček kľbkatý (*Campanula glomerata*), zanoväť nízka (*Chamaecytisus supinus*), ďatelina červenastá (*Trifolium rubens*), jagavka konárístá (*Anthericum ramosum*), veronikovec vstavačovitý (*Pseudolysimachion orchideum*), kosienka farbiarska (*Serratula tinctoria*), zvonovník klasnatý (*Phyteuma spicatum*), klinček zväzkovitý (*Dianthus armeria*), horec križatý (*Gentiana cruciata*), pahorec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), veternica lesná (*Anemone sylvestris*), zlatovlások obyčajný (*Crinitaria linosyris*).

Sady, mozaiky

V záujmovom území sa vyskytujú aj sady ovocných drevín. Z ovocných drevín prevažujú slivka domáca (*Prunus domestica*), hruška obyčajná (*Pyrus communis*) a jablň domáca (*Malus domestica*), menej časté sú orech kráľovský (*Juglans regia*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Niektoré z týchto sadov sú dobre udržiavané, bylinné poschodie má lúčny charakter a býva kosené, ďalšie kosené nie sú, bylinné poschodie má charakter lúčneho úhoru a vyskytujú sa aj sady, ktoré intenzívne zarastajú drevinami. Kosené sady sú veľmi charakteristickým krajinným prvkom v podhorskej krajine, majú svoj význam z hľadiska diverzity krajiny, ale aj diverzity vegetácie a živočíšstva. Bolo by žiadúce, aby sa v čo najväčšej miere obnovilo kosenie týchto sadov.

V niektorých častiach územia sa nachádzajú plochy, na ktorých sa nepravidelne, mozaikovito striedajú menšie plochy kosených sadov, lúk, lesíkov, medzí a zarastajúcich lúčnych úhoroch. Najväčšie komplexy týchto mozaikových plôch sa nachádzajú v lokalitách Vinohrady a Nová hora. Pestrosť využitia územia i orientácia (južné až juhovýchodné svahy) sa odrážajú v pestrosti vegetácie, ale aj živočíšstva. V tomto type krajinej štruktúry sa vyskytuje väčšina druhov, uvedených vyššie pri lesíkoch, medziach, lúkach a lúčnych úhoroch, vrátane vzácných a ohrozených druhov. Významným je výskyt nasledovných druhov: gaštan jedlý (*Castanea sativa*), jarabina oskorošová (*Sorbus domestica*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), zanoväť nízka (*Chamaecytisus supinus*). Na viacerých miestach lokality Vinohrady bol zistený výskyt kosatcov - pravdepodobne ide o kosatec dvojfarebný (*Iris variegata*), zaradený medzi ohrozené druhy (nie je však vylúčené ani to, že sú to vysadené rastliny niektorého z pestovaných druhov).

Skalné spoločenstvá

Skalné spoločenstvá sa v záujmovom území vyskytujú iba zriedkavo a to na Skalke v blízkosti kostola a na severnom okraji Breziny na severných až severozápadných svahoch (od hradu po svahy nad mestskou časťou Pod Sokolice). Z drevín sa na týchto lokalitách uplatňuje najmä borovica lesná (*Pinus sylvestris*), z krov krušina jelšová (*Frangula alnus*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), topoľ osikový (*Populus tremula*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), dráč obyčajný (*Berberis vulgaris*), vzácne aj (*Juniperus communis*) a na severnom okraji Breziny sme zaznamenali aj početnejší výskyt vysadeného štedreca ovisnutého (*Laburnum anagyroides*). Bylinné poschodie výrazne odráža skalnatý charakter stanovišťa i typ podložia (vápence a dolomity). Z významnejších druhov uvádzame nasledovné: ostrevka vápnomilná (*Sesleria varia* agg.), jagavka konárístá (*Anthericum ramosum*), zanovätník černejúci (*Lembotropis nigricans*), lipkavec sivý (*Galium glaucum*), hrdobarka obyčajná (*Teucrium chamaedrys*), sezel sivý

(*Seseli elatum*), vratička mesiačikovitá (*Botrychium lunaria*), slezinník rutovitý (*Asplenium rutamuraria*), slezinník severný (*Asplenium septentrionale*), zvonček moravský (*Campanula moravica*), kostrava tvrdá (*Festuca pallens* s.l.), devätorník veľkokvetý (*Helianthemum grandiflorum* s.l.), cesnak horský (*Allium montanum*), rozchodník biely (*Sedum album*), rozchodník šesťradový (*Sedum sexangulare*), mednička brvitá (*Melica ciliata*), čistec rovný (*Stachys recta*), oman mečolistý (*Inula ensifolia*), skalničnik srstnatý bledozelený (*Jovibarba hirta* subsp. *glabrescens*), jastrabník prerastlíkolistý (*Hieracium bupleuroides*), astra kopcová (*Aster amellus*), nátržník rovný (*Potentilla recta*), tarica kališná (*Alyssum alyssoides*), sladič obyčajný (*Polypodium vulgare*), rozchodník najväčší (*Hylotelephium maximum*).

Analýza vybraných plôch sídelnej vegetácie

V rámci terénneho prieskumu boli v r. 1998 mapované aj lokality na kontakte intravilánu a extravilánu a niektoré vybrané plochy v intraviláne. Viaceré lokality, ktoré sú zvyškami pôvodnej alebo prirodzenej náhradnej vegetácie ako sú extenzívne využívané lúky, medze, remízky, sady sme zahrnuli do prehľadu mimolesnej vegetácie v extraviláne. V tejto kapitole charakterizujeme parky, cintoríny a areál Trenčianskeho hradu. Podrobné hodnotenie sídelnej vegetácie územia je súčasťou dokumentu Generel zelene (Šembera, Šembera a kol. 2003), ktorý má mesto Trenčín spracovaný.

Parky

Do analýz vegetácie v rámci intravilánu sídelného útvaru Trenčín sme zahrnuli park v Záblatí, park v Zlatovciach, park M. R. Štefánika a park pri sídlisku Juh. Zodpovedajúcu záhradnícku starostlivosť majú iba oba parky v meste – park v Záblatí a najmä park v Zlatovciach nie je v dobrom stave a oba by potrebovali odborné zásahy.

V parku v Záblatí prevládajú domáce dreviny, zastúpené sú najmä jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), z ihličnatých drevín smrek obyčajný (*Picea abies*), smrekovec obyčajný (*Larix decidua*) a tis obyčajný (*Taxus baccata*).

V parku v Zlatovciach je výrazným prvkom skupina mohutných platanov západných (*Platanus occidentalis*), hojnejšie sú zastúpené aj javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*) a pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*). Tento park by nutne potreboval zásahy, odbornú starostlivosť.

Park M. R. Štefánika sa nachádza na frekventovanom mieste – v blízkosti železničnej a autobusovej stanice, pešie spojenie oboch staníc s centrom mesta vedie práve cez park. Park je udržiavaný. Vyskytuje sa v ňom viacero druhov javorov – ako domácich tak i cudzokrajných, z nich najhojnejšie je zastúpený javor mliečny (*Acer platanoides*). Z ostatných drevín sú časté breza previsnutá (*Betula pendula*), topoľ čierny (*Populus nigra*), tis obyčajný (*Taxus baccata*) a tavoloňník (*Spiraea* sp.). Pozornosť si zaslúži výskyt ginka dvojlaločného (*Ginkgo biloba*) na protifahej ploche – tri jedince sú vedené ako CHS Trenčianske ginká.

Park pri sídlisku Juh je z uvedených parkov najmladší a má aj odlišnú štruktúru. Vysoko prevažujú trávnaté plochy, dreviny zaberajú malú časť plochy, ide o mladé jedince. Zo stromov sú najčastejšie breza previsnutá (*Betula pendula*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), hlošina úzkolistá (*Elaeagnus angustifolia*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), javor jaseňolistý (*Acer negundo*), ale aj ovocné dreviny slivka domáca (*Prunus domestica*) a hruška obyčajná (*Pyrus communis* agg.). V krovinnom poschodí sú najhojnejšie slivka trnková (*Prunus spinosa*) a hlohyňa šarlátová (*Pyracantha coccinea*).

Cintoríny

Evanjelický cintorín sa nachádza v susedstve plošného porastu drevín – výbežku lesných porastov Breziny. Pokryvnosť drevín je na to, že ide o cintorín, pomerne vysoká, prevažujú listnaté dreviny. Z nich je najhojnejšia lipa malolistá (*Tilia cordata*), ďalej sa častejšie vyskytujú jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a javor horský (*Acer pseudoplatanus*), v krovinnom poschodí najmä krušpán vŕdzyzelený (*Buxus sempervirens*) a brečtan popínavý (*Hedera helix*).

Hlavný cintorín je značne rozsiahly a porasty drevín tu majú úplne iný charakter ako na evanjelickom cintoríne. Dreviny majú výrazne nižšiu pokryvnosť a výrazne vyššie zastúpenie majú stálezelené druhy. Zo stromov sú zastúpené tuja západná (*Thuja occidentalis*), smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*) i čierna (*P. nigra*), breza previsnutá (*Betula pendula*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), hlošina úzkolistá (*Eleagnus angustifolia*), ale tiež javor jaseňolistý (*Acer negundo*) a agát biely (*Robinia pseudacacia*). V krovinnom poschodí sú najčastejšie krušpán vŕdzyzelený (*Buxus sempervirens*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*) a tavelník (*Spiraea* sp.).

Hrad

Trenčiansky hrad patrí k miestam, ktoré priťahovali záujem botanikov aj v dávnejšej minulosti. Petrogalli (1885) uvádza z hradného vrchu okrem iných, bežnejších druhov aj nasledovné: lúčovka veľkokvetá (*Orlaya grandiflora*), rozchodník biely (*Sedum album*), cesnak žltý (*Allium flavum*), slezinník rutovitý (*Asplenium ruta-muraria*), horčičník jastrabníkolistý (*Erysimum strictum*), sezel ročný (*Seseli annuum*), nátržník priamy (*Potentilla recta*), čiernohlávk veľkokvetý (*Prunella grandiflora*), chochlačka plná (*Corydalis solida*), pamajorán obyčajný (*Origanum vulgare*), skalník obyčajný (*Cotoneaster integerrimus*), hviezdnoteč čemerícový (*Hacquetia epipactis*), pečeňovník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), taričník skalný (*Aurinia saxatilis*) a kamienkovec modropurpurový (*Buglossoides purpureocaerulea*). Brancsik (1892-1893) okrem niektorých z vyššie uvedených zaznamenáva aj druhy prilbica žltá (*Aconitum lycoctonum*), horčičník voňavý (*Erysimum odoratum*), zanovätník černejší (*Lembotropis nigricans*), lomikameň trojprstý (*Saxifraga tridactylites*), astra kopcová (*Aster amellus*) a vstavač vojenský (*Orchis militaris*). Značná časť týchto druhov sa na lokalite nachádza i v súčasnosti, z druhov, ktoré sme zistili pri prieskume, k nim možno pridať ešte sezel sivý (*Seseli oseum*), nátržník jarný (*Potentilla verna* agg.) a lipkavec sivý (*Galium glaucum*). Najcennejšie sú strmé severné svahy hradného brala.

Zoologická charakteristika územia

Živočíšstvo Trenčína zaraďujeme zo zoogeografického hľadiska do palearktiskej oblasti. Územie Trenčína sa nachádza pritom na rozhraní provincie listnatých lesov podkarpatského úseku a provincie stepí panónskeho úseku, ktorý tu zasahuje údolím Váhu z Podunajskej nížiny. To ovplyvnilo aj zloženie tunajšej fauny. Teplomilné nížinné druhy, ktoré prenikajú pozdĺž Váhu sa tu vyskytujú súčasne s horskými druhmi, čo do značnej miery zvyšuje druhovú pestrosť živočíchov (stavovcov) tohoto územia. Samozrejme na tomto zložení fauny sa podieľal aj človek. Okolité lesy premenil na kultúrny step, pôvodné biocenózy (spoločenstvá organizmov) na antropobiocenózy (spoločenstvá organizmov, obývajúcich ľudské sídla) a agrobiocenózy (t. j. spoločenstvá organizmov, ktoré vznikli na stanovištiach rôzne ovplyvnených človekom pre poľnohospodárske účely). Okrem toho, ďalšie prenikanie nových druhov živočíchov do oblasti SÚ Trenčín umožnil významná poloha mesta na migračnej ceste pozdĺž Váhu, ktorá spája túto oblasť so široko otvorenou Podunajskou nížinou.

Stavovce

Podrobný prieskum stavovcov vybraných biotopov sídelného útvaru Trenčín bol vykonaný v letných mesiacoch roku 1998. V rámci prieskumu bol štandardnými metódami (vizuálne a akustické pozorovanie, zber, odchyt do zemných pascí, nárazových sietí, zemných sklopiek, a to použitím líniových, stacionárnych metód a priamym vyhľadávaním hniezd vtákov) sledovaný výskyt obojživelníkov, plazov, vtákov a cicavcov na 17 lokalitách.

Na skúmanom území bolo zistených 253 druhov stavovcov, z ktorých najpočetnejšie zastúpené boli vtáky (Aves) – 160 druhov (63,2 %), z ktorých viac ako 117 druhov tu i hniezdilo. Početne hojne bola zastúpená i trieda cicavcov (*Mammalia*) – 38 druhov (15 %) a rýb (lúčoplutvovcov – *Actinopterygii*) – tiež 38 druhov (15 %). Obojživelníky (*Amphibia*) sú zastúpené menej – 12 druhov (4,7 %) a plazy (*Reptilia*) vzácné – 5 druhov (2 %).

Celkovo bolo v Trenčíne v prieskume v r. 1998 dokumentovaných 50 % stavovcov, zaznamenaných na území Slovenska. Toto pomerne dobré zastúpenie a druhová pestrosť (diverzita) stavovcov na sledovanom území je ovplyvnená predovšetkým väčšou heterogénnosťou biotopov a ich rozlohou. Nachádzajú sa tu pôvodné lužné lesy, horské listnaté, zmiešané i ihličnaté lesy, parky, záhrady, kriačiny, úhory a medze, ktorých plocha je pomerne veľká, ďalej polia a vodné toky, reprezentované Váhom a jeho prítokmi. Práve lokality popri Váhu a súvislé lesné komplexy v extraviláne mesta patria k najcennejším biotopom.

Druhovo najpočetnejšie je zastúpené spoločenstvo vodných a pri vode žijúcich živočíchov. Je to ovplyvnené prítomnosťou Váhu a jeho prítokov, ktorý poskytuje vhodné životné podmienky pre vodné a pri vode žijúce druhy stavovcov a je významnou migračnou cestou najmä sťahovavého vtáctva. Celkovo bolo na sledovanom území zistených viac ako 102 druhov (40,3 %) rýb, obojživelníkov a vtákov, menej cicavcov a plazov, viazaných na toto prostredie. Veľký podiel tvorili práve ryby (viac ako 38 druhov) a vodné druhy vtákov (viac ako 45 druhov). Z najvýznamnejších druhov stavovcov, zaznamenaných počas nášho výskumu a v minulosti (pozri napríklad Varga 1962) treba spomenúť z rýb hrebenačku pásavú (*Gymnocephalus schraetser*), ploticu lesklú (*Rutilus pigus virgo*) či hlavátku obyčajnú (*Hucho hucho*), z obojživelníkov mloka veľkého (*Triturus cristatus*), z vtákov bučiaka trstového (*Botaurus stellaris*), volavku purpurovú (*Ardea purpurea*), kormorána veľkého (*Phalacrocorax carbo*), orliaka morského (*Haliaeetus albicilla*), ležiaka úhorového (*Burhinus oedicnemus*), výskyt mnohých z nich sme však už v súčasnosti nepotvrdili.

Živočíšstvo mesta zastupujú svojou početnosťou predovšetkým lesné a lesostepné druhy stavovcov, ktoré sú typické v lesných komplexoch Breziny, Gardianky, Novej hory, Skalky, Kubrianskej či Opatovskej doliny a ďalších. V týchto biotopoch bolo zistených viac ako 99 druhov, predovšetkým vtákov a cicavcov, čo predstavuje 39,1 % všetkých druhov, zistených v Trenčíne. Zo vzácných plazov možno spomenúť užovku stromovú (*Elaphe longissima*) a jaštericu zelenú (*Lacerta viridis*), z vtákov sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*), jastraba krahulca (*Accipiter nisus*), dudka chochlatého (*Upupa epops*), krutihlava lesného (*Jynx torquilla*), žltochvosta lesného (*Phoenicurus phoenicurus*), z cicavcov bielozubku bielobruchú (*Crocidura leucodon*), raniaka hrdzavého (*Nyctalus noctula*), ucháča sivého (*Plecotus austriacus*), plcha obyčajného (*Glis glis*), plcha záhradného (*Eliomys quercinus*) a ďalšie.

Chudobnejšie sú stavovce zastúpené v agrobiocenózach. Zo stepných a lesostepných druhov bolo v územných zistených 38 (15 %), zväčša cicavcov a vtákov. Okrem toho tu za potravou zalietavajú alebo prenikajú aj iné druhy, žijúce či hniezdiace v iných biotopoch (napríklad myšiak lesný, sokol myšiar, srnec hôrny, kuny a podobne). Z agrobiocenóz majú najväčší význam pre stavovce medze, úhory, remízky či roztrúsené kry, kde sme zistili i niekoľko vzácnějších druhov. Z vtákov sú nimi napríklad dnes už vzácna jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), trasochvost žltý (*Motacilla flava*), prhlviar červenkastý (*Saxicola rubetra*) a z cicavcov tchor obyčajný (*Putorius putorius*) alebo v minulosti hojný syseľ obyčajný (*Citellus citellus*).

Poslednú skupinu stavovcov, ak tu nepočítame druhy viazané na skalné útvary (murárik červenokrídly – *Tichodroma muraria*, pozorovaný Polanským in Varga 1962) predstavujú živočíchy synantropné alebo hemisynantropné, t. j. druhy ktoré žijú v blízkosti ľudských sídlisk alebo osídľujú prostredie, vytvorené človekom. Do mesta prenikajú buď za potravou, alebo tu žijú v hospodárskych budovách, opustených stavbách, pri záhradkárskych chatkách a podobne. V rámci prieskumu bolo zistených 13 druhov (5,1 %). Zo vzácnějších vtákov možno spomenúť pipíšku chochlatú (*Galerida cristata*) a kavku tmavú (*Corvus monedula*), z cicavcov najmä netopiera obyčajného (*Myotis myotis*) a podkovára malého (*Rhinolophus hipposideros*).

Z vyššie uvedeného prehľadu stavovcov Trenčína, ktorý ani zďaleka nie je úplný vyplýva, že si toto územie ešte stále zachováva svoj význam z hľadiska výskytu druhovo pestrej a vzácnjej vertebratofauny.

Vybrané skupiny bezstavovcov

V rámci biotických prieskumov pre dokumentáciu MÚSES boli v r. 1998 realizované prieskumy vybraných skupín bezstavovcov – blanokrídlovcov (*Hymenoptera*), pavúkov (*Aranea*), chrobákov (*Coleoptera*) a ďalších vybraných radov hmyzu na celkovo 17 lokalitách územia mesta Trenčín. Okrem toho sú uvedené aj iné známe výsledky zoologických prieskumov v území.

Prieskum **blanokrídlovcov** na území mesta Trenčín bol realizovaný v r. 1997 – 1998 na 17 lokalitách. Pri výskume bola prevažná časť materiálu získaná odchytom pomocou motýliarskej entomologickej siete a metódou smýkania. Doplňujúcimi metódami boli zber do zemných pascí a vyplavovanie pobrežnej vegetácie.

Pavúky ako vhodná bioindikačná skupina živočíchov pre hodnotenie kvality životného prostredia boli vybrané ako modelová skupina pre 9 vybraných lokalít územia mesta Trenčín. Výskum bol realizovaný v r. 1998 metódou zemných formalínových pascí, doplnenej o ďalšie bežné entomologické metódy.

Prieskum **chrobákov** (*Coleoptera*) na 9 vybraných lokalitách mesta Trenčín bol tiež realizovaný v r. 1998. Okrem chrobákov boli zaznamenané aj druhy z ďalších radov – *Opiliones* (kosce), *Ensifera* (kobyľky), *Caelifera* (koníky), *Blattodea* (šváby), *Dermaptera* (ucholaky), *Heteroptera* (bzdochy), *Mantodea* (modlivky), *Panorpata* (srpice). Pre zber študijného materiálu bola použitá metóda zemných pascí a individuálnych zberov. V území bolo zistených 6 druhov z radu *Opiliones*, 6 druhov z radu *Ensifera*, 3 druhy z radu *Caelifera*, 2 druhy z radu *Blattodea*, 2 druhy z radu *Dermaptera*, 2 druhy z radu *Heteroptera*, 1 druh z radu *Mantodea*, 1 druh z radu *Panorpata*, 1 druh z kmeňa *Nematomorpha* a viac ako 160 druhov z radu *Coleoptera*.

Zdroje

- Atlas Krajiny Slovenskej Republiky. 2001.** [Online] 2001. [Dátum: 14. Marec 2015.] <http://geo.enviroportal.sk/atlassr/>.
- EMCG, spol. s.r.o. 2008.** "Prieskum vnímania mesta Trenčín návštevníkmi a turistami ako destinácie cestovného ruchu". Trenčín : Mesto Trenčín, 2008.
- Farnosť Skalka. 2015.** Putnickemiestoskalka. [Online] 2015. [Dátum: 15. 03 2015.] <http://putnickemiestoskalka.sk/>.
- Finka, M., Ondrejčíčka, V. (eds.). 2012.** *Bezpečnosť ako kvalita priestoru – štúdiá mesta Trenčín.* Bratislava : Centrum urbánnej bezpečnosti/ROAD, 2012. ISBN 978-80-88999-41-6.
- Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne. 2011.** O galérii. [Online] 2011. [Dátum: 22. 02 2015.] http://www.gmab.sk/o-galerii.html?page_id=160.
- Kataster TN. 2015.** *Katastrálny úrad Trenčín.* Trenčín : Okresný úrad Trenčín, 2015.
- KIC. 2015.** Visit Trencin. [Online] 2015. [Dátum: 20. 03 2015.] <http://www.visittrencin.sk/objekt/synagga>.
- Matrika MsÚ Trenčín. 2015.** Matričný úrad mesta Trenčín. Trenčín : Mesto Trenčín, 2015.
- MDVRR-SR. 2015.** Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. www.telecom.gov.sk. [Online] 4. 8 2015. <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=124582>.
- Mesto Trenčín. 2015.** Mestský úrad Trenčín. Trenčín : Mesto Trenčín, 2015.
- Mestský úrad Trenčín. 2015.** *Hodnotiaca správa k Plneniu Programového rozpočtu Mesta Trenčín k 31.12.2014.* Trenčín : Mesto Trenčín, 2015.
- MINV-SR. 2015.** Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. www.minv.sk. [Online] 10. 8 2015. http://www.minv.sk/swift_data/source/miestna_statna_sprava/okres_poprad/odbor_starostlivosti_o_zivotne_prostredie/ruses_poprad/RUSES_PP_anal.pdf.
- MsP Trenčín. 2013.** *Štatistika kriminality Mestská polícia Trenčín.* Trenčín : Mesto Trenčín, 2013.
- Nižňanský, Viktor , Ručinská, Silvia a Rafaj, Peter. 2015.** *Mestský región Trenčín.* Piešťany : Komunálne výskumné a poradenské centrum, n. o. Piešťany, 2015.
- REGOB. 2015.** Register obyvateľstva. 2015.
- ŠÚ SR. 2015.** Dátové kocky. *Štatistický úrad Slovenskej republiky.* [Online] 2015. <http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK>.
- . 2011.** Sčítanie 2011. *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov.* s.l. : Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2011.
- ŠU SR. 2014.** Štatistický úrad SR. Trenčín : Štatistický úrad SR, 2014.
- Trenčianske múzeum. 2009.** Trenčianske múzeum. [Online] 2009. [Dátum: 20. 03 2015.] http://www.muzeumtn.sk/o-muzeu.html?page_id=160.
- . 2015.** Trenčiansky hrad. [Online] 2015. [Dátum: 12. 02 2015.] http://www.muzeumtn.sk/trenciansky-hrad.html?page_id=297.
- TSK. 2013.** Trenčiansky samosprávny kraj. 2013.
- ÚPSVaR. 2015.** Evidencia uchádzačov a zamestnanie. s.l. : Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2015.

Iné zdroje

Územný plán sídelného útvaru Trenčín

Rozpočet mesta Trenčín na rok 2015 s výhľadom na roky 2016 a 2017;

Relevantné koncepcné materiály mesta Trenčín a VZN mesta Trenčín;

Územný plán veľkého územného celku Trenčianskeho kraja;

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja na obdobie 2013 - 2023;

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, v znení 2011.

Operačné programy na programové obdobie 2014 - 2020.

Metodická príručka MD, V a RR SR pre vypracovanie PHSR

Štatistické údaje publikované ŠÚ SR

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, aktualizácia 2014

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR

Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky

Národný program reforiem SR

Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020

Stratégia energetickej bezpečnosti SR

Stratégia informatizácie spoločnosti v podmienkach SR

Program rozvoja vidieka SR 2014-2020

Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva

Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu v SR

Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020, sprac. 2013

Stratégia rozvoja kultúry SR na roky 2014-2020, sprac. 2014

Program rozvoja bývania

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020

Plán manažmentu povodňového rizika v čiastkových povodiach SR, sprac. 2014

Stratégia rozvoja kreatívneho priemyslu v SR

Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov

Zákon č. 57/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov ES v znení zákona č. 266/2009 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Partnerská dohoda SR na roky 2014-2020

Operačný program Efektívna verejná správa pre programové obdobie 2014 – 2020

Operačný program Integrovaná infraštruktúra

Integrovaný regionálny operačný program

Operačný program Kvalita životného prostredia

Operačný program Ľudské zdroje

Operačný program Výskum a vývoj

Operačný program Technická pomoc

Stratégia Európa 2020

Operačný program cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovenská republika 2007-2013

Návrh Program cezhraničnej spolupráce CZ-SK 2014-2020